

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

З. О. ГЕТЬМАН, І. С. ОРЛОВА

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ПЕРЕКЛАДУ
З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ
НА УКРАЇНСЬКУ

TEORÍA Y PRÁCTICA
DE LA TRADUCCIÓN
DEL ESPAÑOL AL UCRANIANO

*Рекомендовано
Міністерством освіти та науки України
як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів*

УДК 811.12'342(075.8)

ББК 81.2Іта-1я73

Г44

Рецензенти:

д-р філол. наук, доц. В.С. Данилич,
д-р філол. наук, проф. В.І. Карабан,
канд. філол. наук, доц. Г.Г. Верба

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту філології
(протокол №2 від 27 жовтня 2008 року)*

Гетьман, З. О.

Г44 Теорія і практика перекладу з іспанської мови на українську :
навчальний посібник / З. О. Гетьман, І. С. Орлова. – К. : Видавничо-
поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 223 с.
ISBN 978-966-439-328-4

Структура посібника відповідає рівню практичного володіння іспанською мовою студентами початкових курсів і ставить за мету розвинути навички практичного перекладу з іспанської мови на українську у таких його різновидах, як письмовий, двосторонній, реферативний, "з аркуша". Важливим на цьому етапі навчання є реферативний переклад з української мови іспанською з використанням опорної лексики. Рубрики уроків *Основні проблеми перекладу* та *Перекладознавчий коментар тексту* тлумачать основні постулати як загальної теорії перекладу, так і часткової теорії перекладу з іспанської мови на українську, поєднуючи, таким чином, практику з теорією. Стрижнем кожного уроку є аутентичний сучасний текст, присвячений питанням сьогодення, які цікавлять молодь. Теоретичні постулати закріплюються в системі запропонованих вправ. Кожний урок є методико-дидактичним комплексом, спрямованим на розвиток професійних навичок майбутнього перекладача.

Для студентів, аспірантів, викладачів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

**Гриф надано Міністерством освіти і науки України
(лист № 1.4/18-Г-81 від 10.01.09)**

**УДК 811.12'342(075.8)
ББК 81.2Іта-1я73**

ISBN 978-966-439-328-4

© Гетьман З.О., Орлова І.С., 2010
© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ "Київський університет", 2010

ÍNDICE

BIJ ABTOPIB	6
MODALIDADES BÁSICAS DE LA TRADUCCIÓN Y SUS CARACTERÍSTICAS	7
UNIDAD 1. Los jóvenes de hoy y sus estudios	9
Problemas básicos de la traducción.....	11
Ejercicios.....	18
Traducción a la vista	23
Resumen en español.....	25
Traducción bilateral	47
Temas a discutir	29
Repaso del vocabulario de la Unidad 1	29
UNIDAD 2. Profesión, empleo.....	30
Problemas básicos de la traducción.....	32
Ejercicios.....	40
Traducción a la vista	44
Resumen en español.....	46
Traducción bilateral	47
Temas a discutir	49
Repaso del vocabulario de la Unidad 2.....	49
UNIDAD 3. Aprender lenguas.....	51
Problemas básicos de la traducción.....	53
Ejercicios.....	61
Traducción a la vista	65
Resumen en español.....	68
Traducción bilateral	69
Temas a discutir	71
Repaso del vocabulario de la Unidad 3.....	72
UNIDAD 4. Los viajes contemporáneos	73
Problemas básicos de la traducción.....	75
Ejercicios.....	84

Traducción a la vista	88
Resumen en español.....	90
Traducción bilateral	92
Temas a discutir	94
Repaso del vocabulario de la Unidad 4.....	94
UNIDAD 5. La vida cultural de España	95
Problemas básicos de la traducción.....	97
Ejercicios.....	103
Traducción a la vista	108
Resumen en español.....	110
Traducción bilateral	112
Temas a discutir	113
Repaso del vocabulario de la Unidad 5.....	113
UNIDAD 6. La vida cultural de América Latina	115
Problemas básicos de la traducción.....	117
Ejercicios.....	125
Traducción a la vista	129
Resumen en español.....	131
Traducción bilateral	112
Temas a discutir	135
Repaso del vocabulario de la Unidad 6.....	136
UNIDAD 7. Internet e internautas	137
Problemas básicos de la traducción.....	139
Traducción a la vista	151
Resumen en español.....	131
Traducción bilateral	154
Temas a discutir	157
Repaso del vocabulario de la Unidad 7.....	157
UNIDAD 8. Salud	159
Problemas básicos de la traducción.....	161
Ejercicios.....	170
Traducción a la vista	175
Resumen en español.....	177

Traducción bilateral	178
Temas a discutir	180
Repaso del vocabulario de la Unidad 8	180
UNIDAD 9. Ocio	181
Problemas básicos de la traducción.....	183
Ejercicios.....	192
Traducción a la vista	196
Resumen en español.....	198
Traducción bilateral	199
Temas a discutir	201
Repaso del vocabulario de la Unidad 9.....	202
UNIDAD 10. Noticias de actualidad en el mundo	203
Problemas básicos de la traducción.....	204
Ejercicios.....	210
Traducción a la vista	212
Resumen en español.....	214
Traducción bilateral	216
Temas a discutir	219
Repaso del vocabulario de la unidad 10.....	219
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	221
СЛОВНИКИ	223

ВІД АВТОРІВ

Запропонований навчальний посібник призначено для студентів II-III курсів, які навчаються за спеціальністю Переклад 6.030500. Основним завданням навчального посібника є розвиток навичок письмового перекладу з іспанської мови українською на основі початкових знань з теорії перекладу, якими повинні володіти студенти, котрі тільки починають практично застосовувати іспанську мову у міжкультурній комунікації і котрі прослухали курс "Вступ до перекладознавства". Вищезазначене зумовило структуру кожного із 10 уроків підручника, в межах якої слід виділити такі рубрики:

- основний текст, який охоплює широке коло інтересів сучасної молоді: основна мета роботи з текстом – розвиток навичок письмового перекладу з іспанської мови рідною, анотування рідною мовою та робота з тлумачними і двомовними словниками;

- *Problemas básicos de la traducción* охоплює конкретні проблеми теорії перекладу і розкриває механізми самого процесу перекладу;

- *Comentario traductológico del texto* розвиває навички перекладацького аналізу оригінального тексту і дозволяє поєднати знання з практики іспанської мови з теорією перекладу;

- система вправ спрямована на застосування у практиці перекладу отриманих у двох попередніх рубриках знань;

- *Traducción a la vista* передбачає переклад "з аркуша" без попередньої підготовки на основі базової лексики за темою та перекладацького коментарю;

- завдання на реферування;

- двосторонній переклад як цілих текстів, так і окремих одиниць мови, слів та словосполучень.

Зазначені типові елементи кожного уроку дозволяють подавати теоретичний і практичний матеріал від найменш складного до більш складного, поєднувати теорію з практикою та різні види перекладу: письмовий та усний, послідовний, "з аркуша", двосторонній, а також вести бесіди та обговорювати проблеми, які знаходять місце у текстах різних рубрик уроку.

Такий інтегрований підхід до початкового курсу з теорії і практики перекладу з іспанської мови українською створює науково-практичні підвалини для подальшого набуття та удосконалення перекладацької майстерності.

MODALIDADES BÁSICAS DE LA TRADUCCIÓN Y SUS CARACTERÍSTICAS

Traducción escrita, la más habitual entre los traductores profesionales, es aquella en la que el texto de entrada y salida son de naturaleza gráfemica. La característica más relevante y diferenciadora es la carencia, en principio, de presión temporal para la producción. Además, el hecho de que la producción sea también de naturaleza gráfemica, es decir, la elaboración de un texto escrito que ha de permanecer inalterable, obliga al profesional a la búsqueda minuciosa de un léxico y terminología precisas, un estilo cuidado, una atención minuciosa al detalle y un registro adecuado a la temática tratada, por lo que la necesidad de consulta de obras de referencia pertinentes es fundamental.

Traducción a la vista, se puede considerar una variación de la interpretación simultánea ya que en este caso el traductor va elaborando el mensaje de forma oral en lengua meta (LM) conforme va leyendo un texto escrito en lengua original (LO). La característica más relevante de esta tarea es la adaptación continua de lengua escrita a lengua oral. Al ser la modalidad de presentación del mensaje (LO) visual, se induce a pensar que los procesos de comprensión se facilitan en tanto que el traductor tiene toda la información que necesita para comprender presente en el texto escrito y puede regresar a frases previas en caso de problemas. Mientras que al ser la modalidad de producción del mensaje en LM oral, se hace necesaria una adaptación del contenido a las necesidades comunicativas y de información de unos receptores que, en su caso, están físicamente presentes. Como consecuencia de ello, se desprende un esfuerzo de oralización y comunicabilidad.

Como mencionamos, al ser una tarea dual simultánea de cambio de código podría considerársela como una variante de la interpretación simultánea, de hecho, McDonald y Carpenter (1981) la consideraron traducción simultánea.

Traducción semi-consecutiva, en la que el traductor lee unidades amplias de información para, después, traducirlas. Este tipo de traducción sería el equivalente a la interpretación semi-consecutiva, pero en este caso

habría que adaptar lengua escrita a lengua oral y aplicar estrategias de reformulación más amplias y condensadas.

Interpretación simultánea, en la que el solapamiento entre percepción y producción es máximo, ya que el intérprete percibe el mensaje de un orador en una lengua al mismo tiempo que está produciendo el mensaje en otra lengua para un grupo de receptores que, en la mayoría de los casos, se encuentran físicamente presentes; la realización de semejante actividad sólo es posible con la ayuda de soportes técnicos para una óptima ejecución (cabinas insonorizadas, varios canales de entrada y salida de sonido, auriculares, etc.). Se desprende, por lo tanto, que una fuerte presión temporal es la característica más relevante, ya que el ritmo de producción del mensaje final en LM por parte del intérprete viene impuesto por el ritmo al que el intérprete percibe el mensaje inicial en LO, ritmo que a su vez viene marcado por el orador original. Considerando el ámbito de la profesión, la interpretación simultánea es una de las técnicas de interpretación más habituales de la llamada interpretación de conferencias.

Interpretación consecutiva, en la que no se produce perceptiblemente una simultaneidad temporal entre los procesos de percepción y producción, si bien en el sistema cognitivo sí se puede producir el solapamiento. Destacamos una primera fase en la que el intérprete percibe el mensaje completo en la LO, al mismo tiempo que se sirve de la *toma de notas* para apoyar y reforzar su esfuerzo de memoria. En una segunda fase, y una vez que el emisor ha terminado de hablar, el intérprete tiene el turno de palabra y genera el mensaje en la LM sirviéndose de la ayuda de sus notas para reactivar la información almacenada en memoria. Las notas, por la forma que adquieren sobre el papel, pueden reflejar la estructura morfosintáctica del mensaje original (LO) tal como ha sido analizado y sintetizado por el intérprete, y en consecuencia pueden contribuir a facilitar la posterior recodificación del mensaje en LM.

Habría que resaltar, no obstante, que los subtipos de tareas que hemos descrito no se pueden considerar sólo como categorías independientes o compartimentos estancos. Por el contrario, hallamos tareas de traducción e interpretación que son híbridas de las ya comentadas. De hecho ocurre con bastante frecuencia que estas otras tareas pueden tener lugar en las numerosas situaciones comunicativas a las que se enfrentan los traductores e intérpretes en su vida profesional.

Unidad 1

LOS JÓVENES DE HOY Y SUS ESTUDIOS

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Hijos de la libertad y la abundancia

Son guapos, cultos, ricos, dominan varios idiomas, viajan y su mente está en Europa. Lo tienen todo y además lo han conseguido en un tiempo récord. Son producto de la Democracia y de cuarenta años de trabajo de una generación que les ha visto crecer con orgullo. Unos definen este momento como acontecimiento histórico. Otros hablan de juventud consentida, frágil y domesticada, propensa al consumismo puro y duro.

Guzmán R. tiene 48 años y trabaja como funcionario en una institución pública. Atrás han quedado todos los esfuerzos y sacrificios que le han costado llegar hasta donde está ahora. Terminó el bachiller y tuvo que ponerse a trabajar porque la situación económica de su casa era precaria. Camarero, vendedor de seguros, repartidor de bebidas, dependiente, hizo de todo hasta aprobar las oposiciones. Más tarde y con un trabajo ya seguro, Guzmán -como tantos jóvenes de su época- pudo casarse y montar una familia. En la actualidad, confiesa que le da pereza viajar y disfruta los domingos en casa pegado al televisor viendo el fútbol o películas de vídeo con la cervcecita y las patatas fritas.

Paula es su hija mayor y tiene veinticuatro años. Nada más terminar la selectividad se buscó trabajo durante las vacaciones como au pair en Inglaterra para perfeccionar el inglés. Terminó la carrera de Filología Inglesa y el último curso lo pudo hacer en Oxford gracias al programa Erasmus. Paula no deja de viajar y conocer gente y para ello sabe cómo buscarse la vida con ayudas y becas. Colabora también con una ONG y se ha ido a África como voluntaria en dos ocasiones.

Es cierto, hay un cambio generacional y son los hijos de la libertad que siguió a la dictadura. Nacieron con casi todo conseguido y gozan de gran poder adquisitivo, gracias al trabajo de sus padres. "Antes cuando se hablaba de jóvenes -nos comenta el sociólogo Amando de Miguel- hablábamos de una franja de población entre los 16 y 20 años. Ahora hemos querido hacer un estudio de los jóvenes y hemos tenido que hacer dos encuestas. Una de 16 a 20 años y otra de 21 a 29 años. La juventud se ha prolongado hasta los treinta años como mínimo y eso creo que tiene algo de antinatural. Nos encontramos con personas biológicamente adultas que viven socialmente como niños, dependiendo de sus padres, psicológica y económicamente. La naturaleza por un lado avanza la adultez y por otro, nos encontramos con una sociedad que cada vez retrasa más este paso". Curiosamente por un lado las encuestas aseguran que los jóvenes se sienten cada vez más independientes; pero la realidad demuestra que dependen de sus padres hasta edades muy avanzadas. Más del 90% de los jóvenes entre 15 y 24 años viven con sus padres. La mayoría, un 52%, viven exclusivamente del dinero que les dan en sus casas, por lo que la familia es valorada por todos positivamente y no tienen motivos para abandonarla. Estos son algunos de los datos que aparecen recogidos en el Informe Jóvenes, elaborado por la Fundación Santa María, en el que han participado varios sociólogos. No es de extrañar que la familia -según este mismo informe- sea considerada por un 70% de los jóvenes como un aspecto prioritario en sus vidas, donde un 69% afirma conseguir de sus padres casi todo lo que quiere. Y es que el consumo se ha convertido en uno de los pilares básicos de esta nueva generación. El peor lugar en este ranking lo ocupan la religión y la política.

www.revistafusion.com

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

Адекватність та еквівалентність перекладу

Міжмовна еквівалентність – одне з ключових і досить складних понять теорії перекладу. Саме ступінь еквівалентності тексту оригіналу (ТО) та тексту перекладу (ТП) дозволяє судити про якість того чи іншого перекладу.

Поняття "еквівалентність" розглядається з різних точок зору:

1) збереження інваріантності на рівні змісту;

2) рівноцінність впливу на адресатів ТО та ТП;

3) збереження структурно-семантичної подібності ТО та ТП і виконання всіх вимог до інваріантності.

Багатоманітність підходів зумовила появу її типології. У перекладознавстві виділяють п'ять типів еквівалентності (В. Келлер):

1) "денотативну еквівалентність", яка стосується змісту ТО та ТП;

2) "конотативну еквівалентність", що включає передачу конотативних відтінків у межах стилю, лексичних соціально обумовлених одиниць;

3) "текстуально-нормативну еквівалентність", тобто збереження мовних та узуальних норм та збереження структури ТО;

4) "прагматичну еквівалентність", яку визначає адресат перекладу (до цього типу еквівалентності також відносяться культурні та ситуативні аспекти комунікації);

5) "формально-естетичну еквівалентність", яка стосується естетичних та індивідуальних мовних характеристик ТО.

На основі досягнень теорії комунікації та теорії мовленнєвих актів німецький теоретик А.Нойберт висуває ідею комунікативної еквівалентності, яка в жодному разі не принижує значення ролі мовної еквівалентності, а навпаки розглядає останню в ширшому контексті комунікативної ситуації. Комунікативна еквівалентність – це переклад, що виконує ту ж саму функцію, що й оригінал, може

слугувати безпосереднім джерелом інформації й є еквівалентним ТО (А.Нойберт, К. Райс).

На думку О.І.Чердниченка, "адекватність перекладу розглядається як його функціональна тотожність оригіналові, за якої враховується рецепція дискурсу. Адекватність перекладу може забезпечуватися його семантичною еквівалентністю, але може досягатися і за відсутності такої". Це твердження дає змогу зробити висновок, що поняття "еквівалентність" стосується більше семантичних параметрів, у той час коли "адекватність" має функціональний характер, тому у процесі еквівалентного відтворення мовленнєвих одиниць може змінитися комунікативний вплив на адресата, і тоді ТП не буде адекватним.

Отже, **еквівалентність** слід розуміти як структурно-семантичну відповідність одиниць ТО та ТП, а **адекватність** – це збереження функціональних характеристик ТО у ТП.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

adecuación, características semánticas, destinatario, equivalencia (denotativa, connotativa, pragmática, normativa, formal, comunicativa, funcional), equivalencia traductora, función comunicativa, invariable traductora, nivel de equivalencia, situación comunicativa, teoría de la comunicación, teoría de los actos de habla, texto de llegada, texto de partida, traductología.

Tarea 3. Dé ejemplos de equivalencia y adecuación en la traducción del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Culto.** Слід розрізняти іспанські слова *culto*, *inteligente*, *intelectual*.

Culto означає 'Dotado de las calidades que provienen de la cultura o instrucción', тобто *освічений, ерудований, начитаний*. Іспанські синоніми: *instruido, educado, erudito*.

Inteligente означає 'Dotado de inteligencia', 'Sabio, perito, instruido' – *розумний, хитромудрий, кмітливий*. Синоніми: *sabio, docto, ingenioso, listo, sagaz, perspicaz*.

Intelectual означає ‘Que se dedica a un trabajo o actividad, relacionados con el espíritu, que requieren especialmente el empleo de la inteligencia; que tiene influencia en la sociedad por el prestigio de su inteligencia, por su capacidad crítica y por su poder de razonamiento’, може відповідати українському слову *інтелігент*.
Синоніми: *filósofo, pensador, teóricico*.

2. **Dominar**. Дієслово *dominar* в іспанській мові має декілька значень:

dominar	підкорити, скорити, завоювати, зневолювати	el mundo, a otra persona, a los demás
	володіти	la situación
	володіти, опанувати, освоїти, осягнути, подужати	la materia, el idioma, las matemáticas, artes marciales

3. **Tiempo récord** – рекордний (найкоротший) термін. Синтагматичні складні слова відносять до аналітичних форм мови. Вони поділяються на прийменникові (*nota de corte, pareja de hecho*) й безприйменникові (*almacén discount, café bar, carta bomba, ciencia ficción*). Модель *іменник + іменник* вважається продуктивною внаслідок впливу англійської та німецької мов. Множина цих неологізмів утворюється додаванням флексії до першого слова, тим часом як друга лексема залишається незмінною – *niños burbuja*. Для перекладу таких складних слів використовуються відповідники української мови: *pareja de hecho* – *громадянський шлюб*, *ciencia ficción* – *наукова фантастика* та різні види транскодування та калькування (Див. UNIDAD 3, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN): *almacén discount* – *дисконтний магазин*, *café bar* – *кафе-бар*, *carta bomba* – *лист-бомба*.

4. **Domesticado** – той, що звик до домашнього затишку. Слово *domesticado* вживається у переносному значенні, тому вимагає описового перекладу. Зазвичай, *domesticado* використовується для характеристики тварин та означає *приручений, одомашнений*.

Domesticado не слід плутати із *doméstico*. *Doméstico* означає ‘de la casa o del hogar’ щодо ‘animal que vive en compañía del hombre’, тобто *домашній*. Слово *doméstico* не використовується у метафоричному значенні як ‘nacional o de la nación’.
НЕПРАВИЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ: *los vuelos domésticos, los*

problemas domésticos del país. У першому випадку слід було сказати *vuelos nacionales*, а в другому *problemas internos del país*.

5. **Consentido** – вередливий. Іспанські синоніми: *mimado, caprichoso, mimoso, malcriado, malacostumbrado*. Українські синоніми: *примхливий, вибагливий, балуваний, капризний*.

Fragil – слабкий. Іспанські синоніми: *tenue, flojo, débil, delicado, quebradizo, sutil, endeble*. Українські синоніми: *вразливий, уразливий, чутливий*.

6. **Consumismo** – надмірне споживання, манія споживання. Суфікс *-ismo*, який позначає ‘доктрини, рухи, системи, форми правління, діяльність, підтримка’ має відповідник в українській мові *-ізм* (*multilingüismo* – *мультимлінгвізм, багатомовність*), але в іспанській мові цей суфікс є більш продуктивним. Тому, велика кількість неологізмів, утворених за допомогою суфікса *-ismo*, перекладаються описово із використанням ключової семи: *soberanismo* – *підтримка суверенітету*. За тлумачним словником слово *consumismo* має значення ‘Tendencia inmoderada a adquirir, gastar o consumir bienes, no siempre necesarios’. Для відтворення семи ‘надмірності, неконтролюваності’ у перекладі може бути використано слово *манія, одержимість*.

7. **Puro y duro** – справжній. Цей вираз іспанською означає ‘Sin paliativos o circunstancias que lo hagan más fácil’ і може перекладатися *справжній, істинний, дійсний, реальний, такий, як є*.

8. **Quedar** – залишатися. Не слід плутати дієслова *quedar(se)* та *dejar*: *quedar* – *залишатися, dejar algo* – *залишити щось*: *Luisa se quedó sola. Su padre había quedado impresionado por la santidad de su hijo. No sé dónde dejé las llaves*. НЕПРАВИЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ: *Quedé el abrigo en casa y ahora tengo frío*. В цьому випадку слід вживати дієслово *dejar*.

Quedar входить до складу багатьох фразеологізмів:

quedar airoso (salir airoso)	виконати, витримати, здійснити з честю, не ударити обличчям у болото, у грязь
quedar de piedra	завмерти, закам’яніти, заціпеніти, охолоннути
quedar en agua de borrajas	піти (розлетітися) прахом
quedar en buen lugar	добре себе показати, зарекомендувати
quedar en pie	бути дійсним
quedar echo papilla	ледь (ледве, насилу) тягнути, волочити ноги
quedarse como una estatua	завмерти

9. **Ponerse a trabajar** – приступати до роботи. Перифрастична конструкція – це поєднання службового та напівслужбового (яке тільки наполовину втратило свою семантику) дієслова з однією із безособових форм (герундієм, дієприкметником або інфінітивом). У такій конструкції службове дієслово вживаються в особовій формі, вказує час, спосіб, особу, число та узгоджується з підметом; допоміжне дієслово втрачає своє лексичне значення, але в той же час додає дії, що виражається смисловим дієсловом, особливого характеру або відтінку залежно від його семантики.

Перифрастичні конструкції в іспанській мові поділяються на аспектуальні, які визначають видову ознаку дії, та модальні, які передають модальну ознаку. Конструкція *ponerse a + infinitivo* відноситься до інкоативних конструкцій, тобто таких, які використовуються на позначення початку дії. До них також належать конструкції *echarse a + infinitivo*, *romper a + infinitivo*, *empezar / comenzar a + infinitivo*. Перші дві конструкції мають значення ‘раптової дії’.

У перекладі такі конструкції відтворюються за допомогою видової форми дієслова, часто із префіксом *za-*, або конструкцією із допоміжним дієсловом *pochati*, *rozpochati*, *pristuphati*, *bratysia*, *zaxodzhuvatysia* (*zaxoditysia*), *pryluchatysia*, *pryjmatysia*: *se echó a llorar* – *rozplakavsia*, *empezó a llorar* – *pochav plakhati*.

10. **Dar pereza** – лінуватися. В іспанській мові з дієсловом *dar* утворюється багато словосполучень, які позначають непередбачену, несподівану, стрімку дію:

dar	pereza	лінуватися, ледарювати, байдикувати
	lástima	шкодувати
	ganas	бажати, хотіти
	miedo (susto)	лякатися, полохатися
	rabia	сердитися, гніватися, злитися, обурюватися
	vergüenza	соромитися, стидатися
	pena	шкодувати, жалкувати, жаліти

11. **Nada más terminar** – по закінченню. Конструкція *nada más + infinitivo* позначає дію, яка закінчилася перед моментом мовлення. Українською мовою така конструкція перекладається за допомогою 1) дієприслівникового звороту: *zakinchivshy*, 2) сполучення прийменника та віддієслівного іменника: *po*

закінченню, після закінчення або 3) підрядним реченням часу: *коли закінчиться*.

12. **Programa Erasmus** – програма Еразмус. Програма Еразмус Мундус - це програма співпраці і програма розвитку мобільності в галузі вищої освіти, яку представляє Європейський Союз – як центр освіти у міжнародному масштабі. Передовсім ця програма спрямована на підняття якості й привабливості європейської вищої освіти. Підтримуючи міжнародну активність вчених і студентів, програма ставить за мету підготовку не лише європейських, але й іноземних студентів для життя у глобалізованому суспільстві, що базується на знаннях. Вона також повністю відповідає ідеї Болонського процесу.

13. **Buscarse la vida con ayudas y becas** – жити за рахунок грантів та стипендій. Цей зворот, який означає ‘Emplear los medios conducentes para adquirir el mantenimiento y lo demás necesario’, може перекладатися українською *заробляти на життя, знаходити засоби існування, жити, перебиватися*. Із словом *vida* утворюються такі фразеологізми:

costar la vida	ціною життя
dar alguien la vida por	віддати (віддавати) життя за когось, щось
dar alguien mala vida a otra persona	не давати просвітку, погано ставитися до когось
ganarse la vida	заробляти на життя, добувати (свій) хліб
meterse en vidas ajenas	лізти в чужий горох, сунути свого носа в чужі горшки (до чужого проса, в чуже просо, в чужий город)
pasar a la mejor vida	віддати Богу (Богові) душу

14. **ONG** (organización no gubernamental) – неурядова організація (НУО)

15. **Gozar de gran poder adquisitivo** – мати велику купівельну спроможність. Дієслово *gozar* означає ‘sentir placer a causa de algo’ і зазвичай використовується як неперехідне дієслово із герундієм або додатком, який приєднується за допомогою прийменника *de* або *con*. Українською перекладається *насолоджуватися, смакувати: gozaba bebiendo*

chocolate – смакував шоколад, *gozar del paisaje* – насолоджуватися пейзажем. Також може мати значення ‘tener algo bueno o placentero’ і перекладатися *мати, посідати, володіти, користуватися*: *gozar de la libertad* – бути вільним, *gozar de buena salud* – мати добре здоров’я.

16. **Hacer un estudio** – проводити дослідження. Важливим для практики перекладу є використання лексико-синтаксичних засобів перефразування, в тому числі лексико-синтаксичних синонімів дієслова-присудка. Явище лексико-синтаксичної синонімії в межах дієслівного значення може мати як міжмовний, так і внутрішньомовний характер. Найчастіше синонімічними засобами лексичного значення дієслова виступають усталені вирази, які утворюються за допомогою дієслова широкого значення з іменником та допоміжного дієслова з іменником або прикметником: *participar* – брати участь, *pronunciarse* – піднімати повстання, *poner en práctica* – впроваджувати. Іспанські усталені вирази можуть передаватися українською мовою простими дієсловами: *hacer manifestación* – проявляти, *hacer uso* – використовувати, або навпаки: *trabajarán para acrecentar la estabilidad en el continente europeo* – докладатимуть зусиль для підвищення стабільності на європейському континенті. Словосполучення є більш гнучким засобом створення найменувань, ніж словотвірні моделі. Репрезентація процесу іменником дозволяє оформити характеристику дії за допомогою прикметника, що розширює номінативні можливості мовлення: *participar activamente* – брати активну участь, *expresar un agradecimiento cordial* – висловити щире подяку.

17. **Anti-**. Префікс *anti-* є одним з найпродуктивніших заперечних префіксів в іспанській мові. Завдяки семантиці префіксів цієї групи поповнюються тематичні групи політичної та побутової лексики. Українською мовою перекладається за допомогою префікса *анти-, не-, проти-*: *antiestético* – нехудожній, неестетичний; *antiaéreo* – протиповітряний, але багато неологізмів, які утворені за допомогою цього префіксу, з іспанської мови перекладаються описово: *antiguerra*, *antibélico* – який виступає проти війни, *antiincendio* – який використовується для попередження пожежі.

18. **Biológicamente** – біологічно. У перекладі іспанським означальним прислівником способу дії на *–mente* відповідає український прислівник на *–но*: *urgentemente* – *негайно*, *activamente* – *активно*, але також можливий переклад і за допомогою прислівникових словосполучень: *viven socialmente como niños* – *у соціальному плані схожі на дітей*.

19. **No es de extrañar** – не слід дивуватися, не дивує. Конструкція *ser de + infinitivo* є складним присудком, в якому іменна частина виражена інфінітивом та вводиться за допомогою прийменника *de*. *Ser de + infinitivo* може мати значення повинності та бути синонімом перифрази *hay que + infinitivo*: *es de conocer* – *hay que conocer* або також може позначати звичайну, повторювану дію та бути синонімом *soler + infinitivo*: *No somos de parar* – *ми не звикли зупинятися*.

20. **Prioritario** – пріоритетний, переважний, першорядний, визначальний, головний, вирішальний.

21. **Pilar** – основа. Іспанські синоніми: *base, apoyo, sostén, cimiento*. Українські синоніми: *підвалини, засади, база, підґрунтя, устої, базис*.

22. **Ranking** – класифікація. Чимало слів, запозичених з англійської мови, зберігають свою форму та мають закінчення *–ing*: *antidumping, briefing, cámping, dóping, hólding, márketing, rating*. Багато з них також увійшли до української мови і зберегли своє закінчення: *брифінг, допінг, маркетинг, рейтинг*, хоча деякі з них були адаптовані до фонетичних норм української мови, тобто відбувся процес адаптованого транскодування (Див. UNIDAD 3, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN): *antidumping* – *антидемпінгові заходи*.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Tarea 1. Traduzca las palabras al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 6:

antiamericanismo, soberanismo, multilateralismo, fotoperiodismo, barcelonismo, chavismo, euroescepticismo.

Tarea 2. Traduzca las oraciones al ucraniano:

1. Los factores que aguzaron el *antiamericanismo* en el mundo fueron sobre todo la caída del muro de Berlín en 1989 y la desaparición subsiguiente de la Unión Soviética. 2. El complejo sistema de *soberanismo* y de autodeterminación constitucional queda roto, y lo que queda vivo era lo que existía antes de que el Estatuto fuera afirmado: las tres provincias vascongadas. 3. Las relaciones políticas son excelentes entre Francia y Chile. Compartimos una visión común sobre la humanización y la globalización y sobre la necesidad del *multilateralismo*. 4. Fiel seguidor de la estética y valores de la agencia Magnum, sus fotografías constituyen uno de los momentos emblemáticos de la historia del *fotoperiodismo* del siglo XX. 5. Probablemente es el gran icono del *barcelonismo* y uno de los jugadores más respetados de nuestro fútbol. 6. Hay factores que han contribuido a acrecentar el *nerviosismo* de los que miran con inquietud la extensión del *chavismo* en Latinoamérica. 7. Es uno de los máximos líderes del *euroescepticismo* en Alemania y tiene una relevancia política especial.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 10:

1. Cerró los ojos para cumplir su rito de relax; se levantó un momento para quitarse el saco y la camisa; volvió a sentarse y se despojó de zapatos, bostezó y miró el diario que minutos antes había colocado en la pequeña mesa del recibo. *Le dio pereza* hojearlo. 2. A mí me *da ganas* de quedarme en el hospital, porque veo gente enferma pero por lo menos sonriente. 3. Me *da pena* cuando algunos políticos utilizan expresiones que nada tienen que ver con la política. 4. No le *dio gusto* verme, más bien le *dio rabia* que lo viera así, desenchajado, irreconocible. 5. Está bien que manifieste firmeza al hablar de problemas de violencia que amenazan a la nación, pero no me gustó su autoritarismo. Me *dio miedo*. 6. Un par de horas más tarde, el aire olía tan bien que a él le *dio vergüenza* comer solo, y le preguntó a Maribel en el tono formal, casi ceremonioso, si no preferiría poner la mesa para los dos en el salón en lugar de comer sola en la cocina. 7. En el fondo, le *daba pena* que no gozara plenamente de la felicidad completa que le embargaba a ella.

Ejercicio 3. Tarea 1. Traduzca las palabras al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

antipiratería, anticontaminación, anticompetitivo, antiecológico, antiestadounidense, antiincendio, anti-tabaco.

Tarea 2. Traduzca las oraciones al ucraniano:

1. Varias compañías ensayan en sus discos nuevos sistemas de protección *antipiratería*. 2. El buque alemán *anticontaminación* Neuwerk se dirige a la zona del naufragio para recoger muestras de aire y agua. 3. El Consejo señala que las prácticas *anticompetitivas* que France Telecom llevó a cabo hasta octubre de 2002 son extremadamente graves. 4. En la cola de las empresas *antiecológicas* figura la marca china de ordenadores Lenovo; el segundo fabricante de móviles, Motorola; la fábrica taiwanesa de, principalmente, portátiles Acer, y Apple. 5. Hay un violento sentimiento *antiestadounidense* en el mundo islámico. 6. Se llevan a cabo unas obras de restauración con las que se pretendía mejorar, entre otras cosas, el sistema *antiincendios* del edificio. 7. El pacto incluye también restricciones en la publicidad de cigarrillos y campañas *anti-tabaco* para la población más joven.

Ejercicio 4. Complete las oraciones con los verbos *dejar* o *quedar* y tradúzcalas al ucraniano:

1. Los estudiantes deberán _____ la pasividad tradicional y se transformaron en un agente activo en la búsqueda de información. 2. Eso supone que los escolares deben _____ las escuelas dos años antes de lo habitual, una situación que siempre preocupa a los padres. 3. La educación de hoy tiene que _____ atrás esos modelos de sociedad autoritaria tan negativos para la sociedad en comunidad. 4. Ningún alumno puede _____ fuera de las aulas por no tener un promedio de calificaciones ideal. 5. El Estado es para todos, y no puede _____ dividido, para ser eficaz su acción cultural. 6. Es una buena noticia que Esther Tusquets publique nueva novela. En primer lugar, porque sus obras anteriores _____ un buen sabor entre crítica y público. 7. A pesar de que todos los libros habían sido publicados, muchos de ellos no llegaron al público y _____ en los almacenes.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 19:

1. No *es de salir* mucho. 2. Nunca *ha sido de gastar* dinero. 3. Sea como fuere, *es de esperar* que el caso llegue a los tribunales. 4. *Es de pensar* que Donald se sintiese muy feliz por haber ganado el papel principal de la pieza. 5. *Es de suponer* que aún no tiene soluciones para tan importantes problemas. 6. No obstante, *es de temer* que proliferen las ofertas y se aumenten las expectativas de los clientes. 7. *Es de suponer* que los recursos más interesantes serán a los que accedan mayor número de internautas.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 20:

1. Es *prioritario* reconocer la importancia de la participación social en los procesos de transformación o reforma educativa. 2. El campus de La Yutera en Palencia está teniendo un carácter *prioritario* con una inversión de 2.000 millones de pesetas que permitirá en dos años disponer de un edificio común para todos los alumnos. 3. El objetivo *prioritario* es acercar la ciencia y la tecnología a las escuelas, de forma que, tanto profesores como alumnos, se percaten de las infinitas posibilidades que ofrecen las tecnologías de la información en la enseñanza. 4. Desde el primer día el equipo directivo no sólo programó y previó futuras modificaciones sino que también consensuó con padres y docentes las líneas a seguir: qué era *prioritario* y cómo conseguirlo. 5. La única forma en que podemos lograr evitar un atraso mayor, es asegurando en la región el acceso a Internet en las escuelas y en los barrios cadenciados. Este tema debe ser, junto con la educación, *prioritario* para los gobiernos de la región. 6. Su tarea *prioritaria* desde su nuevo puesto será consolidar las universidades madrileñas. 7. En época de crisis económica parece que la preocupación por el deterioro del medio ambiente queda en un segundo plano ante la necesidad *prioritaria* de superar la situación.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 9:

1. Ana se levanta de la cama y *comienza a vestirse*. 2. La orquesta *rompe a sonar* un himno marcial y lúgubre, una música algo patética.

3. La ex mujer de Roldán *rompe a llorar* al evocar su matrimonio con un "hombre maravilloso". 4. Mario calcula a toda velocidad: es una ganga. Saca una libra, paga y recoge la botella. El vendedor *echa a correr* calle abajo. No es whisky, es té. 5. Tom es una persona entrañable. Además, como lleva tantos años metido en esto, pues *te empieza a contar* anécdotas de Ray Charles, de Eric Clapton, de Rod Stewart... y claro, te quedas así, con la boca abierta como si fueras un niño pequeño. 6. Él se queda por fin descuidado y *se pone a leer* con detenimiento esas críticas y comentarios periodísticos. 7. Por su parte, a Federico Pessolano, estudiante de Economía, le molesta no saber cuánto va a durar el paro, porque ya *se puso a planear* un viaje de placer a Brasil.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 11:

1. Grajo *nada más pisar* tierra se quiso volver, pero quedó atrapado en la isla para siempre, horrorizado ante la perspectiva de un viaje de vuelta en el que podía morir y ser arrojado al mar para alimento de los peces. 2. Era una de esas personas que se despiertan *nada más abrir* los ojos. 3. Lo primero que hace Mario *nada más entrar* en su habitación es llamar a Juan Abelló a su casa de Madrid. 4. Sin embargo, *nada más salir* fue recluido otros nueve años en un campo de concentración, que en teoría no se consideraba una prisión, pero que en muchos aspectos era peor que la cárcel. 5. Así que *nada más llegar* a la oficina llamamos al despacho de aquel tal Gutiérrez-Rubira. Pero debían de estar todos comiendo y no contestaba nadie. 6. Ella *nada más poner* música de sevillanas lo primero que pone es los brazos para arriba ... y a bailar. 7. Arias, *nada más conocer* la noticia, se dirigió en su coche oficial al lugar del suceso.

Ejercicio 9. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8:

1. El residente *se quedó de piedra* ante la insólita demanda de aquel ciudadano. 2. Un año después, nada se había movido; la impresión era que todo *había quedado en agua de borrajas*. Pero, la idea había germinado, al menos en algunas cabezas. 3. Dirigentes y candidatos, incluso aquellos que *no han quedado en buen lugar*, compartían las primeras filas. 4. *Queda en pie* el hecho de que la

numerosa masa de estudiantes ha estado por primera vez desde hace tiempo dispuesta a manifestarse y sintonizar con el llamamiento a la huelga. 5. Y cuando tía Victoria terminó la poesía y *se quedó como una estatua*, la Mary y yo nos quedamos un momento como pasmados, pero de pronto nos pusimos a aplaudir. 6. Temo que todo quede *en agua de borrajas*. 7. Tuvimos que caminar durante cinco horas y al final *quedamos hechos papilla*.

Ejercicio 10. Busque todas las acepciones de las palabras *dominar, situación, oposición* en español y *домінувати, цуяція, опозиція* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 11. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

mente, producto, acontecimiento, institución, situación, época, selectividad, carrera, curso, cambio, (el) poder, franja, población, estudio, naturaleza, sociedad, paso, lado, dato, motivo, aspecto, informe, pilar.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

El Programa de Acción Mundial para los Jóvenes: Educación

Desde 1995, el número de jóvenes que terminan la enseñanza primaria no ha parado de crecer. La tasa de matriculación en la escuela secundaria en el mundo ha aumentado del 56% al 78% en la última década. También la tasa de matriculación en la enseñanza superior ha aumentado en todo el mundo, de 69 millones en 1990 a 88 millones en 1997. Nunca antes una generación de jóvenes había tenido un nivel de instrucción tan alto.

En el último decenio, se ha prestado una atención cada vez mayor a la preparación para la vida cotidiana en el sistema educativo. La introducción de conceptos como la enseñanza no escolar, el aprendizaje permanente, la educación a distancia, el aprendizaje electrónico y la formación en el lugar de trabajo pone de manifiesto la creciente ampliación del concepto de educación para dar cabida a formas de impartir conocimientos fuera de las aulas.

www.un.org

Texto 2

Cómo reconocer los programas de Becas

Es importante poder reconocer las características propias de cada programa de becas.

Para ello, es conveniente tener en cuenta la siguiente información:

1.- Becas de estudios académicas

Aunque hay muchos programas bilaterales para realizar carreras universitarias completas en el exterior, son las mismas universidades quienes suelen becar a los alumnos extranjeros que cumplen con los requisitos fijados por ellas.

2.- Subsidios para investigación

Estos subsidios son asignaciones que suelen incluir pasajes y estancias en otro país, para realizar investigaciones en un área específica de conocimiento. Estos programas apuntan a estudiantes universitarios avanzados o de nivel de postgrado, de tesis doctorales o de investigación posdoctoral.

3.- Intercambio de profesores

Esta modalidad fomenta el intercambio de docentes e investigadores, lo que genera un enriquecimiento mutuo de las instituciones que los promueven y de aquellas personas que los realizan.

4.- Cursos de corta duración y seminarios internacionales

Muchos organismos internacionales ofrecen una serie de propuestas de estudios de corta duración, de una a ocho semanas, donde el principal objetivo es reunir a profesionales de los lugares más remotos del globo para actualizar conocimientos e intercambiar experiencias.

5.- Trainings, pasantías y seminarios

Estos programas son la última moda en capacitación profesional. Es un modo de formación práctica que deja de ser patrimonio exclusivo de los profesionales médicos, para pasar a formar parte de

los programas de cooperación bilateral en la mayoría de los países. Su duración es variada, como también lo son las temáticas que se abordan desde ellos.

6.- Becas para estudiar idiomas

Estudiar varias lenguas se ha convertido en una exigencia ineludible para acceder a un mejor entendimiento con otras culturas, en un contexto fuertemente globalizado. Superar las barreras idiomáticas es el objetivo fundamental de estos programas de becas que se realizan en países como Japón, Alemania, EE.UU. o Portugal. El inglés, por ejemplo, es un idioma internacional cuya aplicación es ineludible en terreno tecnológico y en los negocios.

www.universired.com

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

викладачі, вимоги, вища школа, вміщувати, двосторонні програми, заочне навчання, кількість зареєстрованих, навчання по Інтернету, обмінюватися досвідом, перебування, підготовка до життя, початкова освіта, призначені для, професійне навчання, рівень викладання, розуміння інших культур, середня школа, система освіти, сприяти розвиткові, університетські спеціальності, шкільна освіта.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Нагадаємо, що аграрні суспільства давніх часів і середньовіччя не мали потреби у масовій грамотності, а навички письма і арифметики передавалися від майстра до учня так само, як уміння шити чи ліпити горщики. Першим визнаним реалізатором ідеї масової, безоплатної і обов'язкової державної освіти вважається зовсім не теоретик-дидакт Я.Коменський (Jan Amos Komensky) (1592–1670), а теолог-іспанець Жозе Каласанз (San José de Calasanz) (1557–1648). Він ще у 1597 р. створив у Римі посправжньому велику церковну школу для дітей бідняків. Його зусиллями невдовзі виникла ціла мережа закладів, що стала основою католицької конгрегації з досить високим статусом. Саме ця конгрегація створила школи на території Моравії (Moravia), де народився і вчився за каласанзівськими програмами Я.Коменський,

пiк педагогiчної дiяльностi якого, як вiдомо, припав на перiод його життя в Амстердамі, що вже встиг стати торговельною столицею всiєї Захiдної Європи.

Прижиттєвий успiх Ж.Каласанза активiзував багато задрiсників. Дружба з тогочасними "дисидентами" Г.Галiлеєм (Galileo Galilei) і Т.Кампанеллою (Tommaso Campanella), введення у церковних школах математики й iнших природничих предметiв, урештi, бажання певних осiб зайняти мiсце Ж.Каласанза призвели до певних протидiючих заходiв з боку влади. Каласанз не уникнув допитiв iнквизицiї, статус конгрегацiї знизився. Реабiлітацiя вiдбулася вже пiсля смертi, але виявилася якоюсь неповною: вiн потрапив у пантеон католицьких святих, його не забули на Пiвднi Європи, але загалом ця постать видатного гуманiста, викладача й органiзатора освiти, рiвноцiнна Я.Коменському, лишається маловiдомою.

Практично одночасно з появою перших великих початкових шкiл для масового навчання дiтей Європа розпочала свiй шлях до формування мононацiональних держав. Єдностi й мiцностi кожної подiбноi держави сприяли системи навчання і належного виховання молодi. Майже 200 сучасних незалежних держав мають системи освiти, що вiдповiдають шести головним моделям (або подiбнi до них) – нiмецькiй (формувався у 1742–1820 рр.), французькiй (1791–1870), англiйськiй (1820–1904), американськiй (1840–1910), японськiй (1868–1890) і радянськiй (1917–1935).

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

аграрне суспiльство	sociedad agraria
часи середньовiччя	tiempos medievales, la Edad Media
навички письма і арифметики	conocimientos de escritura y aritmética
безоплатна і обов'язкова державна освiта	enseñanza pública obligatoria y gratuita
католицька конгрегацiя	congregación católica
дисидент	disidente
природничі предмети	ciencias naturales
допит	interrogatorio
церковні школи	тум "Escuelas Pías"
мононацiональна держава	estado mononacional
початкова школа	escuela primaria

TRADUCCIÓN BILATERAL

Son la generación más preparada de la historia: han salido al extranjero, hablan varios idiomas, han hecho algún Máster... pero sólo el 40% de ellos llegan a tener un trabajo acorde con sus estudios. Sobre expectativas y políticas para jóvenes hablamos con Leire Iglesias, directora del Instituto de la Juventud (INJUVE).

P: *–Які завдання стоять перед Інститутом з питань молоді?*

R: –Los retos de la gente joven deben formar parte de nuestros retos. Cuando les preguntamos a los y las jóvenes nos señalan que sus prioridades son principalmente poder acceder a medios para facilitar su emancipación y, por tanto, decidir cuándo poner en marcha un proyecto autónomo de vida. El Gobierno por su parte tiene como prioridad poner al alcance de los jóvenes las herramientas necesarias para que puedan dar respuesta a esta preocupación.

P: *–Які ініціативи було запроваджено за останні два роки?*

R: –Han sido muchas. En cuanto a la participación y el diálogo con los jóvenes, el gobierno socialista ha contado con ellos para la elaboración del Plan Interministerial de Juventud, del Plan de Vivienda, de las reformas educativas y del programa Emancipación Joven.

Sobre la educación de calidad y la igualdad de oportunidades, hay 40.000 becados, más y más gasto educativo, las reformas prometidas ya están en marcha y se ha aprobado el Estatuto del Personal Investigador en Formación. Hemos firmado el primer texto en materia de Derechos de la Juventud en el mundo y se espera que se transforme en un referente global en materia de Derechos Humanos.

P: *–Французька молодь виходить на вулиці і виступає проти Закону щодо працевлаштування молоді, а в Іспанії протестують проти заборони вживання алкогольних напоїв на вулицях.*

R: –También los jóvenes españoles salen a la calle cuando es necesario y así lo vimos en las manifestaciones contra la LOU (Ley Orgánica de Universidades), o cuando asistieron masivamente a limpiar la catástrofe de la marea del Prestige. En cuanto al botellón, es un modelo de ocio diseñado por los jóvenes como respuesta a un modelo de ocio impuesto. Por supuesto, rechazo el consumo abusivo de alcohol y los problemas que genera el botellón como son el consumo por parte de menores de edad o los problemas de convivencia con los vecinos, pero la restricción no es el camino.

P: –*На Вашу думку, сучасна молодь є активною?*

R: –Según el sondeo de opinión y situación de la gente joven sobre participación y cultura política de 2005, cerca de seis de cada diez jóvenes ha asistido a alguna manifestación en su vida, y un 32% no lo ha hecho pero considera que puede hacerlo en el futuro. También aparecen como actividades alternativas relativamente frecuentes entre los jóvenes la asistencia a reuniones o mítines políticos (22%) y entregar dinero o recaudar fondos para una actividad social o política (20%). Y más de la mitad de los encuestados (53%) se muestra de acuerdo con la afirmación "Hay que votar siempre; es una obligación moral". Creo que hay que dar una imagen real de la juventud en vez de colgar etiquetas peyorativas. En España no parece noticia que los y las jóvenes asociados se reúnan o que promuevan campañas y acciones que contribuyen a una sociedad mejor para todos y todas. Según otro reciente sondeo de opinión sobre valores y actitudes, entre ocho y nueve de cada diez jóvenes muestra mucho o bastante interés por colaborar en actividades voluntarias de casi todo tipo: defensa de los derechos humanos, ayuda a personas con menos recursos, etc. Además, cuatro de cada diez pertenecen a asociaciones.

www.injuve.mtas.es

Léxico de apoyo

herramientas	програми
acceder a medios	мати доступ до програм
facilitar la emancipación	полегшувати перехід до самостійного життя
poner al alcance	зробити доступним
poner en marcha	запровадити
becados	ті, що отримали стипендію
manifestarse	виступати
botellón	вживання алкогольних напоїв на вулицях
marea	приплив
consumo abusivo	надмірне вживання
ser participativo	бути активним, брати активну участь
recaudar fondos	збирати гроші
contribuyen a una sociedad mejor	сприяють покращенню рівня життя

TEMAS A DISCUTIR

1. ¿Qué significa la LOU? Prepare un informe sobre la LOU y la LOE.
2. Discuta con sus compañeros los problemas de la enseñanza superior en Ucrania.
3. Discuta con sus compañeros los problemas de la juventud ucraniana y compárelos con los de la juventud española.

Repaso del vocabulario de la Unidad 1

Шукати роботу – gozar de gran poder adquisitivo – почати працювати – disfrutar los domingos en casa – співпрацювати – dar pereza – прошарок населення – los datos aparecen recogidos – проводити опитування – prolongar la juventud – споживання – terminar la carrera – скрутне економічне положення – dominar las artes marciales – неурядові організації (НУО) – vuelos internacionales – працювати волонтером – dar rabia – вибаглива людина – gozar del paisaje – громадянський шлюб – poner en práctica – підтримка суверенітету – la tasa de matriculación – володіти ситуацією – requisitos fijados – віддати Богові душу – quedar en pie – шкодувати – estudiantes de postgrado – бути вільним – enriquecimiento mutuo – обмін викладачами – capacitación profesional – грант для проведення досліджень – intercambiar experiencias – заочне навчання – acceder a un mejor entendimiento – система освіти – sociedad agraria – включати такі форми навчання як ... – enseñanza pública y gratuita – обов'язкова вимога – escuela primaria – основне завдання – promover campañas – бути згодним із твердженням – el sondeo de opinión – розробка плану – defensa de los derechos humanos – мати доступ до ... – referente global – входити до асоціації – modelo de ocio diseñado por los jóvenes.

Unidad 2

PROFESIÓN, EMPLEO

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

La juventud de hoy y su derecho al empleo

El trabajo tiene una importancia trascendental y multifacética para la juventud, por su papel en el desarrollo del individuo. La estabilidad laboral de los jóvenes influye en la conformación de su personalidad, la adquisición de un estatus social y el equilibrio psicológico.

El trabajo remunerado, además de proporcionarle una fuente de ingresos independiente, contribuye a su estabilidad emocional, lo cual tiene un valor significativo para convertirse en una persona adulta. Por lo tanto, la imposibilidad de encontrar un empleo durante esta etapa de la vida, no sólo contribuye a su exclusión y a la pobreza, sino que obstruye el paso a la adultez, incluyendo la posibilidad de constituir su propia familia y favorece conductas sociales indeseables como el consumo de drogas, el delito, la criminalidad, la enajenación social y otras.

La compleja situación internacional, los cambios económicos que se han registrado en las últimas décadas, el rápido avance de las tecnologías y la apertura de las economías a la competencia internacional, han hecho más compleja la problemática del empleo. El creciente desempleo mundial de los últimos años ha afectado especialmente a la juventud, situándola en un estado de incertidumbre en el plano económico y social.

A pesar de ser los jóvenes los más preparados y naturalmente condicionados para asumir las nuevas tecnologías y la llamada "sociedad del conocimiento", por lo general en la actualidad son los más afectados por la falta de oportunidades en el mercado del trabajo, los índices del desempleo, el subempleo, la inestabilidad laboral y la precarización de las condiciones de trabajo.

Según informes de la Organización Internacional del Trabajo, los jóvenes de hoy tienen tres veces más probabilidades de encontrarse desempleados que los adultos. La misma organización señala que el desempleo juvenil se incrementó de manera constante entre 1993 y el 2003, hasta alcanzar la cifra de 88 millones, lo que representa un índice récord de 14,4 %. Para una mejor comprensión del problema, habría que señalar que eso significa que los jóvenes hacen el 47 % en el total del desempleo, cuando sólo representan el 25 % de la población en edad de trabajar.

Existen grandes diferencias en las tasas de desempleo entre la fuerza laboral juvenil, dependiendo de la edad, sexo y origen socioeconómico. En la mayoría de las regiones el desempleo juvenil femenino es superior al masculino. Según la etnia de pertenencia, la mayoría étnica tiene mejores condiciones de trabajo que los grupos minoritarios. Además los jóvenes no sólo poseen los mayores índices de desempleo, sino que al ingresar al mercado laboral acceden a empleos muy precarios, caracterizados por la informalidad, la ausencia de protección social y la infracción generalizada de las normas laborales.

Tanto en las economías industrializadas como en los países en desarrollo, los jóvenes tienen más probabilidades que los adultos de encontrar trabajo intermitente e inseguro, muchas veces en la economía informal y con limitada protección laboral; pero estos fenómenos que golpean fuertemente a los jóvenes, son más agudos en el mundo subdesarrollado, y se complementan con las crisis del sistema educativo, las desigualdades regionales y sociales. La información disponible nos revela que las tasas de desempleo juvenil más altas se registran en las regiones de Asia Meridional, Oriente Medio, África del Norte y el África Subsahariana.

Uno de los rasgos característicos del empleo en las economías en desarrollo, es su frecuente inseguridad, por lo tanto, los trabajadores pueden perder su empleo si no tienen delimitados sus derechos o si no cuentan con una representación para hacer sus exigencias. Dadas las tendencias del empleo juvenil, es más probable que los trabajadores jóvenes no estén afiliados a un sindicato y que tengan menos experiencia que los adultos para exigir sus derechos; por lo que esto constituye otro de los graves problemas que los afecta en la actualidad.

www.icap.cu/juventud

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

Одиниця перекладу.

Типи перекладацьких відповідників

Одним із ключових питань перекладознавства є питання про одиницю перекладу. Такою одиницею визнавали лексикографічну одиницю (Ю.Найда), одиницю думки (Д. Селескович), логему (Г. Васкес Айора), транслему (Р.Рабадан).

Одне з перших визначень одиниці перекладу належить Ж.-П.Віне і Ж.Дарбельне. На їхню думку, такою одиницею доцільно вважати фрагмент висловлення, який не підлягає подальшому дробленню у перекладі. Це питання розглядали Л.С.Бархударов, В.М.Комісаров, В.С.Виноградов, Р.К.Міньяр-Белоручев, О.Д.Швейцер. На думку Л.С.Бархударова одиницею перекладу є така одиниця в ТО, якій можна знайти відповідник у ТП, але складові частини якої окремо не мають відповідників у ТП. Він зазначає, що одиницею перекладу може бути одиниця будь-якого мовного рівня: фонема, морфема, слово, словосполучення, речення, текст. В.М.Комісаров визначає одиницю перекладу як мінімальну одиницю змісту ТО, що відтворюється в ТП. При такому підході одиницю перекладу можна знайти серед елементарних смислів різних рівнів змісту ТО. О.Д.Швейцер взагалі заперечує існування одиниці перекладу, ґрунтуючи свої твердження на факті відмінності величин і характеристик мовленнєвих відрізків, які виділяють як одиниці перекладу.

Звертаючись до досягнень лінгвістики тексту, дослідники пропонують визнати одиницею перекладу текст (С. Басснетт-Макгайр, К.Райс, Г. Вермеер, І.Мейсон) і виділяють три базових поняття: елементи – найменші лексико-граматичні єдності, які мають комунікативну функцію; послідовність елементів; текст – одиниця, яка відповідає вимогам когерентності й зв'язності та складається з однієї чи більше послідовностей елементів, які підпорядковуються загальній меті повідомлення.

Теорія рівнів еквівалентності, найбільш повно викладена В.Н.Комісаровим, розглядає еквівалентність ТО і ТП і виділяє

змістові, комунікативні рівні еквівалентності – рівень мовних знаків, висловлення, повідомлення, опису ситуації, мети комунікації. Сукупність цих рівнів формує змістову структуру тексту. Перекладач повинен досягти еквівалентності на найбільшій кількості рівнів, починаючи з самого високого (мети комунікації). Еквівалентність на будь-якому рівні забезпечує еквівалентність на усіх розміщених вище рівнях.

Взаємний зв'язок положення про одиниці перекладу і теорії рівнів еквівалентності очевидний: перше стосується процесу перекладу (визначення одиниці перекладу та вибір відповідника), друге узагальнює результати такого процесу, тобто еквівалентність, що вже встановилась між текстом мови оригіналу (МО) і мови перекладу (МП). Залежно від того, яка одиниця мовної ієрархії була вибрана одиницею перекладу, еквівалентність встановлюється на відповідному рівні змісту.

За характером функціонування в мові перекладацькі відповідники поділяються на константні (словникові) й оказіональні (контекстуальні) – такі, що виникають у процесі перекладу й зумовлені особистістю перекладача, стилем ТО, особливостями МП. За способом перекладу Я.І.Рецкер виокремлює прямі відповідники (еквіваленти), варіантні (аналоги) та усі види перекладацьких трансформацій. Еквівалент – це постійний рівнозначний відповідник певному слову або словосполученню в іншій мові, який в абсолютній більшості випадків не залежить від контексту. Такими еквівалентами можуть бути географічні назви, власні імена, терміни з різних галузей знань. Варіантні (аналогові) відповідники передбачають переклад слова МО одним із можливих синонімів у МП. Про види перекладацьких трансформацій Див. Unidad 3.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

coherencia, cohesión, equivalente, equivalentes constantes, equivalentes contextuales, fonema, función comunicativa, lingüística del texto, locución, logema, morfema, nivel de la lengua, oración, palabra, parte del mensaje, texto, transformaciones traductológicas,

translema, unidad de la traducción, unidad de sentido, unidad lexicográfica, unidades léxico-gramaticales.

Tarea 3. Dé ejemplos de los equivalentes en la traducción del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Tener importancia trascendental** – мати особливо важливе значення. *Trascendental* має значення *важливий, вагомий, значущий, цінний, значний*. Іспанські синоніми: *importante, trascendente, relevante, metafísico, sustancial, esencial, capital*.

día	trascendental	знаменний, визначний день
resultado		вагомий, важливий результат
encuentro		важлива зустріч
aportación		значущий, вагомий внесок
decisión		важливе, історичне рішення
cambio		значна, серйозна зміна

2. **Multifacético** – багатосторонній. Префікси *micro-, mini-, mega-, macro-, poli-, multi-* відносяться до префіксів із семантикою ‘кількості й розміру’. Саме в цій категорії префіксів відіграють роль такі чинники, як "зношеність і виснаженість" префікса, що зумовлює появу синоніма, наділеного більшими комбінаторними властивостями. Через це, одне і те слово іспанською та українською мовами може мати різні, але синонімічні префікси: *minibus* – *мікроавтобус*. Українською мовою префікси *micro-, mini-, mega-, macro-, poli-, multi-* перекладаються за допомогою 1) відповідного префікса українською мовою, запозиченого з латини або грецької мови (зазвичай терміни): *microcápsula* – *мікрокапсула*, *minidisc* – *мінідиск*; 2) відповідників цих префіксів українського походження: *multiétnico* – *багатонаціональний*, *multilingüismo* – *багатомовність*; 3) конкретизації, тобто вживання слова із відповідною семантикою та відповідним префіксом: *multiconferencia* – *багатостороння конференція*, *minipelícula* – *короткометражний фільм*; 4) описового перекладу, у разі відсутності префікса у будь-якому із слів словосполучення: *macroencuesta* – *опитування великої кількості людей*, *minicámara* – *відеокамера невеликого розміру*.

3. **Influir en** – впливати. Українські синоніми: *позначатися, діяти, відбиватися*. Синонімом цього дієслова може бути фразеологічний зворот *tener (ejercer) influencia* – мати вплив, яке легко конвертується у перекладі: *sufrir (experimentar, recibir) influencia* – відчувати вплив та дозволяє вживання прикметника перед іменником *influencia*: *sentir una influencia fuerte (profunda, intensa, irresistible, constante)* – відчувати сильний (глибокий, потужний, непереборний, постійний) вплив. Із іменником *influencia* утворюються такі словосполучення:

perder	influencia	втрачати
disminuir		зменшувати
adquirir, ganar, lograr		здобути, отримати, досягти
apreciar		цінувати
replegarse (a, ante)		піддатися, зазнати впливу

4. **Contribuir a exclusión** – призводить до відчуження. Дієслово *contribuir* завжди вживається із прийменником *a*. У тексті має значення ‘Ayudar, junto con otros, a la consecución de un fin’ – спричинювати, зумовлювати. Усталений вираз *hacer (realizar) contribución*, натомість частіше вживається зі значенням ‘Dar algo, especialmente una cantidad de dinero, junto con otros, para un fin’ і використовується в економічних текстах. Його відповідник українською мовою *робити внесок* може вживатися як в прямому значенні (в економіці), так і в переносному.

5. **Avance de las tecnologías** – розвиток технологій. Слово *avance* залежно від сполучуваності може мати значення 1) ‘Acción y resultado de avanzar’ – *просування, прорив*: *el avance de las tropas*, та 2) ‘Mejora, progreso’ – *розвиток, прогрес*: *los avances de la medicina*. Іспанські синоніми *avance*: *desarrollo, marcha, ascenso, impulso, perfeccionamiento, progreso, adelantamiento, progresión, evolución, ventaja, ataque, adelanto, mejora, delantera*.

6. **Apertura** – відкриття. *Apertura* (від дієслова *abrir*) у значенні ‘Acto de dar principio’ є синонімом слова *inauguración* (від дієслова *inaugurar*). Відмінність полягає у тому, що *inaugurar* означає ‘Abrir solemnemente’ – урочисто відкривати. Але семантика слова *apertura* ширше (що позначається на його сполучуваності), та позначає також ‘Acción de abrir’. Обидва дієслова відрізняються за значенням та сполучуваністю від *descubrimiento*, яке означає ‘Hallar lo que estaba ignorado o escondido’ – відкриття.

apertura (inauguración) de una conferencia (de un forum, de las negociaciones)	відкриття (урочисте відкриття) конференції, форуму, переговорів
apertura de las fronteras (de un nuevo canal, política de muchos países)	відкриття кордонів, нового каналу, політичне відкриття багатьох країн
descubrimiento de genoma (América, de petróleo, de una enfermedad)	відкриття генотипу (Америки, нафтової свердловини, хвороби)

7. **Asumir las nuevas tecnologías** – опанувати нові технології. Дієслово *asumir* традиційно має значення ‘Hacerse cargo de algo no material, aceptar, reconocer’. Але під впливом англійської мови останнім часом розвинулося значення ‘Adoptar o adquirir algo no material’: *asumir una expresión feroz* – мати злий вираз обличчя, *debes asumir tus limitaciones* – ти маєш визнати свої обмеження. Із дієсловом *asumir* утворюється багато словосполучень, які українською перекладаються залежно від норм сполучуваності:

asumir	responsabilidad, deberes	брати на себе відповідальність, обов’язки
	poder	приходити до влади
	control	контролювати
	programa	затверджувати програму
	actitud	займати певну позицію
	cargo	обіймати посаду
	fracaso, derrota	приймати, миритися із поразкою

Багато словосполучень із дієсловом *asumir* мають відповідники, виражені одним дієсловом: *asumir la responsabilidad* – *responsabilizarse* – брати на себе відповідальність, *asumir los compromisos* – *comprometerse* – брати на себе зобов’язання – зобов’язуватися.

9. **Incrementarse** – зростати. Іспанські синоніми: *añadir, crecer, extender, desarrollar, intensificar, multiplicar, ampliar, elevar, amplificar, aumentar, acrecentar*. Українські синоніми: збільшуватися, рости, підвищуватися, підніматися, примножуватися, посилюватися, дужчати.

se incrementa	efecto negativo	посилюється негативний вплив
	miseria	збільшується кількість бідних
	peligro	зростає небезпека
	número de estudiantes	примножується кількість студентів
	índice	зростає рівень

10. **Había que señalar** – слід було зазначити. Конструкція *hay que + infinitivo* відноситься до модальних перифрастичних конструкцій зі значенням ‘повинності’. До цієї групи також відносяться конструкції *tener que + infinitivo*, *deber + infinitivo*, *haber de + infinitivo*. Конструкція *tener que + infinitivo* виражає повинність, необхідність та має відтінок дорікання: *Tienes que cuidar la imagen, hoy día es muy importante*. В цьому значенні *tener que + infinitivo* схожа на *haber de + infinitivo*, але перша є більш вживаною, а друга більш архаїчною. Українською мовою це значення відтворюється за допомогою модальних дієслів *маму, слід*. Конструкція *tener que + infinitivo* у минулому часі має значення визнання провини’: *Tuve que echarlo de mi casa porque descubrí que me robaba*. Українською перекладається модальним дієсловом *мав би*.

Конструкція *haber de + infinitivo* може передавати значення майбутньої дії та бути близьким за значенням конструкції *ir a + infinitivo*: *Has de esforzarte más si quieres recibir buen nota en el examen*. Українською мовою передається за допомогою *слід, варто, необхідно*.

Значення ‘обов’язку, повинності, нав’язаної ззовні’ має конструкція *deber + infinitivo*: *Los alumnos deben venir a clase*. Українською мовою це значення відтворюється за допомогою слів *повинен, зобов’язаний*.

Конструкція *hay que + infinitivo* має безособовий характер та перекладається українською *слід*. Також може виражати ‘покору’: *No me apetece, pero hay que ir*. Українською мовою відтворюється за допомогою дієслова *маму, потрібно*.

11. **No sólo ... sino** – не лише, але також. *Sino*, як і *pero* є протиставним сполучником, але використовується для того, щоб протиставити ствердження запереченню: *No me refiero al trabajo, sino a tu vida misma*. Якщо протиставляються речення із дієсловами в особовій формі, *sino* вживається разом з *que*: *María no compraba la ropa, sino que la vendía*. Українською мовою перекладається за допомогою протиставних сполучників *а, але, проте, однак*. Також може мати значення *excepto – лише, тільки, виключно*: *Sabes que no quiero a nadie sino a ti*.

12. **Acceder a empleos** – отримувати роботу. У цьому випадку у перекладі відбувається контекстуальна заміна, пов’язана із розбіжністю у сполучуваності української та іспанської мов.

Також замінено множину іменника на однину, у зв'язку із особливостями функціонування в українській мові іменника *робота*, який у називному відмінку майже не вживається у множині. Дієслово *acceder* може перекладатися українською мовою по-різному, залежно від сполучуваності:

acceder a	la petición	поступитися на прохання
	el deseo	виконати бажання
	el mercado de vivienda	вийти на ринок нерухомості
	la sanidad pública	користуватися послугами системи охорони здоров'я
	el gobierno	прийти до влади

13. **Precario** – тимчасовий, непевний, ненадійний. Іспанські синоніми: *inseguro, inestable, efimero, frágil*.

situación, estado	precario	ненадійне, непевне становище (ситуація)
contrato, acuerdo, trabajo		попередній, неперевірений, сумнівний контракт (угода, робота)
equilibrio		хистка рівновага
paz, tregua		неостаточне, тимчасове перемир'я

14. **Infracción de las normas** – порушення норм.

saltarse, desobedecer, incumplir, burlar, desafiar, transgredir, violar	normas	порушувати, відступати, ламати, переступати
respetar, obedecer a, acatar, observar, seguir		поважати, дотримуватися, додержуватися

15. **Tanto ... como ...** – як ..., так ... Порівняльний зворот *tanto ... como ...* перекладається із перестановкою прислівників. Із словом *tanto* утворюються такі словосполучення:

en tanto que	в той час як
por lo tanto	тому, отже
al tanto de	в курсі
entre tanto	між тим, тим часом
otro tanto	теж саме

16. **Probabilidad de encontrar trabajo** – можливість знайти роботу. Запам'ятайте іменники, що завжди вживається із прийменником *de*:

deseo	DE
posibilidad	
importancia	
derecho	
ganas	

17. **El mundo subdesarrollado** – третій світ. У перекладі відбувається контекстуальна заміна та використовується відповідник-евфемізм. Така заміна викликана мовленнєвою традицією української мови.

18. **Desigualdad** – нерівність. Іспанські синоніми: *distinción, diferencia, discrepancia, divergencia, disparidad*.

Префікс *des-* означає ‘заперечення, протилежність того, що означає основа, відсутність якості’ та має такі форми (аломорфи): *de-, dis-*. Українською цей префікс перекладається за допомогою 1) префіксів *не-, роз-, де-*: *desarme* – роззброєння, *descalificar* – дискваліфікувати, 2) іншим словом без префікса або описовим перекладом: *desnutrido* – голодний, *desmasificación* – звільнення (приміщення) від натовпу.

19. **Tasa de desempleo** – рівень безробіття. Також використовуються:

tasa de	natalidad	рівень народжуваності
	mortalidad	рівень смертності
	abstención	кількість тих, що утрималися
	crecimiento	темпи зростання
	delincuencia	рівень злочинності

20. **Contar con una representación** – мати представників. Запам'ятайте дієслова, що вживаються із прийменником *con*:

soñar	CON
contentarse	
estar de acuerdo	
divertirse	
tropezar	

21. **Dadas las tendencias del empleo juvenil** – враховуючи (беручи до уваги) тенденції працевлаштування молоді.

Абсолютні конструкції із дієприкметником складається із дієприкметника та залежного від нього словами. Об'єкт дієприкметникової конструкції не співпадає із підметом всього речення. Така конструкція перекладається українською мовою підрядним обставинним реченням (частіше, часу) або обставинами, вираженими відмінковими формами іменників та прислівників: *Explicadas las subordinadas, se fueron de vacaciones.* – Коли підрядні речення було пройдено, вони пішли на канікули. *Dadas las circunstancias, has actuado sensatamente* – За таких обставин ти діяв розумно.

Абсолютну конструкцію із дієприкметником можна перекласти за допомогою дієприслівникового звороту в тому випадку, якщо дія, що виражається дієприкметником, відноситься до підмета головного речення: *Dicho esto, Pepita se levantó de su asiento.* – Сказавши це, Пеніта встала зі свого місця.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 3:

1. Este hecho ha tenido una mala *influencia* en la imagen de España y sus reyes, que perdura en Europa desde hace más de dos siglos. 2. Sabíamos que, utilizando su *influencia*, había logrado que le fuera encargada la producción de una serie a una productora ligada al principal proveedor de películas de su sociedad. 3. Francia intentaba recuperar la *influencia* perdida sobre el trono de Navarra tras la anexión de esta a Castilla por las tropas del duque de Alba. 4. No resulta difícil apreciar la *influencia* de autores como, además de García Márquez, Tony Morrison o Rudolfo Anaya. 5. En realidad, Martín entró en la piscina bajo la *influencia* de su padre y de su hermano David, medalla de bronce en los 100 metros mariposa en los Juegos de Moscú 80. 6. Bromeé con la emperatriz sobre la *influencia* que ella ha tenido en la moda. 7. Creo que tienes demasiada *influencia* sobre mí y eso me asusta bastante.

Ejercicio 2. Valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 5 determine el significado de la palabra *avance* y traduzca las oraciones:

1. La planta no estará operativa hasta el 2018 ó 2020, si el *avance* de las nuevas tecnologías no acorta estos plazos. 2. El *avance* era lento, pero imparable y, a pesar de las dificultades que se le oponían, podía apreciarse que día a día se conseguían mejoras. 3. El proyecto es importante para el *avance* de la comunidad porque pretende conciliar el desarrollo urbanístico con la protección del paisaje. 4. Se ha discutido sobre los mismos asuntos durante casi 40 horas sin ningún tipo de *avance*. 5. Lo más importante es detener el *avance* de la enfermedad. 6. En nuestros tiempos se está dando un gran *avance* en todas las áreas de la ciencia. 7. El lento pero progresivo *avance* de las tropas sublevadas el 18 de julio de 1936 permitió a Franco realizar el primer giro sustancial en su gestión.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones con las palabras *apertura*, *inauguración*, *descubrimiento* al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 6:

1. La Plaza Mayor acoge desde ayer una decena de casetas de librerías que estarán abiertas hasta el domingo con motivo de la feria del libro. El horario de *apertura* es de diez a dos y de seis a diez y ofrecen las últimas novedades, libros religiosos y en miniatura. 2. Chirino recibirá el premio de manos de la reina Doña Sofía, el 23 de noviembre, junto con la *apertura* de una exposición de Antoni Clavé, artista galardonado en la edición anterior. 3. El acto de *inauguración* consistió en el "Corte de Cinta" a la entrada del Pabellón 2. 4. En su primera página, *Semana* centra su atención en el viaje de los Príncipes de Asturias a México y explica que con motivo de la *inauguración* del XV Congreso Internacional de Hispanistas, la pareja estuvo cuatro días en México en su primera visita oficial a Hispanoamérica. 5. Este *descubrimiento* aceleró el proceso para hallar el mapa del genoma humano. 6. La *apertura* de un expediente era inevitable. 7. En la *inauguración* la gente se agolpó delante de los retratos.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 7:

1. El cineasta, que aquí *asume la responsabilidad* del guión y la dirección, comenzó formándose en el teatro, para luego colaborar con el realizador cinematográfico Carles Mira. 2. La compañía *asume el poder* de todas las emisoras. A partir de aquel momento impone los contenidos y tratamientos con que deben elaborarse y la forma de difusión. 3. Los temas más conflictivos no han impedido que todos los partidos *asuman el programa*. 4. Desde que *asumió el cargo*, es extraño el día en que no se haya visto envuelto en un escándalo. 5. El Estado venezolano decidió *asumir el control* del conjunto de los bancos del país. 6. No olvides que desde que murió tu padre ella *asume los deberes* de un cabeza de familia. 7. - Jaque mate. El rey cae sobre el tablero. Juan se *asume la derrota*. Se propone la revancha. Otra partida.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 13:

1. Rechazamos el modelo actual de creación de empleo *precario* y barato, con menos protección social y menos derechos. 2. "Es un acuerdo *precario*", observa Eduardo Curia, director del Centro de Análisis Social y Económico. 3. La presencia de un estado de salud *precario* o deteriorado, evidentemente hace necesario ser más activo con la realización de revisiones. 4. Un error de cálculo bastaría para que ese equilibrio *precario* se deshiciera. 5. Valle-Inclán realiza una dura crítica sobre la situación *precaria* en la que se encuentran las clases más bajas y abandonadas por la sociedad. 6. Conocía bien la *precaria* situación de la Hacienda española, a pesar del abundante oro que poseía. 7. La vida en Francia era entonces todavía más *precaria* que en España. Y, a su edad, no era fácil encontrar empleo.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 15:

1. En el kilómetro 96 de la N-I un Peugeot 205 se salió de la calzada por el margen derecho. Su conductor, una mujer de 27 años resultó ilesa *en tanto que* el varón que la acompañaba, de 59, resultó herido de gravedad. 2. No se puede sacar, *por lo tanto*, una conclusión definitiva

sobre este tema. 3. Parte de mi trabajo era estar *al tanto* del funcionamiento de las organizaciones internacionales. 4. Medio mundo, *entre tanto*, protestaba contra la reanudación de los ensayos nucleares. 5. Ya no es práctica habitual el coleccionismo de animales y plantas raros de los grandes museos, pero seguramente no puede decirse *otro tanto* de ciertos coleccionistas privados. 6. Aquel verano estuvo lleno de contrastes: *en tanto que* en mi casa sufría, fuera me divertía como una loca. 7. Él quiere dejarme una renta de por vida y *otro tanto* a Juana hasta que termine sus estudios y empiece a trabajar.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 21:

1. Recién *terminados los estudios* de Bellas Artes en la Universidad del País Vasco, la artista organizó su primera exposición. 2. *Transcurrido este plazo* de dos semanas y *recibida la respuesta* de la Administración, el Defensor analizará el contenido del documento. 3. Horas después, *pasada la medianoche*, una patrulla de la Policía identificó un vehículo cuya matrícula era falsa. 4. *Calmada la tormenta*, un fenómeno singular que se registró *pasadas las 13.30 horas*, pude analizar el punto donde realmente me hallaba. 5. Muy pronto encontramos el medio de que yo entrase, *avanzada la noche*, en su gran casa. 6. *Pasado el puente*, aparcamos el coche. 7. *Preparada la cena*, nos sentamos a comer.

Ejercicio 8. Busque todas las acepciones de las palabras *derecho, desarrollo, fuerza* en español y *право, розвиток, сила* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 9. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

importancia, equilibrio, ingreso, empleo, constituir, favorecer, situación, afectar, plano, falta, mercado, incrementar(se), constante, protección, poseer, golpear, rasgo, afiliarse.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Trabajos internacionales: en busca de nuevos horizontes

Actualmente, el número de jóvenes que abandona su país con el fin de buscar nuevas oportunidades ha ido en aumento. Y es que el sólo hecho de permanecer una temporada en el extranjero ya otorga conocimientos y aumenta las posibilidades de encontrar un buen empleo.

Estados Unidos, Australia y Canadá son los países más apetecidos por los jóvenes, quienes se trasladan con el fin de ganar experiencia y aprender inglés. En Estados Unidos los empleos relacionados con resort u hoteles, están de moda. Bien lo sabe Belén, chilena de 24 años, quien trabajó en un centro de esquí donde ganaba alrededor de 350 dólares a la semana, cifra bastante tentadora sobre todo para un joven. Dicho empleo le dio la oportunidad de juntar una apreciable cantidad de dinero. Recursos con los que consiguió pagar sus estudios en Chile, los cuales había congelado por razones financieras. Aunque lo principal de su estadía fue el hecho de haber obtenido un sólido manejo del idioma inglés.

Por su parte en Australia los empleos se concentran en el sector turismo y hotelería. Fue el caso de Andrés, quien vivió la experiencia de trabajar en dicho país formando parte del personal de un prestigioso Hotel, donde ganaba 370 dólares a la semana. La experiencia trajo consigo el cumplimiento de dos grandes sueños para el joven. Ser bilingüe, por ende aumentar las posibilidades de encontrar un buen trabajo a su regreso y por otro lado, ahorrar el suficiente dinero para ayudar a sus padres económicamente.

En Canadá, hay infinidad de trabajos en fines de semanas, noches, medio día o medio tiempo, para así equilibrarlo con el estudio. La mayoría son en el área de servicios, hotelería, restaurantes y tiendas. Cristóbal, 26 años, se trasladó a Canadá con un sólo objetivo: perfeccionar su inglés y juntar dinero para independizarse. Esto lo consiguió trabajando en un hotel medio tiempo, donde ganaba 300 dólares a la semana y estudiando el resto del día. Así pudo ahorrar lo

suficiente para comprar en su país un departamento pagando la cuarta parte al contado con sus ahorros.

Luego de revisar las historias de estos cuatro "jóvenes viajeros" queda claro que trabajar en el extranjero te abre grandes oportunidades y, al mismo tiempo, te da la opción de tener una visión de mundo mucho más amplia, lo que te aporta puntos a la hora de buscar trabajo.

empleo.universiablots.net

Texto 2

Unión Europea: ¿Una Babel en el Viejo Continente?

¿Quién habla y escribe suomi y letón? La Unión Europea busca desesperadamente traductores para las veinte combinaciones de interpretación que surgen con la ampliación a diez nuevos países y nueve idiomas más: el húngaro, el checo, el polaco, el eslovaco, el esloveno, el estonio, el lituano, el letón y el maltés.

La UE se enorgullece de ser la única institución del mundo a la que todos los ciudadanos pueden dirigirse en su propia lengua. Pero ser políglota le está saliendo cada vez más caro a esta nueva Europa de 455 millones de habitantes. La introducción de un nuevo idioma le cuesta treinta millones de dólares y sólo este año se gastará 500 millones en la traducción de textos jurídicos a los veinte idiomas oficiales que tendrá a partir del próximo primero de mayo con la ampliación.

El funcionamiento de esta moderna Torre de Babel necesita un ejército de lingüistas y traductores, y sería imposible sin el avance tecnológico. En los salones de reunión de todas las instituciones europeas en Bruselas es habitual ver a los funcionarios de los veinte países conectados a audífonos de traducción simultánea para seguir y participar en los debates.

Aunque la planta de traductores crecerá este año a 2.600 personas, el mayor problema radica en los servicios de interpretación simultánea. "Es muy difícil encontrar traductores que hablen a su vez maltés y eslovaco fluidamente, o griego y húngaro", dice el director general de Interpretación de la UE, Marco Benedetti. A partir de 2005, la UE invertirá 1.100 millones de dólares anuales en servicios de traducción, "porque nuestro deber es preservar la riqueza lingüística de Europa, no sólo como un derecho democrático para

todos los miembros, sino por necesidad de comunicación ya que en la Unión Europea viven doscientos millones de personas que sólo hablan la lengua materna", explicó Lonnoth.

ec.europa.eu

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes locuciones:

брати участь у дискусії, бути в моді, Вавилонська вежа, варіанти перекладу, давати знання, зберегти мовне різноманіття, здійснення мрії, зібрати (накопити) гроші, їхати зі своєї країни, мати достойний рівень володіння мовою, найбажаніші країни, оплатити навчання, отримати досвід, перебування, підвищувати можливості, платити готівкою, сектор послуг, синхронний переклад, стати незалежним, технологічний розвиток, штат перекладачів, шукати нові можливості.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Чи потрібні в Україні мерчендайзери і джобери?

Упровадження нових високих технологій і ринкової економіки викликали появу в Україні багатьох нових професій на ринку праці. Сьогодні вже нікого не дивують іміджмейкер, менеджер, брокер, дилер, аудитор, офісний секретар і психоаналітик... Щодня з'являється щось нове, а от чи правильно ми зорієнтовані на вибір майбутнього фаху?

На думку співробітника відділу психології і профорієнтації Інституту педагогіки, психології і профосвіти Віталія Синявського, більшість дітей мріють про традиційні "зіркові" професії – модельєра, актриси, космонавта, але їхні мрії відірвані від реальної дійсності. У початкових класах багато хто з них навіть точно не знають про професію своїх батьків, тільки 35% старшокласників готові до вибору професії, а в 45% випадків батьки нав'язують дітям свій вибір.

У 1996–97 роках в Україні налічувалося близько чотирьох тисяч практичних психологів, які займалися в навчальних

зкладах профорієнтацією молоді. Нині ж визначилася тенденція до різкого скорочення соціальних педагогів і психологів зі шкіл. Вакуум у сфері психологічної допомоги спонукав до створення нової організації, яка б розробляла методики і виконувала координуючі й організаційні функції. Саме тому 1998 року указом Міністерства освіти і науки й Академії педагогічних наук України було створено Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. Сьогодні центр займається науково-дослідною роботою і керує психологічною службою у сфері освіти країни. За останні роки за його ініціативою в Україні організовано 24 центри практичної психології і соціальної роботи.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

упровадження нових високих технологій	introducción (puesta en práctica) de las nuevas tecnologías
профорієнтація	orientación profesional
мрії, відірвані від реальної дійсності	sueños alejados de la realidad
старшокласник	bachiller
нав'язувати дітям свій вибір	imponer su opinión
тенденція до різкого скорочення	tendencia de la reducción drástica
налічувати	contar con
займатися науково-дослідною роботою	dedicarse a la investigación científica

TRADUCCIÓN BILATERAL

Javier Lorenzo

Director de Centro de Estudios ADAMS (Madrid)

"Respondemos a las necesidades de los trabajadores"

P: – Чи зацікавлені іспанські підприємства у постійному підвищенні професійного рівня своїх робітників?

R: – Hoy en día, las empresas están cada vez más concienciadas de la importancia de la formación para mantener y mejorar su nivel

de competitividad y productividad dentro del mercado laboral. Como centro formador, en los últimos años hemos notado un incremento en el número de trabajadores formados, con un interés cada vez mayor en mejorar su nivel de cualificación, lo cual redundará en una mayor concienciación por parte de los empresarios de que se trata de una necesidad real para la mejora.

P: – Чи існують пропозиції професійного розвитку для всіх спеціальностей?

R: – Hay oferta formativa para todos los trabajadores y todos los perfiles, pero es una realidad que hay una serie de colectivos que son prioritarios, y así viene reflejado en cualquier plan de formación subvencionada, como son los trabajadores no cualificados, las mujeres, los trabajadores mayores de 45 años, los inmigrantes y los trabajadores con discapacidad reconocida.

P: – Які курси користуються найбільшим попитом?

R: – En los planes de oferta, destaca más la formación transversal, con una mayor presencia de las áreas económico-financiera, laboral e informática, mientras que en la formación de demanda, las empresas organizan formación totalmente adaptada a sus necesidades y las de sus trabajadores.

P: – Що втрачає підприємство, яке не дає своїм робітникам можливість для розвитку?

R: – No abrir la puerta a la formación puede suponer no adaptarse a un mercado en continuo cambio, cada vez más competitivo y donde la formación puede aportar esa diferenciación que permita a la empresa mantener o mejorar su posicionamiento. Con la formación continua se puede conseguir una mayor especialización del trabajador, un mejor rendimiento y una mayor productividad, a la vez que una mejora del clima laboral.

P: – Чи є відмінності у професійному розвитку молодого підприємця та працівника фірми?

R: – La formación de un trabajador debe ir dirigida a profesionalizar su labor diaria y ampliar sus conocimientos de cara a mejorar su rendimiento y posición en la empresa, mientras que un empresario, a parte de tener una formación lo más completa posible, debe tener una visión más global con especial hincapié en habilidades directivas tales como la motivación, el liderazgo y la gestión de equipos.

www.ieae.net

Léxico de apoyo

formación continua	постійне підвищення професійного рівня
estar concienciado de la importancia	розуміти важливість
mejorar su nivel de competitividad y productividad	підвищити конкурентоспроможність та продуктивність
redundar	впливати, відображуватися
oferta de formación	пропозиції професійного розвитку
formación subvencionada	навчання, яке оплачується
tener mejor respuesta	користуватися попитом
formación transversal	навчання не за фахом
abrir la puerta	давати можливість
mejorar su posicionamiento	покращити своє становище
rendimiento	прибутковість
habilidades directivas	організаційні здібності

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) la importancia de tener un buen empleo,
- 2) la importancia de la formación continua,
- 3) las profesiones que se hicieron innecesarias y las profesiones que acaban de aparecer,
- 4) el cambio de los trabajos con el tiempo.

Repaso del vocabulario de la Unidad 2

Розвиток людини – ser más preparado – становлення особистості – inestabilidad laboral – джерело прибутку – situar en el estado de incertidumbre – неможливість знайти роботу – comprensión del problema – розвиток технологій – consumo de drogas – створити власну родину – perder el empleo – нестабільність робочого місця – tener valor significativo – рівень безробіття – encuentro trascendental – відсутність соціального

захисту – adquirir influencia – визначити права – descubrimiento de petróleo – бути членом профспілки – asumir la responsabilidad – важливе рішення – acceder al deseo – втрачати вплив – burlar las normas – збільшується кількість бідних – tasa de abstención – затверджувати програму – formar parte del personal – виконати бажання – clima laboral – дотримуватися норм – conseguir pagar los estudios – бути в курсі – una visión de mundo más amplia – рівень злочинності – necesidad de comunicación – робота на вихідних – avance tecnológico – оплачувати навчання – participar en los debates – давати можливість – dedicarse a la investigación científica – нав'язувати свій вибір – mejorar su posicionamiento – навчання, яке враховує вимоги підприємства – profesionalizar su labor diaria.

Unidad 3

APRENDER LENGUAS

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

El traductor y la tradición humanista

Desde el mismo momento en que hemos decidido ejercer como traductores o como lingüistas o como periodistas –que, para el caso, viene a ser lo mismo– estamos *condenados* a formarnos, especialmente a través de la lectura. Ya no es ésta una cuestión optativa; ya no habrá profesores que nos obliguen a leer *La Celestina*; ahora somos nosotros los que nos lo impondremos.

La paradoja de licenciarse y comenzar a trabajar es que, al poco, uno termina corroborando que la perseverancia de nuestros profesores de lengua y literatura de primaria y secundaria eran justificados: hay ciertas lecturas que, para un traductor, no sólo son recomendables sino obligatorias. No obstante que haya autores que prefiramos, no obstante que pasemos temporadas sin abrir un libro, no obstante que haya estilos que aborrezcamos, hay ciertos géneros, autores y estilos que no debemos dejar de leer.

No olvidemos que los traductores somos escritores y que todos escribimos como leemos. Y escribimos lo que leemos. En estos tiempos de comida rápida y satisfacción inmediata, la lectura tiene notables competidores que proporcionan placer instantáneo: televisión, Internet, cine, videojuegos, medios audiovisuales. Aunque la lectura también aporta placer, no es fácil *zapear* con un libro, admitámoslo. En Internet, donde navegamos abriendo páginas a mansalva como si fuéramos octópodos, cambiamos de un tema a otro sin dilación ni trauma si sentimos el mínimo atisbo de aburrimiento. La lectura es –y debe ser– un ejercicio más pausado y meditado.

A modo de ejercicio, debemos leer de manera analítica y curiosidad de novicio. Buscaremos lecturas de recreo, de pasatiempo, pero también lecturas de esas que se hacen con lápiz y diccionario en ristre. El gran placer de leer es que, aunque creamos haber olvidado el texto de una novela, el conocimiento se queda registrado indeleblemente en nuestro cerebro, como bien dicen los neurólogos. Con un estímulo externo adecuado (por ejemplo, la práctica de la conversación, la redacción de textos o su traducción...), podremos rescatar esos conocimientos del olvido al que creíamos haberlos desterrado.

"Sí, yo leí ese libro hace dos años, pero no recuerdo nada de él, ¡con lo que me había gustado!", decimos. Pero no es cierto. Buena prueba de ello es que los hablantes conocemos decenas de miles de palabras, pero... ¿de cuántas podríamos recordar el día o el instante preciso en que las aprendimos? Ande, haga la prueba: ¿recuerda cuándo aprendió las palabras *mesa*, *entomólogo*, *acalorado* o *extirpar*? ¿Recuerda incluso la última vez que las oyó o leyó? ¿Le sorprende?

Eso es lo mágico de la cultura oral, visual o escrita, que se impregna sin que apenas nos percatemos. Entre algunos hablantes hay tendencia a pensar que los cambios que experimenta el idioma – la pérdida de ciertos vocablos, la simplificación de la sintaxis, la entrada de extranjerismos innecesarios– son un signo de evolución y, por ende, de *mejora*. Esta creencia me preocupa cuando la expresan lingüistas y traductores. En mi opinión, es pernicioso confundir lo *natural* con lo *ideal*. Recuerdo mi ignorancia cuando, con diecinueve años, creía que las lenguas romances eran *mejores* que el latín, puesto que eran *más evolucionadas*. Aquella postura, creo, era el resultado de esa búsqueda postadolescente del *blanco y el negro*, de los valores absolutos, del conmigo o contra mí, de las respuestas sin fisuras... También creía que el castellano del siglo XX era, digamos, *mejor* que el castellano del siglo XVII.

Por eso fue sorprendente el descubrimiento de *El Guzmán de Alfarache* de Mateo Alemán, una novela picaresca anterior a *El Quijote*. Su lectura fue esclarecedora; una lección de redacción, composición sintáctica, comunicación y vocabulario. Me di cuenta entonces de mis carencias en cuestiones de vocabulario, sintaxis y expresión. En aquel libro me veía obligado a releer ciertos pasajes porque no lograba entenderlos al primer vistazo, y no era porque no

entendiera las palabras, sino por la precisa complejidad con la que estaban redactadas... Si mi lenguaje era *más evolucionado* que aquél, ¿por qué no lograba comprender aquello fácilmente?

En resumen, creo que lo natural es que, con el paso del tiempo, el idioma se simplifique, admita extranjerismos innecesarios y necesarios, pierda vocablos precisos y gane muletillas vacuas, pero la pregunta es: ¿es eso lo *ideal*? El papel del traductor es hacer el papel de un intermediario, de modo que lo *natural* sea lo más parecido a lo *ideal*.

Xosé Castro

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

Перекладацькі трансформації

Виокремлюють за характером перетворення такі типи трансформацій: лексичні, граматичні, лексико-граматичні.

За В.І.Карабаном, перекладацькі лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів МО під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм МП та мовленнєвих традицій культури МП. Лексико-семантичні трансформації застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова МО не можуть бути використані у перекладі з причин невідповідності з точки зору значення і контексту. Лексичні трансформації поділяються на формальні (транскодування, калькування, контекстуальна заміна, смисловий розвиток) і лексико-семантичні, що включають перестановку, конкретизацію, генералізацію, додавання та вилучення.

Транскодування. Це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки МП. В.І.Карабан розрізняє 4 види транскодування:

1) транскрибування, звукова форма слова МО передається літерами МП, наприклад *paella* – *паелья*, *rancho* – *ранчо*, 2) транслітерування, слово МО передається по літерах, наприклад, *briefing* – *брифінг*, 3) змішане транскодування, переважно застосування транскрибування із елементами транслітерування, наприклад, *off-line* – *оф-лайн* і 4) адаптивне транскодування, форма слова в МО дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури МП, наприклад, *almacén discount* – *дисконтний магазин*.

Калькування. Це прийом перекладу слів, коли відповідником простого чи складного слова МО у МП вибирається перший за порядком відповідник у словнику, наприклад: *agujero negro* – *чорна діра*.

Контекстуальна заміна. Це така лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій МП, наприклад: *atisbo de libertad* – *подих свободи*.

Смисловий розвиток / Модуляція (за Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне). Це такий прийом контекстуальної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається, наприклад: *Vas a tener un hijo* – *Ти станеш батьком*.

Перестановка. Трансформація перестановки полягає в тому, що у перекладі лексичні елементи міняються місцями. Як правило, це відбувається у перекладі словосполучень, що зумовлюється мовними нормами: *leyes internacionales* – *міжнародні закони*, *canales diplomáticos* – *дипломатичні канали*.

Конкретизація / Генералізація. Важливим способом вибору контекстуального відповідника слова є перекладацька трансформація конкретизації значення, що зумовлена розбіжностями у функціональних характеристиках словникових відповідників лексичних елементів оригіналу та традиціях мовлення. Конкретизація значення – це лексична трансформація, внаслідок якої слово ширшої семантики в оригіналі замінюється словом більш вузької семантики у перекладі. Генералізація значення слова – протилежна за

напрямком трансформації конкретизації, внаслідок якої слово з вузким значенням в оригіналі замінюється словом із ширшим значенням у перекладі. Оскільки застосування генералізації може призвести до певної втрати інформації, використовувати її рекомендується тільки тоді, коли вживання у перекладі відповідника слова, що перекладається, може призвести до порушення граматичних або стилістичних норм МП. Наприклад: *alameda* – алея, *mate* – чай.

Додавання / Вилучення. У перекладі певні фрагменти експліцитного смислу оригіналу можуть переходити в імпліцитну частину ТП і, навпаки, певні фрагменти імпліцитного смислу можуть знаходити в ТП вираження на поверхні, наприклад: *en el marco de la OSCE* – у рамках процесу ОБСЄ.

Про граматичні перекладацькі трансформації див. UNIDAD 4, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

amplificación, calco, cambio del orden, campo semántico, características semánticas, concretización, contexto, elisión, equivalente acuñado, generalización, modulación, normas de comunicación, pérdida de información, sentido implícito (explícito), transcodificación, transformaciones léxicas, transformaciones traductológicas, transliteración, transcripción.

Tarea 3. Dé ejemplos de las transformaciones léxicas en la traducción del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. Licenciarse (de) – закінчити університет, отримати диплом. Через невідповідність систем освіти Іспанії та України виникає чимало труднощів, пов'язаних із перекладом термінів із галузі освіти. Так, *бакалавр* перекладається як *Diplomado (en)*, *спеціаліст*, *магістр* – *Licenciado (en)*, *кандидат наук* – *Doctor (en)*.

2. Perseverancia – наполегливість. Іспанські синоніми: *insistencia*, *empeño*, *constancia*, *tenacidad*, *firmeza*. Українські синоніми: *настійливість*, *настирливість*, *завзятість*, *заповзятість*, *упертість*, *непогамовність*, *невтомність*.

hacer (lograr) algo con paciencia (tenacidad, firmeza, dedicación) y perseverancia	зробити щось (досягти чогось) завдяки терпінню (настирливості, упертості, самовіддачі) та наполегливості
(demostrar) mostrar perseverancia	виявляти (проявляти) наполегливість
desarrollar la perseverancia	розвивати наполегливість
dotado de perseverancia	наполегливий, настійливий, заповзятий, упертий
perseverancia indomable, terca	незламна, нескорима, непереборна наполегливість

3. **Justificado** – виправданий. Іспанські синоніми: *debido, justo*. Українські синоніми: *слушний, справедливий, обґрунтований, доречний*. Дієслово *justificar* означає ‘Probar una cosa con razones convincentes, testigos y documentos’. У перекладі українською має різні відповідники залежно від сполучуваності:

justificar	acción, comportamiento, conducta, actitud	обґрунтувати дії, поведінку, ставлення
	error, fracaso, equivocación	обґрунтувати, мотивувати помилку, невдачу, недолік
	ausencia, falta	виправдати, обґрунтувати відсутність, брак
	esfuerzo, empeño	виправдати, відповідати зусиллям, намагання
	elección, decisión, propuesta	обґрунтувати вибір, рішення, пропозицію
	sobradamente, debidamente, detalladamente	цілком, повністю, сповна, як слід, належним чином, детально, ретельно

4. **No obstante** – хоча. Українськими синонімами цього слова можуть бути: *проте, однак, однак, все, все-таки, втім*. У реченні вживається: 1) як прийменник, який має значення ‘a pesar de lo dicho, sin que lo expresado con anterioridad sirva de impedimento’. В такому випадку відокремлюється комами; після цього прийменника ніколи НЕ ВЖИВАЮТЬСЯ прийменники *de, a*: *El trágico suceso tuvo, no obstante, sus visos irónicos*; 2) як протиставний сполучник зі значенням ‘a pesar de, sin embargo’. Після нього зазвичай використовується іменник або дієслово у формі інфінітиву: *No obstante tener un peso bastante superior al normal, era campeón en esas canchas*. Для введення підрядного речення вживається *a pesar de que*. НЕПРАВИЛЬНИМ є використання після нього прийменника

de. No obstante також може перекладатися *не зважаючи на*. В українській мові зазначені еквіваленти, як правило, займають першу позицію, тоді як в іспанській мові *no obstante* може розміщуватися в середині речення.

5. **Dejar de** – припиняти. Дієслово *dejar* може мати значення ‘Consentir, permitir, no impedir’ – *дозволяти*: *No me dejan salir esta noche*. Конструкція *dejar de* відноситься до перифрастичних конструкцій та має значення ‘Interrumpir una acción’: *Dejar de fumar, de hablar*. Українською мовою може перекладатися за допомогою складного присудка із допоміжними дієсловами *припинити, перестати, покинути, кинути, полишити, обличити, залишити, згорнути, закинути, обірвати*.

6. **Comida rápida** – швидка їжа. Іспанський синонім: *comida basura*. Антонімом цього словосполучення може бути *comida casera* – *домашня їжа*.

7. **Notable competidor** – знатний (відомий) супротивник.

8. **Proporcionar placer** – отримувати насолоду. Іспанські синоніми: *aportar, conceder, otorgar, entregar, proveer*. У перекладі використано конверсив. *Конверсією* є різна перспектива позначення ситуації або її фрагмента у висловленнях, яка ґрунтується на лексико-синтаксичній синонімії. В.О.Ювенко визначає конверсиви як рівнозначні трансформи, що характеризуються зміною синтаксичних відносин у межах членів речення та можливими лексичними замінами. Конверсиви можна розглядати на різних рівнях. Основу цього явища становить той факт, що одну й ту саму ситуацію можна описувати з різних позицій. Дієслово *proporcionar* у значенні ‘Poner a disposición de alguien lo que necesita o le conviene’ може перекладати за допомогою дієслів *давати, приносити, надавати*: *proporcionar datos, información* – *надавати інформацію, proporcionar beneficios* – *приносити, давати прибуток, proporcionar sentido* – *надавати сенсу, proporcionar servicios* – *надавати послуги, proporcionar sensación* – *давати, створювати відчуття*. До всіх цих словосполучень легко підібрати конверсиви: *отримувати інформацію, отримувати прибуток, мати сенс, обслуговуватися, відчувати*.

9. **Instantáneo** – миттєвий. Іспанські синоніми: *corto, rápido, breve, efímero, momentáneo, fugaz, súbito, repentino*. Українські синоніми: *недовговічний, минуций, скороминуций*,

швидкоминучий, хвилинний, ефемерний. В іспанській мові цей прикметник, вжитий у жіночому роді *instantánea*, субстантивувався та має значення *миттєва фотографія*.

10. **A mansalva** – навмання. Багато прислівників іспанської мови утворено за такою схемою:

a sabiendas	знаючи заздалегідь
a tientas	навпомацки
a ciegas	навмання
a escondidas	потайки
a lomos	верхи
a cuestras	на спині, на плечах, на собі

11. **Si sientes el mínimo atisbo de aburrimiento** – відчувши перші ознаки нудьги. Іспанські синоніми слова *atisbo*: *presunción, señal, sospecha, barrunto, vislumbre, conjetura, suposición, indicio*. Українські синоніми: *ознака, прикмета, свідчення, подув, подих, повів, проблиск*:

atisbo de	contaminación	ознаки, свідчення забруднення
	esperanza	проблиск надії
	comprensión	ознаки розуміння
	avance económico	ознаки економічного розвитку
	libertad	подих, подув свободи

12. **Mesurado** – вдумливий, розважний, неспішний, неквапливий, поважний, тихий.

13. **Queda registrado indeleblemente** – закарбовується у пам'яті, залишається на завжди:

huella, marca	indeleble	незгладний, незатертий, незгладимий слід
impresión, recuerdo		невитравне, незгладиме враження, спогад
personaje		незабутній, пам'ятний персонаж, герой

14. **Rescatar del olvido** – відновити, воскресити в пам'яті:

rescatar	el respeto	повернути шану
	el tiempo perdido	надолужити втрачений час
	a uno de las garras de la muerte	вирвати із пазурів смерті
	los valores	відродити цінності
	la tradición	воскресити, відродити, відновити традицію

15. **Desterrar** – відкидати, забувати:

desterar	los mitos	розвіювати, розвінчати міфи
	el miedo	опанувати, подужати
	la superstición	відкинути забобони
	la violencia	побороти, подолати, здолати злочинність
	los vicios	позбутися вад

16. **Recordar, acordarse** – пам'ятати. Обидва дієслова мають значення 'Tener presente algo en la memoria', але перше є перехідним (*recordar algo*), в той час коли друге є неперехідним дієсловом (*acordarse de algo*).

17. **Impregnarse** – насичуватися, збагачуватися.

18. **Apenas** – майже не. Цей прислівник має значення 'difícilmente, casi no': *El animal apenas respiraba* – Тварина майже не дихала та 'escasamente o solo': *Después habló del aspecto áspero de su piel, tan lozana hacía apenas unos años* – Потім він розповів, що її шкіра, яка лише декілька років тому було гладенькою, загрубіла. Також *apenas* використовується як сполучник часу зі значенням 'en cuanto, en el momento en que': *Apenas anochece, tengo ganas de retirarme y dormir* – Як тільки темніє, я хочу піти і лягти спати. *Apenas* слід відрізнити від *casi* – майже.

19. **Percatarse** – розуміти. Іспанські синоніми: *notar, enterarse, fijarse, reparar, advertir, apreciar, captar*. Українські синоніми: збагнути, утнути, утямити, зметикувати, уторопати.

20. **Por ende** – тому, через те. Іспанські синоніми: *por tanto, por lo que, en atención a lo cual*.

21. **Pernicioso** – поганий. Іспанські синоніми: *maligno, nocivo, peligroso, malo, perjudicial, dañino*. Українські синоніми: шкідливий, нездоровий, поганий, злий, отруйний.

22. **Valor** – цінність:

armarse de valor	набратися духу
tener el valor de + infinitivo	мати сміливість
escala de valores	система цінностей
de valor	важливий, вагомий, цінний
dar valor a algo	надавати значення
quitar valor a algo	недооцінювати

23. **Respuestas sin fisuras** – однозначні відповіді.

24. **Darse cuenta de** – зрозуміти. Словосполучення із дієсловом *dar* перекладаються українською мовою по-різному, залежно від норм сполучуваності української мови:

dar	aviso	повідомити, сповістити, інформувати
	fe	підтвердити, засвідчити
	gusto	подобатися, імпонувати
	testimonio	свідчити, підтверджувати
	comienzo	покласти початок
	las gracias	подякувати
	permiso	дати дозвіл, дозволити
	valor	надавати значення, цінності

Dar входить до складу багатьох фразеологізмів:

dar rienda suelta a uno, a algo	дати волю
dar por supuesto	вважати очевидним
dar que decir (que hablar, pensar)	дати привід для розмов (пліток, підозр)
dar una buena	побити, відлупцювати, відшмагати
dar y tomar	сперечатися, дискутувати
donde las dan las toman	що посієш, те й пожнеш
no dar brazo a torcer	стояти на своєму

25. **Carencia en cuestiones de vocabulario, sintaxis y expresión** – прогалини у словниковому запасі, у володінні синтаксисом та композицією. Трансформації, використані в цьому перекладі, обумовлені фактором сполучуваності лексичних одиниць.

У системі мови **сполучуваність** є категорією універсальною, властивою одиницям усіх мовних рівнів, і визначається як здатність мовних одиниць вступати у взаємозв'язки з одиницями власного (і рідше вищого) рівня для виконання конкретних номінативних і комунікативних завдань. Сполучуваність забезпечує можливість реалізації основної функції мови – комунікативної. **Лексична сполучуваність** слова визначається як його здатність сполучатися у тексті з словами певного лексичного значення або як сумісність слів за їх лексичним значенням, яка може бути смисловою або узуальною. Розбіжність у сполучуваності в іспанській та українській мовах є причиною перекладацьких трансформацій (Див. UNIDADES 3, 4, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN).

26. **Verse obligado a** – бути змушеним. Пасивний дієприкметник використовується у функції іменної частини складного іменного присудку. У такій функції дієприкметник втрачає усі свої дієслівні характеристики та зберігає лише ознаки прикметника. Після дієслів відчуття: *sentir, oír, ver, creer, juzgar, encontrar* дієприкметник може перекладатися українською за допомогою 1) відповідного складного іменного присудка: *Se vio obligado a hacerlo* – Він був змушений зробити це, 2) підрядного речення: *Pepe se sintió llevado de la mano* – Пене відчув, як його ведуть за руку, 3) дієслова: *El chico se mostró interesado* – Хлопець зацікавився.

27. **Releer** – перечитати. Префікс *re-* має значення ‘повторення дії’. Українською дієслова з таким префіксом перекладаються за допомогою дієслів із префіксами *пере-, re-*: *reconsiderar* – переглянути, *reconstruir* – перебудувати, реконструювати, або прислівника *знову, ще раз*: *reabrir* – ще раз відкрити, *reafirmar* – знову підтвердити.

28. **Muletillas vacuas** – слова-паразити.

29. **Lo más parecido** – найбільш схоже. *Lo* в іспанській мові має лише одну функцію: субстантивувати різні частини мови, частіше за все прикметники, прислівники, присвійні займенники та дієприкметники. Така субстантивація є okazіональною (тимчасовою, контекстуальною) та відбувається лише у мовленні. Виходячи з цього *lo* можна назвати особливою словотвірною часткою, яка використовується для okazіональної субстантивації різних лексичних одиниць, слів та словосполучень у процесі мовлення. Субстантивоване за допомогою *lo* слово має узагальнено-абстрактний смисл: *lo malo* – погане, *lo único* – єдине, *lo dicho* – сказане, *lo mío* – моє.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 3:

1. Improvisé una excusa con la que *justificar* ante mi amigo mi repentina visita. 2. Hice de todo: párrafos líricos para la propaganda de

un perfume, razonamientos ecológicos para *justificar* el paso de una autovía, bonitos discursos para la entrega de premios. 3. ¿Quién osaría *justificar* que el capitán no atacase al enemigo por temor a poner en peligro la vida de sus soldados? 4. En mi opinión, lo más importante es *justificar* al inocente. 5. El cansancio es el único que puede *justificar* la inercia de mi respuesta. 6. Vivía en Barcelona y no fue fácil *justificar* aquella llamada que se producía con más de veinticinco años de retraso. 7. El inspector se sintió obligado a *justificar* su comportamiento.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 4:

1. El año anterior, *no obstante*, la cuenta de los desastres había llegado al triple, lo cual resultaba esperanzador. 2. Aquella tarde, *no obstante*, añoraba entretenerse con alguna noticia local, siquiera con la crónica de la actuación de un cantante o de la inauguración de una fuente por un político. 3. *No obstante*, como le gustaba la documentación, desde el principio colaboró con algún profesor en la búsqueda de material del pasado. 4. Era, *no obstante*, la cuestión rutinaria que todos en la ciudad planteaban al visitante. 5. No tardé mucho, *no obstante*, en ratificar que lo que Faye me había contado era cierto: el dueño del piso anterior y el que pagaba la casa de ahora era Faye. 6. *No obstante*, las compraventas de pisos de segunda mano bajaron un 38,9%, mientras que los nuevos lo hicieron un 16,1%. 7. En lo que sí que parecen coincidir todos, *no obstante*, es en la relación directa entre tabaco y cáncer.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 5:

1. Las tres hijas corrieron hacia su madre. La abrazaron. La llenaron de besos. Y ella no podía *dejar de llorar*. 2. Se incorporó y recorrió las cortinas para *dejar entrar* la tibia luz del alba. 3. Lo único que quiero, sabe usted, es poder *dejar de pensar* en todo esto. 4. Criticó que no se dieran más datos, pero sin *dejar de halagar* la iniciativa de Edmundo, su audacia a la hora de introducir innovaciones en la línea del nuevo periodismo. 5. Tuve un solo par de zapatos, y mi mamá *no me dejaba ponérmelos* más que para ir a la escuela. 6. Es duro *dejar de creer* en los Reyes Magos, pero crecer

también tiene sus ventajas. 7. Su familia sólo la *dejaba salir* acompañada de una vieja criada.

Ejercicio 4. Complete las oraciones con los verbos *recordar* y *acordarse*. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 16:

1. En un principio creí que _____ la ruta que había seguido en mi primera visita a aquel lugar de la mano de mi padre, pero pronto comprendí que me equivoqué. 2. Todavía _____ la expresión de decepción en el rostro de Irene Marceau al comprobar que yo no era la mujer que Julián estaba esperando. 3. Él me confiesa que _____ de cabo a rabo de la canción Gwendoline, y me la canta. 4. No podía creerlo, ¿de verdad me _____? 5. Durante mucho tiempo, mientras trabajaba en aquella oficina, en la ciudad de provincias donde me había asentado, _____ de una frase de William Blake que había leído no recordaba dónde, y que sin duda influyó mucho en mi vida. 6. Todo era idéntico a como lo _____, a como lo había visto en su cabeza cada vez que había visitado aquella casa con los recursos de la memoria. 7. Por supuesto, don Manuel no _____ del nombre, pero una consulta a los archivos, y una donación de veinte duros, le refrescaron la memoria notablemente.

Ejercicio 5. Complete las oraciones con los adverbios *apenas* y *casi*. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 18:

1. El anciano se levanta _____ el sombrero para saludar mientras se acerca a la señorita. 2. Las cartas del padre de Elvira llegaban _____ a diario a Valencia. 3. Sentí que mis pies _____ rozaban el suelo. 4. El matrimonio Fortuny regresó a Barcelona _____ dos días después. 5. Hoy, al ser día de Navidad, _____ todos los familiares vienen de cinco en cinco. 6. Hablaban _____ cada día, aunque a veces pasaban varios sin verse. 7. Se durmió _____ nada más acostarse, a la una, y se encuentra como fatigado.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 26:

1. Empezó a dirigir el Imperio de los Habsburgo a una edad apenas salida de la adolescencia y *se vio obligado* a establecer con el mundo y con sus semejantes una relación basada, por su parte, en esa mezcla de cortesía, amabilidad y tremenda firmeza que le caracteriza. 2. Pero llegó un momento en que Seshat *se supo enamorada*, y algún sentido le indicó que Totmés no estaba lejos de sentir lo mismo. 3. Hasta que una mañana, al abrir los ojos, *vio sentado* a Óscar Lobato, el periodista del Diario de Cádiz que era amigo de Santiago. 4. Cuando llegaron a casa de Damián, *se lo encontraron dormido* en una silla. 5. Irene, ante estas actitudes de Miguel, constantemente se había delatado, *mostrándose preocupada*, ansiosa o débil. 6. Desde el principio Edmundo *se sintió atraído* por ese rostro. 7. Panizo *se creyó identificado* por la dama y temió que le reclamase el diario que llevaba.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, puntos 2, 9, 13, 14, 15, 24:

1. Todo hay que hacerlo sin exageraciones, con *perseverancia* y moderación, como aconsejó hace siglos el sabio griego Epicuro, con sus teorías y con su ejemplo. 2. Georgie se ofreció a ayudarle para *rescatar* y organizar una parte de sus obras. 3. La llamada de atención del académico García Yebra en ABC del 11 de febrero sobre el uso incorrecto de las preposiciones debería ser el comienzo de una campaña en Prensa y televisión para *desterrar* estos vicios del lenguaje, tan frecuentes en escritores y oradores. 4. Los habitantes de la ciudad han dejado el recuerdo *indeleble* de una de las epopeyas más dramáticas que se hayan dado a lo largo de la Historia. 5. Lo que *da valor* a esta obra es la calidad, precisión y riqueza de muchas de sus descripciones. 6. Apenas pudimos darnos de ello cuenta, porque fue *instantáneo*. 7. Avancé *a tientas*, observando cómo las palomas se apartaban a mi paso.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 24:

1. Luis Fernandez, que *dio rienda suelta* a la euforia cuando el árbitro señaló el final del partido, analizó brevemente el partido: "Es la noche más feliz de mi carrera como entrenador", explicaba Fernandez.

2. Mi madre *dio por supuesto* que me iría con ellos a la casa. Me tomó del brazo: "Vámonos", ordenó, y no encontré una razón para quedarme. 3. Carpentier se está nutriendo siempre de todos los "decires" de las crónicas americanas. Sus libros son, en realidad, la continuación de aquel género que tanto *dio que decir* en el siglo XVI. 4. Durante años permaneció el marqués en su presidio *sin dar ni tomar*, pero cumpliendo ordenadamente las instrucciones que regían el establecimiento, aunque sin participar en la vida comunitaria ni tener trato con otros oficiales que igualmente cumplían condenas. 5. No mueve las manos, pero la expresión de su rostro es la del caudillo que defiende su causa y sus ideas contra todo y por sobre todo. No *da el brazo a torcer*. 6. Hacía trampas en el juego y le *dieron una buena*. 7. No sé por qué protestas, en realidad, *donde las dan las toman*.

Ejercicio 9. Busque todas las acepciones de las palabras *tradición, cultura, placer* en español y *традиція, культура, задоволення* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 10. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

ejercer, formarse, cuestión, temporada, género, tiempo, curiosidad, seducción, rescatar, prueba, evolución, creencia, descubrimiento, expresión, pasaje, paso, papel.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Historia de la Real Academia Española 300 años velando por el idioma español

MADRID, España - La gran puerta de madera se abre a una enorme mesa ovalada de tapete verde. Como los caballeros del Rey Arturo, otros paladines que han cambiado la espada por la pluma -los académicos de la lengua española- se reúnen cada semana en ese recinto para velar por la pureza de un idioma casi universal, que

hablan 400 millones de personas en los cinco continentes. Los profanos, como en las sectas, tienen vedado el acceso a esas reuniones a puertas cerradas. Sólo en algunas ocasiones excepcionales, esas reuniones fueron presididas por el Rey Juan Carlos o su hijo, el Príncipe Felipe.

Desde 1713 -cuando fue creada por iniciativa de Juan Manuel Fernández Pacheco, marqués de Villena- la RAE contó con la "protección real" de la Corona española. Estos defensores del español no formulan propuestas a los hablantes ni imponen patrones. Por el contrario, velando por las reglas básicas de la lengua -comunes al castellano de España o al de Venezuela-, rastrean el uso de palabras para convenir si su utilización las hace aptas para ser incluidas en la gran familia del idioma. "La Academia no dicta, sino que da fe" del uso que se hace de la lengua, explicó el vicepresidente de la RAE, Gregorio Salvador.

Es así como los nuevos términos ingresan al diccionario.

El diccionario es, sin duda, la obra más conocida de la Academia. Reeditado en 21 ocasiones desde el famoso "Diccionario de autoridades" de 1739, esa Biblia del idioma "pretende filtrar lo que entra". Cuando la Academia la analiza, "se supone que la palabra ya está, ya tiene uso", asegura Guillermo Rojo, secretario de la RAE. "El diccionario no hace propuestas, sólo sanciona lo que el uso ha establecido", asegura Rojo. La última edición de 2001 "ya no es revisada, sino que las academias latinoamericanas participaron en la elaboración", recuerda.

El camino para que una palabra sea aceptada en el diccionario es arduo y comienza cuando la RAE recibe algunas sugerencias de un académico o incluso de personas comunes que hacen observaciones. "El paso siguiente es llevarla al instituto de lexicografía, que estudia esa palabra", tras lo cual "se elabora una propuesta inicial que va a alguna de las comisiones (humanidades, vocabulario científico-técnico)" que funcionan en la RAE y que estudian el vocablo antes de enviarlo a una Comisión Delegada del Pleno de los académicos.

www.univision.com

Texto 2

Lenguajes no verbales

El escritor argentino Alberto Manguel define al hombre como un animal lector, pero no sólo de libros o periódicos. El universo

humano, afirma, está lleno de códigos que, desde siempre, intentamos interpretar: los gestos de los otros, las formas de las nubes, el rastro de los insectos...

También hay lenguajes que surgen cuando dotamos a determinados objetos o situaciones de un significado: por ejemplo, el abanico. Acercárselo a los ojos significa lo siento, y apoyarlo sobre la mejilla izquierda es una negación tajante. La flor de espino significa esperanza, para quienes hablan el lenguaje de las flores, mientras que el clavel es rechazo y la flor de la caléndula se interpreta como pena pasajera. También existe un lenguaje de los colores: rojo es pasión y también peligro; azul, armonía; amarillo, celos; gris, desconsuelo, aburrimiento, desánimo, vejez...

El mundo está lleno de idiomas no verbales. Uno de los más insólitos se esconde tras las tarjetas de visita, que pueden contener multitud de mensajes. Durante décadas fue costumbre entregarlas en la casa que se visitaba y personalizarlas por medio de dobleces, según el motivo de la visita. Por ejemplo, para pedir excusas se entregaba la tarjeta con una franja a la derecha doblada, mientras que si se doblaba la franja izquierda se solicitaba una recomendación. La despedida se indicaba doblando la esquina superior izquierda, y el pésame se transmitía doblando en la tarjeta la esquina inferior derecha. Convenía no equivocarse porque la esquina inferior izquierda doblada significaba felicidades o enhorabuena. Había muchas más cosas que se podían decir con las tarjetas: la boda se comunicaba doblando las esquinas de la izquierda; el entierro las de la derecha, mientras que "¡No!" se decía doblándolas en diagonal desde la izquierda. Había que tener sumo cuidado con presentar una tarjeta doblada por la mitad, porque era la manera en que se retaba a duelo al destinatario.

www.muyinteresante.es

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

брати участь у створенні, викликати на дуель, висувати пропозиції, візитна картка, за закритими дверима, за ініціативою, залом (місце згинання паперу), категорична (рішуча) відмова, квітка глоду, королівський захист, лицарі Короля Артура,

минуший смуток, нав'язувати норми, надавати значення, невербальні мови, невтаємниченим (профанам) вхід заборонено, отримувати пропозиції, очолювати, перевидавати, пильнувати за чистотою мови, просити вибачення, слідкувати за вживанням слів, тяжкий шлях.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Мовам підвладний кожен вік

Існують численні міфи з приводу здатності чи нездатності вивчати мови людьми різних вікових категорій. Одна з найпоширеніших помилок – діти вивчають мови швидше, а дорослі не в змозі досягти рівня вільного володіння іноземною мовою. Ці та інші твердження не відповідають дійсності. Вік не є перешкодою для вивчення іноземної мови, більше того, відповідно до останніх досліджень, лінгвістична активність сприяє активнішому стану розуму дорослої людини: якщо вона зберігає хорошу фізичну форму, то її розумові здібності й навички не деградують. Єдиною перешкодою на шляху вивчення мови дорослою людиною є сумнів як самого учня, так і вчителя, у здатності вивчити мову в зрілому віці.

Ці стереотипи виникли у зв'язку з теорією "критичного періоду", сформульованою в 60-ті роки. Новітні ж дослідження у галузі неврології демонструють, що мовні здібності дорослих значною мірою перевершують здібності дітей. Перевага дорослої людини в тому, що нервові клітини, відповідальні за лінгвістичні процеси, такі як семантичний та граматичний аналізи, розвиваються з віком. Повнолітні учні швидше прогресують у сфері вивчення структури мови, у них більше розвинена пізнавальна система, вони можуть робити узагальнення вищого порядку, ніж діти. До того ж не слід забувати про вищу мотивацію дорослого учня, який зазвичай приймає усвідомлене рішення вивчати другу (чи третю, четверту мову). Що стосується дітей, то психологи рекомендують починати вивчати іноземну мову у віці, коли систему рідної мови дитина вже досить добре засвоїла, а до нової мови – ставиться свідомо. Саме в цьому віці ще мало

штампів мовної поведінки, легко по-новому "кодувати" свої думки, немає великого бар'єру перед контактом іноземною мовою. Раннє навчання іноземної мови дає великий практичний ефект у плані підвищення якості володіння першою іноземною мовою, створює базу для продовження її вивчення в школі, а також відкриває можливості для навчання другої, третьої іноземної мови, потреба володіти якими стає дедалі очевиднішою.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

вільне володіння іноземною мовою	alto nivel del dominio de la lengua extranjera
лінгвістична активність	práctica lingüística
розумові здібності	capacidad intelectual
зрілий вік	tercera edad
нервові клітини	neuronas
семантичний аналіз	análisis semántico
пізнавальна система	sistema cognitivo
робити узагальнення вищого порядку	hacer generalizaciones más complicadas
засвоїти систему рідної мови	asimilar (aprender) el sistema de la lengua materna
штампи мовної поведінки	modelos (estereotipos) del comportamiento lingüístico
мовний бар'єр	barrera lingüística

TRADUCCIÓN BILATERAL

Mario Merlino, escritor y traductor, presidente de la Acett

En 2004 recibió el Premio Nacional de Traducción por el "Auto de los condenados", de quien es hoy considerado mejor escritor en lengua portuguesa, António Lobo Antunes. En la actualidad preside Acett, la Sección Autónoma de Traductores de Libros de la Asociación Colegial de Escritores, fundada en 1983 con el propósito de calificar la traducción como un medio de construcción de la cultura y abogar por su consideración como actividad intelectual.

P: – Ви розмовляєте іспанською, португальською, італійською, англійською, французькою та трохи турецькою. В якій мові Ви почуваєте себе впевненіше?

R: – La comunicación es algo más que hablar una lengua, es querer entender al otro y hacerte entender. En un proyecto de novela que nunca terminé, hay un personaje de una abuela, que hablaba en todos los idiomas del mundo. Era la proyección de mí mismo, de mis ideales.

P: – Як досягти того, щоб переклад відповідав оригіналові?

R: – Para poder traducir, es fundamental conocer junto con la lengua, la cultura que transmite, su entorno y su tiempo. Si no es así, corremos el riesgo de naturalizar el texto, es decir, adaptarlo a la cultura de llegada. Si se comete este error traicionamos en resonancias culturales fenómenos que son propios del origen.

Sirvámonos de un ejemplo: una comida brasileña, sus ingredientes y la forma de elaborarla no se puede cambiar por otra receta conocida en España aunque sea bajo el amparo de que al lector le será más fácil entender lo que comen los protagonistas. Lo que se estaría haciendo es alejarlo de la realidad de la narración.

P: – Як би Ви визначили Ваш стиль перекладу?

R: – Depende del libro, del autor y de mí mismo. En ocasiones, la acción de leer y descubrir el libro como lector es simultánea a la de traducirlo. A su término hay un tiempo de corrección que da la oportunidad de dar coherencia formal al conjunto, a cuestiones como escoger para la misma palabra con el mismo significado el mismo término en su traducción. Pero otras veces el libro precisa de una lectura previa para poder tener una visión de conjunto antes de elaborar su homónimo.

P: – Ви перекладаєте з французької, англійської, італійської та португальської. Однак Ви перекладаєте лише на іспанську. Поясніть чому так?

R: – Puedo expresar un idioma en español, recrearlo e inventarlo, pero no a la inversa.

P: – Який рівень володіння іноземною мовою потрібний?

R: – Por lo general, haber vivido en el idioma del que se traduce.

P: – Поганий переклад іноді кидається в очі, але не завжди. Як зрозуміти, що оригінал було спалюжено під час перекладу?

R: – La clave está en el fomento de la lectura. Esto no significa leer mucho. Esa idea persiste en un error. No se trata de cantidad, sino de seleccionar, de disfrutar con lo que se lee. Está muy bien ser capaz de

leer muchos libros, pero es mejor ser capaz de gozar con ellos y aprender. Esto otorga la capacidad para saber cuando un libro está bien escrito o por qué está mal, y faculta para descubrir una mala traducción.

P: – Чи добре оплачується Ваша професія?

R: – Hay tarifas que no han subido en los últimos 10 años, pero creo que eso ha pasado en muchos oficios. Los editores deben entender que una traducción mejor pagada tendrá más calidad, pero todavía hay editoriales que especulan con gente sin experiencia que le hacen responsable de una traducción y en este trabajo, como en todos, hay que lograr mucho método. Además, aunque no se trata de una tarea artística, sí precisa de vocación.

www.revistafusion.com

Léxico de apoyo

calificar la traducción	оцінити переклад
abogar	виступати (за щось)
ser equivalente	відповідати
naturalizar el texto	коренізація, відчуження тексту
bajo el amparo	заради
precisa de una lectura previa	вимагає попереднього прочитання
recrear	відтворити
llamar la atención	кидатися в очі
ser mancillado	бути спалюженим
precisar	бути необхідним, потребувати
persistir en un error	залишатися хибним
falsos amigos	хибні друзі
advenedizo	іноземець
lograr método	отримати досвід, набити руку

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) la importancia del dominio de las lenguas,
- 2) el papel del traductor en el mundo globalizado.

Repaso del vocabulario de la unidad 3

Бути перекладачем – leer de manera analítica – закінчити університет – atisbo de aburrimento – наполегливість – cuestión optativa – ненавидіти певні стилі – pasar temporadas sin abrir el libro – миттєве задоволення – abrir páginas a mansalva – аудіовізуальні засоби – recordar el instante preciso – задоволення від читання – hacer la prueba – зовнішній стимул – pérdida de ciertos vocablos – цікавість новачка – búsqueda de los valores absolutos – у мові відбуваються зміни – el papel del traductor – спрощення синтаксису – dotado de perseverancia – бути змушеним перечитувати – Diplomado en Filología – з першого погляду – justificar el error – непотрібні запозичення – dejar de fumar – виправдати відсутність – comida rápida – проблиск надії – proporcionar datos – воскресити традицію – atisbo de libertad – позбутися вад – huella indeleble – набратися духу – rescatar el respeto – недооцінювати – desterrar la violencia – дати дозвіл – percatarse de lo sucedido – основні закони – escala de valores – тяжкий шлях – dar testimonio – розробити першу пропозицію – ocasiones excepcionales – лексика науково-технічної галузі – presidir la reunión – лівий бік візитною картки – velar por las reglas – викликати на дуель – dar fe del uso de la lengua – засвоїти систему рідної мови – recibir sugerencia – мовний бар'єр – considerar mejor escritor – засіб формування культури – alejar de la realidad – інтелектуальна діяльність – hacer responsable – можливість надати перекладу зв'язності – precisar vocación.

Unidad 4

LOS VIAJES CONTEMPORÁNEOS

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Lujo sin límites: excentricidades de viajeros con billeteras abultadas

Vivir a bordo de un barco que nunca llega a destino, conocer el espacio o la Luna, ir de camping con carpas calefaccionadas y muebles de ratán, vacacionar en islas artificiales son algunas de las elecciones de hombres y mujeres dispuestos a pagar cualquier suma y a realizar las más impensadas prácticas con tal de sentirse más cerca de la tan ansiada felicidad.

Hacer turismo muchas veces está asociado al placer que produce conocer lugares nuevos, caminar sobre la arena de alguna playa paradisíaca o recorrer aquellos sitios donde se decidió el rumbo de la historia. Sin embargo, y sobre todo cuando el valor económico de las travesías no es un impedimento, existen otros casos donde el gusto por viajar requiere un plus que va de la mano de lo excéntrico. Para muchos ricos y famosos, el placer de viajar debe cumplir y conjugar esas ansias de sensaciones inéditas con el indispensable toque de la exclusividad.

El magnate norteamericano Dennis Tito llevó al extremo esta premisa cuando en abril de 2001 se convirtió en el primer turista espacial. ¿Cómo? Sí, desembolsó 20 millones de dólares, entrenó durante varios meses y viajó al espacio por ocho días con dos cosmonautas rusos.

Una experiencia similar atravesó Anousheh Ansari, una multimillonaria estadounidense de origen iraní que se transformó, en 2006, en la primera mujer turista espacial de todos los tiempos. Claro que, para cumplir el anhelo que tanto cobijó desde niña, debió pagar primero 21.5 millones de dólares. Space Adventures, Space Island y Virgin Galactic Airways son algunas de las empresas especializadas en turismo espacial.

Excentricidades sí las hay, mezcla entre obsesión y placer, que motivan la aparición de nuevas necesidades, servicios y experiencias de las más variadas que van desde la idea de cubrir una pared entera con pantallas de plasma a la creación de consultorios médicos sólo para millonarios.

Cabalgata deluxe por los Andes

¿En busca de emoción y aventura, pero sin resignar comodidad? Quienes no estén preocupados por el precio podrán disfrutar de una travesía a caballo por la cordillera de los Andes disfrutando del paisaje como si fueran reyes.

Empezando por el alojamiento, todos los detalles están cuidados al máximo. A falta de hoteles de alta categoría, las carpas ofrecen lujos con los que no cuenta ningún camping tradicional: camas mullidas, sábanas y frazadas, sillones de ratán, mesa de café, alfombra, toallas y batas, calefacción y duchas de agua caliente. Las comidas son otro punto al que se le presta toda la atención: mesa, sillas, manteles y servilletas, platos de loza, vasos de cristal, exquisitos vinos y platos preparados por un chef internacional.

Si de placer se trata

Otras novedosas actividades desarrolladas por los ricos tienen que ver con vivir sobre el agua y lejos de la tierra. En Dubai (Emiratos Árabes Unidos), por ejemplo, se están construyendo las tres islas más grandes hechas por el hombre, que contendrán un gran número de áreas residenciales, comerciales y de entretenimiento.

Las islas tendrán más de 60 hoteles lujosos, 4000 villas residenciales, 1000 casas únicas, 5000 departamentos costeros, puertos deportivos, parques temáticos acuáticos, restaurantes, centros comerciales, instalaciones deportivas, spas de salud, cines y varios sitios de buceo, todo a la medida de los robustos magnates que sin duda estarán dispuestos a vivir en una isla.

Asimismo, muchos de los dueños más poderosos del planeta también eligen vivir todo el año en el mar. El barco residencial "The World" surca los mares del mundo sin llegar nunca a destino, llevando a bordo a pasajeros muy especiales: millonarios que compraron o alquilaron los 165 residencias del buque, cuyo valor oscila entre uno y más de seis millones de euros cada una.

Luego de este recorrido por actividades difíciles de imaginar, la idea de que el dinero lo puede todo se vuelve realmente verosímil. Sin embargo, estas ansias de gastar sin límites y de llevar al extremo los deseos tiene su costado negativo. Nadie se conforma con lo que tiene. Una afirmación que parece falaz cuando pensamos que con billetes se puede comprar todo lo que uno quiere. Sin embargo, en Rusia parece que esto es realmente así: el inconformismo alcanzó un nuevo récord. Hace algunos años fue noticia que millonarios rusos, cansados del confort y la rutina de sus lujosas vidas, ofrecieron hasta 6 mil euros para pasar una noche en Moscú trabajando como camareros o taxistas. Por lo visto, los ricos quieren pasar desapercibidos, volver a lo natural y que nadie los moleste. En definitiva, lo que más quieren es ser ricos, pero tener los beneficios de no serlo. Un enigma que no se resuelve con dinero.

www.todoparaviajar.com

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

Граматичні перекладацькі трансформації

Поділ складних випадків перекладу на лексичні та граматичні – досить умовний, і в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним, і спосіб передачі граматичних форм та конструкцій часто залежить від їх лексичного наповнення. Значення, що є лексичними в одній мові (тобто виражаються через словникові одиниці), в іншій мові можуть бути граматичними (тобто виражатися "несловниковими одиницями") (Л.С.Бархударов).

В.І.Карабан визначає граматичну перекладацьку трансформацію як зміну граматичних характеристик слова, словосполучення або речення. Причинами граматичних перекладацьких трансформацій є:

1) різниця у лексичних та граматичних способах передачі інформації іспанською та українською мовами;

2) відсутність в одній мові певних граматичних явищ, форм або конструкцій;

3) необов'язковість вираження граматичної інформації в одній з мов (наприклад, значення часових форм);

4) різниця у представленні змісту речення у поверхневій структурі (наприклад, інфінітив як прямий додаток);

5) особливості сполучуваності і функціонування слів у словосполученнях і реченнях.

Усі граматичні трансформації можна поділити на:

1. Словотвірні трансформації;

2. Морфологічні трансформації;

3. Синтаксичні трансформації.

Словотвірні трансформації

1. Словотвірні моделі в іспанській та українській мовах можуть відрізнятися.

2. Суфікси та префікси в різних мовах відрізняються як за ступенем продуктивності, так і за конотативним значенням.

3. Суфікси та префікси, запозичені із класичних мов (суфіксоїди, префіксоїди), зберігають своє значення в обох мовах, але можуть змінювати конотацію.

4. Іспанським суфіксам та префіксам можуть відповідати суфікси та префікси українського походження.

5. У разі відсутності відповідних суфіксів та префіксів, лексичне значення може передаватися за допомогою лексеми із відповідною семантикою або використовуватися описовий переклад. (Див. COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO)

Морфологічні трансформації

Серед основних морфологічних труднощів перекладу можна зазначити такі:

1. Відсутність в українській мові артиклів.

2. Невідповідність категорії числа.

3. Невідповідність категорії роду

4. Відтворення видо-часових форм.

6. Переклад інфінітивних, дієприкметникових та дієприслівникових абсолютних та зв'язаних конструкцій.
 7. Відтворення спонукальних форм.
 8. Особливі випадки перекладу займенників.
 9. Переклад емпатичних конструкцій.
 10. Переклад еліптичних конструкцій.
- (Див. COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO)

Синтаксичні трансформації

1. В.Н.Комісаров у своїй теорії рівнів еквівалентності виділяє четвертий тип, який передбачає використання аналогічних синтаксичних структур, що мають однакове значення у МО та МП. За словами цього теоретика перекладу, збереження авторського синтаксису є одним із способів досягнення адекватності у перекладі.

2. Синтаксичне уподібнення як метод перекладу, коли синтаксична структура МО відтворюється відповідною структурою МП, можливе лише у тому випадку, коли в іспанській та українській мовах є відповідні паралельні синтаксичні конструкції.

3. Питання про те, чи дозволено перекладачеві ділити складне речення на декілька простих або ж він має зберігати цілісність речення, до сих пір залишається на розсуд перекладача. Однак у публікаціях останніх років з'являється досить ґрунтовна аргументація. Так у роботах В.О.Ювенко, З.О.Гетьман, Т.А.Казакової, М.П.Брандес, І.С.Алексєвої описані такі перекладацькі прийоми членування та об'єднання речень, які пояснюються різницею синтаксичних та стилістичних норм та узусу. Таке перетворення не буває стилістично нейтральним, бо найчастіше спричиняє зміни простого речення, особливо в ритмомелодиці, в інтонації синтаксичної конструкції.

4. Заміна членів речення у перекладі призводить до зміни його синтаксичної структури. Речення із підрядного може перетворитися на сурядне, часто з однорідними присудками.

5. Одним із найважливіших факторів, який забезпечує розподіл комунікативних функцій членів речення, є порядок

слів. Інверсія в обох мовах, як в іспанській, так і в українській, є сильним експресивним засобом.

6. Для досягнення адекватності перекладу ТО перекладачу часто доводиться використовувати прийом компенсації – відтворення втрачених одиниць в іншому фрагменті тексту. Такі трансформації можуть супроводжуватися заміною граматичних засобів на лексичні.

Отже, усі граматичні трансформації можна об'єднати у **4 основних типи**:

1. **Перестановки** – зміна розташування мовних елементів в ТП. Такими елементами можуть бути слова, словосполучення, частини складного речення та самостійні речення.

2. **Заміни** – найбільш розповсюджений та різноманітний вид перекладацьких трансформацій, внаслідок якої змінюються ознаки словоформ. Серед основних типів заміни можна виділити:

- 1) заміни форм слова;
- 2) заміни частин мови;
- 3) заміни членів речення, тобто перебудова синтаксичної структури речення;
- 4) синтаксичні заміни у складному речення:
 - заміна простого речення на складне і навпаки;
 - заміна підрядного речення на головне і навпаки;
 - заміна підрядності на сурядність і навпаки;
 - заміна сполучникового типу зв'язку на безсполучниковий і навпаки.

3. **Додавання / Випущення** – це граматичні трансформації, внаслідок яких у перекладі збільшується / зменшується кількість слів, словосполучень членів речення.

4. Комплексна граматична трансформація включає дві або більше простих граматичних трансформацій. Оскільки граматики тісно пов'язана з лексикою, значна кількість трансформацій має змішаний характер, тобто у перекладі відбуваються одночасно лексичні та граматичні зміни. Такі лексико-граматичні трансформації називаються **змішаними** і складаються із розглянутих граматичних трансформацій та різного роду лексичних трансформацій (Див. UNIDAD 3, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN).

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

amplificación, ausencia de artículos, cambio del orden en la oración, cambio de las características gramaticales de la palabra, locución, compensación, complemento directo, construcciones con infinitivo, gerundio y participio; construcciones elípticas, construcciones enfáticas, contenido de la oración, divergencia del número y género del sustantivo, dividir una oración compuesta, elisión, estructura superficial, forma gramatical de la palabra, formas aspectuales y temporales, funciones comunicativas, métodos de transmitir la información, elemento de la oración, normas de uso, oración, oración coordinada, oración subordinada, origen ucraniano, parte de la oración, prefijo, significado, significado comunicativo, significado de las formas temporales, sufijo, sustitución, teoría de niveles de equivalencia, transformaciones gramaticales, transformaciones mixtas, unidades léxicas.

Tarea 3. Dé ejemplos de las transformaciones gramaticales en la traducción del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Billeteras abultadas** – масивні, набиті гаманці.

2. **Vacacionar** – проводити відпустку. До дієслівних суфіксів відносяться *-ar, -ear, -uar, -ificar, -izar, -ecer*. Суфікс *-ar* утворює дієслова від іменникових і прикметникових основ. Продуктивність суфікса пояснюється його нейтральним значенням: *direccionar, audicionar, tensionar, recepcionar*. Специфікою суфікса *-ear* є його здатність присєднуватися до основ іменників, прикметників і дієслів та виражати значення ‘тривалої ситуації, повторення’ з відтінком ‘звичності’: *chocolotear, escanear, zaprear*. Суфікс *-izar* утворює дієслова з каузативним значенням дії. Поява численних неологізмів пояснюється специфікою значення та комбїнуванням суфікса; вживанням нових слів на *-izar* у науково-технічній сфері та в мові політиків: *demonizar, externalizar, feminizar, fragilizar*. Суфікс *-ificar* має значення ‘результату або причини дії’: *pacificar, ejemplificar, escenificar*. В українському перекладі деякі з цих дієслів мають відповідники: *escanear – сканувати, escenificar – інсценізувати*, але

більшість з них (особливо, новотвори та дієслова із каузативним значенням) не мають українських однослівних відповідників. У такому випадку слід вдаватися до перифрастичного перекладу: *chocolotear* – *вкривати шоколадом*, *audicionar* – *проводити аудієнцію*, *ejemplificar* – *наводити приклади*.

3. **Estar dispuesto a** – бути готовим до. Із дієсловом *estar* утворюються такі фразеологізми:

estar	sin blanca	не мати копійки (гроша)
	hasta la coronilla (el gorro, las narices)	набридати, остогиднути
	pez	не мати ані найменшого розуміння, не мати жодного уявлення
	que botar	рвати й метати, бути роздратованим
	como un cencerro	бути несповна розуму, не мати однієї (третьої, дев'ятої) клепки в голові
	como una sopa	промокнути
	de mala uva (de mala leche)	бути не в гуморі
	en lo firme	бути обізнаним
en tela de juicio	бути неясним, сумнівним, спірним	

4. **Recorrer** – об'їхати, об'їздити. Дієслово *recorrer* має значення 'Atravesar un espacio o lugar en toda su extensión o longitud' залежно від сполучуваності може мати різні відповідники українською мовою:

recorrer	las calles	проїхатися, пройтися вулицями
	trescientos kilómetros	проїхати 300 кілометрів
	cien años de historia	охопити 100 років з історії
	un duro y largo camino	пройти тяжкий та довгий шлях
	innumerables localidades de la India	проїхатися, об'їздити безліч міст Індії

На відміну від української мови, де засіб пересування може виражати саме дієслово: *об'їздити*, *обійти*, *облітати*, *обколесити* іспанською мовою ці дієслова потребують конкретизації: *recorrer en coche*, *a pie*, *en avión*, *en bicicleta*.

5. **Travesía** – подорож. Іспанські синоніми: *itinerario, trayecto, recorrido, tránsito, viaje*. Українські синоніми: *мандрівка, похід, вояж, експедиція*.

6. **Impedimento** – перешкода. Іспанські синоніми: *obstáculo, dificultad, limitación, escollo, freno*. Українські синоніми: *перепона, завада*.

7. **Ir de la mano** – бути пов'язаним. Іспанські синоніми: *estar vinculado, estar relacionado*. Слова *relación* та *vínculo* можуть функціонувати як синоніми, втім кожне має свій відтінок: *relación* скоріше має значення *відношення*, а *vínculo* – *зв'язок*.

8. **El placer debe cumplir y conjugar esas ansias de sensaciones inéditas con el indispensable toque de la exclusividad** – Подорож має задовольняти бажання отримати раніше невідомі відчуття та прагне чогось надзвичайного. Труднощі перекладу цього речення пов'язані із зевгмою. **Зевгма** – синтаксична конструкція, яка складається з головного слова та однорідних членів речення, що від нього залежать, рівноцінних граматично, але різнопланових у значеннях. Так, в іспанському реченні присудок, виражений дієсловами *cumplir (відповідати)* у *conjugar (поєднувати)*, має один додаток, виражений словом *ansias*. Але в українській мові ці дієслова мають різну валентність: *відповідати чомусь*, але *поєднувати щось*. Тому у перекладі довелося вводити ще один додаток, виражений займенником *ix*.

9. **Llevar al extremo la premisa** – перевершив всіх, перейшов усі межі. У перекладі використано перифрастичний переклад або модуляцію, викликану тим, що зворот *llevar al extremo* – *доводити до крайності* в українській мові сполучається лише з прямим додатком, який позначає особу: *доводити до крайності когось*. Крім того, слово *premisa* – *передумова* українською мовою частіше сполучається з дієсловом *бути (передумовою)*. За таких обставин перифрастичний переклад із випущенням іменника, який враховує контекст, може допомогти підібрати адекватний відповідник.

10. **Desembolsar** – викласти. Іспанські синоніми: *gastar, liquidar, saldar, sufragar, costear, pagar, abonar*. Українські синоніми: *сплатити, віддати*.

11. **Cobijar el anhelo** – плекати бажання. Дієслово *cobijar* має значення *‘Refugiar, cubrir de la intemperie o de situaciones*

incómodas; Amparar, proteger' і вживається у переносному значенні. Українські синоніми: *виношувати, пестити, голубити*:

cobijar (dar cobijo)	a los transeúntes	захищати, укривати перехожих
	a los huérfanos	давати притулок сиротам, захищати сиріт
	el sentimiento de rabia	відчувати злість
	la reunión	надати місце для проведення зборів
	a los criminales	переховувати злочинців

12. Excentricidades sí las hay – ексцентричності їм дійсно вистачає. **Емфазою** є напруженість мови, посилення її емоційної виразності, виділення якогось елемента за допомогою інтонації, повторення, звертань, запитань тощо. Крім того, емфаза тісно пов'язана з експресивністю, вона виділяє важливу в змістовому відношенні частину висловлення і забезпечує експресивність мовлення. В іспанській мові *sí (sí que)* може вживатися з метою підкреслення одного із членів речення. У перекладі речень із емфатичною конструкцією *sí (sí que)* слід вживати притаманні українській мові засоби емфази: лексичні засоби, слова *саме ... (ї/і), дійсно ... (ї/і), дуже, ось*.

13. Como si – наче. У підрядному реченні способу дії із сполучниками *soto sí, cual sí* – *наче, ніби, мов, неначе, начебто, немовби, як, буцімто*, вживаються лише два часи Modo Subjuntivo: Imperfecto, для вираження дій одночасних із дією головного речення та Pluscuamperfecto, для вираження дії, що передує дії головного речення.

14. Camas mullidas – м'які ліжка.

15. Las comidas son otro punto al que se le presta toda la atención – Їжа є ще одним пунктом, якому приділяється багато уваги. У цьому прикладі ми бачимо подвійне вживання займенників у непряму додатку *al que se le presta*. Також можливе подвійне вираження додатка іменником та займенником. У перекладі таких конструкцій українською мовою займенник опускається.

16. Tener que ver – бути пов'язаним. Цей вираз має значення 'Haber entre ellos alguna conexión, relación o semejanza' та перекладається *бути пов'язаним, мати відношення, стосуватися*.

17. Estar construyéndose – будуватися. Перифрастичні конструкції з герундієм характеризують процес протікання дії. В цій конструкції службове дієслово (*estar, ir, andar, seguir, continuar, venir*) вживається в особовій формі, вказує на час та спосіб дії; воно втрачає певною мірою своє лексичне значення, проте, додає дії, що виражається смисловим дієсловом, особливого характеру або відтінку, залежно від його семантики. У перекладі українською мовою іспанських перифрастичних конструкцій ми вдаємося до таких методів: 1) використання дієслова недоконаного виду (для вираження тривалості дії) або доконаного (завершеності дії); 2) для підсилення значення можна використати додаткові обставини часу або способу дії (*зараз, в цей момент, все ще, тільки-но, поступово, вже деякий час* тощо); 3) складний присудок (із допоміжними дієсловами *починати, продовжувати, закінчувати* та ін.).

18. Surcar los mares – борознити моря.

19. El valor oscila entre... – вартість коливається між ...
Дієслово *oscilar* вживається переважно із цифрами: *oscilar entre 18 meses y tres años, entre las 790 y las 1.290 pesetas*.

20. Difícil de imaginar – складно уявити. За такою схемою *difícil de (fácil de) + infinitivo* – складно (легко) утворюються такі словосполучення:

difícil de (fácil de)	entender	складно (легко)	зрозуміти
	definir		визначити
	aprender		вивчити
	superar		перевершити
	valorar		оцінити

21. Tener su costado negativo – мати негативний бік. У цьому виразі слово *costado* є синонімом слів *lado, aspecto*, які також можуть утворювати цей вираз. Із словом *lado* утворюються такі фразеологізми:

dar de lado	позбуватися чогось
echar a un lado	закінчити (справу), скинути з плечей
hacerse a un lado	відійти, посторонитися
mirar de lado	дивитися 1) із зневагою, 2) скося
ponerse del lado de alguien	ставати на сторону, держати (тримати) сторону

22. Conformarse con – задовольнятися, змирятися. Дієслово *conformarse* є неперехідним зворотнім дієсловом, яке вживається із додатком та прийменником *con*. Додаток може бути вираженим як іменником, так і дієсловом. У перекладі українською мовою із дієсловами *змирятися*, *задовольнятися*, як правило, вживається іменник, віддієслівний або ні: *змирятися з чимось*:

conformarse con	esperar	змиритися з очікуванням
	su condición	змиритися зі своїм положенням
	victorias	задовольнитися перемогою
	obtener	задовольнитися отриманням
	asegurar la paz	обмежуватися забезпеченням миру

23. Una afirmación que parece falaz – твердження, яке здається брехнею. У цьому перекладі відбувається заміна частин мови, зумовлена узусом української мови.

24. Pasar una noche trabajando – провести ніч працюючи. Герундій суміщає у собі ознаки дієслова та прислівника. Прислівникові ознаки герундія полягають у тому, що він, як і прислівник способу дії, часу, умови, визначає дієслово та вказує на те, якими додатковими ознаками супроводжується дія. У такому випадку герундій виконує у реченні функцію обставини. Українською мовою такий зворот перекладається дієсловом: *salió corriendo* – *вибіг* або дієприслівником: *habló bajando la voz* – *заговорив, знижуючи голос*.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 3:

1. Oiga, necesito pedirle un favor. *Estoy sin blanca* y si usted me ayuda, puedo sacarme un dinero. 2. De esas discusiones *estaba ya hasta la coronilla*. 3. Francisco Bergamín, ilustre político y catedrático, examinaba a un alumno que *estaba pez*. 4. A las doce cayó un chaparrón que nos puso a todos *como una sopa*. 5. Cuando todavía faltaban 25 minutos para terminar el partido, muchos de los seguidores empezaron

ya a desfilan en busca del coche para irse a casa con el miedo de que el jefe *esté mañana de mala uva*. 6. La primera vez que pisó estas tierras venía con un camión de problemas: su padre había muerto, su hermano estaba loco, su hermana quería separarse del marido y éste, a su vez, *estaba como un cencerro*. 7. En estos treinta años los españoles hemos hecho muchas cosas. Unas buenas y otras malas, pero lo que *está hoy en tela de juicio* no es el pasado sino el futuro.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 4:

1. Durante una semana *recorrimos* en un vehículo todas las zonas que queríamos visitar. 2. Las celebraciones navideñas terminarán el sábado con la llegada de los Reyes Magos, que traerán todo tipo de regalos a los niños españoles. Melchor, Gaspar y Baltasar volverán a *recorrer* el viernes las calles de la ciudad para repartir caramelos y escuchar las peticiones de los pequeños. 3. Horacio, el taxista con quien *he recorrido* la ciudad se resistía a llevarme hasta Villa Lugano. 4. Otras veces *recorría* las calles cercanas al barrio con algún amigo, con aire de aventura, intentando descubrir algo que no conocíamos. 5. Volvemos a subir hasta la ciudad y la *recorremos* de este a oeste, atravesando primero el centro y siguiendo luego a las afueras. 6. Aquella mañana decidí llevar yo el coche y le hice *recorrer* a buena velocidad los cien kilómetros que nos separaban del motel. 7. Aquel viernes lo dedicamos a *recorrer* la zona, como antes nuestros compañeros, pero sin el uniforme, fingiendo ser unos forasteros que hacían turismo.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 12:

1. El *sí que* está como un cencerro. 2. *Sí que* hay un hecho enigmático que mencionar. 3. Ahora *sí que* hay peligro de verdad. 4. Con esto *sí que* era feliz. 5. ¡Esto *sí que* es tocar el piano! 6. *Sí que* hace falta que vengas. 7. *Sí que* hace tiempo que no pasaba por aquí.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 15:

1. Desde el legendario debate televisivo *al que se le atribuye* haber llevado a la presidencia de EE UU a Kennedy, no ha habido

proceso político o electoral que no haya estado fuertemente influido por este poderoso medio. 2. "Para mí fue un encuentro tranquilo, porque fue ante un rival *al que se le* nota falta de experiencia", anotó el jugador. 3. Es que *a la mente le* viene a uno la idea de hacer algo útil para la sociedad. 4. También posee ovejas y un buen trozo de tierra que *le* ha comprado *al hermano* de tu padre, Inés, que estaba muy endeudado por una mala cosecha y por su salud. 5. Y sin dinero no hay Plan que valga. Lo mismo *le* ocurrirá *al nuevo Plan de Residuos Urbanos*. 6. Jane parece una niña *a la que se le* ha muerto la mascota y que hace enormes esfuerzos por ser valiente. 7. Mientras Germán cumplía con las formalidades normalmente exigidas en los hoteles, Julia, *a la que se le* notaba innecesariamente nerviosa, le comentó a Marisa en voz baja: – Tiene unas habitaciones muy cómodas. Con los techos altos.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 16:

1. El caso que voy a contar *tiene que ver* con una tradición de Azteca. 2. Ahora bien, no quiero que me interpretes mal. Una cosa nada *tiene que ver* con la otra. 3. Mi visita *tiene que ver* con cosas que ocurrieron hace mucho tiempo. 4. Precisamente ese verano me ocurrió algo que nada *tiene que ver* con esta historia, pero sí tiene relación con mi permanencia en la Policía después de la guerra. 5. Te equivocas, ella *no tiene que ver* con todo esto. 6. Francisco me contó que un antepasado suyo *tuvo que ver* con la construcción de la Torre de Pisa. 7. Una parte de su depresión, de hecho, *tuvo que ver* con este sentirse incapaz de entender a su hijo tras su vuelta de Londres.

Ejercicio 6. Emplee en las siguientes oraciones una de las perífrasis de gerundio estudiadas (más de una opción puede ser posible). Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

1. El secretario _____ (elaborar) los estatutos. 2. Él le _____ (explica) desde hace media hora. 3. Pablo me ha dicho que él _____ (prepararse) a las oposiciones desde el año pasado. 4. Yo _____ (vivir) quince meses en La Alberca. 5. Esta asignatura la pienso aprobar, porque la _____

(estudiar) desde que empezó el año. 6. Amanda _____ (fumar) aunque el médico se lo tenía prohibido. 7. A partir de las seis ya _____ (amanecer). 8. Para sorpresa nuestra, vosotros _____ (hablar) de espiritismo. 9. Esta pareja _____ (comprarse) cosas para el ajuar desde hace años.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 21:

1. Para mantenerse en forma hay que subir escaleras y *dar de lado* al ascensor. 2. Tras múltiples conversaciones, decidimos *echar a un lado* la construcción de viviendas de protección oficial. 3. Si Adrián hubiera prestado atención a algo más que a sus propios ensueños, habría advertido la sombra que nublaba la expresión del amigo, su gesto instintivo de *hacerse a un lado* cuando la luz de un farol le dio de lleno en la cara. 4. Desde que dejaste de estudiar, Paulo te *mira de lado* porque se cree superior. 5. El líder popular *se puso del lado* de los palestinos al asegurar que "el cierre de las fronteras causa un grave perjuicio a la economía de Gaza". 6. El juez *dio de lado* esas informaciones. 7. Laureano *se hizo a un lado* para dejar paso a un carro cargado de plátanos.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 24:

1. Consiguió casarse gracias al dinero que ganó dando clases particulares. 2. Lo hizo protestando, como siempre. 3. Los alfareros hacen la cerámica utilizando el torno. 4. El cura dice que ese santo se ha ganado el cielo dando limosnas. 5. Llegó corriendo. 6. Los dos viajeros vieron a unos cien pasos por delante a un grupo de ocho o diez caminantes, algunos de ellos en mula y a caballo, que viajaban cantando y dejaban una leve estela de polvo. 7. Les anunció sonriendo que acababa de llegar su hermano mayor: hacía cinco años que no se veían y tenían tantas cosas que contarse que seguramente pasarían hablando.

Ejercicio 9. Busque todas las acepciones de las palabras *elección, práctica, espacio* en español y *вубір, практика, простір* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 10. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

destino, vacacionar, felicidad, travesía, ansia, origen, cobijar, empresa, motivar, cordillera, alojamiento, punto, exquisito, villa, centro, robusto, dueño, límite, costado, noticia.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Praga

Con un precio base de 179 euros por persona, para las salidas en enero desde Madrid (para otras fechas, consultar precios), Halcón Viajes ofrece viajes de cuatro días (tres noches), ampliables, a la capital checa. Con vuelos de ida y vuelta, alojamiento en hoteles de tres a cinco estrellas, traslados y desayunos; cada noche extra, desde 16 euros por persona. Hasta el 27 de febrero, el mismo operador propone un programa de cinco días que combina la estancia en Praga con un tratamiento termal en el lujoso balneario de Karlovy Vary, a partir de 606 euros, más tasas.

Túnez y Estambul

Del 17 de enero al 28 de febrero, la compañía Royal Vacaciones organiza viajes a Túnez con salida los domingos y lunes desde Madrid y los lunes desde Barcelona y Bilbao. El precio base de los paquetes es de 170 euros, más tasas, por persona. Engloba los vuelos de ida y vuelta, los traslados y siete noches en un hotel de cuatro estrellas de Hammamet, con media pensión; si se prefiere combinar la estancia con un circuito sahariano por el sur del país, la tarifa básica sube a 299 euros por persona.

Y otra ganga: para su salida del 19 de enero desde Barcelona (para otras fechas y ciudades, consultar los precios), y mientras queden plazas, General Tours ofrece un viaje de cinco días (cuatro noches) a Estambul, con vuelos, traslados, hotel de tres estrellas y desayunos, por 179 euros, más tasas, por persona.

París, Londres, Amsterdam

El frío no es un impedimento para visitar en invierno estas tres ciudades, que comienzan el año con una amplia programación de exposiciones y citas culturales. Para enero y febrero, por ejemplo, Marsans ofrece un viaje de cinco días (cuatro noches) a París, con vuelos, hotel de tres estrellas y desayunos, desde 316 euros, más tasas, por persona. La compañía Catai Tours propone una escapada a la capital británica para asistir a alguno de los espectáculos de su cartelera: hasta el 28 de febrero ofrece paquetes que incluyen los vuelos con la compañía BMI, dos noches (ampliables) en un hotel céntrico de tres estrellas, desayunos y entradas para Mamma Mía, Chicago, El rey León, We will rock you, Billy Elliot y otros musicales y obras de teatro, desde 263 euros, más tasas, por persona para las salidas desde Madrid; cada noche extra, 53 euros.

Dentro de su promoción Escapadas de Fin de Semana, válida hasta el 25 de febrero, Viva Tours ofrece estancias en hoteles de tres a cinco estrellas de Amsterdam, con vuelos de ida y vuelta desde Madrid, Barcelona y otras ciudades españolas, entre 299 y 365 euros, más tasas, por persona en habitación doble.

Texto 2.

Viajar con un click

Una vez más, la tecnología les da una mano a los viajeros. Ya no sólo facilitando transportes más rápidos y confortables, sino que ahora hace posible la fantasía de conocer distintos lugares del mundo con sólo apretar un botón y sin gastar dinero.

¿Una visita a las ruinas de Machu Picchu sin pasar por un aeropuerto, aduanas o cruzar a pie la geografía del Perú? ¿Conocer el Louvre desde la comodidad de nuestra casa? ¿Explorar la sede del gobierno inglés? Los avances tecnológicos ya permiten que puedan conocerse de modo virtual distintos lugares del mundo. ¿Cómo? Por medio de la web y a través de fotos panorámicas de 360 grados o complejas animaciones multimedia.

Con esta modalidad en marcha el turismo enfrenta una nueva revolución: viajar sin trasladarse físicamente. Así como las distintas innovaciones en materia de transporte permitieron acortar distancias

y acercaron a los seres humanos alejados geográfica y culturalmente, hoy Internet achica aún más la brecha.

Primero el tren, el barco y los buses y luego los globos o los aviones ampliaron los horizontes. Sin embargo, cuando todo parecía inventado en un mundo con trenes bala y aviones que vuelan casi a la velocidad del sonido, la tecnología vuelve a sacudir al mercado turístico. Internet comienza a hacer realidad el sueño del mundo virtual. La fantasía de estar pero no estar.

El término navegar, que ya estaba vinculado a la web en relación a esa acción de trasladarse de sitio en sitio a través de la red, adquiere aún más sentido con el desarrollo de este potencial de conocer nuevas geografías de manera virtual.

Primero fuimos a las bibliotecas más importantes del mundo sin hojear un libro o leímos artículos de revistas francesas o alemanas sin sacar un ticket de avión. Ahora ya podemos visitar regiones del mundo en todo su potencial y riqueza turística y todo con sólo apretar el botón izquierdo del mouse.

www.todoparaviajar.com

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

білет в обидва кінці, виліт, витратити гроші, відвідати спектакль, віртуально познайомитися, географічно віддалений, здійснювати мрії, зменшувати відстань, із можливістю продовження, курорт, лікування на термальних джерелах, митниця, мюзикл, напівпансіон, натискати кнопку, оптова компанія, пропозиція, пропонувати подорожі, протягувати руку, розміщення, трансфер, туристичний пакет, швидкість звуку.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Захопити права на Східну Індію

500 років тому, у вересні 1499 р. до Лісабона (Lisboa) повернулася експедиція під проводом Васко да Гама (Vasco da Gama). Португальського мореплавця зустріли з почестями, гідними героя. Дійсно, йому першому з західних європейців вдалося знайти морський шлях із Європи в Індію. І ось уже кілька століть Васко да

Гама вважається першопрохідцем. Тим часом успіх португальської експедиції забезпечив лоцман – мусульманин Ахмад ібн Маджид. Утім, уся "епоха великих подорожей і відкриттів XV–XVI століть", періоду, коли західні європейці відкривали для себе невідомі їм країни (давно відомі багатьом іншим народам), не відбулася б без арабської морської культури. Саме високий рівень розвитку арабської морехідної техніки став основою для розвитку європейського судноплавства та суднобудування.

Європейці запозичили у арабів основи навігації, а разом із нею назви десятків зірок-орієнтирів. Арабській морській культурі людство зобов'язане такими поняттями, як адмірал, арсенал, бізань, кабель, мусон, галера, фелюга, якір, полюс та багатьма іншими. Лише запозичивши у мусульман оснастку кораблів із навскісними вітрилами, європейці отримали можливість здійснювати далекі морські подорожі. Тож витоки великих європейських морських подорожей знаходяться в портах і морях, які омивали мусульманські країни.

Що стосується пошуків шляхів на схід, то ще за багато століть до початку європейських плавань жителі арабських узбереж – араби – уже плавали до берегів Індії і далі. Аравія (Arabia), країна родючих нив і садів, вела інтенсивну торгівлю з не менш багатими ближніми і дальніми сусідами. Не лише сухопутними караванними шляхами переміщалися арабські купці. Кращі у світі кораблі перетинали Індійський океан (Océano Índico). На узбережжі Індії, на Мальдівських і Лаккадівських островах (islas Maldivas, Laccadives), на Цейлоні (Ceilán, Sri Lanka) й Індонезії (Indonesia) існувала розгалужена мережа арабських торгових і ремісничих поселень.

Після відкриття 1492 р. іспанськими експедиціями Колумба "Західної Індії" (Indias Occidentales) (як тоді гадали) португальці захотіли закріпити за собою права і на "Східну Індію" (Indias Orientales). 1497 р. ескадра з трьох військових кораблів і транспортного судна залишила Лісабон, пройшла уздовж західного берега Африки, обігнула континент і опинилася в невідомому Індійському океані. Тут португальці і виявили арабські поселення. Перше місто, на яке наштовхнулася експедиція Гама, уразило португальців багатством виробів ремісників, достатком східних страв і гостинністю населення.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

зустріти з почестями	recibir efusivamente, afectuosamente
вдаватися знайти морський шлях	lograr encontrar el camino marítimo
першопроходець	descubridor
лоцман	piloto
забезпечити успіх	garantizar el éxito
арабська морська культура	cultura marítima árabe
судноплавство та суднобудування	navegación y construcción naval
вести інтенсивну торгівлю	comerciar activamente
сухопутні караванні шляхи	caminos terrestres de la caravanas
розгалужена мережа	red desarrollada
закріпити за собою права	reservarse los derechos

TRADUCCIÓN BILATERAL

Entrevista con el presidente de Ritz-Carlton

El grupo Ritz-Carlton tiene repartidos hoteles por todo el mundo. La próxima semana inaugurará un hotel en Irlanda y, en breve, el segundo establecimiento en Pekín. Algunos de los requisitos imprescindibles son amplias habitaciones equipadas con televisión satelital, teléfono, wi-fi, terrazas con vistas preferenciales, solárium, gimnasio, distinguidos restaurantes, staff multilingüe y sumamente preparado, áreas recreativas, centros de convenciones, diseños exclusivos particulares tanto en salones como habitaciones, y atractivos elementos visuales.

P: – Яким є ваш клієнт?

R: – Los mercados geográficos más importantes son España, Alemania y Reino Unido. Queremos ser interesantes para familias adineradas. Otro mercado donde tenemos que crecer es en el de grupos. Gran parte del éxito que hemos obtenido en el Hotel Arts o en Penha Longa (Sintra, Portugal) está en este mercado. Las empresas incentivan a sus empleados o clientes con un viaje. Sólo hay cuatro o cinco resorts de lujo en Europa donde acepten grupos entre 400 o 500 personas.

P: – Чи вважаєте Ви, що туризм в Іспанії має розвиватися?

R: – España lo hace muy bien, a pesar de que es un turismo de masas, y lo digo sin ofender, creo que es el segundo lugar en visitantes después de Francia. No hay duda de que Barcelona hizo un

trabajo estupendo con las olimpiadas y tengo entendido que Valencia también con la Copa América.

P: – Чи існує загроза з боку конкурентів, інших середньоземноморських країн, які мають більш низькі ціни?

R: – Hay muchos lugares en el mundo, de hecho toda la costa del norte de África, que van a competir con las playas españolas, por eso hay que ofrecer algo más. España cuenta con muchas infraestructuras, buena conexión aérea, excelentes productos. Otros países van a competir, aunque también es verdad que sólo hay una Alhambra, una Ronda, un Santiago. Los precios influirán, el reto es ofrecer algo que merezca la pena. De hecho Tenerife tiene un clima estupendo, incluso en el Mediterráneo el invierno es malo, y eso es importante para elegir un destino.

P: – Ви відповідаєте за розвиток мережі готелів Bulgari. Чи можливо побачити деякі з них у Іспанії?

R: – Estamos encantados con lo que tenemos actualmente. Hemos echado un vistazo en Madrid, como en otras ciudades, pero no hay planes. Ahora mismo sólo hay hoteles Bulgari en Milán y Bali.

P: – Серед стількох готелів, який би Ви обрали для відпочинку?

R: – Cuando me voy de vacaciones no voy a hoteles de lujo, no me afeito y no le digo a nadie quién soy.

www.todoparaviajar.com

Léxico de apoyo

requisitos imprescindibles	обов'язкові вимоги
habitaciones equipadas con televisión satelital	кімнати, обладнані супутниковим телебаченням
staff multilingüe	багатомовний персонал
áreas recreativas	зони відпочинку
perfil de cliente	клієнт
familias adineradas	заможні родини
incentivar a sus empleados	мотивувати свої працівників
evolucionar	розвиватися
turismo de masas	масовий туризм
peligro en la competencia	загроза з боку конкурентів
buena conexión aérea	добре повітряне сполучення
red de hoteles	мережа готелів

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) la influencia de los viajes en el desarrollo de una persona;
- 2) la importancia del turismo para el desarrollo de un país;
- 3) la situación del turismo en Ucrania;
- 4) los tipos de turismo que se puede hacer;
- 5) los cambios en la infraestructura turística que se han producido en los últimos años.

Repaso del vocabulario de la Unidad 4

Жити на борту корабля – conocer el espacio – жити у наметах, що опалюються – pagar cualquier suma – масовий туризм – la ansiada felicidad – штучні острови – caminar sobre la arena – надавати задоволення – desembolsar 20 mil dólares – бути перешкодою – mezcla de obsesión y placer – відповідати бажанням – motivar la aparición de nuevas necesidades – тренуватися декілька місяців – disfrutar del paisaje – компанії, що спеціалізуються на польотах у космос – actividades difíciles de imaginar – зависити стіну плазмовим екраном – alcanzar un nuevo récord – медична консультація – cansados de confort y rutina – пропонувати зручності – estar sin blanca – місця для підводного плавання – estar como una sora – витратити гроші без обмежень – mirar de lado – борознити моря – ofrecer un viaje de cinco días – рвати й метати – operador turístico – наводити приклад – vuelos de ida y vuelta – бути спірним – explorar la sede del gobierno – пройти тяжкий та довгий шлях – alojarse en un hotel céntrico – переховувати злочинців – hojear un libro – легко зрозуміти – trasladarse de un sitio a otro a través de Internet – скинути з плечей – una red desarrollada – змиритися з очікуванням – reservarse los derechos – поєднувати перебування на курорті з екскурсіями – requisitos indispensables – бути дійсною – competir con otros países – розташування у готелях у двомісному номері – resorts (balnearios) de lujo – забезпечити успіх – merecer la pena – подорожувати, залишаючись на одному місці – buena conexión aérea – інновації у сфері транспорту – echar un vistazo – сухопутні шляхи – red de hoteles.

UNIDAD 5

LA VIDA CULTURAL DE ESPAÑA

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Argelia rehabilita la gruta donde Miguel de Cervantes permaneció cautivo

Después de largos años de olvido y abandono, la gruta de Argel donde estuvo en cautivo Miguel de Cervantes volverá a salir de su letargo esta semana, una vez empiecen los trabajos de rehabilitación.

En un farallón situado a poca distancia del mar, en lo que hoy en día es el barrio Beluizad, se abre una profunda cavidad natural que podría contener más de una docena de personas.

Delante de ella, una pequeña columna roída por el tiempo y una placa de mármol rota y desgastada donde todavía puede leerse la inscripción en español "A la memoria de Miguel de Cervantes". En lo alto de la columna existía un busto de mármol de Cervantes que desapareció con el paso del tiempo, sin que se sepa de su paradero.

La gruta ha quedado limpia de las inmundicias que se habían acumulado en ella y se han empezado las obras de restauración con la ayuda del Ministerio español de Cultura y la Alcaldía de Argel, aunque pocos son los argelinos que saben que allí se refugió el autor de "El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha".

En septiembre de 1575, Miguel de Cervantes y su hermano Rodrigo sufrieron cautiverio en Argel, cuando la galera en que viajaban de retorno a España fue atacada por una flotilla de corsarios argelinos, dirigida por Arnauti Mami, un renegado de origen albanés.

Los dos hermanos fueron cedidos al corsario de origen griego Dalí Mami quien a la vista de unas cartas de recomendación que tenía Miguel, firmadas por Juan de Austria, les consideró "cautivos de rescate", hasta tener conocimiento de los escasos recursos de su familia.

Rodrigo pudo recuperar la libertad dos años más tarde por intervención de unos religiosos en España, que pagaron el rescate, y halló los medios que le permitieron armar una embarcación para sacar a Miguel de Argel a fines de septiembre de 1577. Pero la expedición fracasó al ser avistada en la misma playa la barca que debía rescatarlos, y Miguel de Cervantes, que junto a otros 13 cautivos se habían refugiado en la gruta, no cobraría su libertad hasta concluir cinco años de cautiverio y cuatro intentos de fuga abortados.

El 19 de septiembre de 1580 quedó por fin libre gracias al pago de 500 escudos, de los que 300 fueron entregados por su familia, por medio de dos frailes trinitarios, Juan Gil y Antonio de la Bella.

El sitio donde existe la gruta ocupa una superficie de unos 2.000 metros cuadrados, conteniendo una fuente en uno de los extremos de la pequeña explanada sobre la que se alza la columna en recuerdo de Cervantes. La gruta forma parte de la historia común entre Argelia y España, y los argelinos parecen haberlo comprendido así al cooperar en la restitución de toda la dimensión histórica y legendaria del lugar.

Un busto de Cervantes en mármol blanco, similar al que fue instalado en 1894, forma parte también de los trabajos de restauración a los que contribuyó el Ministerio español de Exteriores, el Instituto Cervantes y la empresa hispano-argentina Repsol-YPF.

Desde la explanada abierta a la entrada de la gruta se goza de un extraordinario panorama sobre la bahía de Argel, sus barrios europeos y la blanca y deteriorada alcazaba; y es fácil imaginarse a Cervantes caminando por las estrechas calles de ésta última absorto en sus pensamientos.

La gruta de los 14 cautivos está estrechamente ligada a un pasado que ahora vuelve a rescatarse, abandonando el letargo de tantos años.

Los cinco años que pasó cautivo el joven Cervantes en Argel tuvieron, a decir de sus historiadores, un impacto importante en su monumental obra, entre la que figura "El Cautivo", con recuerdos de ese pasado.

www.elmundo.es

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПЕРЕКЛАД ВЛАСНИХ НАЗВ

Власні назви – це багатющий пласт мови, який вимагає всебічного мовознавчого та перекладознавчого дослідження. Серед наукових праць з перекладу, де глибоко аналізується передача власного імені, можна назвати монографії В.С.Виноградова, С.Влахова і С.Флоріна, Н.К.Гарбовського, Т.Р.Кияка, І.С.Алексєєвої, А.Г.Гудманяна. Власне ім'я – слово, сполука, речення, яке служить для виокремлення названого ним об'єкта серед інших об'єктів, його індивідуалізації й ідентифікації. Значення власних назв пов'язане з певним референтом (людиною, місцем, твариною, астрономічним об'єктом), а також містить стилістичну, оцінну, емотивну й естетичну інформацію. Тому при відтворенні чи перекладі власних назв виникає необхідність передати, з одного боку, вказівку на конкретний об'єкт, а з іншого – підкреслити їх приналежність до певної культури.

Дослідники виділяють кілька способів передачі іншомовних власних назв засобами української мови: 1) транскрипція, 2) транслітерація, 3) калькування, 4) переклад власної назви (традиційний спосіб передачі власних назв, що склався протягом тривалого часу міжкультурного спілкування), 5) описовий переклад, 6) функціональний відповідник.

З огляду на специфіку художнього тексту особливої ваги набуває донесення до читача перекладу всього об'єму інформації та асоціацій, прихованих у кожному конкретному імені, а також якомога точніше відтворення його звукової і графічної форми засобами МО. Власні назви можна поділити на звичайні ("природні") та смислові, чи "прмовисті", а за співвіднесенням з людиною чи географічним розташуванням – на антропоніми й топоніми.

Власні географічні назви

Для перекладу географічних назв не існує чітких правил, але все ж таки більшість імен транскрибується: *Madrid – Мадрид*,

Barcelona – Барселона, *Granada* – Гранада, або транслітеруються: *La Habana* – Гавана, *Hudson* – Гудзон.

До сих пір існують варіанти транскрибованих назв: *Pekín*, *Peking*, *Beijing* – Пекін, *Katmandú*, *Jatmandú* – Катманду, *Fusi-Jama*, *Fujiyama* – Фудзіяма.

Деякі географічні міста зазнали перейменування: *Taiwán* – Тайвань, *Taiwán*, *Formosa*, *Джакарта* – *Jakarta*, *Batavia*, Гданськ (Данцинг) – *Gdansk (Danzing)*, *Sri Lanka (Ceylon)* – Шрі-Ланка (Цейлон).

У назвах морів, озер та великих заток традиційно перекладається родовий компонент, а видовий – транскрибується та адаптується до фонетичних та морфологічних норм МП: *Mar Báltico* – Балтійське море, *Mar Blanco* – Біле море, *Mar de Láptiev* – Море Лантєва, *Bahía de Hudson* – Гудзонова затока, *Mar Caribe* – Карибське море.

Позначення місцевостей, вулиць, площ, як правило, транскрибується: *Gran Via* – Гран Віа, *Plaza Mayor* – Пласа Майор, *La Rambla* – Ла Рамбла, *Plaça de Catalunya* – Пласа де Каталунья, хоча відомі і перекладні мовні відповідники: *Los Campos Eliseos* – Єлисейські Поля, *Plaza de la Independencia* – Майдан Незалежності.

Географічні назви часто мають свої прийняті у мові варіанти: *Londres* – Лондон, *Países Bajos* – Нідерланди, *Alemania* – Німеччина, *Dinamarca* – Данія.

У перекладі слід приділяти особливу увагу тим власним назвам, які стали символами установ, державних інститутів, громадських організацій: *Palacio de Zarzuela* – Палац Сарсуела, резиденція іспанського короля. Відтворюючи фонову інформацію, перекладачі описовий переклад: *Este camino lleva hasta el Guadalquivir* – Ця дорога веде до річки Гвадалквівір, або дублети: транскрипцію та описовий переклад: *вулиця Банкова* – *calle B́ancova*, *residencia del Gobierno*.

Імена та прізвища, як правило, транскрибуються, пристосовуючись до фонетичних норм МП: *Francisco* – Франсіско, *Miguel* – Мігель, *Jorge* – Хорхе. Хоча, якщо це відомі історичні особи, слід вживати прийнятий у мові еквівалент: *Isabel* – Ізабела, *Luis* – Луїс. Також слід брати до уваги країну-походження цього діяча.

Літера *ll* по-різному читається в Іспанії та країнах Латинської Америки, тому під час відтворення оригінальної фонетичної форми виникають дублети імен: *Coronilla* – Коронілья, *Коронїжа*, *Bella Unión* – Белья Уніон, *Бежа Уніон*.

Прізвиська людей передаються із збереженням семантики слова: *Alfonso el Sabio* – Альфонс Мудрий, *Carlos el Magno* – Карл Великий.

За багатьма відомими представниками літератури та мистецтва закріпилися перифрастичні імена: *Manco de Lepanto* – Мігель де Сервантес, *Homero Español* – Луїс де Гонгора, *Profesor de Salamanca* – Мігель де Унамуну.

Промовистим іменам у перекладі слід підбирати функціональний еквівалент: *Vargas y Machuca* – Варгас-і-Гілляка (ім'я героя із роману "Дон Кіхот, який "побив усіх палкою" – "machacó a todos con una palo" (пер. М.Лукаша). В іспанському варіанті обігрується дієслово *tachacar*, а в українському підібрано функціональний еквівалент на основі іменника *гілля*. Для перекладу таких імен перекладач має проявляти творчий підхід, вигадувати імена, запозичувати словотвірні елементи (суфікси, префікси) із МО.

Однак, перебільшена українізація фону мовлення може затемнити національне забарвлення оригіналу: ...con una carta que Sancho Panza escribió a su mujer *Teresa Panza* – ...про лист, що написав Санчо Панса до жінки своєї *Терези Пансихи*; ...con el suceso que tuvo el paje que llevó la carta a *Teresa Sancha, mujer de Sancho Panza* – ...а також пригоди пажа, що повіз листи до *Терези Санчихи* (пер. М.Лукаша). Унаслідок перекладацького перетворення виникає незвичайний сплав чужого і свого, змішування національних колоритів, накладання різних національно-культурних інформацій.

Назви газет транскрибують та беруть у лапки або зберігають назву латиницею: *El Mundo* – газета "Ель Мундо", *ABC* – газета "ABC".

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

antropónimos, apodos, asociaciones, combinación de palabras, equivalente funcional, estudios onomásticos, forma gráfica y fónica, identificación, individualización, información estilística, apreciativa, emotiva y estética; instituciones públicas, nombres perifrásticos, nombres propios, nombres semánticos, normas fonéticas, organizaciones públicas, referente, topónimos.

Tarea 3. Comente la traducción de los nombres propios de los textos de esta UNIDAD.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. Permanecer cautivo – бути ув'язненим. Сполучення дієслів *seguir, continuar, permanecer* з дієприкметником, а також із прикметником передають видовий відтінок дії та вказують на те, що об'єкт продовжує перебувати у певному стані. Українською мовою такі сполучення передають за допомогою 1) дієслів недоконаного виду із додаванням обставин часу *все ще, й надалі, якийсь час: permanecí tendida sobre la cama* – пролежала якийсь час на ліжку; 2) складного присудку, в якому іменна частина виражена дієприкметником або прикметником: *permaneció triste varios días* – ходив сумний декілька днів.

2. Volver a salir de su letargo – знову повернути із забуття. Перифрастична конструкція із інфінітивом *volver a + infinitivo* означає дію, що повторюється, та передається українською мовою за допомогою слів *знову, ще раз*.

3. Una vez empiecen los trabajos – після того, як почнуться роботи. Сполучник *una vez (que)*, який вводить підрядні речення часу, може вживатися із дієсловом у Modo Indicativo або Modo Subjuntivo, залежно від того, чи відноситься дія до теперішнього, минулого або до майбутнього часу. Українською мовою перекладається за допомогою підрядного речення часу із сполучниками *як тільки, коли*.

4. Farallón – скеля, стрімчак, бескид. Іспанські синоніми: *peñón, islote, acantilado, despeñadero, roca*.

5. Cavidad natural – природна порожнина. Іспанські синоніми: *hendidura, vacío, concavidad, hueco, abertura, seno, nicho, agujero*. Українські синоніми: *заглибина, западина, ущелина*.

6. Podría contener – могла б містити. Дієслово *poder* вжито у Modo Potencial (Condicional) Simple, яке означає можливу, вірогідну дію та передається українською умовним способом із часткою *б, би*.

7. Columna roída por el tiempo – колона, на якій час залишив свої сліди. В ТО вжито дієслово *roer* у метафоричному значенні. Підсилення виразності мовлення досягається різними засобами, в першу чергу шляхом використання тропів, так званих лексичних засобів, для створення образності. Для тропів характерна одночасна реалізація словникового та

контекстуального значень. За словами Н.Д.Арутюнової, метафора – це використання слова, що позначає певний клас предметів (явищ, дій, ознак) для опису або номінації іншого об'єкта, схожого з першим в будь-якому відношенні. І.Р.Гальперін визначає метафору як відношення предметно-логічного значення та контекстуального значення, що засновано на схожості ознак двох понять. Від успішної передачі у перекладі образних засобів залежить повнота передачі авторського задуму, його бачення світу, міра та характер запланованого впливу на читача: *el tiempo fluye aguas abajo, como por una leve pendiente* – час спливає немов з крутосхилу. У перекладі також слід враховувати те, наскільки звичною є метафора для читача МО. Метафора, наведена у тексті, є досить звичною та розповсюдженою у МО, тому у перекладі вжито вираз, який також є узуальним в українській мові. У МП збережено метафору, але відбувається заміна образу.

8. *Todavía puede leerse* – все ще можна прочитати. Якщо пасивна конструкція у МО має значення властивості об'єкта підлягати впливу певної дії, це значення у перекладі есплікується за допомогою безособового модального слова *можно* і у МП передається активним безособовим реченням: *el fenómeno se explica de otra forma* – це явище можна пояснити по-іншому.

9. *Sin que se sepa de su paradero* – залишається невідомим його місце знаходження. Підрядні речення із сполучником *sin que* виконують функцію обставини способу дії. Вони завжди виражають заперечення, яке передається цим сполучником. У перекладі можлива заміна типу синтаксичного зв'язку на сурядний зі сполучниками *i, ta*, або це значення передається за допомогою підрядного речення із сполучниками *do того ж не, так, що не, так, щоб не*, іноді *хоча*. Modo Subjuntivo, яке є обов'язковим після сполучника *sin que*, українською передається дійсним способом, якщо йдеться про дію, що передує або відбувається одночасно із дією головного речення, і умовним способом, якщо йдеться про дію у майбутньому: *Se fue sin que nosotros lo hubiéramos advertido* – Він пішов так, що ніхто цього не помітив.

10. *La gruta ha quedado limpia de las inmundicias* – печеру очистили від бруду. У перекладі було здійснено граматичну трансформацію стану (конверсія стану, див. UNIDAD 3,

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 8), пасивного в активний, при цьому підмет речення ТО трансформується у додаток у ТП, а додаток речення – у підмет. Така трансформація зумовлена тим, що в українській мові є частотним вживання речень із прямим додатком у першій позиції, які корелюють з пасивним конструкціями в іспанській мові. Конструкція *quedar* + *прикметник*, яка передає видову характеристику дії та позначає її результат, передається за допомогою дієслова *очищати*.

11. Pocos son los argelinos que saben ... – мало хто з алжирців знає У реченні іспанською мовою спостерігаємо інверсію, зміну звичного порядку слів або частин речення. Інверсія використовується з метою емпатичного виділення нової інформації і розглядається як фігура художнього мовлення, що надає повідомленню більшої виразності, урочистості. Перший член речення *pocos* – *мало* інтонаційно виділяється і сприймається читачами як особливо важливий.

12. Sufrieron cautiverio – пережили ув'язнення. Дієслово *sufrir* вживається зі значенням 'Recibir con resignación un daño moral o físico'. Українською мовою це дієслово перекладається залежно від норм сполучуваності:

sufrir	una desgracia	страждати, переживати лихо
	una enfermedad	хворіти
	alteraciones de la salud	мати проблеми зі здоров'ям
	tensión	відчувати тиск
	una depresión	бути у депресивному стані

13. Renegado – відступник, зрадник. Іспанські синоніми: *traidor, desertor, perjuero, desleal*. Українські синоніми: *ренегат, перевертень, зрадник, перебіжчик*.

14. Los dos hermanos fueron cedidos al corsario – Двох братів віддали пірату. У перекладі відбувається синтаксична конверсія. Див. UNIDAD 5, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 10.

15. Recuperar la libertad – повернути свободу. У цьому випадку дієслово *recuperar* вживається у значенні 'Volver a tomar o adquirir lo que se había perdido'. Українською мовою це дієслово перекладається залежно від норм сполучуваності:

recuperar	la fuerza	відновити сили
	la confianza	повернути довіру
	los derechos	поновити в правах
	los documentos	повернути документи
	la tradición	відродити, воскресити традицію

16. La expedición fracasó al ser avistada la barca que debía rescatarlos – експедиція провалилася, коли корабель, який плів їм на допомогу, помітили. Абсолютна інфінітивна конструкція *al + infinitivo*, де інфінітив вживається у пасивному стані, українською мовою перекладається лише за допомогою підрядного речення часу зі сполучниками *після того як, як тільки, коли*.

17. No cobraría su libertad hasta concluir cinco años – повернув свободу лише через п'ять років. У перекладі звороту *no + дієслово + hasta...* може використовувється антонімічний перекладі за моделлю *дієслово + лише...*

18. Intentos de fuga abortados – невдалі спроби втечі.

19. Frailes trinitarios – монахи-тринітарії.

20. Alcazaba – фортеця, цитадель.

21. A decir de sus historiadores – за словами дослідників. Із дієсловом *decir* утворюються такі словосполучення:

son decires de la gente	так кажуть люди
decir por decir	розводити балачки
decir y hacer	казано – зроблено
por decirlo así	скажімо
decir lo que viene a la boca	говорити не думаючи

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 1:

1. Temiendo meter la pata por enésima vez, me limité a *permanecer sentado* en silencio. 2. Por un instante, hasta que la mirada se nos acostumbró a la penumbra, *permanecimos inmóviles*

en el umbral del piso. 3. No contentos con eso, los científicos *continúan empeñados* en dar con la fuente de la eterna juventud, de manera que podamos hacer proyectos para el siglo que viene. 4. El hombre y la mujer acostumbrados a la buena vida, a la brillante agitación social de Berlín y París, *permanecen solos y confinados* en un hotel de Moscú. 5. En la playa, a unos doscientos metros, hay un bar que aún *sigue abierto*. 6. Nos dio una dirección de la zona noble de la Castellana y allí nos dirigimos, en medio del atasco del lunes por la tarde, que todavía no llegaba a ser un caos completo porque la lluvia *seguía prendida* de las nubes, sin resolverse a caer sobre los atemorizados viandantes. 7. Tres días más tarde, Julián *seguía vivo*. Los médicos dijeron que era un milagro, que las ganas de vivir le mantenían vivo con fuerzas que la medicina era incapaz de emular.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 2:

1. Dentro de una hora *volveré a llamarle* y si no responde iré a ver qué es lo que pasa. 2. Torcuato y yo somos dos amigos que cada día se separan para *volverse a encontrar*. 3. Cuando se despierte tendrá las ideas más claras y todo *volverá a ser* como siempre. 4. Felipe *volvió a enfadarse* con él cuando oyó lo que estaba pidiendo. 5. No *volvimos a hablar* en todo el trayecto. 6. Salpicando los pasillos y plataformas de la biblioteca se perfilaban una docena de figuras. Algunas de ellas se *volvieron a saludar* desde lejos, y reconocí los rostros de diversos colegas de mi padre en el gremio de librerías de viejo. 7. Nadie *volvió a entrar* en la propiedad en más de diez años.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 3:

1. Me lancé escaleras abajo y *una vez* gané la planta baja así a Bea del brazo y la arrastré a toda prisa hacia la salida. 2. María le estaba hablando de su tarea hospitalaria, de su futuro profesional *una vez* que termine la carrera. 3. Miró a Garcés y *una vez* que hubo puesto en evidencia quién mandaba allí, cambió de tema. 4. Desde que conocí el amor pensaba que los dos dolores más grandes que pueden asestarse contra el corazón humano son el de la madre que pierde a su hijo *una vez* que ha empezado a ser él y a vivir fuera de ella, y el del amante que pierde al ser que ama en el ápice del amor.

5. La imaginación de Antonio esbozaba de antemano las fantásticas historias que le contaría a Julia *una vez* se encontrasen a solas, ante una excelente cena. 6. *Una vez* regresaba a su nido, el pobre gato se encontraba ante el drama de tener que compartirlo con el nuevo favorito de su amo. 7. *Una vez* se hubo cerciorado de que la casa llevaba mucho tiempo deshabitada, Sánchez Mazas pensó en forzar alguna entrada e instalarse en ella, pero tras un momento de reflexión optó por seguir las instrucciones del padre de María Ferré y buscar el prado que éste le había aconsejado.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8:

1. Sé que no se explica cómo y por qué dicha cifra es la correcta. 2. Algunas motos se conducen sin carné. 3. ¿Recuerda si llovía aquella tarde? – Había barruntos de tormenta, pero no llovía. – Entonces, ¿cómo se explica que el Gafé llevara un paraguas? 4. Este trabajo se hace en dos días. 5. Con estas medidas se consigue evitar los robos. 6. El problema se soluciona muy fácil, sólo hay que pensar un poco. 7. El pago se efectúa de dos maneras, por tarjeta de crédito y en efectivo.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 9:

1. Te escribo a escondidas, *sin que* nadie lo sepa. 2. Seguía a Julián *sin que* él lo supiera. 3. Pasaron varios meses *sin que* tuviésemos noticias de Julián o de Aldaya. 4. Edmundo comunicó a su madre el cambio *sin que* ni ella ni Fabiola sospecharan nada. 5. En un momento de la lectura se produjo *sin que* yo me diera cuenta una transmutación de mi actitud. 6. Blanca me escuchó *sin que* nada alterase sus facciones, ni siquiera cuando le conté que su marido había intervenido en la muerte de otra persona. 7. Esta buena obra la hice *sin que* nadie me obligara y sin mala intención, sin ánimo de sacar provecho ni de burla o de menosprecio para con la autoridad

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, puntos 10, 14:

1. La avería fue arreglada por un fontanero que vive en el mismo edificio. 2. Las tiendas son abiertas a las nueve. 3. Los extranjeros ilegales son conducidos a la frontera. 4. Los niños son recogidos por una

tía rica que se ocupa de ellos. 5. Esa mujer es respetada por todos. 6. Con el nuevo horario las luces del alumbrado público son encendidas más tarde. 7. La gramática es explicada en la primera parte de la clase.

Ejercicio 7. Analice el orden de las palabras en las oraciones y comente los casos del orden de las palabras invertido. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 11:

1. Se produjeron las más graves irregularidades en la administración municipal. – Las más graves irregularidades se produjeron por negligencia. 2. Los niños del barrio juegan alegremente en la plaza esta mañana. – Juegan alegremente los niños del barrio en la plaza esta mañana. – Alegremente, juegan en la plaza esta mañana los niños del barrio. – En la plaza, juegan alegremente esta mañana los niños del barrio. 3. Me gusta la tortilla. – A mí, lo que me gusta es la tortilla. 4. Tengo un dolor de cabeza insoportable. – El dolor de cabeza que tengo es insoportable. 5. Cada día salgo a pasear una cuantas horas. – Lo que hago cada día, es salir a pasear unas cuantas horas. 6. El viaje en avión fue muy corto. – Muy corto fue el viaje en avión. 7. Del salón en el ángulo oscuro veíase el arpa.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 16:

1. Nunca le interrumpía y siempre daba muestras, *al ser interrogado* por su padre, de haberlo entendido muy bien todo. 2. Ella, la joven, se llamaba Sonia y me saludó con seriedad *al ser presentada*. 3. En marzo del 1921, *al ser detenido* Evelio Boal López, se hizo cargo de la secretaría general de la Confederación Nacional del Trabajo. 4. Abrió la puerta un hombre de camisa arremangada, muy familiar en su estar allí, que *al ser preguntado* si podía verse a la dueña de la casa, respondió que "el dueño de la casa" era él. 5. Tío Felipe Neri, *al ser informado* de la novedad, se apresuró a poner al día las notas de su cuaderno. 6. Quedó encargado de este servicio *al ser enviado* a Santander el cónsul inglés. 7. Todas aquellas preguntas *al ser respondidas* obligaban al guardia a comprobar en la hoja de ruta.

Ejercicio 9. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

1. Dispuesta a sobrevivir, Jacinta acudía todos los días antes del amanecer al almacén y *no* salía *hasta* bien entrada la noche. 2. El sombrerero había bajado a la tienda casi al alba y *no* regresó *hasta* bien entrada la madrugada. 3. Ha sucedido como sucede con todas las ruinas: *no* las sentimos llegar *hasta* que se nos caen encima los primeros fragmentos de pintura del techo. 4. *No* iba a volver *hasta* que su coche estuviera en servicio. 5. Dios mío, me digo, esto es la guerra y *no* me había dado cuenta *hasta* esta mañana, al encender la radio y escuchar el parte que oigo todos los días. 6. Jaime dijo que no iría al cine *hasta* el lunes. 7. No se movió de la puerta *hasta* que desaparecimos detrás de la colina.

Ejercicio 10. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, puntos 12, 15, 21:

1. El vértigo de nuestra vida social actual arrasa frecuentemente la intimidad del hogar; el niño *sufre* las tensiones familiares, las separaciones de los padres o las ausencias prolongadas del hogar de cualquiera de ellos. 2. Por su parte, el presidente de la Comisión Europea señaló ayer que en los próximos días tiene previsto tomar contacto con los responsables bosnios y serbios para tratar esclarecer si la población que habita las zonas bombardeadas también *sufre* alteraciones de la salud como las registradas entre las tropas de la Alianza. 3. El lunes 23 me robaron el coche en el interior del centro comercial Las Arenas. Pido a la persona que el pasado domingo recogió del suelo en el Pueblo Canario una mochila de bandolera, me diga al menos dónde y cómo *recuperar* mis documentos. Le dejo mi teléfono: 687 439025. Francisco Lezcano. 4. Si pretendes controlar la situación, una de las cosas que debes procurar es *no decir lo que te venga a la boca* aunque tus adversarios te provoquen; mide cada una de tus palabras. 5. Es un colaborador muy eficiente: le pedimos los informes de los cinco últimos años y todo fue *decir y hacer*, los trajo en un instante. 6. Sólo al cabo de un año consiguió conquistar el cariño y *recuperar* la confianza de la abuela. 7. Usted, amigo mío, ha recogido tan sólo rumores, versiones unilaterales, inocente, pero desmesuradamente abultadas y deformadas por el ángulo de quien participa, de quien tiene, *por decirlo así*, sus propios intereses en juego.

Ejercicio 9. Busque todas las acepciones de las palabras *columna*, *restauración*, *carta* en español y *колона*, *реставрація*, *лист* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 10. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

abandono, rehabilitación, paradero, obra, refugiarse, retorno, ceder, recurso, recuperar(se), embarcación, sacar, intento, fuga, dimensión, panorama, impacto.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Un experto en Asensio Juliá augura más sorpresas en obras atribuidas a Goya

El vicerrector de Cultura de la Universitat de València, Rafael Gil, autor del único libro publicado sobre el pintor valenciano Asensio Juliá -que podría ser el autor de la obra "El Coloso" hasta ahora atribuida a Goya- aseguró este jueves que "puede haber más sorpresas en otras obras colgadas en los museos que no sean realmente del autor aragonés", ya que el tiempo ha hecho desaparecer la información sobre su taller.

El especialista se manifestó en estos términos después de que el Museo del Prado explicara su teoría de que el famoso cuadro de "El Coloso", atribuido históricamente a Goya, no es del pintor aragonés sino que se trataría de un lienzo de su único discípulo reconocido, el artista valenciano Asensio Juliá.

El experto ha constatado que en algunas piezas la firma original ha sido borrada debido a la enorme diferencia económica que alcanzan en el mercado una obra firmada por Juliá y una de Francisco de Goya, apuntó.

Rafael Gil añadió que Asensio Juliá es un autor "absolutamente desconocido" a pesar de que fue el único discípulo de Goya de quien

se conocen obras, ya que, en el caso de otros alumnos, sólo se tiene datos sobre sus nombres. Además, incidió en que la relación entre ambos debió de ser "muy estrecha", ya que Goya retrató tres veces a Juliá, cosa que no hizo con ningún otro de sus discípulos.

www.elmundo.es

Texto 2

Flamenco y música hindú

La bailaora Manuela Carrasco, Premio Nacional de Danza 2007, presenta en el Teatro Príncipe de Madrid su espectáculo "Romalí - Dos culturas", en el que recorre las raíces comunes de la música flamenca e india y que le ha valido el reconocimiento a sus cerca de 40 años de carrera.

"Siempre me ha interesado saber de dónde vengo y al escuchar la música india me di cuenta de que tiene mucho en común con nosotros los flamencos, como que también bailan en 12 tiempos", ha explicado Manuela Carrasco, galardonada con el Premio Nacional de Danza y la Medalla de Andalucía el año pasado.

Aunque en ningún momento el espectáculo fusiona ambos ritmos, algo que la bailaora ha querido resaltar porque a ella no le gusta "nada" eso de la fusión, "Romalí-Dos culturas" alterna del modo "más puro posible" piezas flamencas e indias, todas ellas acompañadas de música en directo.

Así, soleás por bulerías, tarantos, alegrías, fandangos de Huelva y tangos se intercalarán con la danza india kathak, que también hace un hincapié especial en los ritmos de pies y manos y que interpretará la bailarina experta en danza oriental Florencia Pivel.

"Los flamencos estamos más evolucionados en cuando a baile, pero me ha sorprendido lo mucho que nos parecemos", ha afirmado Carrasco, que desde que debutase a los once años en un tablao de su Sevilla natal ha participado en espectáculos como "Flamenco puro" o "Gitano", junto a Camarón y Lebrijano, y ha rodado a las órdenes de Carlos Saura la película "Flamenco".

www.soitu.es

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

(*тум*) танцювати у спектаклі, картина, авторство якої приписується Гойї, велика різниця у ціні, дебютувати у 11 років

на підмостках рідної Севільї, дуже тісні стосунки, змішувати ритми, зняти фільм під керівництвом Карлоса Саури, зрозуміти, оригінальний підпис було стерто, отримати премію, полотно, проректор, робити наголос, спільні корені, супроводжуватися живою музикою, твори, що виставляються у музеях, учень, чергуються оригінальні мотиви фламенко та індійської музики.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Наймолодший генерал Європи

Франсіско-Пауліно-Ерменгільдо-Теодуло Франко-і-Баамонде (Francisco Paulino Hermenegildo Teódulo Franco Bahamonde) народився 4 грудня 1892 року у приморському місті Ферроль (Ferrol) на північному заході Іспанії. Попри те, що рідне місто Франко лежить у Галісії – районі, населеному галісійцями, чия мова ближча до португальської, ніж до іспанської, і батько, і мати майбутнього генералісимуса були чистокровними кастильцями, власне іспанцями.

Майже всі джерела одноставно стверджують, що до 1936 року Франко абсолютно не цікавився ні політикою, ні економікою, ні соціальним життям, ні міжнародними відносинами – всі його інтереси буцімто були зосереджені на військовій службі. Справді, ані тоді, ані після приходу до влади Франко, на відміну від Леніна (Lenin), Гітлера (Hitler) чи Муссоліні (Mussolini), не написав жодної теоретичної книги чи статті, не любив розлогих публічних промов. Щодо його звернень до нації у 1936-му і наступних роках, то не зовсім зрозуміло, що він писав сам, а що – справа рук спічрайтерів. А проте рішучість і послідовність, з якими він став розбудовувати цілком певну політичну й економічну модель відразу по очоленні антиреспубліканського заклоту 1936 року, свідчать, що власні і цілком визначені політичні та соціально-економічні погляди у нього були.

"Над всією Іспанією безхмарне небо"

Згідно з міфом, багато десятиріч культивованим у Радянському Союзі, саме почувши цей пароль, переданий по

радіо, одночасно повстали практично всі частини іспанської армії, поліції та жандармерії.

Франкісти у кривавій, запеклій боротьбі крок за кроком відвойовували у "червоних" свою батьківщину, приблизно так, як їхні предки відвойовували Іспанію в "маврів". Зрештою, 28 березня 1939 року націоналісти увійшли в Мадрид. А 1 квітня генералісімус Франко закінчив останнє своє військове комюніке словами "Війну завершено". Хоча насправді до нової війни, яка стала вже не локальною, а світовою, залишалось лише п'ять місяців.

"Політика генерала Франко, – писав через кілька років Вінстон Черчилль (Winston Churchill) – протягом усієї війни залишалася виключно своєкорисливою та холоднокровною. Він думав лише про Іспанію та іспанські інтереси. Вдячність Гітлеру і Муссоліні за їхню допомогу йому була чужою. Цей тиран з обмеженими інтересами думав лише про те, як уникнути участі свого знекровленого народу в новій війні".

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

чистокровні кастильці	castellanos puros
інтереси зосереджені на військовій службі	los intereses centrados en el servicio militar
розлогі публічні промови	discursos públicos efusivos
справа рук спічрайтерів	trabajo de los redactores de discursos
рішучість і послідовність	resolución y lógica
розбудовувати політичну й економічну модель	edificar un modelo político y económico
очолити антиреспубліканський заколот	encabezar el golpe antirrepublicano
"Над всією Іспанією безхмарне небо"	"En toda España el cielo está despejado"
передати пароль	transmitir el mensaje
кривава і запекла боротьба	lucha sangrienta y feroz
військове комюніке	comunicado en los tiempos de guerra
своєкорислива та холоднокровна політика	política de interés propio y sangre fría
знекровлений народ	pueblo desangrado
уникнути участі у війні	no tomar parte en la guerra

TRADUCCIÓN BILATERAL

5 mitos se confiesan

Alfredo Landa... Y el adiós

Nací en 1933, en Pamplona. En los 70, mi apellido y mis películas generaron un fenómeno que me enorgullece: el landismo. Con "Luz de domingo", la nueva película de Garcí, me retiré del cine.

P: – *Отже, "Недільне світло" ваш останній фільм?*

R: – Sí, sí. He hecho un balance de mi vida y me he dicho: "Bueno... Esto se ha terminado". Lo vi claro. La vida, y esto es parte de la vida, siempre tiene un inicio y un término. Hay que saber decir: "Señores, gracias por todo. Y hasta luego".

P: – *До речі, скільки фільмів Ви зробили?*

R: – En total: 133; 120 como protagonista. Y eso es difícil, eh...

P: – *Які Ви найбільше любите?*

R: – Todas. Esto es como lo de un padre con sus hijos. Tú eres padre de todos. Y de las malas he aprendido mucho más que de las buenas. Por eso las quiero: el éxito te deja una cortina por delante que no te permite ver lo malo, que lo hay siempre en lo bueno, y te puede impedir crecer. ¿Que si tengo preferencias? Claro, naturalmente, pero, naturalmente también, no las diré.

P: – *І зараз, озираючись назад на той шлях, що Ви пройшли, Ви не жалкуєте, що кинули вивчати право у юності?*

R: – Desde luego. Y fue duro... El 8 de octubre de 1958, me marché de San Sebastián con la decisión de ser cómico, después de dos años intentando convencer a mi madre, ya entonces viuda. Porque, hombre, tampoco me iba a ir dando un portazo, enemistado con ella. Yo era hijo único y quería hacer bien las cosas. Se organizó incluso una reunión familiar, en Pamplona, en la que mi madre dijo: "Que Alfredico se va a ser cómico". Y todos: "Pero tú estás loca, Emilia, no se lo consientas". Regresó a San Sebastián, donde vivíamos, y me dijo: "Oye, que la familia dice que no...". Y yo contesté: "Y quién es la familia para decidir qué seré...". Así que ya ves: dos años me llevó convencerla.

P: – *І як Вам це вдалося?*

R: – Porque un día encontré el truco... [ríe] Y le dije: "Mira, mamá, voy a terminar Derecho, porque, en definitiva, consiste en tener buena memoria para repetir los artículos. Pero, ojo, eh: si cuando yo cumpla 40, no soy feliz, te voy a echar la culpa a ti". Y mi madre, que era una navarra, me dijo: "Ya te puedes ir". "¿Sí?", pregunté. "Vete, vete..." A los siete días hice la maleta y me vine a Madrid. Y así conseguí ser feliz. No sólo yo; todo lo que siguió la hizo también muy feliz a ella.

P: – *Що Ви думаєте робити тепер у вільний час?*

R: – Vivir. Hacer lo que me dé la gana y, muy importante, no hacer nada. No hay para mí placer más grande que ése. "Oye, qué haces". Nada... "Cómo que nada..." Pues, nada. "Estás perdiendo el tiempo". Sí, y qué maravilla...

www.xlsemanal.com

Léxico de apoyo

hacer un balance de mi vida	підводити підсумки життя
protagonista	головна роль
el camino recorrido	пройдений шлях
dejar el Derecho	кинути вивчати право
dar un portazo	грюкнути дверима
enemistarse	посваритися

TEMAS A DISCUTIR

Tarea 1. Prepare un informe sobre algún personaje famoso de la historia de España.

Tarea 2. Discuta con sus compañeros:

- 1) el género del arte que le impresiona más que otros;
- 2) la importancia de la conservación de los monumentos históricos.

Repaso del vocabulario de la Unidad 5

Довгі роки забуття та занедбаності – columna roída por el tiempo – відновлювальні роботи – busto de mármol –

розташований недалеко від моря – quedar limpio de las inmundicias – відкривається глибока природна порожнина – autor de "El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha" – мармурова табличка із написом – cartas de recomendación – галери, що поверталися додому – escasos recursos – сховатися – hallar los medios – дозволити спорядити корабель – intentos de fuga – заплатити викуп – gozar de un extraordinario panorama – йшов, занурившись у свої думки – rescatar el pasado – важливий вплив на його видатний творчий доробок – sufrir una desgracia – бути у депресивному стані – recuperar los derechos – хворіти – decir y hacer – відновити сили – recuperar la tradición – так кажуть люди – el tiempo ha hecho desaparecer la información – автор єдиної книжки про валенсійського художника – su único discípulo reconocido – експерти встановили – diferencia económica – історично приписується – alterar piezas flamencas e indias – оригінальний підпис було стерто – debutar en un tablado de Sevilla – приносити славу – resolución y lógica – у супроводі живої музики – pueblo desangrado – зняти фільм – discursos públicos efusivos – наголошувати – dar un portazo – чистокровні кастильці – el camino recorrido – передати пароль – dejar el Derecho – уникнути участі у війні – lucha sangrienta y feroz – підводити підсумки життя – reunión familiar – посваритися – perder el tiempo.

Unidad 6

LA VIDA CULTURAL DE AMÉRICA LATINA

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

En tren, de Cuzco a Machu Pichu

Ha transcurrido más de un siglo desde que el historiador norteamericano llamado Hiram Bingham llegó a la tierra sagrada de los Incas. El paraíso desconocido, el santuario misterioso del que en entonces todos hablaban pero nadie había conseguido nunca ver: Machu Pichu. Desde aquel descubrimiento Perú, con una sorprendente y en ocasiones gratificante lentitud, ha ido mostrando su rostro más bello al mundo. O quizás todos sus rostros, porque este gran trocito de Sudamérica es en nuestro país, y en otros muchos, la gran desconocida. Aunque posiblemente el lado del que más se habla de Perú sea precisamente el de Cusco y el de Machu Pichu. Sin embargo, por muchas fotografías que se hayan contemplado de el Valle Sagrado de los Incas, por muchas historias o leyendas que se hayan leído o escuchado, nada es comparable a la realidad. Posiblemente porque al contemplarla echas de menos unas palabras más precisas que definan, transmitan la grandeza del paraje. Pensamiento, un tanto vago, que se va balanceando al ritmo que marca el traqueteo del pequeño tren que va de Cusco a Machu Pichu. Es la melodía perfecta para una ruta por el bello paraje de la cordillera andina. Tres horas y media de recorrido. 112 kilómetros de vía férrea. Un billete al paraíso. Una invitación a la ensoñación. Un pasaje a la mágica (ciertamente) tierra de los incas.

En el momento en que se fundó la red ferroviaria, a principios del siglo XX, el objetivo principal era unir los puntos más altos de Cusco con la parte más baja del Valle de Urubamba y la cuenca Amazónica.

Fue el fin de aquellos años en los que los viajeros que querían llegar a Machu Pichu tenían que hacerlo a lomos de una mula, ascendiendo por peligrosas sendas a través de las montañas, asomándose por imponentes precipicios. Hoy, ese peligro deja paso al disfrute del entorno, que comienza con la hora de vuelo desde Lima a Cusco, un trayecto inolvidable, rozando la cúspide de la cordillera de los Andes a un lado y entrando en la maravillosa Cusco, a 3.467 metros sobre el nivel del mar.

Hoy el Camino del Inca está bastante mediatizado por el marketing turístico. Hay cuatro trenes que parten de Cusco hacia la estación de Aguas Calientes, pequeña localidad situada en la falda de Machu Pichu. Por un lado, el tren de los lugareños (tren indio) parte muy temprano y tarda unas seis horas en hacer el recorrido. Parece ser que hoy en día no le está permitido a los turistas subir a esos vagones. Estos tienen otras opciones como el turístico o backpacker. Tapizado con motivos incas y diseñado para los pasajeros con espíritu aventurero, para los que recorren el país con mochila al hombro. Para los que buscan un poco más de confort se ha diseñado el autovagón o el Vista Dome. Con enormes ventanales, incluso en el techo, que permiten ver el paisaje y el cielo. Y, por último, el lujosísimo y novísimo Hiram Bingham.

Desde la ciudad de Cusco el tren va ascendiendo por una serpenteante ladera montañosa, el Pichu, hasta que alcanza El Arco, un barrio residencial que se encuentra al noreste de la ciudad. Desde allí, el tren va entrando y saliendo por los pueblos de Poroy, Cachimayo e Izcuchaca hasta que alcanza las planicies de Anta. Un gran valle que regala a un lado y a otro del tren la postal de fértiles campos cultivados con la quinua, el maíz o la papa. Su fotografía recuerda entonces la vieja leyenda que rodea esta planicie. Los lugareños cuentan que fue campo de batalla sobre el que el ejército del guerrero Pachacutec rechazó la invasión de la tribu de Chanca, fue así como los incas comenzaron la expansión imperial de sus años de oro y prosperidad.

La estación de Ollantaytambo es uno de los últimos puntos de la ruta en tren. A pocos kilómetros se asoma uno de los templos más importantes para los incas, La Fortaleza. Y al poco, se alcanza el barranco de Urubamba y se comienza a descender entre paredes montañosas rebosantes de vegetación. Un paisaje sobrecogedor que llega hasta Coriwaynachina. Parada obligatoria para los mochileros, ya que aquí se

puede coger el kilómetro 88 del Camino Inca. Si se anima a subir por los escalones rocosos que ascienden por la ladera, dejándose guiar por una serie de ruinas, llegará al lugar donde se dice que los incas artesanos se guiaban del viento que soplaba desde el Valle para oler el oro.

Es tiempo de apearse del tren y, antes de continuar rumbo al santuario sagrado, darse una vuelta por este curioso pueblo. Con la proliferación del turismo en esta zona de Perú, Aguas Calientes (nombre que le viene dado por la existencia en sus límites de unos baños termales) ha ido creciendo (y sigue) no sólo en oferta hotelera sino también en restauración y comercio. Es curiosísima la calle para ir de compras. Viejo tramo de la red ferroviaria, hoy cerrado a la circulación, donde se aglomeran cientos de tienditas con los típicos souvenirs peruanos (mantas, sombreros, piezas hechas en madera, instrumentos musicales, ponchos...).

www.elmundo.es/viajes

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПЕРЕКЛАД РЕАЛІЙ

Зіставлення словникового складу будь-яких двох мов свідчить, що у МО завжди є такі лексичні і граматичні одиниці, для яких у МП не існує прямих відповідників. Одиниці МО, що не мають регулярних відповідників у МП, мають назву безеквівалентних одиниць. Безеквівалентна лексика, як зазначає А.В.Суперанська, головним чином, виявляється серед неологізмів, серед слів, які називають специфічні поняття і реалії, і серед маловідомих імен і назв, для яких треба створювати оказіональні відповідності в процесі перекладу. А.В.Суперанська також відносить до безеквівалентної лексики імена людей, прізвиська тварин, географічні назви, назви рослин, історичних подій, документів, організацій, партій,

символів, транспортних засобів. С.І.Влахов і С.П.Флорін вважають, що до складу безеквівалентної лексики входять реалії, терміни, вигуки, звукоімітації, екзотизми, абрєвіатури, звернення, фразеологізми.

У межах безеквівалентної лексики реалії виділяють в окрему перекладознавчу категорію. Аналіз існуючих визначень реалії дозволяє виділити дві основні точки зору на розуміння цього явища – екстралінгвістичну та лінгвістичну. Прихильники екстралінгвістичного підходу розглядають реалію як позамовне явище, визначаючи її як факти, пов'язані з подіями суспільного та культурного життя країни, особливостями її державного ладу, історією її народу. У працях представників лінгвістичної течії релевантним критерієм виділення реалії вважається її яскраво виражений національно-культурний колорит, співвіднесеність з об'єктивною реальністю, відображеною в свідомості конкретної лінгвокультурної спільноти і, як наслідок цього, відсутність відповідностей в інших мовах.

С.І.Влахов і С.П.Флорін називають реалією слова і словосполучення національної мови, які відображають найменування предметів, понять, явищ, характерних для географічного середовища, культури, матеріального побуту або суспільно-історичних особливостей народу, нації, країни, племені, і які, таким чином, постають носіями національного, місцевого або історичного колориту; точних відповідностей на інших мовах такі слова не мають, а отже, не можуть бути перекладені "на загальних основах", тому що вимагають особливого підходу.

За словами Р.П.Зорівчак, реалія – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріпленій за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності МП.

У перекладознавстві виділяють: а) побутові реалії; б) етнографічні реалії; в) реалії світу природи; г) реалії державно-адміністративного укладу та суспільного життя; д) ономастичні реалії; е) асоціативні реалії.

У практиці перекладу загальноприйнятими вважаються п'ять основних способів відтворення реалій: а) транскрипція (транслітерація); б) гіпо-гіперонімічний переклад;

в) уподібнення; г) перифрастичний переклад (дескриптивна перифраза); д) калькування.

Транскрипція (транслітерація) – письмова фіксація звукових ознак або графічного складу МО у МП: *señor* – *сеньйор*, *sombrero* – *сомбреро*, *paella* – *паелья*. Транскрипція і транслітерація – найлаконічніші способи. Завдяки ним створюється певний експресивний потенціал: у контексті слів рідної мови транскрибоване слово виділяється як чуже, надає предмету, який воно позначає, конотацій небуденності, оригінальності. Транскрипція, поруч із запозиченням і чужим синтаксисом, сприяють перенесенню читача в атмосферу чужої мови.

1. **Гіпо-гіперонімічний переклад** – використання родо-видових понять під час відворення слова МО у МП: *poral* – *кактус*, *grapa* – *водка*. Термін "гіпонімія" впровадив у мовознавство Дж.Лайенз для позначення видо-родових відношень. В.С.Виноградов і А.В.Федоров застосували цей термін у перекладознавстві, назвавши "гіпонімічним" такий переклад, при якому видове поняття МО передається родовим МП. Отже, гіперонім не відтворює усього обсягу семантики гіпоніма, а лише наближає до неї. При гіперонімічному перейменуванні, по суті, відбувається дереалізація реалій, тому що часто конкретне поняття передається лексемою надзвичайно широкої, розпливчатої референції. У такому виді перекладу стилістична роль реалій незначна. Гіперонімічний переклад передає семантику так званих денотативних реалій з втратою семи "локальність" і окремих семантико-диференційних ознак.

2. **Уподібнення** – відтворення семантико-стилістичних функцій реалії МО іншомовним аналогом – реалією МП: *machete* – *тесак*, *сокура*, *ranchito* – *хатина*, *хата*, *Ayuntamiento* – *мерія*, *tortilla* – *омлет*. І.Левий називає цей вид перекладу "субституцією" або "підстановкою", стверджуючи, що його доречно застосовувати тоді, коли концентрація спільного досить сильна. Під час уподібнення виникає небезпека штучного перенесення читача в рідне середовище, а тому цей метод не завжди бажаний зі стилістичного й національно-культурного поглядів.

3. **Перифрастичний переклад** – описовий зворот, за допомогою якого явище, предмет, особа, реалія називаються не прямо, а описово, через характерні їх риси: *cocido* – *страва, яка*

готується із м'яса, сала, овочів та зелені; *reineta* – опуклий гребінець, який використовується жінками як прикраса.

4. **Калькування** – особливий вид запозичення, коли структурно-семантичні моделі МО відтворюються поелементно матеріальними засобами МП. Цей метод передбачає відтворення внутрішньої форми слова, а разом з нею – структури образного переносу значень та активізує словотворчі засоби, дає поштовх до утворення семантично містких неологізмів. *Ministerio de Trabajo e Inmigración (España)* – Міністерство праці та імміграції (Іспанія).

5. **Комбінована реномінація** – найчастіше транскрипція з описовою перифразою – досить ефективний, хоча й багатослівний, спосіб максимальної передачі семантики реалій, пов'язаний з лінійним розширенням тексту: *turrón* – *туррон*, *rizdвяni* *солодоци*. Комбінований спосіб розтлумачення семантики реалій поширений у наукових і науково-популярних текстах.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

abreviaturas, asimilación, calco, categoría traductológica, correlación con la realidad, doblote, equivalente, equivalentes ocasionales, exotismos, extralingüístico, fraseología, generalización/particularización, grupos etnolingüísticos, interjección, léxico sin equivalencia (vacíos referenciales), lingüístico, neologismos, palabras de una o varias lexemas, palabras onomatopeyas, potencial expresivo, relación género-especie, significado léxico, términos, traducción perifrástica, unidades léxicas y gramaticales.

Tarea 3. Comente la traducción de las palabras realias de los textos de esta UNIDAD.

Tarea 4. Repase los PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN de la UNIDAD 5 y comente la traducción de los nombres propios de los textos de esta UNIDAD.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Santuario misterioso** – таємниче святилище. Іспанські синоніми слова *misterioso*: *oculto*, *reservado*, *enigmático*, *recóndito*, *incógnito*, *indescifrable*, *tenebroso*, *secreto*, *encubierto*. Українські синоніми: *загадковий*, *таємний*, *потаємний*.

2. Todos hablan pero nadie había conseguido – Усі говорять, але ніхто не досяг. Антитеза – це стилістична фігура, яка утворюється зіставленням слів або словосполучень, протилежних за своїм змістом. Лексичною базою є антонімія, синтаксичною – паралелізм. Використовується у мовленні для співставлення образів, які контрастують між собою. Для досягнення адекватного впливу на читача ТП у перекладі слід підбирати адекватні засоби українською мовою.

3. Gratificante lentitud – приємна повільність.

4. Ha ido mostrando – потрохи проявляла. Див. UNIDAD 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17.

5. Rostro – обличчя. Із іменником *rostro* утворюються такі словосполучення:

a rostro firme	сміливо, рішуче,
rostro a rostro (cara a cara)	віч-на-віч, (казати, сказати) у живі очі
conocer de rostro (cara) a uno	знати в обличчя
echar en rostro (cara)	кидати в обличчя
robarse el rostro	мінитися (перемінитися) в лиці (на лиці, в обличчі)

6. Trozo de Sudamérica – частина Південної Америки. Українською мовою іменник *trozo* перекладається залежно від норм сполучуваності:

trozo de	pan, queso	шмат, кусок хліба, сиру
	conversación	відрізок розмови
	papel	клаптик паперу
	película	частина фільму
	territorio	клаптик, ділянка, шматок, частина землі

7. La gran desconocida – велика таїна.

8. Sin embargo, por muchas fotografías que se hayan contemplado de el Valle Sagrado de los Incas, por muchas historias o leyendas que se hayan leído o escuchado, nada es comparable a la realidad. – Однак, скільки б фотографій Священної Долини Інків ми б не подивилися, скільки б історій та легенд ми б не прочитали та почули, ніщо не може зрівнятися із реальністю.

1) В іспанській мові в підрядних допустових реченнях, які вводяться конструкціями *por (muy) + adjetivo que, por (muy) + adverbio que, por mucho que*, вживається Modo Subjuntivo.

Українською мовою такі конструкції перекладаються за допомогою слів *який би ні, де б ні, скільки б ні*.

2) У перекладі відбувається конверсія стану пасив – актив: *se han contemplado – ми б подивилися*. Пасивні конструкції з узагальнюючо-особовим значенням можуть трансформуватися в активні узагальнено-особові речення із предикатом у формі першої особи множини (*ми*), або другої особи однини (*ти*).

3) На синтаксичному рівні у МО простежується паралелізм підрядних речень. Паралелізм – стилістична фігура мовлення, що ґрунтується на тотожності синтаксичної будови, модальності й інтонування двох контактних речень або їхніх частин (О.Селіванова). Паралелізм використовується як засіб експресивності мовлення для підсилення образності висловлення. Для збереження адекватності перекладу слід вдаватися до прийому синтаксичного уподібнення.

9. **Echar de menos** – марно намагатися підібрати.

10. **Unas palabras más precisas que definan, transmitan la grandeza del paraje** – більш влучні слова, які б визначили, передали велич цього куточка.

В іспанській мові у підрядних означальних реченнях вживається Modo Subjuntivo, якщо предмет, особа або явище, про яке йдеться, є невідомими, можливим, сумнівним, бажаним. Українською мовою їх значення також передається за допомогою умовного способу дієслів (дієслово у минулому часі + частка *би/б*).

11. **Paraje** – місце, куточок. Іспанські синоніми: *tierra, parte, territorio, estancia, lugar, país, rincón, sitio*. Українські синоніми: *край, місцевість, сторона, місце*.

12. **Tres horas y media de recorrido. 112 kilómetros de vía férrea. Un billete al paraíso. Una invitación a la ensoñación. Un pasaje a la mágica (ciertamente) tierra de los incas.** – Три з половиною години подорожі. 112 кілометрів залізницею. Квиток до раю. Можливість віддатися мріям. Мандрівка до дійсно чарівної країни інків.

У цьому прикладі у МО вжито 5 номінативних речень. Семантично, структурно й стилістично номінативні речення суттєво відрізняються від дієслівних односкладних конструкцій: у номінативних реченнях йдеться про буття предмета, особи чи

явища. Називний відмінок виконує у межах речення дві функції: номінативну та прагматичну. У прикладі номінативні речення виконують спонукальну-інформативну функцію. Завдяки своїй семантичній місткості й структурній стислості номінативні речення слугують засобом створення наочно-образних картин життя, особливо в художньому тексті. Для збереження комунікативного впливу на читача МП слід вдаватися до синтаксичного уподібнення, тобто збереження синтаксичної структури речень.

13. **A lomos de una mula** – верхи на віслюку. Див. UNIDAD 3, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 10.

14. **Imponente precipicio** – вражаюча прірва. Іспанські синоніми: *impresionante, enorme, solemne, grandioso, monumental, formidable*. Українські синоніми: *безмежний, неозорий, приголомшуючий, приголомшливий, надзвичайний*.

15. **Dejar paso al disfrute del entorno** – давати можливість насолоджуватися атмосферою.

16. **Un trayecto inolvidable, rozando la cúspide de la cordillera de los Andes a un lado y entrando en la maravillosa Cusco**. – Незабутня подорож, під час якої можна доторкнутися вершин гірського хребта Анд та увійти у дивне місто Куско.

У перекладі відбувається експлікація глибинних синтаксичних зв'язків за допомогою підрядного речення часу із вживанням безособового модального дієслова *можна*.

17. **Hoy el Camino del Inca está bastante mediatizado por el marketing turístico**. – Сьогодні на Дорозі Інків відчувається вплив туристичної індустрії.

У реченні МО простежується явище метонімії, персоніфікації слів *el Camino del Inca*. В іспанській мові лексико-синтаксична метонімія є більш узуальним явищем, ніж в українській, що часто зумовлює необхідність синтаксичної трансформації у перекладі. Іспанське речення побудовано за моделлю: підмет (*el Camino del Inca*) + присудок (*está bastante mediatizado*) + додаток (*por el marketing turístico*). Українською мовою відбувається трансформація синтаксичної будови речення: обставина місця (*на Дорозі Інків*) + присудок (*відчувається*) + додаток (*вплив туристичної індустрії*). З точки зору теорії перекладу відбувається синтаксична конверсія.

18. **Falda de Machu Pichu** – схил, спад гори Мачу Пічу.

19. **Lujosísimo y novísimo** – найрозкішніший та найновіший. В іспанській мові засобом творення абсолютної форми найвищого ступеня порівняння прикметників є суфікс *-ísimo*. Українською мовою йому відповідає префікс *-най*: *novísimo* – *найновіший*.

20. **Serpenteante ladera montañosa** – дорога-серпантин навколо гори. Українські синоніми слова *serpenteante*: *покручений, зміястий, звивчастий, зигзагоподібний, петлястий*.

21. **Barrio residencial** – житловий район. Сполучуваність прикметника *residencial*:

zona, área, distrito, barrio	residencial	житлова зона, територія, житловий район, квартал
piso, casa		житловий елітний будинок
crecimiento, desarrollo		будівництво нових житлових районів (житла)
crisis		нестача житла
densidad		щільність населення

22. **Un gran valle que regala a un lado y a otro del tren la postal de fértiles campos.** – Величезна долина, проїжджаючи якою ви можете зробити фотографії родючих полів, що простягаються по обидва боки.

Персоніфікація у МО, яка немає відповідників в українській мові, зумовлює майже повну перебудову синтаксичних зв'язків у реченні.

23. **Fue así como los incas comenzaron la expansión** – Саме так інки почали завоювання. Найбільш розповсюдженим засобом емпізи в іспанській мові є трансформація простого речення у складне за моделлю: *ser* + *слово, на яке робиться наголос* + *відносний займенник або сполучник donde*. Порядок слів у цій моделі досить вільний і може змінюватися. Таким чином досягається виділення будь-якого члену речення. У перекладі українською мовою слід вдаватися до засобів емпізи: слова *саме, ось*, рідше – складні речення.

24. **Expansión imperial** – імперські завоювання. Йдеться про завоювання Іспанського королівства (Imperio Español).

25. **Se alcanza el barranco y se comienza a descender** – ви підходите до улоговини Урубамба і починаєте спускатися.

В іспанській мові частка *se* вживається як елемент, який вказує на безособовий характер речення. Українською мовою такі речення можна передавати за допомогою 1) узагальнено-

особових речень, головний член яких означає дію, що може стосуватися будь-якої особи (як у прикладі), 2) модального дієслова *можна*: *en este restaurante se come muy bien* – у цьому ресторані можна смачне поїсти, 3) зворотного дієслова: *aquí se vende vino* – тут продається вино, 4) неозначено-особових речень без підмета з присудком у третій особі множини (рідше, із підметом, вираженим займенником *хтось*): *en círculos gubernamentales se comenta que subirá la gasolina* – в урядових колах говорять, що зросте ціна на бензин, 5) безособових речень на *-но*, *-то*: *ya se ha elegido a los representantes* – вже було обрано представників.

26. **Montañas rebosantes de vegetación** – гори, вкриті густою рослинністю.

27. **Sobrecogedor** – від якого перехоплює подих. Іспанські синоніми: *imponente, inquietante, impresionante, turbador, conmovedor, estremecedor, escalofriante, emocionante*. Українські синоніми: *захоплюючий, вражаючий, приголомшливий, приголомшуючий, надзвичайний, від якого перехоплює подих*.

28. **Escalones rocosos** – скелясті виступи.

29. **Oferta hotelera** – різноманіття готелів. Українською мовою прикметник *hotelero* перекладається залежно від норм сполучуваності:

complejo	hotelero (a)	готельний комплекс
sector		сектор готельного бізнесу
tarifas		тарифи, ціни на готельні послуги
empleo		робота у готельному бізнесі
cadena		мережа готелів
establecimiento		заклад готельного типу

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 2:

1. Se apagaron los faroles y se encendieron los grillos. 2. Sonido rico a precio pobre. 3. Arriba la calidad, abajo los precios. 4. Es tan corto el

amor, y tan largo el olvido. 5. Hay muchos brandis oscuros con etiqueta clara, pero sólo hay un brandy claro con etiqueta muy oscura. 6. Uno para todos y todo para uno. 7. Cuando tú vas, yo vuelvo.

Ejercicio 2. Busque en el texto *En tren, de Cuzco a Machu Pichu* construcciones *ir + gerundio* y comente su traducción al ucraniano.

Ejercicio 3. Complete las frases con la forma del verbo correcta y traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8 (1):

1. Y el dinero, *por muy* lírico que (ser) _____ el secretario del secretario de una Embajada, era un bien inapreciable en una ciudad tan escandalosamente cara como Viena. 2. Un inglés, un extranjero, *por muy* respetable funcionario que (ser) _____, empieza a no ser bien visto por aquí. 3. Este Marco Antonio, *por mucho* que (imitar) _____ a los españoles, sigue con la diplomacia napolitana hasta en el tuétano (аж до самих кісток). 4. Hay cosas que *por muy* escondidas que (encontrarse) _____, salen a flote tarde o temprano. 5. A Tomasa no se le ablanda el corazón, *por mucho* que Hortensia la (mirar) _____ así, por mucho que (saber) _____ que Mercedes se arriesga a ser descubierta. 6. Piénsalo bien y acepta lo sucedido, por mucho que te (doler) _____. 7. *Por muy* mal que (sonar) _____, esa es la pura verdad.

Ejercicio 4. Complete las frases con la forma del verbo correcta y traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 10:

1. No hay problema que no (tener) _____ solución. 2. No conocemos a nadie que (ver) _____ esa exposición. 3. Seguro que habrá pocos que (atreverse) _____ a eso. 4. Dudo que haya muchos que (querer) _____ acompañarnos. 5. Te mando las medicinas que (encargar) _____. 6. Los alumnos que no (estudiar) _____ lo suficiente, suspenderán la asignatura. 7. Los libros que (publicar) _____, serán los mejores del mercado.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

1. Los azulejos, los muebles y la pintura consiguieron un cambio radical de estilo. 2. El Museo del Prado alberga varios cuadros de Rubens. 3. En el congreso internacional Mundo de Mujeres, que ha reunido en Madrid a más de 3.000 participantes alrededor del lema La igualdad no es una utopía, algunos expertos, han tenido ocasión de tratar los problemas candentes de la actualidad. 4. Un estudio señala que la mitad de los españoles respira aire contaminado. 5. La educación ha de hacer mucho por cambiar la actitud de la gente hasta este problema. 6. La belleza venezolana es famosa en el mundo. 7. La película despertó mucha polémica en la sociedad.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 23:

1. En esa localidad de la isla de Sicilia fue donde nació la idea de iniciar una nueva etapa europea, que dio paso dos años después a la firma del tratado de Roma y al nacimiento de la Comunidad Económica Europea. 2. A veces reían y eso fue lo que más excitó mi curiosidad. 3. Eso fue lo que le impulsó, al cabo de cuatro días de melancolía y dudas, a volver a casa de Indalecio Cuevas. 4. Entonces fue cuando Felipe le contó a Amalia que les cobrarían seis mil seiscientas pesetas por sacarlos de España. Entonces fue cuando ella dijo que estaban locos y él le explicó que tenían que pagar porque no eran socialistas. 5. Ella fue la que me enseñó a vestir, la que me llevó a museos y conciertos, la que me civilizó. 6. El fue quien decidió que su nieto no debía cenar a las ocho sino a las diez, como los mayores. 7. Así fue como Miguel y Julián empezaron a planear la fuga de los amantes.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 25:

1. En Alemania se come demasiada carne. 2. Ahora se tarda muy poco de aquí al centro. 3. Se sabe que Moctezuma era emperador de un gran imperio. 4. Se dice que el huracán causó mucho daño. 5. Se trabaja mucho en esta compañía. 6. No se sabe por qué los mayas desaparecieron. 7. Decía que la auténtica libertad sólo se consigue no cuando se es libre para hacer lo que se quiera, sino cuando se es libre

para no hacer aquello que no se debe y se elige lo mejor por una simple cuestión de dignidad.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8 (3):

Cuando estaba sobrio, era mucho peor. Cuando estaba sobrio distinguía con precisión la verdad de las mentiras, y las mentiras auténticas de las piadosas, y las mentiras de Charo de sus íntimas mentiras. Se habría matado igual si él no la hubiera dejado unos pocos meses antes. Nada habría cambiado si él la hubiera consentido volver otra vez. Siempre había sabido que Charo era el fracaso, su fracaso, pero nunca había podido caminar en otra dirección. Siempre que ella estaba por medio. Nada tenía remedio y nada lo había tenido nunca, jamás, ni al principio ni al final, y cuando estaba sobrio era peor (Almudena Grandes).

Ejercicio 9. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, puntos 6, 11, 21, 29:

1. Edmundo depositó el último trozo de su rodaja de bizcocho en el plato. 2. El caso es que no me acordaba de la letra y terminé por cantar un *trozo* de una canción. 3. Vicente vivía en El Viso, una zona *residencial*, apartada del bullicio que les cobijaba y les hacía invisibles. 4. La falta de establecimientos *hoteleros* en el Camino de Santiago estará resuelta en gran medida con motivo del próximo Año Santo Jacobo. 5. En Mérida la oferta *hotelera* es abundante. La Casa del Balam ofrece todas las comodidades en un edificio colonial. 6. "La crisis urbana es un reflejo de la crisis social", sentenció Luis Cortés, profesor de sociología de la Universidad Carlos III de Madrid, quien indicó que en España se está pasando por una crisis *residencial*. "Existe una incapacidad por parte del sistema de proporcionar y resolver las necesidades *residenciales*". 7. El *paraje* estaba iluminado por la media luna que llevaba una semana creciente.

Ejercicio 10. Busque todas las acepciones de las palabras *tierra, realidad, grandeza* en español y *земля, реальність, велич* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 11. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

sagrado, lentitud, historias, paraje, vago, marcar, vías, pasaje, red, lomo, sendas importantes, disfrute, entorno, cúspides, nivel, localidad, tapizar, espíritu, ciudad, alcanzar, rodear, lugareño, animarse, proliferación, tramo, circulación, aglomerarse.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

El barrio con alma de Frida

Cien años hace ya que Frida comenzó a pasear por las empedradas calles que alfombran la colonia –en México los barrios llevan este nombre– de los Coyotes, como reza su nombre en náhuatl. Las casas, las plazas, el mercado, todo conserva el mismo aire colonial en el que ella comenzó a amar el México que luego exportó al mundo entero.

Coyoacán, situado a unos 10 kilómetros del centro de la Ciudad de México, es una colonia alegre y bulliciosa, sobre todo los fines de semana. Multitud de familias se reúnen en su plaza central –dividida en dos partes: la plaza Hidalgo y el jardín del Centenario, donde está la fuente de los coyotes– a escuchar a los mariachis, comprar en los puestos callejeros y saborear los deliciosos tacos. Otra de las tradiciones locales es disfrutar de alguno de los innumerables cafés que flanquean el centro, como la acogedora Esquina de los Milagros.

A pocos pasos se encuentra el Museo Nacional de las Culturas Populares, donde tienen cabida todo tipo de exposiciones relacionadas con el arte y la cultura mexicana, cubre temas como la lucha libre o el papel del maíz en la sociedad. En el exterior, un impresionante árbol de la vida de Metepec marca el 500 aniversario de la unión entre el Viejo y el Nuevo Mundo. Un poco más allá, a una cuadra –como dicen acá–, se encuentra el estupendo mercado local. Tiene de todo lo imaginable,

desde las famosas tortillas de maíz –base de la alimentación del país– hasta los milagros y remedios mágicos para conseguir al hombre amado, por supuesto, pasando por los cientos de especias, cactus comestibles (el apetitoso nopal) y los diferentes tipos de moles. En el corazón del comercio están los mejores lugares para disfrutar una auténtica comida mexicana. Sentados en banquetas frente a una larga tabla que hace las veces de mesa se sitúan todos los comensales dispuestos a celebrar un festival de tortillas de todos los tipos y tamaños acompañadas de las salsas más picantes del mundo. De fondo, como omnipresente, un aparato de televisión vigila toda la ingesta de ingredientes salpicando los tacos con la terrible verborrea de los amados culebrones.

www.elmundo.es

Texto 2

A ritmo de milonga

El tango, la milonga –como antiguamente se llamaba– surgió de la unión entre los recuerdos de la tierra añorada de los inmigrantes, las danzas impetuosas de los esclavos negros y los fandangos de los marineros españoles. Manjar delicioso que pronto pasó de ser un hábito en las clases más bajas y que pronto pasó a lo más alto de la pirámide. La primera vez que sonó algo parecido a una milonga fue en el siglo XVIII cuando el virrey Vértiz habilitó la que fue la primera casa de comedias en Buenos Aires, La Ranchería. Entre actos se representaban unas danzas consideradas pecaminosas por aquellos compulsivos movimientos que juntaban vertiginosamente los cuerpos, que incitaba a deseos inconfesables. Aquellos bailes fueron el primer vestigio de lo que hoy se conoce como tango. Cuando Argentina comenzó a vivir este arte era un híbrido de milonga, habanera, candombe y de tango andaluz que bailaban los hombres de tez blanca, llamados guapos o compadritos, con un cierto tono burlón hacia los antiguos bailes de los esclavos. Desde entonces, Buenos Aires y el tango son una pareja de hecho indisoluble.

Por un lado, se puede ver y escuchar tango en las llamadas tanguerías, agradables y clásicos locales donde se va a escuchar, a ver y a bailar tango. Pero el tango se hizo en la calle, entre la gente humilde y eso se sigue viviendo en cada rincón de la ciudad.

www.elmundo.es

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

білошкірі люди, вважати аморальним, веселий та гамірний район, всюдисущий телевізор, гуляти брукованими вулицями, де проходять різні виставки, з іронією, зберігати колоніальний дух, збиратися на центральній площі, значення маїсу у розвитку суспільства, купувати на пересувних лотках, місцевий ринок, нерозривна пара, нестерпна балаканина, облаштовувати перше театральне приміщення, перші паростки, поглинання продуктів, посидіти із насолодою в кафе, пристрасні танці, пробуджувати потаємні бажання, прості люди, розташовуються усі гості, сидіти на ослоні, смакувати їжу, смачна страва, спогади про омріяну землю, стати звичкою серед нижчих прошарків, типова мексиканська їжа, у запаморочливому ритмі, улюблені серіали, хвалько, чудодійні засоби.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Texto 1

Тасмниця острова Пасхи та майбутнє цивілізації

Острів Пасхи (Рапа-Нуї) (Isla de Pascua, Rapa Nui) – унікальний клаптик суші в південно-східній частині Тихого океану, віддалений від найближчих населених островів на заході більш ніж на 2000 км. Площа острова – усього 117 квадратних кілометрів, протяжність із заходу на схід 24 км і з півночі на південь – 12 км. Давні остров'яни прославили свій острів на весь світ – вони висікли сотні гігантських кам'яних статуй (моаї) (moáis), спорудивши їх у різних частинах острова, створили унікальну культуру, сліди якої збереглися до сьогодні. Кам'яні велетні Рапа-Нуї і нині вражають яву людей. Важко знайти грамотну людину, яка не чула б про загадки острова Пасхи.

Texto 2

Кастро пішов. Хай живе Кастро

Біографія Фіделя – це літопис бородатого революціонера-романтика, який не розлучається з сигарами. Якби з'явився

такий політичний образ сьогодні, політологи гарантовано взяли б гадати, скільки піарників працювало над таким яскравим, незабутнім іміджем?

Про Фіделя знімали фільми, про нього склали вірші, пісні про кубинців наспівували радянські піонери. Кастро став іконою не тільки політичною, а й культурною. Після зустрічі з ним режисер Стівен Спілберг заявив: "Це були найважливіші вісім годин у моєму житті". Інший режисер, Олівер Стоун, який зняв про Фіделя два фільми, назвав команданте "наймудрішою людиною у світі".

Куба – нічим не примітний острів у Карибському морі (Mar Caribe). Але під керівництвом Кастро країна не раз ставала серйозним гравцем на світовій арені. Це Карибська криза (la crisis de los misiles en Cuba) поставила світ перед загрозою ядерної війни 1962 року: лідери двох супердержав змушені були днями й ночами шукати вихід із вибухонебезпечної ситуації. Це правління Кастро змушувало американських президентів видумувати всілякі закони, метою яких було усунути Фіделя. Але від цього режим команданте не похитнувся. Більш того, Кастро пережив дев'ять американських президентів.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

унікальний клаптик суші	trozo de tierra único
протяжність	extensión
прославити	dar fama
висікати статуї	esculpir estatuas
велетень	gigante
вражати уяву	impresionar la imaginación
літопис	crónica
піар-менеджер	especialista en relaciones públicas
працювати над іміджем	elaborar la imagen
наспівувати пісні	canturrear las canciones
непримітний острів	una isla que no tiene nada destacado
стати серйозним гравцем	jugar un papel importante
загроза ядерної війни	amenaza de la guerra nuclear
вибухонебезпечна ситуація	situación alarmante
усунути з посади	distituir
хитатися	agitarse

TRADUCCIÓN BILATERAL

Entrevista a Mario Benedetti

"Siempre hay algo de lo que yo digo que le toca a la gente"

P: – *Коли і де Ви народилися?*

R: – El 14 de septiembre de 1920 en Paso de los Toros, departamento de Tacuarembó. Mi padre era químico, puso una farmacia y lo estafaron. Eso arruinó la familia por unos cuantos años, porque había puesto todos sus ahorros ahí. Las cajas de los medicamentos estaban vacías. Era un amigo el que le vendió la farmacia, y mi padre era muy inocente. Yo era muy chico, tenía cuatro años. Nos fuimos a Montevideo, donde nos mudamos veintidós veces. Por eso conozco tanto todos los barrios de Montevideo. En mi novela "La borra del café" hablo de los veintidós barrios donde viví; aparecen casi como personajes de la novela.

P: – *У 14 років Ви були змушені почати працювати?*

R: – Sí, en una casa donde vendían repuestos para autos. Llevaba libros de contabilidad, fui cajero, y ahí empecé también a trabajar como taquígrafo, actividad de la que viví muchos años. Me gustaba ese oficio.

P: – *Потім Ви провели декілька років у Буенос-Айресі?*

R: – Vine a trabajar en una asociación logosófica de la que no conservo un buen recuerdo.

P: – *В той час Ви вже почали писати?*

R: – Empecé a escribir de niño. Iba a un colegio alemán y los primeros poemas los escribí en ese idioma.

P: – *Ви вважаєте себе більше поетом, ніж прозаїком та публіцистом?*

R: – El género que más me importa es la poesía. La mayor parte de mis libros son de poemas. Cuando viví en Buenos Aires, en esa primera época, fue muy importante encontrarme con la poesía de Baldomero Fernández Moreno. Yo sabía que iba a ser poeta desde niño, pero la poesía que se escribía en ese entonces, tanto en el Uruguay como en la Argentina, era muy hermética. Sin perjuicio de que la disfrutara, tenía claro que yo no iba a escribir así. Cuando descubrí a Fernández Moreno, encontré un buen poeta que escribía claro y sencillo.

P: – *Коли Вас вперше опублікували?*

R: – Debí pagarme la edición de mis primeros siete libros. Recién en el octavo, "Montevideanos", conseguí un editor. Ese fue el primero de mis libros que tuvo lectores.

P: – *Незважаючи на це, Ви продовжували працювати за іншими спеціальностями, навіть після виходу роману "Перепочинок".*

R: – Cuando me casé tenía tres empleos. Trabajé quince años en una empresa inmobiliaria, y en el rato que tenía libre para el almuerzo, escribía. En el café "Sorocabana", que ya no existe, escribí íntegramente "La tregua". Allí tuve reconocimiento masivo, y no sólo en el Uruguay. Es un misterio para mí, no sé por qué tuvo tanto éxito. Ni siquiera creo que sea mi mejor novela.

P: – *Який з Ваших романів Вам більше подобається?*

R: – "La borra del café". Me parece que es la que quedó más redondita.

P: – *Чи вважаєте Ви, що література має брати на себе певні політичні зобов'язання?*

R: – No me parece un punto esencial. Lo esencial es que sea buena literatura. El compromiso tiene su fuerza si parte de una actitud sincera del autor. Si lo que sucede en su entorno le afecta como ciudadano, eso se refleja en lo que escribe. Es lo mismo que el amor. Si el poeta está enamorado, aparece su experiencia. Es muy difícil escribir poesía sin estar enamorado, y con la política pasa igual. La política era importante para mí y eso se reflejó en mis libros. Casi todos los escritores latinoamericanos de esa época tuvieron un compromiso político. Hubo hechos políticos como la Revolución Cubana que marcaron profundamente.

P: – *Після повернення до Уругваю у 1969 Ви брали активну участь у політичному житті.*

R: – No me arrepiento de haber sido militante, pero sí de haber sido dirigente político. No tengo la menor vocación, y además para un intelectual es muy difícil no poder ser crítico. Creo que puedo hacer más a través de lo literario que de la dirigencia política.

P: – *Яке було Ваше ставлення до Тупак Амару?*

R: – Nunca fui Tupamaro, pero respetaba que gente joven, muy sacrificadamente, se jugara la vida por un ideal político. Verdaderamente había unas cuantas cosas por las que luchar. Además los Tupamaros eran bastante humanos en sus acciones, si las

comparamos con las acciones de la ETA, por ejemplo. Sus muertes eran resultado de una lucha.

P: – *Хоч раз у житті Ви намагалися віддалитися від архетипу Вашого героя, жителя Монтевідео середнього класу?*

R: – Yo soy un hombre de clase media, es mi mundo. Algunos críticos me reprocharon que en mis novelas no aparecieran obreros. Intenté hacerlo, pero esos obreros míos eran un desastre, no hablaban como obreros. Entonces decidí dedicarme a la clase media. Tampoco en mis novelas aparecen millonarios. Yo creo que la difusión que han tenido mis libros se debe a que la clase media es universal. Está en todos los regímenes y en todos los países. Entonces siempre hay algo de lo que yo digo que le toca a la gente.

www.xlsemanal.com

Léxico de apoyo

estafar	надурити
ahorros	заощадження
repuestos para autos	запчастини для машин
llevar libro de contabilidad	займатися бухгалтерією
taquígrafo	стенограф
consevar buenos recuerdos	зберігати добрі спогади
narrador y ensayista	прозаїк і публіцист
poesía hermética	герметична (закрита, символічна) поезія
reconocimiento masivo	масове визнання
actuar activamente en política	брати активну участь у політичному житті
partir de una actitud sincera	мати відкриту (відверту) позицію
Movimiento Revolucionario Túpac Amaru	Револьюційний Рух імені Тупак Амару
ser militante	бути членом партії
jugar la vida	ризикувати життям
personaje arquetípico	архетип героя

TEMAS A DISCUTIR

Tarea 1. Prepare un informe sobre algún personaje famoso de la historia de América Latina.

Tarea 2. Discuta con sus compañeros las consecuencias de la colonización española de América Latina.

Repaso del vocabulario de la Unidad 6

Американський історик – tierra sagrada de los Incas – невідомий рай – contemplar las fotografías – відкривати свої загадки з дивовижною, але приємною повільністю – recorrer el país con mochila al hombro – куточок Південної Америки – pasajeros con espíritu aventurero – ніщо не може зрівнятися з реальністю – fértiles campos cultivados – задавати ритм – escalones rocosos – мандрівка до чарівної землі – incas artesanos – підніматися небезпечними стежками – el viejo tramo de la red ferroviaria – насолоджуватися атмосферою – piso residencial – вражаючі прірви – densidad residencial – сідати у вагони – baños termales – прикрашений малюнками за інкськими мотивами – paraje sobrecogedor – відбити наступ племені – complejo hotelero – відчувати запах – cubrir temas como... – типові перуанські сувеніри – estupendo mercado local – говорити віч-на-віч – marcar el 500 aniversario de la unión – частина фільму – trozo de papel – будівництво житла – con tono burlón – сектор готельного бізнесу – jugar un papel importante – смакувати їжу – poner todos los ahorros – місцеві традиції – empresa inmobiliaria – велика кількість кафе – jugar la vida – стародавні танці рабів – hechos que marcaron profundamente – прості люди – personaje arquetípico – вражати яву – ser militante – усунути з посади – estafar – коробки з ліками – amenaza de la guerra nuclear – отримати широке визнання – situación alarmante – мати політичні зобов'язання – esculpir estatuas.

Unidad 7

INTERNET E INTERNAUTAS

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Google obtiene el Premio Príncipe de Asturias de Comunicación

El jurado otorga el galardón al buscador por su "gigantesca revolución cultural" y la "difusión del conocimiento"

Google ya puede presumir de premio Príncipe de Asturias. El jurado ha decidido galardonar en la categoría de Comunicación y Humanidades al considerar que "Google ha hecho posible, en apenas una década, una gigantesca revolución cultural y ha propiciado el acceso generalizado al conocimiento. De este modo, Google contribuye de manera decisiva al progreso de los pueblos, por encima de fronteras ideológicas, económicas, lingüísticas o raciales".

El Presidente y Director ejecutivo de Google, Eric Schmidt, se ha mostrado especialmente agradecido por un premio que debe "servirnos como estímulo" para continuar con el trabajo realizado hasta ahora por el buscador. "Nuestra verdadera pasión es poder ayudar a que toda la gente pueda acceder a la información que quiera en el idioma que prefiera. Sin embargo, sabemos que todavía hay muchas personas en el mundo que no tienen acceso a esta información", asegura Schmidt quien cree que deben trabajar para dar "una oportunidad a toda esa gente que no puede disfrutar de lo que nosotros disfrutamos".

La candidatura de Google, que se ha impuesto a un total de 25 procedentes de doce países, fue propuesta por el diplomático español José Luis Pardos, que formó parte del jurado. El buscador de Internet ha podido derrotar a la agencia fotográfica Magnum, la gran rival para Google para poder hacerse con el premio. Otras candidaturas como la del periodista Bob Woodward, el líder del Mayo del 68 francés Daniel Cohn-Bendit y la Wikipedia se fueron quedando por el camino durante las deliberaciones del jurado.

La Fundación Príncipe de Asturias considera que el objetivo del buscador a lo largo de estos diez años de vida ha sido "organizar la información mundial y hacerla universalmente más accesible y útil para cualquier usuario con acceso a Internet", y a su vez ha conseguido batir "todos los récords de efectividad". La fundación también ha querido constatar la implicación de Google en proyectos sociales a través de su filial Google.org, "una labor filantrópica destinando una parte de sus beneficios a ayuda al desarrollo y proyectos medioambientales".

La decisión del jurado no ha sido compartida por todos los sectores, de hecho parte del jurado abogaba por la candidatura de Manuel Leguineche. El presidente de Onda Cero, Javier González Ferrari, se mostró hoy "satisfecho" con la decisión del Premio Príncipe de Asturias de Comunicación y Humanidades 2008 al buscador Google. "Es una decisión magnífica", señaló mostrando su solidaridad con el resto del jurado "que está con los tiempos". No obstante, señaló que la candidatura del periodista Manuel Leguineche era "muy sólida".

Por su parte la periodista Rosa Montero aseguró hoy que es "una partidaria absoluta de las nuevas tecnologías" y calificó a Google de "auténtica maravilla". Montero reconoció que aun existen diferencias en el uso de las nuevas tecnologías, pero sostiene "es una herramienta maravillosa y revolucionaria que cada vez se está extendiendo más".

De "gogool" a Google

Google está considerado mejor buscador de la historia de Internet, por la labor que ha realizado desde que fuese fundado el 27 de septiembre de 1998 por Larry Page y Sergey Brin, entonces dos estudiantes de la Universidad de Standford que comenzaron su andadura en la Red en un garaje. La tarea de Google, cuyo nombre procede de la palabra inglesa gogool que es el nombre que se da a la cifra 10 elevado a 100, se debe en buena medida a la enorme capacidad de indexar páginas web, en la actualidad se calcula que hay más de 8.168 millones de páginas indexadas y se reciben más de 200 millones de consultas al día.

El crecimiento de Google desde su fundación le permitió seguir creciendo hasta límites insospechados por sus fundadores. Tanto que la empresa comenzó a expandirse de tal forma que de ser un

buscador empezó a expandir sus servicios en la red: desde servicios de meteorología, mapas, fotografías o vídeos. El crecimiento que experimentó Google llegó a absorber a YouTube, adquirida en octubre de 2006 por más de 1.600 millones de dólares, lo que le permitió en 2007 seguir creciendo. Tras la compra de DoubleClick, empresa especializada en publicidad por 3.100 millones de dólares el valor de la compañía ascendió a 66.000 millones de dólares. Una cifra que la sitúa como una de las empresas más valiosas del planeta.

El buscador también ha puesto en marcha junto con la UNESCO el llamado Proyecto de Alfabetización que, mediante la búsqueda de libros, textos académicos y material didáctico compartido en una misma página web, tiene como objetivo fomentar la lectura y la educación en todo el mundo. Además, Google Búsqueda de Libros permite el acceso a la cultura para cualquier usuario en cualquier rincón del planeta con acceso a Internet. Este producto cuenta con fondos procedentes de algunas de las más prestigiosas bibliotecas y obras de más de diez mil editoriales de todo el mundo. Pero no sólo la información escrita, sino también la geográfica está disponible en el buscador gracias a Google Maps, Earth y Sky, que permite profundizar en el conocimiento del planeta y, dentro de poco, del firmamento con la construcción de un gran telescopio que estará disponible en breve. Entre sus últimos proyectos se encuentra Google Gears, que permite utilizar algunos de sus servicios sin estar conectado a Internet.

www.publico.es/culturas

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПЕРЕКЛАД НЕОЛОГІЗМІВ

Неологізми – це нові слова або фрази, нові значення існуючих слів чи запозичень із іноземних мов, котрі з’явилися у мові під впливом позамовних та внутрішньомовних чинників

для відбиття і назви нових чи старих явищ і процесів об'єктивно існуючого світу та суб'єктивної його оцінки мовними засобами. Для визначення неологічного характеру лексичних одиниць пропонують різні параметри: діахронічний, лексикографічний, психологічний, формальної / семантичної нестабільності (М.Т.Кабре). Неологізми належать до пасивного словникового складу мови, але з часом засвоюються нею й переходять до загальноновживаної лексики, утративши свій статус. Серед неологізмів виокремлюються okazіоналізми – індивідуально-авторські новотвори або нові значення відомих слів. Okazіоналізми створюються авторами художніх текстів із метою увиразнення мовлення й не розраховані на загальне вживання, тому їх називають стилістичними неологізмами (О.О.Селіванова).

За способом утворення неологізми поділяються на: формальні, семантичні, синтаксичні (конверсія) і неологізми-запозичення (М.Т.Кабре).

1. Формальний спосіб утворення неологізмів:

- префіксація (*antiespañolista, neovanguardismo, reislamización, superestrella, антикомуніст, антидемпінг, департизація, супербагатий, наддержжава, негласність, передмомент*);

- суфіксація (*uniformizador, interculturalidad, relativizamiento, топорólico, заідеологізованість, позаблоковість, спонсорство, бестселерство, ваучеризація, клонування*);

- словоскладання (*liberaldemócrata, quitahambre, googleadicto, piño soldado, державотворчий, духостійний, енергомісткий, конкурентоспроможний*);

- лексикалізація (*removida, encuadernado, hormigonado, не для преси, зустріч без краваток*);

- об'єднання синтагм (*trabajadora social, violencia doméstica, motor de búsqueda, живий звук, живі гроші*);

- абревіація (*un dvd, el pepe, рухівець, громадівець*);

- акронімія (*cubanglish, turística, сонцемобіль, Aziona*);

- усічення (*protagonista, neocon <neoconservador>, універ, мерс, фест*).

2. Семантичний спосіб утворення: *buscador (informática), parquet (pista de baloncesto), gollegador (jugador de futbol), дах, стріха (прикриття, охорона), архітектор (ідейний*

натхненник), багатий буратіно (ірон.) (особа, яка володіє великою кількістю майна, матеріальними і грошовими цінностями, але недалеко розумом).

3. **Синтаксичний спосіб утворення:** *neoliberal*, *rediseño* <*rediseñar*>, *autogestionar* <*autogestión*>, *anglo* (префікс, який вживається як іменник), *молодий* (ім.), *етно* (префікс, який вживається як прикметник), *трансплантувати* <*трансплантација*>.

4. **Неологізми–запозичення:** *final four*, *aggiornamento*, *after hours*, *ghetto*, *bunker*, *sushi*, *відео*, *нейджер*, *плеер*, *сканер*, *хакер*, *шоу*.

Неологізми можуть відноситися до одиниць, що мають перекладні еквіваленти у МП. Внаслідок аналогічного темпу науково-технічного прогресу, властивого розвинутим країнам, та швидкого розповсюдження технологічних новинок у більшості мов відповідні терміни з'являються майже одночасно (*bilateralidad* – *двосторонність*, *traductibilidad* – *перекладність*, *transversalidad* – *згучкість*, *contraargumento* – *антитеза*). У випадках, коли перекладач має справу з новими лексичними одиницями, які ще не мають відповідників в українській мові, виникає необхідність застосування спеціальних прийомів перекладу, які називаються лексичними трансформаціями. Найбільш уживані лексичні трансформації при перекладі неологізмів – це транскодування (адаптоване транскодування) (*chupachups* – *чупачупс*, *videoinstalación* – *відео інсталяція*, *pager* – *нейджер*, *escáner* – *сканер*), калькування (*turbobomba* – *турбонасос*, *anticanceroso* – *протираковий*, *superestrella* – *суперзірка*), функціональна заміна (*navegación en la red* – *серфінг у мережі Інтернет*) та описовий переклад (*ambientalista* – *захисник навколишнього середовища*, *atemporalidad* – *позамовна реальність*). Див. COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO: UNIDAD 1, PUNTO 3, 6, 17, 22 (*tiempo récord*, *consumismo*, *anti-*, *ranking*), UNIDAD 2, PUNTO 2, 18 (*multifacético*, *desigualdad*), UNIDAD 3, PUNTO 27 (*releer*), UNIDAD 4, PUNTO 2 (*vacacionar*).

Оскільки аббревіація представляє повне слово або словосполучення, то існує два основних способи її передачі МП – переклад за допомогою відповідного скорочення або повного слова чи словосполучення. Перший варіант, який ми розглянемо,

це переклад відповідним скороченням. Такий спосіб перекладу передбачає використання існуючої у МП абрєвіатури-відповідника або створення її (у випадку авторських скорочень): *ETT (Escuela Técnica de Topografía)* – *ТТ (Технікум Топографії)*, *ТС (Topografía Computadorizada)* – *КТ (комп'ютерна томографія)*.

Якщо в українській мові відсутня відповідна абрєвіатура, слід визначити повну форму іспанського скорочення і перекласти її: *CBE (Certificado del Banco de España)* – *Сертифікат Банку Іспанії*. Якщо в МО скорочення вживається кілька разів, перекладач може ввести у ТП відповідну абрєвіатуру у дужках після подання повної форми скорочення, щоб далі у ТП її використовувати.

Повна форма скорочення звичайно перекладається якомога точніше за допомогою калькування так, щоб з відповідної перекладеної повної форми можна було утворити скорочення, однак у деяких випадках доводиться відходити від дослівного перекладу з тим, щоб врахувати норми МП та повніше передати зміст скорочення: *SOV (Seguro Obligatorio de Viajero)* – *Обов'язкова страхова картка туриста*.

Значну частину неологізмів, що складають авторські окаяоналізми, досвідчені перекладачі відтворюють, зберігаючи авторську експресивність за допомогою адекватних словотвірних засобів. Наприклад, відтворюючи пародійовану М.Сервантесом куртуазну мову лицарських романів, перекладач блискуче передає через найвищий ступінь порівняння іспанські новотвори типу: *don Quijote de la manchísima, y su escuderísimo Panza* – *Ламанчнійший Дон Кіхот та зброєноснійший Панса (пер. М.Лукаша)*.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

abreviación, acronimia, composición, diacrónico, expresividad, grado superlativo de comparación de los adjetivos, inestabilidad semántica (formal), lexicalización, léxico común, lexicográfico, métodos de formación, neologismo, occasionalismos, prefijación, préstamo, psicológico, siglación, sintagmación, sufijación.

Tarea 3. Dé ejemplos de traducción de neologismos del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Google obtiene el Premio Príncipe de Asturias de Comunicación.** – Google став лауреатом премії принца Астурійського в галузі засобів інформації.

Заголовки-резюме характеризуються максимальною наявністю опорних елементів тексту, які в компресованій формі передають зміст тексту. Так, у словосполученні *el Premio Príncipe de Asturias de Comunicación* опущено слова *en la categoría de*, які потім зустрічаються у тексті. У перекладі відбувається трансформація декомпресії (*премії принца Астурійського в галузі засобів інформації*) – лінійне розширення, яке вмотивоване як мовними (збереженням норм сполучуваності), так і позамовними факторами (практика вживання в українській мові більш розгорнутих заголовків), та спрямоване на адекватне відтворення змісту ТО в ТП.

2. **Presumir** – пишатися. Дієслово *presumir* має значення ‘*Vanagloriarse, tenerse en alto concepto*’ і зазвичай має негативне значення: *presume de ser inteligente* – *удає з себе розумного*. Іспанські синоніми: *igualarse, alardear, vanagloriarse, imaginarse, fanfarronear, creerse, jactarse*. Українські синоніми: *прикидатися, видавати, корчити з себе*.

3. **Galardonar** – присудити премію. Іспанські синоніми: *laurear, distinguir, premiar, honrar*. Українські синоніми: *нагородити, присудити, відзначити, вшанувати*.

4. **Al considerar que** – вирішивши. Інфінітивна конструкція *al + infinitivo*, українською мовою перекладається за допомогою 1) підрядного речення часу зі сполучниками *після того як, як тільки, коли* (Див. UNIDAD 5, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 16), 2) дієприслівника: *al abrir la puerta* – *відкривши двері*.

5. **Hacer posible** – зробити можливим. Одним із значень дієслова *hacer* є значення каузації, спричинення чогось. Поняття каузації – лінгвістична категорія, яка відображає відношення умови, причини, наслідку, допустовості і мети. Лінгвістичні засоби вираження цієї категорії досить різноманітні в обох мовах. Частіше дієслово *hacer* вживається із інфінітивом, але також із прикметником або

дієприслівником. Конструкція *hacer* + *прикметник* українською мовою передається за допомогою 1) словосполучень *зробити* + *прикметник*, *стати* + *прикметник*: *se hizo obvio* – стало очевидним, 2) каузативного дієслова: *se hizo triste* – засмутився.

6. **En apenas una década** – лише за десятиліття. Слово *apenas* вживається із значенням ‘escasamente o solo’. Див. UNIDAD 3, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 18.

7. **Propiciar** – сприяти. Іспанські синоніми: *ayudar*, *contribuir*, *favorecer*, *coadyuvar*, *patrocinar*. Українські синоніми: *допомагати*, *підтримувати*.

8. **Propiciar el acceso generalizado** – сприяти створенню умов доступу для всіх. Для збереження норм сполучуваності української мови у перекладі відбувається трансформація експлікації – додавання словосполучення *створення умов*. Також відбувається граматична трансформація типу означення: узгоджене (*generalizado*) у МО на неузгоджене (*для всіх*) у МП.

9. **Por encima de fronteras ideológicas** – оминаючи усі ідеологічні кордони. У перекладі використано okazіональний (контекстуальний) відповідник, який виникає у процесі перекладу й зумовлений особистістю перекладача, стилем ТО, особливостями МП. Контекстуальна заміна – це лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій МП (В.І.Карабан). Наприклад: *La candidatura de Google, que se ha impuesto a un total de 25 procedentes de doce países... – Google, переміг у цілому 25 кандидатів із 12 країн...* Дієслово *imponerse* лише у такому контексті отримує значення *перемагати*.

10. **Mostrarse agradecido (satisfecho)** – бути вдячним (задоволеним). У словосполученні *mostrarse* + *дієприкметник* дієслово *mostrarse* частково втрачає свою семантику та перекладається за допомогою дієслова *бути*.

11. **Continuar con el trabajo** – продовжувати працювати. Словосполучення *con* + *іменник* може виконувати різні синтаксичні функції у реченні: означення або обставини. У цьому прикладі сполучення *continuar con* + *іменник* є синонімом

герундіальної конструкції *continuar + герундій* (Див. UNIDAD 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17). *Con + іменник* також може вживатися із дієсловом *seguir*.

12. Nuestra verdadera pasión es poder apoyar a que toda la gente pueda acceder a la información que quiera en el idioma que prefiera.

– Наше справжнє захоплення – це можливість забезпечити усім людям доступ до потрібної їм інформації на будь-якій мові.

1) У цьому перекладі відбувається трансформація у групі складного присудка, де *ser* є дієсловом-зв'язкою, а предикатив виражений двома інфінітивами, модальним дієсловом *poder* та дієсловом *ayudar*. У перекладі українською мовою дієслово *ser* опускається, а роль зв'язки бере на себе вказівна частка *це*. У предикативній частині може а) відбуватися номіналізація першого модального дієслова, якщо експлікується підмет речення (як у прикладі), б) залишатися інфінітив, якщо експлікується присудок речення: *Lo único que quiero, sabe usted, es poder dejar de pensar en todo esto.* – Єдине, що я хочу – перестати думати про це. Друге дієслово залишається в інфінітиві. Така трансформація характерна для всіх присудків, у предикативній частині яких вживається модальне дієслово: *El drama del hombre es tener que decidir en cada instante el qué hacer en el próximo.* – Основна проблема людини – це потреба кожної хвилини вирішувати, що робити наступної.

2) У цьому прикладі також простежується тенденція іспанської мови до використання підрядних речень та дієслівних форм. Українська мова тяжіє до вживання іменникових форм, хоча при цьому втрачається часова віднесеність. Заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови може супроводжуватися частковою або повною перебудовою структури речення, що перекладається. Наприклад, *apoyar a que toda la gente pueda acceder a la información* – забезпечити усім людям доступ до інформації. У цьому реченні дієслово *apoyar* в МП виражено дієсловом *зумовлює*, що і дало можливість використання віддієслівного іменника *доступ* замість підрядного речення: *a que toda la gente pueda acceder*.

3) Також відбувається трансформація означення: *información que quiera en el idioma que prefiera* – потрібна їм інформація на будь-якій мові. У МО означення, виражені підрядними означальними реченнями, трансформуються у прикметник (*потрібна*) та

неозначений займенник (*будь-який*). Про форму дієслова у підрядному означальному реченні в іспанській мові див. UNIDAD 6, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 10.

13. **Formar parte** – входити до складу. Із словом *parte* утворюються такі словосполучення:

dar parte	доповідати, розповідати, доводити до відома
de parte de uno	від когось
en parte	частково
estar de parte de uno	бути на стороні когось
la parte del león	лева частина
parte por parte	поступово

14. **Hacerse con el premio** – отримати премію. Конструкція *hacerse con* + іменник українською мовою перекладається *отримати, взяти, здобути*.

15. **Hacer universalmente más accesible** – зробити більш доступною по всьому світу. У перекладі відбувається перестановка, викликана мовними факторами.

16. **Abogar (por)** – підтримувати. Іспанські синоніми: *respaldar, auxiliar, interceder, apoyar, proteger, defender, patrocinar*. Українські синоніми: *виступати за, захищати, обстоювати, боротися*.

17. **Presidente** – директор. Слова *presidente* та *президент* в іспанській та українській мові не є повними відповідниками. В іспанській мові воно має більш широке значення і відповідає в українській мові словам *директор, голова, начальник, керівник*.

presidente de	EE.UU.	президент США
	del Gobierno	прем'єр-міністр, голова уряду
	de la compañía	директор (президент) компанії
	la Conferencia	голова конференції
	del Departamento	начальник (керівник) управління

18. **Calificar a Google de "auténtica maravilla"** – назвати пошуковий ресурс Google справжнім дивом. Дієслово *calificar de* українською мовою перекладається як *визнати кимось, назвати чимось*.

19. **Dos estudiantes comenzaron su andadura en la Red.** – Двоє студентів почали свій шлях у всесвітній мережі.

20. **Deberse a** – бути пов'язаним.

21. **Seguir creciendo** – продовжувати зростати. Див. UNIDAD 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17.

22. **La empresa comenzó a expandirse de tal forma que de ser un buscador empezó a expandir sus servicios en la red.** – Підприємство розширилося настільки, що з простого пошукового ресурсу перетворилося на компанію, яка пропонує широкий асортимент послуг у мережі. Через неоднорідність словосполучень *ser un buscador* (предмет) та *empezar a expandir sus servicios* (дія), у перекладі відбувається трансформація додавання іменника із узагальнюючим значенням (*компанія*).

23. **El crecimiento que experimentó Google llegó a absorber a YouTube** – В результаті зростання Google до нього приєдналася система YouTube. У цьому реченні змінено перспективу позначення ситуації. Відбувається лексична конверсія дієслова *absorber* на *приєднатися*, а значення конструкції передається за допомогою слів причинної семантики *в результаті*. Конструкція *llegar a + infinitivo* 1) передає кульмінацію, завершення дії, 2) вживається для підсилення значення дієслова. Українською мовою перекладається за допомогою 1) дієслова доконаного виду, 2) підсилювальних слів *так, навіть*.

24. **Poner en marcha** – запустити в дію, розпочати (реалізацію).

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca los títulos de los artículos del periódico "El País" al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 1:

1. Chávez y Uribe sellan su reconciliación. 2. Los incendios de California, incontrolables. 3. El padre del 'Opus' islámico. 4. Menos Coca Cola en los bares. 5. España, en cabeza contra la pobreza 6. El hielo ártico, cerca de su mínimo histórico. 7. Un niño de 8 años, el universitario más joven del mundo

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 2:

1. Yo le manifesté, por mi parte, que algo más había aprendido de lo que sabía en tiempos, pero que realmente no podía *presumir* de grandes conocimientos. 2. Al anochecer, los rivales se reúnen en el café. De mala gana, los perdedores pagan, los ganadores *presumen* de sus trofeos. 3. Llegué a los dieciséis años *presumiendo* de aventuras imaginarias y hablando de cosas que había leído como si las hubiese experimentado. 4. En realidad *presumimos* de memoria pero recordamos pocas cosas y casi nunca lo que en su momento nos pareció fundamental. 5. A mí me pareció que *presumías* de dignidad. 6. Según ella pertenecía a la aristocracia y *presumía* de tener muchos conocimientos. 7. Es un tipo que *presume* de genial y que, gracias a su amistad con un concejal, ha llenado la ciudad de esculturas horribles.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 4:

1. Todos *al entrar* el rey, se han inclinado. 2.Cuál fue mi sorpresa *al descubrir* que mi padre, buen conocedor de los catálogos editoriales, jamás había oído hablar de La Sombra del Viento o de Julián Carax. 3. Se contaron la vida *al saber* que los dos tenían la misma edad. 4. *Al abandonar* la ciudad y enfilarse por la autopista, me volví hacia la derecha y observé un cerro. 5. Súbitamente, *al cruzar* la Plaza Mayor de la ciudad, un individuo joven emergió de la muchedumbre y, saltando al estribo del automóvil, disparó contra la real pareja. 6. Carmen, *al ver* a su amigo, disimula un sobresalto. 7. Supe que me estaba hablando *al sentir* su aliento en la cara.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 5:

1. La noche *se hizo opaca e impenetrable*, la lluvia una mortaja de vapor. 2. *Se me hizo obvio* que no le bastaban las explicaciones que le habíamos dado para justificar nuestro interés y granjearnos su colaboración. 3. La carrera en el taxi *se me hizo infinita*. 4. Muy pronto *se le hizo imposible* no prestar atención a lo que copiaba. 5. La energía de las dos mujeres *hizo posible* que el aspecto de las enfermas se convirtiera en un poco menos lamentable. 6. Su ascenso en aquel mundo tan peligroso fue una sorpresa para todos. Corrió riesgos y tuvo suerte... Usted ha visto los reportajes de prensa,

supongo. Las fotos en el ¡Hola! y demás. Se refinó mucho, obtuvo unos modales y una cultura. Y *se hizo poderosa*. Una leyenda, dicen. La Reina del Sur. 7. Durante unos minutos nadie habló, pues *se hacía necesario* meditar sobre las enseñanzas que contenía la historia que el anciano Suílem acababa de contar

Ejercicio 5. Busque ejemplos de los equivalentes contextuales en la traducción del español al ucraniano.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 10:

1. Primero *se mostró interesado* por mi estado de ánimo. 2. De súbito, Mara *se mostraba atenta* y, además, se abstenía de hacer comentarios acerca de Alfonso. 3. Al verme, los discípulos *se mostraron un tanto sorprendidos*. 4. Ambos *se mostraban seriamente preocupados*. 5. Cuando le expuse mi deseo de celebrar una entrevista con Poncio Pilato, José *se mostró dubitativo*. 6. Ella no *se mostraba enfadada* por el anterior episodio con Edmundo, si bien tampoco quiso saber por qué él estaba cansado. 7. Nunca *se mostraba enfadado* de verdad, lo que aplacaba a Irene, pero también la sacaba de quicio.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 11:

1. Intentaré *continuar con* la búsqueda de un nuevo apartamento. 2. Recomendó *continuar con* su seguimiento y vigilancia, porque en mi opinión, tarde o temprano tendrá que citarse con él, aunque sólo sea para montarle una escena. 3. Indi *sigue con* su narración. 4. La gitana *sigue con* su danza, sonriendo a la gente. 5. El bibliotecario se encogió de hombros y *siguió con* su tarea. 6. Miguel *siguió con* su explicación, en un intento de convencer a su amiga. 7. Ya en casa *siguió con* las llamadas para la fiesta a sus antiguos amigos.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 12:

1. Yo lo que quiero *es poder aportar* mis ideas al montaje y que al final la obra no sea el producto de un sólo señor. 2. La intención de los representantes europeos *era poder hablar* con ciudadanos,

independientemente de sus ideas políticas y a pesar de la lucha. 3. Uno de mis sueños *era poder dedicarme* a esto y vivir de ello, y eso creo que lo he conseguido. 4. Lo que encuentro terrible *es tener que hablar* tanto de solidaridad, porque esto quiere decir que somos poco solidarios. 5. A mí lo que me trastorna, Daría, *es tener que decidir*. 6. Lo insoportable *era tener que* darle ahora la razón a ella. 7. No me parece justo que llame ciego a un hombre cuya única ilusión *es poder configurar* su propio destino.

Ejercicio 9. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 14:

1. Jean Jacques *se hizo con* falsos pasaportes para él, su esposa y su hijo, y los tres partieron hacia Burdeos el 6 de marzo de 1793. 2. Fue él quien consiguió las pruebas y *se hizo con* los documentos que demostraban mi culpabilidad. 3. Respiró hondo y *se hizo con* el control de sus sentidos. 4. De igual manera *se hizo con* los primeros datos de una parte importante de la historia de María. 5. El duque de Braganza *se hizo con* el poder en Portugal, de donde se proclamó rey Juan IV. 6. A menudo por la tarde abría un armario macizo y tosco, y *se hacía con* un libro. 7. Chalán sale de su escondite, abre de un tirón la puerta del coche y *se hace con* las llaves del contacto.

Ejercicio 10. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 23:

1. La novela relataba la historia de un hombre en busca de su verdadero padre, al que nunca *había llegado a conocer*. 2. La verdad es que nunca *llegué a conocerle* a fondo. 3. Mateo nunca *llegó a cobrarle* ni un céntimo. 4. El señor Fortuny no *llegó a ver* el fin de la guerra. 5. Te dirigías al cine para ver una película pero no *llegaste a entrar*. 6. Pero nada de esto pude *llegar a pensar* aquella tarde en la terraza de los Castaños. 7. Con la ayuda de Dios, Antoni Fortuny tenía la certeza de que podía *llegar a ser* un hombre mejor de lo que lo había sido su propio padre.

Ejercicio 11. Busque todas las acepciones de las palabras *premio, revolución, información* en español y *премія, революція, інформація* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones

de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 12. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

otorgar, galardón, frontera, estímulo, pasión, disfrutar, rival, objetivo, usuario, labor, proyecto, comunicación, maravilla, sostener, andadura, página, fundación, experimentar, situar.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Jóvenes enganchados al movilmánia

Al principio el móvil se asoció a la imagen del yuppie. Era un artículo de lujo, costaba alrededor de 500.000 pts. y pesaba lo suyo.

Hoy existen en el mercado pequeños móviles de alegres colores que no llegan a cien gramos y a precios muy asequibles. Y en torno a ellos empieza a ser familiar la imagen de un chaval de 14 años manejando con gran maestría las teclas del pequeño teléfono para enviar un mensaje a sus amigos.

Jóvenes entre 12 y 18 años se han convertido en los nuevos exponentes de la movilmánia. Las empresas de telefonía móvil han encontrado un gran filón.

Las principales operadoras de telefonía en nuestro país -Telefónica, Airtel y Amena- vieron que relacionar el móvil con los ejecutivos no era rentable, así que una vez conseguido ese mercado buscaron otras fuentes de alimentación. Para ello había que crear la necesidad del móvil. Llegar hasta el público más joven no fue difícil. Esta generación ha estado en contacto con la tecnología casi desde la cuna: vídeos, walkman, Internet, videojuegos, reproductores de CD. Su nivel de consumo en estos campos es superior al de un consumidor medio. Están acostumbrados a tenerlo todo y son capaces de invertir el total de sus ingresos para mantenerse a la última. En apenas un año y medio

el teléfono móvil llegó masivamente a los menores de 18 años, convirtiéndose en el regalo de moda. Paralelamente se les vendió también a los padres: "Proporciona tranquilidad". "Tenemos en todo momento localizados a nuestros hijos".

Al principio, y como estrategia de marketing, se regalaron miles de móviles. El objetivo era perder el miedo a un elemento que siempre había pertenecido a un grupo de élite, e incorporarlo a la vida cotidiana.

www.revistafusion.com

Texto 2

Se calcula que para el año 2005 más de mil millones de hogares tendrán un televisor. La influencia que este pequeño electrodoméstico ha ido adquiriendo en nuestras vidas es de tal magnitud que incluso se le ha intentado dotar de vida propia. ¿Es buena o mala la televisión? Hace llorar, incita al consumo, a veces informa, te lleva de viaje, te excita, genera adicción, fomenta tu imaginación, te acompaña, te relaja, te enseña, te ayuda casi casi a volar... ¡Cuántas cosas puede provocar este conjunto de imágenes y voz que transmite esta pequeña caja de 625 líneas!

Share, rating, índice de audiencia... diferentes palabras para designar un mismo concepto: qué número de espectadores están viendo un determinado programa. Este dato que a simple vista no dice nada es el que marca el éxito o fracaso de un programa -sea bueno o no-. Es el que determina el número de anuncios con el que nos flagelan en los intermedios, e incluso cuántas pausas puede llegar a tener el espacio que estamos viendo. Este índice también marca el precio que va a pagar el anunciante por salir justo en ese momento -más audiencia, más dinero-. Y más cosas. Esos datos van a decidir al final qué programas se van a emitir en las diferentes cadenas y a qué horas. Como dice una ley en economía, la oferta es la que determina la demanda. Pero, ¿de dónde surgen esos datos? ¿Cómo se mide la audiencia de un programa? Si usted piensa, al igual que muchos, que existe un pequeño sensor en su aparato que manda información a un ordenador central informando qué programa ve, cuánto tiempo está pegado al televisor y con quién... está muy equivocado. Siento decirle que usted no es representativo.

Existen empresas que deciden quién es la audiencia: van casa por casa, ofrecen el producto, seleccionan varios hogares e instalan en

cada domicilio un aparatito llamado audímetro. Una de las empresas españolas de mayor influencia -Sofres- tiene instalados tres mil aparatos en todo el país. Si tenemos en cuenta que en España existe una población de casi cuarenta millones de personas, nos podemos hacer una idea del índice de representatividad y del universo del que esos datos son extraídos.

www.revistafusion.com

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

аудиторія, бути рентабельним, викликати залежність, відправити повідомлення, вкладати гроші, доступні ціни, електроприлад, з колиски, залучити до повсякденного життя, заспокоювати, змушувати плакати, золотonosна жила, кількість глядачів, мати вплив, мобільні оператори, надсилати інформацію, перерва, передавати, показувати програму, попит визначає пропозицію, предмет розкоші, пропонувати продукт, реклама, рекламодавець, рівень споживання, розвивати уяву, свідчення надмірного захоплення мобільними телефонами, слідкувати за останніми новинками моди, спонукати до споживання, справно порасться із клавішами телефону, ставати звичною, успіх чи невдача програми.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Холодне, гаряче та Інтернет

Дедалі більше людей відчуває – із засобами масової комунікації щось відбувається. ЗМІ дісно змінюються, але в який бік?...

Думок на цю тему в пресі безліч, але ґрунтовних досліджень, на жаль, обмаль. Ще в середині 60-х минулого століття канадський учений-соціолог Маршал Маклюен (Marshall McLuhan) провів детальний теоретичний аналіз впливу засобів масової комунікації (ЗМК) на соціальний розвиток, особливо в контексті появи того, що сьогодні умовно називається "сучасність". Саме Маклюен одним із перших сказав про зростаючий вплив ЗМК на всі сторони соціального розвитку, на становлення розуму і почуттів власне самої людини.

Послуговуючись джазовою термінологією, канадський вчений розділив усі ЗМК на "гарячі" і "холодні", поклавши в

основу поділу відмінності в ефектах дії того або іншого. Ефект дії залежить від того, наскільки сильно органи чуття залучені в сприйняття повідомлення. "Холодною" називають комунікацію, що відразу активізує всі канали, не лишає нам права подумати; у такому разі сприйняття інформації стає у край пасивним.

Якщо ж сприйняття йде тільки по одному каналу (наприклад – читання тексту), то ми вимушені активувати інші види роботи психіки самостійно (під час читання у свідомості виникають зорові образи – і вони не "нав'язані" нам, а є результатом роботи свідомості) – це вже "гарячі" ЗМК. Крім того, ми можемо відсторонитися від змісту повідомлення, в думках зайняти іншу позицію, бути більш критичними в сприйнятті змісту повідомлення.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

засоби масової комунікації	medios de comunicación
детальний теоретичний аналіз впливу засобів масової комунікації	análisis teórico detallado de la influencia de los medios de comunicación
соціальний розвиток	desarrollo social
становлення розуму і почуттів людини	formación del intelecto y los sentimientos de la persona
"гарячі" і "холодні" ЗМК	medios "calientes" y "fríos"
ефект дії	efecto de la acción
органи чуття	órganos de sentidos
зорові образи	imágenes visuales
бути більш критичними	ser más crítico
сприймати зміст повідомлення	percibir el contenido del mensaje

TRADUCCIÓN BILATERAL

Manuel Castells: "Internet es la base del desarrollo futuro, como hace un siglo lo fue la electricidad"

Profesor de Investigación en la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) y catedrático de Sociología en Berkeley (California), el catalán Manuel Castells es, a sus 62 años, uno de los mayores expertos

mundiales en Internet. Como tal, asesora al secretario general de la ONU, Kofi Annan, sobre Tecnologías de la información.

P: – Кofi Аннан якось зазначив, що у сучасній мережі Інтернет занадто багато розважальної інформації, призначеної для споживачів з багатих країн, і не вистачає соціально орієнтованої інформації, яка могла б змінити життя людей, котрі живуть у бідних регіонах.

R: –Es así. Mucha de la información básica sobre educación, salud, agricultura y otros temas que necesita la gente de zonas poco desarrolladas y que cambiaría su nivel y sus expectativas de vida podría divulgarse fácilmente a través de internet. Hay estados, como Sudáfrica o Chile, que están haciendo cosas en este sentido, pero la mayoría hace muy poco o nada. Y, además, en muchos países las telecomunicaciones son sólo un sector especulativo.

P: – Хто має розміщувати у мережі соціально орієнтовану інформацію, якої не вистачає?

R: –Donde la sociedad civil y el mercado no llegan, ahí deben actuar los gobiernos y las instituciones públicas, incluida la ONU.

P: – Декілька африканських країн звернулися із проханням про створення спільного фонду для глобального розвитку інформаційного суспільства, і заможні країни відповіли, що такі пропозиції слід розглянути. Чи вважаєте Ви, що цей фонд може стати дієвою та корисною системою?

R: –Sin duda. Yo lo propuse hace tiempo y lo mismo han hecho otros expertos. Hace falta un nuevo Plan Marshall. Lo llamo así recogiendo el nombre del plan con el que EE UU ayudó a Europa tras la Segunda Guerra Mundial, en una operación que fue beneficiosa para ambas partes. Ahora se trata de que el Norte ayude al Sur a entrar en la sociedad de la información. Los fondos necesarios deberían ser aportados por los gobiernos y por las multinacionales del sector, cuidando que las partidas se asignasen a proyectos concretos y vigilando su aplicación.

P: – Завжди, коли йдеться про інвестування розвитку нових технологій, виникають сумніви, чи можуть вони мати пріоритетний статус порівняно з іншими сферами життя?

R: –La tecnología es transversal, impregna todos los aspectos de la sociedad. Hay que entender que internet es, en la sociedad de la

información, el equivalente a la corriente eléctrica en la época de la revolución industrial. Son la base del desarrollo del futuro y en muchos casos la única manera de mejorar la economía, la salud o la enseñanza de las zonas en desarrollo.

El reciente regreso de Manuel Castells a España para trabajar en la Universitat Oberta de Catalunya, un centro pionero en la enseñanza virtual, y hacerse cargo del Internet Interdisciplinary Institute le ha servido para retomar contacto con la realidad del país. En el estudio que ha dirigido y publicado con el título de *La societat xarxa a Catalunya* ("La sociedad red en Cataluña"), habla de la existencia de una importante brecha entre la población, a causa de la edad y la educación.

P: – Як впливає вік та освіта людини на її ставлення до нових технологій?

R: – Si observamos a las generaciones jóvenes, hasta 30 años, vemos que tienen un nivel de estudios similar al de otros países de nuestro entorno y que son usuarios habituales de la red. En cambio, entre los mayores de 50 años, el nivel de estudios es mucho más bajo (herencia directa del franquismo) y el número de usuarios de la red es bajísimo. Hay un contraste brutal entre la población joven, que está participando en el cambio tecnológico, y la población mayor, que está quedando al margen.

P: – Інтернет є відкритою системою, але що стосується продажу продуктів інформаційних технологій, то ця сфера повністю контролюється однією фірмою. Чи не впливає це на розвиток інформаційного суспільства?

R: – Sí, negativamente. Como muchos internautas, soy antimicrosoft y creo que vivimos bajo un imperialismo tecnológico que es nocivo por cultura y por efectos económicos. Hay países en los que el coste de un sistema operativo equivale al salario de meses de un trabajador. Los sistemas de código abierto, cuyo emblema es Linux, se están aplicando ya para muchas cosas y en un plazo razonable de tiempo dominarán el escenario. Están elaborados por gente que quiere compartir el conocimiento y permiten que cada uno haga libremente las adaptaciones locales y puntuales que se necesiten, que son infinitas.

www.muyinteresante.es

Léxico de apoyo

catedrático	тут. професор кафедри
asesorar	бути радником
sobrar contenidos lúdicos	занадто багато розважальної інформації
usuarios de los países ricos	користувачі із багатих країн
contenidos sociales	соціально орієтована інформація
divulgarse fácilmente	легко розповсюджуватися
las telecomunicaciones es un sector especulativo	сектор телекомунікаційних технологій існує лише теоретично
instituciones públicas	державні організації
fondo común para el desarrollo global	спільний фонд для глобального розвитку
sociedad de información	інформаційне суспільство
aportar los fondos	робити грошові внески
las multinacionales	міжнародні компанії
asignar	призначати (гроші)
ser prioritario	мати пріоритетне значення
impregnar todos los aspectos de la sociedad	пронизувати усі сфери суспільства
corriente eléctrica	електричний струм
brecha	розрив
productos informáticos	продукти інформаційних технологій
sistema operativo	операційна система

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) el papel de los medios de comunicación en nuestra sociedad;
- 2) los cambios que han pasado en la vida con el descubrimiento de internet;
- 3) el futuro de los medios de comunicación;
- 4) la prensa actual: su papel en la sociedad, tipos de ediciones.

Repaso del vocabulario de la Unidad 7

Присудити премію – premio Príncipe de Asturias – в галузі засобів масової інформації та гуманітарних наук – acceso

generalizado – культурна революція – por encima de las fronteras – справжнє захоплення – verdadera pasión – мати доступ до інформації – derrotar a la agencia fotográfica – дати можливість – usuario de Internet – роздуми судейської колегії – enorme capacidad – залучення до соціальних проєктів – crecer hasta límites insospechados – нові технології – el valor de la compañía ascendió – послуга прогнозу погоди – la información está disponible – підприємство, яке спеціалізується на рекламі – en parte – сприяти розвиткові читання та навчання – la parte del león – пошуковий ресурс – crear la necesidad – засмутитися – manejar con gran maestría – доповісти начальству – ser rentable – поступово – estar en contacto con la tecnología – основні телефонні оператори – perder el miedo – маркетингова стратегія – adquirir influencia – визначати попит – determinar el número de los espectadores – вкладати гроші – marcar el precio – середній споживач – índice de representatividad – надіслати повідомлення – ser más crítico – запустити в дію – desarrollo social – органи чуття – divulgarse fácilmente – зорові образи – brecha – Південна Африканська Республіка – productos informáticos – генеральний секретар ООН – sociedad de información – дієва та корисна система – en un plazo razonable – державні організації – participar en el cambio tecnológico – операційна система – hacer libremente las adaptaciones – бути радником – impregnar todos los aspectos de la sociedad – ділитися знаннями – ser prioritario.

Unidad 8

SALUD

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Sólo humo

Mata más el tabaco que las guerras. Las cifras aparecen detalladas en un revelador libro del historiador Allan M. Brandt sobre el siglo del cigarrillo, ese objeto cotidiano cuyo consumo crece entre los jóvenes.

Los mayores criminales del siglo XX no fueron Hitler, Stalin ni Mao Ze Dong, ni las peores mortandades las causaron las dos guerras mundiales o las epidemias masivas. El criminal más dañino, el virus más letal, ha sido el cigarrillo, cuya edad de oro coincide casi exactamente con ese "siglo corto" del que hablan los historiadores, que va de 1914 a 1989, del comienzo de la Primera Guerra Mundial a la caída del muro de Berlín. Fue precisamente en la guerra del 1914 cuando se generalizó el hábito de fumar cigarrillos manufacturados industrialmente, menos populares hasta entonces que el tabaco de pipa o los puros, incluso que el tabaco mascado. Cabe la posibilidad de que dentro de un siglo la idea de fumar cigarrillos en lugares públicos parezca tan repulsiva y tan improbable como nos parece a nosotros la de masticar tabaco y escupir saliva. La Primera Guerra Mundial empezó el siglo XX y trajo la costumbre de fumar cigarrillos, igual que la mucho menos perjudicial de llevar reloj de pulsera. Un año antes de la caída del muro, en 1988, se estableció la evidencia de que el tabaco es una sustancia altamente adictiva. Hasta entonces las compañías tabaqueras lo habían negado con todo lujo de argumentos de apariencia científica, igual que negaron durante muchos años y ocultaron lo que ya sabían, que el tabaco mata. Mató en el siglo XX a unos cien millones de personas y sigue matando

cada año, sólo en los Estados Unidos, a medio millón: más que el SIDA, las drogas ilegales, el alcohol, el suicidio y el homicidio juntos.

Las cifras están en un libro muy reciente, *The cigarette century*, del historiador Allan M. Brandt. Es una enciclopedia alucinante de todo lo que puede saberse sobre ese objeto cotidiano y trivial que en un país como España sigue estando casi en todas partes, en tantas manos que gesticulan que apenas reparan en él pero que sufrirían un grave contratiempo si no lo tuvieran. En las películas de la edad dorada de Hollywood las mujeres más hermosas sostenían cigarrillos y expulsaban despacio el humo para ser más seductoras, y los hombres para ser más viriles. En los años veinte los cigarrillos eran un símbolo de la emancipación femenina, igual que las faldas y las melenas cortas y los labios pintados de rojo.

El tamaño del negocio de tabaco ha sido y es inconcebible: casi tanto como la escala del desastre y el cinismo de las compañías tabaqueras, de los abogados que las han defendido, de los gobiernos y los parlamentos que han sido manipulados y corrompidos por ellas. El libro de Brandt es un estudio de los mecanismos psicológicos de la adicción, ese fenómeno tan misterioso en virtud del cual un organismo busca obstinadamente su propia destrucción, o de la no menos misteriosa capacidad humana para el autoengaño. El siglo de los cigarrillos ha sido también el de la publicidad, que no habría llegado a ser tan poderosa sin las montañas literales de dinero de los anuncios de tabaco, que han asociado embusteramente su consumo a todos los espejismos de la vida moderna: a la salud, a la juventud, al deporte, a la creatividad, al éxito. Viene siendo un siglo letal, pero va a ser mucho más largo: el descenso del consumo de cigarrillos entre los adultos de Europa y de los Estados Unidos se compensa con su crecimiento aterrador entre la gente joven y en los países atrasados o emergentes. Uno termina el libro con una mezcla de gratitud por todo lo que ha aprendido, de resignación y de ira. Una de las pocas cosas que se pueden afirmar con seguridad del siglo XXI es que los cigarrillos matarán en él a muchas más personas de las que mataron en el XX.

www.muyinteresante.es

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ

Переклад фахової лексики становить основу наукового перекладу, важливого засобу міжкультурної комунікації, і постійно привертає увагу дослідників. Окремо та в поєднанні з іншими мовознавчими проблемами різні аспекти перекладу термінів (етимологічні основи термінотворення; термінологічна синонімія та омонімія; стандартизація термінів; перекладацькі трансформації тощо) висвітлювалися у працях Е.Ф.Скорородька, Т.Р.Кияка, В.І.Карабана, Ю.А.Зацного, З.І.Комарової, Ф.А.Циткіної. Термін – слово чи сполука, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування в науці, виробництві, техніці, мистецтві, у конкретній галузі знань чи людської діяльності. Термінологія – це обмежена підсистема усередині загальної лексичної системи даної мови. Термін, маючи власні специфічні особливості, не перестає бути словом – повноправним членом лексичної системи мови. Переклад термінів – це точне відтворення оригінального терміна засобами МП за умови збереження змісту й стилю (Т.Р.Кияк). Для повної передачі поняття оригіналу слід не лише знаходити в МП адекватні терміни та відповідні лексичні одиниці, але й відбирати необхідні граматичні форми й стилістичні чинники.

Головними вимогами до термінів є системність; наявність класифікаційної дефініції; прагнення до моносемічності й конкретизації в межах терміносистеми й до прозорості внутрішньої форми; жорстка конвенційність; стилістична нейтральність; залученість до системи понять певної галузі; відповідність нормам мови, що запобігає появі професійних жаргонізмів; точність і короткість; дериваційна здатність; інваріантність як відсутність віріантів і синонімів; висока інформативність (О.О.Селіванова).

За словами В.І.Карабана, "з точки зору практики перекладу всі елементи денотативної системи МО поділяються на дві групи:

1) ті, що вже мають відповідники ("перекладні еквіваленти") в МП;

2) ті, що не мають відповідників в МП ("безеквівалентні одиниці").

У перекладі термінів, які не мають відповідників, використовуються всі лексичні трансформації, перераховані в UNIDAD 3, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN.

Т.Р.Кияк пропонує такі рекомендації перекладачам, які стосуються термінологічних аспектів перекладу:

- в перекладі повинні використовуватися терміни, затверджені відповідними державними стандартами;
- перекладач повинен враховувати, до якої області науки й техніки відноситься термін, що перекладається, особливо іноземний;
- якщо в ТО трапляється термін, не зафіксований у науково-технічних словниках, то перекладач має сам підібрати перекладний еквівалент, використовуючи довідкову літературу, або ж проконсультуватися у спеціаліста; в крайньому випадку термін можна перекласти описовим шляхом;
- у ТП слід уникати синонімічного використання термінологічних одиниць; усі терміни, символи, скорочення мають бути уніфіковані;
- якщо в ТО знайдена смислова помилка, пов'язана з написанням терміну, перекладач зобов'язаний дати відповідний до оригіналу переклад, а в посиланні вказати на помилку й навести правильний варіант;
- чужі для МП терміни повинні залишатися в перекладі й записуватися в дужках;
- назви латиною не перекладаються й залишаються в первісному вигляді;
- не допускається довільне скорочення термінів;
- номенклатури залишаються в оригіналі;
- одиниці фізичних величин, спеціальні знаки мають відповідати технічним стандартам.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

abreviatura, adecuación a las normas de la lengua, carácter estilístico neutral, carácter nominativo, comunicación intercultural, definición, estandarización de términos, estructura del término,

equivalente, factores estilísticos, formación de términos, integridad semántica, invariabilidad, léxico común, léxico especializado, motivación, objeto referente, potencial derivativo, precisión, rama de la ciencia, sistema terminológico, traducción científica, unidades sin equivalente, uso diferente de la misma palabra.

Tarea 3. Dé ejemplos de la traducción de los términos de diferentes ramas de la ciencia del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Aparecen detalladas** – наведені точні цифри. Див. Unidad 3, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 26.

2. **Libro revelador** – правдива книга. Можливі словосполучення:

hecho (detalle)	revelador	показовий факт
respuesta		чітка, виразна, прозора відповідь
situación		прояснювальна ситуація
solución		логічне, вірне рішення

3. **Objeto cotidiano** – звична річ. Іспанські синоніми: *habitual, trivial, diario*. Українські синоніми: *буденний, повсякденний, звичайний*.

4. ... **no fueron Hitler, Stalin ni Mao Ze Dong** – не були Гітлер та Сталін, ані Мао Цзедун. Частка *ni* вживається в заперечних реченнях, в яких вже присутнє заперечення із часткою *no*. В таких випадках *ni* має не лише заперечне значення, але також і підсилювальне. Українською мовою ця частка передається за допомогою заперечних часток *не, ні*.

Частка *ni* може стояти перед присудком речення і мати значення *навіть не*: *¡Ni lo pienses hacer!* – *Навіть і не думай цього робити!*

5. **Mortandad** – епідемія, пошесть. Іспанські синоніми: *hecatombe, desastre, matanza, carnicería, degollina*. Українські синоніми: *масова смертність, масове вбивство, геноцид, трагедія, побоїще*.

6. **El criminal más dañino, el virus más letal** – найжорстокіший вбивця, найсмертельніший вірус. Для

підсилення образу автор ТО використовує контекстуальні, або okazіональні синоніми. Такий тип синонімії встановлюється в конкретній комунікативній ситуації або в певному контексті. В тексті уроку зустрічаються синоніми, які також у тексті виконують функцію підсилення головної ідеї автора: *objeto cotidiano y trivial – звичайна, буденна річ*. У перекладі для збереження адекватності не слід скорочувати такі синонімічні ряди і намагатися відтворити усі відтінки синонімії.

Однак, в іспанській мові, зокрема в юридичних документах, збереглися архаїчні формули, побудовані на вживанні синонімів. Як правило, у перекладі один із синонімів опускається. Наприклад: *se personen en forma y comparezcan – мають з'явитися; serán nulos y no surtirán efectos – будуть анульовані (втрачать силу); daños y perjuicios – збитки*.

7. Coincidir – припадати. В тексті уроку слово *coincidir* має значення 'Concurrir simultáneamente en un mismo lugar o tiempo' та вживається із прийменником *con*. Іспанські синоніми: *coexistir, ajustarse, concordar, corresponder, concurrir*. Українські синоніми: *випадати, приходиться*. Також дієслово *coincidir* може мати значення 'Estar de acuerdo': *todos coincidimos en esa opinión – ми всі погоджуємося з тією думкою* та 'Encontrarse simultánea y casualmente varias personas en el mismo lugar': *coincidió con ella en el estreno de tu película – ми зустрілися на прем'єрі твого фільму*.

8. Hábito de fumar – звичка палити. В іспанській мові слід розрізнити слова *hábito* та *costumbre*. Словник синонімів іспанської мови зазначає: "Buenos o malos hábitos quiere decir buena o mala crianza, más o menos urbanidad. Buenas o malas costumbres quiere decir moralidad o disolución, virtud o vicio. Una persona de muy malos hábitos, por defecto de educación, puede tener excelentes costumbres; una persona de malas costumbres puede tener excelentes hábitos domésticos. En fin, el hábito se refiere a la casa; la costumbre, a la opinión pública. El hábito es el individuo; la costumbre es el hombre". В українській мові відповідниками цих понять можуть бути *звичаї, традиції, норів, погляди, ідейні засади*. Українською мовою ці слова перекладаються залежно від норм сполучуваності:

HÁBITO

esclavo del hábito	раб звички
hábito de las gentes	народні традиції
vestir hábito	бути духовної особою
colgar hábito	скласти з себе духовний сан
mantener el hábito	підтримувати традиції
hábito lector (de lectura)	звичка читати

COSTUMBRE

fiel a su costumbre	вірний традиціям
por costumbre	за традицією
de costumbre	зазвичай
tener costumbre	зазвичай щось робити, мати звичку
comedia de costumbres	комедія звичаїв
usos y costumbres	традиції та звичаї, побут та звичаї

9. Cigarrillos manufacturados industrialmente – сигарети, вироблені на заводі. Українською мовою слово *industrial* перекладається залежно від норм сполучуваності:

complejo	industrial (-es)	промисловий комплекс
revolución		промислова революція
música		музика техно
ámbito		сфера промисловості
residuos		промислові відходи
ley de seguridad		закон про безпеку на виробництві
el (empresario)		промисловець, фабрикант, підприємець у сфері промисловості
plan		план розвитку промисловості
tejido		мережа промислових підприємств

10. Cabe la posibilidad – можливо. Дієслово *caber* має значення ‘Ser posible’ – *бути можливим: cabe esperar de él cualquier cosa* – від нього можна очікувати будь-що.

11. Lugares públicos – громадські місця. Українською мовою слово *público (-a)* перекладається залежно від норм сполучуваності:

Universidad	público (-a)	державний університет
salud		охорона здоров'я
oferta		публічна пропозиція
hablar en		виступати на публіці
opinión		громадська думка

12. Repulsivo – відразливий. Іспанські синоніми: *desagradable, inmundo, asqueroso, pútrido, nauseabundo*. Українські синоніми: *бридкий, паскудний, потворний, почварний, огидний*.

13. Improbable – маловірогідний. Заперечний префікс *in(im)-* може використовуватися для перекладу словотвірної моделі із префіксом *мало-*: *imposible* – *маловірогідний*, *inusual* – *маловживаний*, *inexpresivo* – *маловиразний*. Але іспанський префікс *in(im)-* має значення відсутності певної характеристики, тому такий переклад може бути адекватним лише за умови контексту. Повним еквівалентом цього префіксу є український префікс *не*: *inconcebible* – *непомітний*, *imposible* – *неможливий*. Для відтворення українського префіксу *мало-* слід вживати модель *росо* + *прикметник*, *de ruso* + *іменник*: *malopomítniy* – *росо perceptible*, *malovíroгідniy* – *росо probable*, *malobezpéchniy* – *de poca seguridad*.

14. Perjudicial – шкідливий. Українською мовою слово *perjudicial* перекладається залежно від норм сполучуваності:

efecto	perjudicial	шкідливий вплив
tecnología		шкідлива технологія
situación		небезпечна ситуація
uso		використання, яке шкодить навколишньому середовищу
conducta		дії, які заважають (шкодять) іншим

15. Sustancia altamente adictiva – речовина, яка викликає високий ступінь залежності. У перекладі відбувається трансформація типу означення: узгоджене трансформується у неузгоджене. Див. UNIDAD 7, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 8.

16. Se estableció la evidencia – було доведено факт. Іспанські синоніми *evidencia*: *convicción, certeza, certidumbre, seguridad, demostración*. Українські синоніми: *очевидність, явність*. Із словом *evidencia* утворюються такі словосполучення:

poner algo en evidencia, evidenciar	доводити, свідчити
rendirse ante la evidencia de algo	визнати незаперечним
quedar en evidencia	стати явним, очевидним

17. Negar con todo lujo de argumentos – заперечувати як тільки могли. La palabra *lujo* puede tener el significado de ‘Abundancia de cosas no necesarias’: *me lo explicó con todo lujo de detalles* – він пояснив мені це в усіх деталях.

18. Sigue matando – продовжує вбивати. Див. UNIDAD 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17.

19. Reparar – звертати увагу. У тексті уроку дієслово *reparar* має значення ‘Mirar con cuidado, notar, advertir algo’. Іспанські синоніми: *fijarse, notar, darse cuenta, percatarse, advertir, percibir, mirar*. Українські синоніми: *помічати, відзначати*.

20. Sufrir un grave contratiempo – пережити складний момент.

Українською мовою дієслово *sufrir* перекладається залежно від норм сполучуваності:

sufrir	dolor	відчувати біль
	decepción	пережити розчарування
	hambre	голодувати, відчувати голод
	incremento	зростати
	paralización	бути паралізованим (перен.), не розвиватися, не рухатися
	ataque	пережити удар, зазнати удару
	amenaza	відчувати загрозу
	dificultad	мати складнощі

Іспанські синоніми *contratiempo*: *obstáculo, percance, accidente*. Українські синоніми: *злигодні, негода, випробування, проблеми*.

21. El tamaño del negocio de tabaco – обсяги торгівлі тютюновою продукцією. У перекладі вжито трансформацію конкретизації *tabaco* – *тютюнова продукція*. У цьому випадку конкретизація викликана збереженням норм сполучуваності в українській мові. Див. UNIDAD 3, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN.

22. Estudio – дослідження. Іспанські синоніми: *análisis, investigación, observación, examen*. Українські синоніми: *вивчення, розвідка*. Українською мовою слово *estudio* перекладається залежно від норм сполучуваності:

en estudio	у процесі вивчення
tener estudios	мати освіту
bolsa de estudios	стипендія

plan de estudios	навчальний план
horario de estudios	розклад занять
área de estudios	галузь досліджень
tema de estudios	тема дослідження
viaje de estudios	стажування
compañero de estudios	однокурсник, однокласник
libro de estudios	підручник
programa de estudios	навчальна програма
centro de estudios	учбовий заклад

23. Fenómeno – явище, подія. Інтернаціоналізми у процесі запозичення з іншої мови та їх адаптації у мові, до якої вони входять, змінюють своє експресивне забарвлення. У процесі запозичення втрачаються або додаються семи, змінюється їхня сполучуваність. Інтернаціональне слово може мати іншу стилістичну маркованість, тобто бути притаманним іншому стилю мови. Так, в іспанській мові слово *fenómeno* має більш широке значення і може позначати будь-яке явище: ‘*Toda manifestación que se hace presente a la consciencia de un sujeto y aparece como objeto de su percepción*’, на відміну від української, де слово *феномен* має значення ‘рідкісне, незвичайне, виняткове явище’.

24. Buscar obstinadamente – наполегливо (завзято) шукати

25. Capacidad humana – здатність людини. Під час перекладу похідних слів із коренем *humano* виникає чимало труднощів. У загальних рисах можна провести такі паралелі між іспанською та українською мовою:

humano	людський; той, що відноситься до людини
humanista	гуманний
humanidad	людство
humanismo	гуманність, людяність
humanidades	гуманітарні науки

Однак у сталих словосполученнях переклад може відрізнитися:

cuerno	humano (-a) (-s)	тіло людини
factor		людський фактор
Derechos		права людини
desarrollo		розвиток людства
valor		людський фактор
ser		людина

acervo	humanístico	здобутки людства
pensamiento		філософія гуманізму
saber		гуманітарне знання

26. Autoengaño – самообман. Найпродуктивнішим префіксоїдом в іспанській мові є *auto-*, що зумовлено його комбінаторними можливостями. Префіксоїдами називають форманти греко-латинського походження, які, на відміну від префіксів, мають семантичну та синтаксичну автономію. Префіксоїд *auto-* сполучується із іменниками, прикметниками та дієсловами та може мати значення ‘направленість на себе’, ‘той, що відносить до автомобілів’, ‘автоматичний’. У перекладі українською мовою йому відповідає український префікс *само-*, грецький префіксоїд *авто-* або окремі лексичні відповідники:

auto- – само-	auto- – авто-	auto- – лексичні відповідники
autoengaño – самообман autoanálisis – самоаналіз autocontrol – самоконтроль autodefensa – самозахист autodidacta – самоук autogobierno – самоврядування	autobiografía – автобіографія autocracia – автократія	autodominio – витримка autocar – туристичний автобус autocasa – причеп, "дім на колесах" autocontrato – ведення справ у своїх інтересах

Під час зворотного перекладу також слід враховувати той факт, що не всім словам із префіксом *само-* відповідає префіксоїд *auto-* в іспанській:

само- – прості лексичні відповідники	само- – описовий переклад
самогубство – suicidio самостійний – independiente самовихваляння – fanfarronada	самоприниження – humillación de sí mismo, самопочуття – estado de ánimo, de salud, самоусунутися – desistir (apartarse) voluntariamente, самоціль – objetivo

27. Viene siendo un siglo letal – Вже сьогодні це століття принесло багато смертей. Конструкція *venir* + *infinitivo* Див. Unidad 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17.

28. Aterrador – жахливий. Іспанські синоніми: *tremendo, espantoso, terrorífico, impresionante, pavoroso, horrible, terrible*. Українські синоніми: *поганий, страхітливий, погрозлиий, моторошний*.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 4:

1. No puso don Arnaldo *ni* atención, *ni* interés en la caza. 2. Yo no quería decirle nada *ni* darle ninguna explicación, así que me callé. 3. Pero no quise decir nada, repito, *ni* mucho menos protestar, como hacen ahora los niños hasta conseguir lo que quieren o evitar lo que no quieren. 4. He de confesar que *ni* al comienzo, *ni* a la mitad, *ni* al final de la tormenta, que duró casi hasta el amanecer, escuché el cantar de los mirlos. 5. ¿Cómo es posible que *ni* una gota de agua hubiera dejado su huella sobre un hombre que había permanecido por un espacio de casi dos horas bajo un auténtico diluvio? 6. No escapé por temor a eso. *Ni* por salvarme yo, *ni* por salvar a unos compañeros o algunos papeles comprometedores. 7. No vuelve la cabeza *ni* una sola vez, no quiere ver nada *ni* saber nada, permanece sentada con el libro abierto en el regazo, y aunque ha oído gritos y sabe que algo ha pasado, no pregunta *ni* vuelve la cabeza *ni* levanta los ojos del libro, y *ni* siquiera respira.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 7:

1. Un verano *coincidimos* durante las vacaciones y empezamos a hablar del asunto. 2. Todos *coincidieron* en que España había perdido a un gran hombre, un prócer con visión de futuro, un pensador que no temía la acción. 3. Camino del garaje *coincidieron* con dos individuos a quienes Edmundo no conocía. 4. Desde que te vi, tuve la corazonada de que *coincidiáramos*. 5. Lo malo es que *ha coincidido* con una época en la que no casi no tenía tiempo para nada. 6. Al día siguiente *coincidió* con

mi amigo arrojando cosas al buzón y le conté lo ocurrido, pero era muy obstinado y no quiso escucharme. 7. Juan Luis y yo entramos juntos, *habíamos coincidido* en el aparcamiento.

Ejercicio 3. Tarea 1. Explique la diferencia entre: *el hábito de comer* – *la costumbre de comer* valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8.

Tarea 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 8:

1. Cuando Tarsis se presentó en su despacho, dispuesto a descargar su conciencia y decidido a vestirse toda su vida con el *hábito* de penitente, que era la sotana de escolapio, el Padre Gregorio le dijo: – Sería una locura que con tu talento entraras en nuestra congregación. 2. Todo lo sabía así, de memoria, como un *hábito* que no se nos despegaba ya nunca una vez adquirido, como una *costumbre* cualquiera. 3. Once años después de haber descubierto La casa roja, decidió prestar la novela a sus dos alumnas con la esperanza de que tal vez aquel extraño libro las animase a adquirir el *hábito* de la lectura. 4. A los diecinueve años trocó el *hábito* por el uniforme y sentó plaza de soldado, sirviendo como artillero en Cartagena, Cádiz y Jerez. 5. Las legiones romanas supieron proteger todas las religiones y todas las *costumbres*, por extrañas que parecieran. 6. Pocos días después, nuestro padre se levantó de la mesa mientras cenábamos. Pretendía alejarse de nosotros, una vez más, sin dar ninguna explicación, *fiel a su costumbre*. A la mañana siguiente salía de viaje. 7. La carta de don Javier es más corta que *de costumbre*. La letra más deformada. Más temblorosa la mano que la escribió.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 9:

1. En esa zona comenzó a desarrollarse, fundamentalmente en EE.UU., a principios de la década de 1980s, lo que ha dado por llamarse el complejo *industrial* médico (recordando al complejo *industrial* militar) que ha adquirido un importante papel y poder político, *industrial* y económico. 2. La revolución *industrial* cambió de una manera brusca la forma de producción, de un trabajo artesanal se cambió a un trabajo mecánico y organizado, la industrialización. 3. La instalación tratará 100.000 toneladas de residuos *industriales* al año,

con lo que se cumplen las previsiones de la Ley. 4. Según la Consejería de Ordenación Territorial de la comunidad autónoma de Madrid, el tejido *industrial* de la zona sur se está configurando en tres sectores: un área de grandes empresas, con plantas *industriales* situadas en parcelas de 10.000 metros cuadrados (todas ellas ubicadas en Pinto); un segundo sector, de empresas de media dimensión, y, por último, las pequeñas empresas, con parcelas de unos 1.500 metros cuadrados, que se agrupan en torno a Getafe, Alcorcón y Móstoles. 5. Los conciertos irán desde las tendencias más intelectuales de la música electroacústica hasta las sucesivas propuestas de grupos, representantes del techno alemán. Y junto a ellos, Esplendor Geométrico, pioneros de la música *industrial* en España, que actuarán el jueves a las nueve y media de la noche, también en la Casa de la Caritat. 6. La exposición refleja el trabajo fotográfico en la ciudad *industrial* de Pittsburgh y en el pueblo marítimo de Provincetown. 7. Según fuentes del sector, es difícil precisar las causas de este récord, ya que las temperaturas son las habituales en esta época del año y la actividad *industrial* se mantiene en niveles normales.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 10:

1. *Cabe* optar por métodos más directos. Por ejemplo: subir al coche de Jane y pedirle explicaciones. 2. Lidia llevaba un año con vosotros, gozando de la confianza de tu madre, de la amistad de Merchi, si *cabe* hablar así en un medio tan jerarquizado como el vuestro, y de tu respeto distante, porque tú no aparecías por la cocina. 3. Y en ese preciso instante recuerda que están invitados a cenar esta noche, un compromiso ineludible, del que no *cabe* escapar, que lo había olvidado por completo. 4. Ni a uno ni a otro les *cabe* provocar el más mínimo rumor ni despertar la más leve sospecha, pues nada hay en el mundo más volátil y asustadizo que el dinero. 5. He llegado a esa edad en que todo está tan claro que ya no *cabe* seguir engañándose. Todos sabemos dónde está el bien y cómo tendría que ser el mundo para resultar menos indigno y menos injusto. 6. Pero hay convicciones en la vida de las que no *cabe* retroceder. 7. Yo no sabía que la querías tanto, estabas enamorado de ella, si *cabe* tal expresión para referirse a un amor infantil.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 13:

1. Es *poco probable*, pues, que las semillas que ha plantado Lúnula germinen en nuestro huerto, tan necesitado de agua. 2. De vez en cuando, aparecía por allí un hijo de Varela: un hombre serio, introvertido y *de pocas palabras*, que dirigía un colegio. 3. La historia que acababa de relatarme y que a cualquier otro le hubiera parecido tenebrosa y por ello *de poca importancia*, a mí me había sugerido la posibilidad de un atajo para hallar lo que buscaba. 4. Era un testigo *indeseable*, pero también el más inocente y el más inofensivo, aunque podría convertirse en el más despiadado (жорстокий) y en el más nefasto (згубний), al que de ninguna manera podría engañar y que no cesaría en su vigilancia ni de día ni de noche. 5. Dio un paso *inseguro* y se imaginó que andaba a tientas por un túnel. 6. Nunca olvidaré la *impenetrable* oscuridad que envolvía la casa cuando tú desapareciste.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

1. Me lo refirieron *con todo lujo* de detalles y debo reconocer que me había equivocado cuando dudé de la eficacia de su método. 2. En un gran salón del castillo está comenzando una fastuosa cena, presidida por los Duques, *con todo lujo* de luces, adornos, detalles y servidumbre. 3. Simulé no haber comprendido bien y el hombre repitió sus indicaciones *con todo lujo* de detalles. 4. Encontré a un adversario de Miguel Roca que me explicó *con todo lujo* de señales el abismo electoral que le espera. 5. Se movilizó con todo lujo de recursos, presiones y argucias, tratando siempre de cortar la rebeldía por lo sano. 6. Me explicó *con todo lujo* de detalles, con esa franqueza ingenua que a veces la caracteriza, las virtudes del capitán. 7. La dirección oficial de Hollywood se prepara intensamente para su 75 aniversario *con todo lujo* de datos y detalles.

Ejercicio 8. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 20:

1. La economía está paralizada y la población *sufre* hambre. 2. Nuestra obligación es tratar de luchar contra el dolor que *sufre* esta gente. Esto no puede durar indefinidamente. 3. El desempleo de larga duración *ha sufrido* un considerable incremento, tanto

porcentualmente como en cifras absolutas, en los últimos cinco años. 4. Su madre *sufrió* un ataque de histeria al conocer la noticia. 5. Este trámite no es gratuito, el precio varía en función de la cantidad declarada, pero si sus maletas *sufren* algún contratiempo usted recibirá una compensación más alta. 6. Estos núcleos urbanos han venido *sufriendo* un proceso de deterioro histórico y su población, envejecida y sometida a fuertes tensiones de demanda de suelo, *sufre* la amenaza de ser expulsada lentamente. 7. Por diferentes razones, los dos países *han sufrido* una fuerte decepción.

Ejercicio 9. Tarea 1. Traduzca las palabras al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 26:

autoayuda, autodestruirse, autoengañarse, autofinanciarse, autoatribuir, autocitar, autodeclarar, autoeditar.

Tarea 2. Traduzca las oraciones al ucraniano:

1. Podría escribir libros de *autoayuda*, de esos que están tan de moda ahora, pero lo que me sale son otro tipo de cosas más vinculadas a la ironía y a la crítica relacionado con Argentina, el país que más conozco. 2. A diferencia de otras ciudades griegas que *se autodestruyeron* en continuas guerra civiles, los atenienses lograron una democracia estable. 3. No importa ser bueno si para eso debo *autoengañarme* copiando. 4. Esta Iglesia no puede *autofinanciarse* y por eso recibe cada año del Estado (o sea, de todos los ciudadanos) cantidades de dinero que nadie puede precisar. 4. En la interrogación se estaba *autoatribuyendo* un delito, aunque no lo hubiera cometido, precisa el portavoz. 5. Van a perdonarme ustedes que *me autocite*, no lo tengo por costumbre – dijo el escritor en la conferencia. 6. Desde sus inicios, la MGM (Metro Goldwyn Mayer) *se autodeclaró* la más importante productora de cine del mundo. 7. Tras haber ganado en septiembre pasado un concurso en Barcelona la banda *se ha autoeditado* este espléndido trabajo para satisfacción de sus seguidores.

Ejercicio 10. Busque todas las acepciones de las palabras *criminal, popular, letal, trivial* en español y *кримінальний, популярний, летальний, тривіальний* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 11. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

guerra, cifra, aparecer, mundial, edad, alucinante, sostener, obstinadamente, embustero, crecimiento, atrasado, capacidad, despacio, expulsar, trivial, asociar, dinero, símbolo, compensar, sufrir, perjudicial, argumento.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

¿Cuál es tu edad biológica?

Todos medimos nuestra edad según lo que establece el calendario. Pero lo que realmente interesa es la edad biológica, la que nos informa sobre el envejecimiento de nuestras células. Científicos del instituto alemán Max Planck han identificado por primera vez un grupo de proteínas que permiten conocer la verdadera edad biológica de un individuo. Se trata de moléculas que se liberan cuando los extremos de los cromosomas se acortan, un fenómeno que según se ha demostrado está ligado al envejecimiento. Esas mismas proteínas aparecen también cuando el ADN de las células sufre algún tipo de daño. Midiendo los niveles de estos biomarcadores en sangre se puede averiguar a qué velocidad está envejeciendo nuestro organismo. "Muchas personas mayores tienen una capacidad biológica para regenerarse superior a la de ciertos jóvenes", asegura Lenhard Rudolph, responsable del estudio.

Conocer este nuevo dato permitirá, entre otras cosas, diseñar terapias médicas personalizadas para cada persona. Incluso podría tenerse en cuenta la edad biológica para decidir el momento de la jubilación, ya que permitiría discriminar entre los individuos en buenas condiciones físicas para seguir trabajando y los que necesitan el retiro.

Texto 2

Hay magia en tu cerebro

Gustav Kuhn, del departamento de Psicología de la Universidad de Durham, y Alyn Amlani, recién graduado en el Programa de Sistemas

Cognitivos de la Universidad de British Columbia, no sólo son científicos. En sus ratos libres practican magia. Y ahora han decidido analizar los principales trucos que usan los ilusionistas para explicar cómo percibe nuestro cerebro el mundo que nos rodea. Sus conclusiones se publican en la edición digital de la revista Trends in Cognitive Sciences.

"Imagina a alguien que hace desaparecer un objeto o predice con éxito lo siguiente que vas a hacer. Estos trucos parece que desafían las leyes de la física y la lógica, pero en realidad están creados mediante la combinación de habilidad y un profundo conocimiento de la psicología humana", señala Kuhn.

Un ejemplo claro es la ilusión de la bola que desaparece. En este truco, el mago lanza una bola roja en el aire dos veces y en el tercer lanzamiento mantiene la bola en la palma de la mano. Sin embargo, la mayoría de los espectadores asegura haber visto cómo lanzó la bola tres veces al aire y, en el último lanzamiento, se esfumó. Según Kuhn, esto sucede porque nuestro cerebro visual se anticipa, y nuestras mentes tienden a rellenar los vacíos. "Las expectativas alteran la percepción", afirma Kuhn. De hecho, midiendo los movimientos reales de los ojos de los observadores, los científicos han comprobado que la mayoría de las personas mira la cara del mago, y los movimientos de su cabeza y su mirada, que son los que nos hacen creer que hay una tercera pelota en el aire.

Otro factor clave es la atención. Durante un espectáculo de magia, los ilusionistas suelen hacer "desaparecer" objetos que, en realidad, sólo son colocados en otra parte o lanzados al suelo sin que los espectadores se percaten. Los magos lo consiguen canalizando toda la concentración de los espectadores hacia un área determinada, mientras en el entorno cercano circundante donde se produce una "ceguera por inatención". Este fenómeno demuestra que aunque nuestro sistema visual percibe todo lo que sucede, la única información que llega a nuestro cerebro consciente es la que "selecciona" nuestra atención.

www.muyminteresante.es

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

бути пов'язаним із старінням, визначити пенсійний вік, виявити групу протеїнів, доводити, займатися магією, заповнювати прогалини, звертати увагу, зір, знання людської психології,

інтернет-видання, кінці хромосомів укорочуються, клітини мозку, що відповідають за зорове відчуття; куля зникла, можна дізнатися, направляти увагу глядачів, основні трюки ілюзіоністів, очікування змінює сприйняття, потребувати звільнення, псиватися, сліпота, справжній вік, сприймати те, що нас оточує; спростувати закони фізики, старіння клітин, яскравий приклад.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Учені: сварки "вбивають" імунітет

Після сварки з чоловіком потрібен час не тільки для того, щоб затягнулися емоційні рани. Фізичні рани теж після цього заживають повільніше. Учені виявили, що півгодинна сварка з коханим може уповільнити здатності організму до регенерації принаймні на один день. У пар, де постійно ворожі відносини, час, необхідний для загоєння, подвоюється. Виходячи з цього, лікарні можуть проводити психологічні тести для пацієнтів, які чекають хірургічних операцій, щоб дізнатися наперед, як довго їм знадобиться постільний режим, говорять учені.

Учені знайшли простий засіб від депресії

Американські вчені з університету міста Піттсбург знайшли докази того, що терапія яскравим світлом допомагає не лише впоратися з сезонною депресією, але й лікувати серйозні психічні розлади. Також упродовж дослідження медици встановили, що світлова терапія може допомогти не лише в боротьбі з зимовою депресією, але й ефективна при лікуванні серйозніших психічних захворювань. Наприклад, учені довели, що хворих маніакально-депресивним психозом, також можна лікувати з допомогою яскравого світла.

novynar.com.ua

Léxico de apoyo

сварка	riña, bronca
рана	herida
затягуватися, заживати	curar, cicatrizar, cerrarse
здатність	capacidad
ворожі відносини	relaciones hostiles
хірургічні операції	operaciones quirúrgicas
постільний режим	régimen de cama

терапія світлом	terapia de luz
сезонна депресія	depresión de temporada
психічні розлади	trastornos psíquicos
маніакально-депресивний психоз	psicosis maniaco-depresiva

TRADUCCIÓN BILATERAL

Albert Figueras, médico

Como médico está preocupado por el uso irracional que hacemos de los medicamentos e intenta combatirlo colaborando en programas de diversos países de América Latina. Para ponernos sobre aviso, ha escrito el libro 'Optimizar la vida. Claves para reconocer la felicidad'.

P: – Як лікар Ви виступаєте за раціональне використання ліків. Чому Ви вважаєте, що ми вживаємо їх нераціонально?

R: – Básicamente los utilizamos mucho y para cosas en las que a veces no se necesitarían. En esta sociedad pensamos que todo lo que nos pasa se puede solucionar con un medicamento, pero en ocasiones hay otros problemas de base que son los que nos producen algo y si no los cortamos de raíz, pues mal asunto.

P: – Чи намагаємося ми таким чином вплинути на наш мозок, на наші відчуття?

R: – Con algunos medicamentos sí, y algunas personas sí que lo buscan. Hay medicamentos que tienen la capacidad de modificar el estado de ánimo, modificar la manera en que nuestro cerebro responde, igual que hay drogas que producen estos efectos. Si hay personas que intentan buscar estas sensaciones o modificar su estado mental mediante el medicamento.

P: – Що ж насправді нам "продають замість щастя"?

R: – Nos han vendido como felicidad una especie de paraíso terrenal al que llegaremos algún día. Nos lo venden desde que somos niños, con los finales felices de los cuentos y lo alimentan de mayores vendiéndonos una casa en el campo donde serás feliz o unas vacaciones en el Caribe donde te olvidarás de los problemas. Esto es un error, porque se trata de una felicidad artificial. Desde mi punto de vista la felicidad son esos pequeños momentos de bienestar que van seguidos o precedidos de momentos en los que no estamos tan bien.

P: – Чому ми переживаємо такі зміни?

R: – En la vida todo está cambiando constantemente. En nuestro cuerpo todas las células están creciendo, reproduciéndose, muriéndose y volviendo a nacer. Siempre estamos cambiando, y nuestro entorno también, desde la Tierra, el tiempo, las personas, los seres vivos...

P: – Що таке свобода на Вашу думку?

R: – La libertad consiste en tener las mínimas adicciones posibles, materiales o cerebrales.

P: – Що заважає нам відкривати нові обрії нашого буденного життя?

R: – Creo que el hecho de querer vivir muy deprisa y sobre todo el mirar hacia un futuro inalcanzable. Eso hace que no nos fijemos en lo que ahora mismo tenemos a nuestro lado y disfrutemos de ello.

P: – Яке значення Ви надаєте теперішньому часу?

R: – El presente tiene un valor extraordinario. El pasado es recuerdo y el futuro es imaginación. Es decir, tanto el pasado como el futuro son virtuales, el presente es lo que tenemos realmente. Y como el presente determina nuestro futuro por eso tenemos que vivirlo al máximo, aprender e intentar modificarlo si no nos gusta. Tenemos mucho poder de acción, pero si no vivimos este presente no sé que futuro podremos conseguir.

www.muyinteresante.es

Léxico de apoyo

uso irracional de los medicamentos	нерациональне вживання ліків
combatir	побороти
promover el uso racional de medicamentos	виступати за раціональне вживання ліків
influir en el cerebro	впливати на мозок
modificar el estado de ánimo	змінювати настрої
vender como felicidad	продавати замість щастя
paraíso terrenal	рай на землі
felicidad artificial	штучне щастя
cortar de raíz	вирвати з коренем
altibajos	зміни
adicción	залежність
descubrir las nuevas dimensiones de la vida	відкривати нові обрії життя

conceder cierto valor al presente	надавати певне значення теперішньому часу
poder de acción	здатність діяти

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) cómo uno se mantiene sano;
- 2) cuáles son las adicciones más peligrosas de nuestro siglo;
- 3) si está de acuerdo con el doctor Alberto Figueras en cuanto al uso irracional de los medicamentos.

Repaso del vocabulario de la Unidad 8

Las cifras detalladas – звичайна річ – guerras mundiales – масові епідемії – edad de oro – розповсюдилася звичка палити – caída del muro de Berlín – псевдонаукові аргументи – fumar en lugares públicos – розмір катастрофи – masticar tabaco – підкупити – compañías tabaqueras – вивчення психічних механізмів – reloj de pulsera – самообман – capacidad humana – раб звички – países atrasados – народні традиції – buscar obstinadamente – покора (смирненість) – fiel a su costumbre – жажливе зростання – colgar el hábito – за традицією – usos y costumbres – сфера промисловості – residuos industriales – мережа промислових підприємств – complejo industrial – громадська думка – salud pública – небезпечна ситуація – efecto perjudicial – тема дослідження – viaje de estudios – стипендія – horario de estudios – людський фактор – sufrir paralización – гуманітарне знання – Derechos Humanos – самоук – acervo humanístico – самоврядування – lanzar la bola – визначити біологічний вік – practicar magia – ДНК – las moléculas que liberan – пенсійний вік – factor clave – спритність та знання людської психології – relaciones hostiles – опублікувати висновки – trastornos psíquicos – сварка з коханим – final feliz – постільний режим – capacidad de modificar el estado de ánimo – брати участь у програмах, які проводяться в різних країнах – reconocer la felicidad – вирвати з коренем – momentos de bienestar – забути о проблемах – cambiar nuestro entorno – переживати зміни – determinar el futuro – жити на повну силу.

Unidad 9

OCIO

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

Ocio es salud

La OMS considera el tiempo de ocio algo esencial para el correcto desarrollo del ser humano. Básico para su equilibrio psíquico y social. Incluso se ha llegado a demostrar que el correcto disfrute de ese tiempo previene enfermedades, aumenta la creatividad y proporciona una mejor calidad de vida. "Igual que nuestro organismo necesita momentos de actividad -señala Miguel Angel Cueto, psicólogo y director de CEPTECO (Centro Psicológico de Terapia de Conducta)- y otros de sosiego y sueño, así las vacaciones y el tiempo libre son necesarios para la supervivencia estable de los seres humanos. No sólo debemos esperar las vacaciones sino que diariamente debemos darnos pequeños placeres para hacer más eficaz nuestro rendimiento. Un momento más amplio de ruptura con el trabajo es imprescindible para evitar alteraciones físicas y emocionales. Descansar hace que rindamos más cuando trabajamos". Y descansar no es matar el tiempo contemplando cómo pasan las horas sin hacer nada, sino que hablamos de un tiempo que debe ser ocupado por otro tipo de actividades, de valores que nos reporten algo que nos permita regenerarnos de la fatiga mental que supone el trabajo. El fundador del Instituto de Estudios de Ocio de la Universidad de Deusto, Manuel Cuenca, comenta en su libro Ocio humanista que "el empleo de ese tiempo libre también servirá de barómetro para entender nuestras relaciones con el entorno, de manera que la diferencia entre lo que estoy haciendo y lo que me gustaría hacer en ocio, puede ser un excelente reto para el desarrollo". Y como, además, raras veces emprendemos las vacaciones en solitario, el resto es negociar con aquellos con los que vamos.

Lo malo es que en el tema de la negociación, el *typical spanish* es algo así como una especie de optimista vestido de pesimista: un poco incongruente.

Un día, a través de la mirilla, podemos ver a Manolo delante de sus compañeros de oficina presumiendo de cómo se va a montar las vacaciones de verano. Pisito en Benidorm, playa, copas con amigos, sol -mucho sol-, ligues, siestas, cuatro best-sellers en la maleta... "¡Menos nada, que para eso uno curra como un animal todo el año!", exclama. Pasados quince días o un mes, volvemos a encontrar a un Manolo ojeroso -pero moreno-, echando pestes de la parienta y sus compromisos; las excursiones y los interminables atascos con el aire acondicionado estropeado; contando las mil peripecias que le ocurrieron cada mañana cuando iba con la sombrilla y las hamacas a coger sitio a primera hora en la playa. Encima se quemó debajo de la sombrilla en una de esas tardes interminables de playa. Confiesa que trae sueño acumulado después de tanta salida nocturna -aún sin decir nada, las ojeras le delatan.

Entre bromas, nuestro españolito medio se sincera y dice que en el fondo estaba deseando incorporarse a su rutinario trabajo para poder recuperarse de tanto trajín. Las expectativas eran mucho más ambiciosas. El tiempo y el dinero no han dado de sí lo suficiente y lo peor de todo es que se siente sin fuerzas para iniciar esta nueva andadura. Al final habla de lo que le gustaría haber hecho y no ha podido. Sueños que no se hacen realidad un año tras otro.

Con toda esta carga acumulada, aparece en escena el denominado Síndrome de la vuelta al trabajo, cuestión muy familiar para los psicólogos llegadas estas fechas. Taquicardias, desánimo, cansancio generalizado, insomnio, falta de voluntad, son algunos de los síntomas contra los que deberán sobreponerse estas personas al regreso de sus vacaciones.

Y es que tan perjudicial es aquel que se deja llevar por los gustos de su familia y acaba en un lugar bullicioso repitiendo los mismos parámetros que en su tiempo de trabajo, como el que escapando del estrés y la hiperactividad se mete en un convento románico para pasar quince días en silencio, rodeado de frailes o monjas sin hacer nada. Muy pocos saben organizar el propio tiempo libre -aseguran los estudiosos del tema- y al final la mayoría se acaba decantando por los estereotipos clásicos.

Para el psicólogo Miguel A. Cueto este rito se repite año tras año por una cuestión sentimental: el cariño. "Las vacaciones de la población en general -señala el psicólogo-, tienen que ver con mantener lazos familiares o de amistad. Eso hace que volvamos a elegir aquellos sitios donde podemos conseguir el afecto y el agrado de las personas que amamos, o bien, que elijamos otro lugar para estar con esas mismas personas que apreciamos. No creo que al final nos aburra todo esto, ya que solemos repetir".

Miguel A. Cueto también señala que "la planificación de las actividades de ocio y tiempo libre, culturalmente, ha sido ejercida por las madres/mujeres. Este modelo aprendido ha hecho que se haya repetido en las parejas y familias actuales hasta convertirse en una rutina".

www.revistafusion.com

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Фразеологізми – у широкому розумінні стійкі, зв'язані єдністю змісту, постійно відтворювані в мовленні словосполучення або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентантами культури народу й характеризуються образністю й експресивністю (О.О.Селіванова).

За В.С.Виноградовим у перекладознавстві виділяють три типи стійких словосполучень:

1. Лексичні фразеологізми. Вони семантично співвідносяться зі словами, аналогічними їм за поняттями. Наприклад: *unto de Méjico – хабар, ir en el coche de San Francisco – йти пішки, на своїх двох, abate Pirricas – піжон*. Подібні фразеологізми відтворюються в МП як готові лексичні одиниці, еквівалентні різним частинам мови. Їхня семантична

неподільність полягає в тому, що за кожною такою одиницею закріплюється узагальнено-цілісне значення. Саме воно реалізується у мовленні, а не смисл слів, що складають фразеологізм.

2. Предикативні фразеологізми. Це, як правило, закінчені речення, закріплені у мові у вигляді стійких формул. Наприклад: *El que quiera aprender que vaya a Salamanca. – Виростеш – дізнаєшся. Будеш багато знати – швидко постарієш; Encontró Sancho con su rocín. – Два чоботи пара. Одним миром мазані; pregonar vino y vender vinagre – говорити одне, а робити інше (на язичі мед, під язиком лід); sacar vino de una alcusa – з камінця воду вижимати; el pez busca aguas profundas y el hombre una vida mejor – риба шукає де глибше, а людина – де краще.* Мова йде про прислів'я, приказки, афоризми та інші стійкі судження, в яких відобразилися трудовий, моральний та життєвий досвід народу, практична філософія та людська мудрість.

3. Компаративні фразеологізми, які закріпилися у мові як стійкі порівняння: *más negro que Tito – чорний як сажа, calvo como San Pedro – лисий як бубен.* Це особливий вид стійких зворотів. У багатьох європейських мовах більшість таких словосполучень утворено за єдиними моделями. Дві з них вважаються найбільш поширеними: "прикметник + сполучник + іменник" та "дієслово + сполучник + прикметник": *свіжий як огірок – fresco como una lechuga, червоний як рак – más colorado que un tomate, з нього добра, як з курки молока, а з верби петрушки – con él es lo mismo que majar en hierro frío (que pedir peras al olmo).*

Для збереження адекватності перекладу слід брати до уваги такі **ознаки фразеологічних одиниць:**

- предметно-логічна адекватність;
- структурно-граматична будова;
- функціонально-стилістична конотація;
- експресивно-емоційна конотація;
- образність фразеологізму.

Зазвичай використовуються п'ять можливих способів перекладу фразеологізмів:

1. Переклад повним відповідником, якщо у МП є фразеологізм, рівнозначний за змістом, функціями та стилістичними характеристиками фразеологізму оригіналу. Наприклад:

la gallina de los huevos de oro – курка, що несе золоті яйця;

Si la montaña no va a Mahoma, Mahoma irá a montaña. – Як не йде гора до Магомета, то Магомет піде до гори;

Dar a Dios lo que es de Dios, y al César lo que es de César.
Віддати Богу богове, а кесареві – кесареве.

Повні еквіваленти часто зустрічаються у так званих інтернаціональних прислів'ях та крилатих виразах, які беруть свій початок з біблійних та міфологічних джерел.

2. Переклад частковим відповідником, якщо прислів'я МП еквівалентне прислів'ю оригіналу за смыслом, функціями та стилістичним забарвленням, але відрізняється своїм образним змістом. Наприклад:

lobos de la misma camada – одного поля ягоди, два чоботи пара;

Donde el rey David aventó el arpa. – У чорта на рогах;

Hablando del rey de Roma, por la puerta asoma. – Про вовка промовка, а він і тут.

3. У перекладі фразеологізмів нерідко використовується прийом калькування. Фразеологізм відтворюється майже дослівно, і саме за контекстом читач здогадується, що це є стійкий зворот, відтворений за оригіналом. Іноді автор сам вказує на фразеологізм: "як каже прислів'я", "як зазвичай говорять". Якщо до складу стійких зворотів входять власні імена та реалії з яскраво вираженим національним забарвленням, які не стали екзотизмами у МП, перекладачі уникають калькування таких виразів і передають їх іншими відповідниками. Наприклад:

Fuente Ovejuna, todos a una. – Гуртом і батька добре бити.

Tanto monta, monta tanto (Isabel como Fernando). – Обоє рябоє. Який їхав, таку здибав.

4. До "псевдовідповідників" вдаються, коли перекладач вважає недоцільним використовувати наявні у МП відповідники або коли у МП взагалі немає повного або часткового еквівалента. У такому випадку перекладач "винаходить"

фразеологізм, дещо змінюючи образний зміст фразеологізму МО, але зберігаючи його смисл:

Don Juan mucho sabe, pero se muere de hambre. – Дон Хуан багато знає, та від голоду помирає.

5. Перифраза фразеологізмів (*creación discursiva*), тобто описовий переклад (за відсутності необхідних відповідників та неможливості дослівного перекладу). Фразеологізми пояснюються, тому вони перестають існувати в ТП як самостійна мовна одиниця. При такому перекладі неможливо уникнути стилістичних та інформаційних втрат.

Таким чином, переклад фразеологізмів повними відповідниками можливий, якщо вони входять до так званих інтернаціональних прислів'їв і приказок. У всіх інших випадках використовуються часткові відповідники (з іншим образним наповненням, але таким же змістом), прийом калькування, "псевдовідповідник" або описовий переклад.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

adecuación de imagen, adecuación referencial, aforismos, calco, carácter metafórico, connotación expresiva, connotación funcional, dichos, equivalente parcial, estereotipo étnico, estructura gramatical, expresión, expresiones estables, expresividad, fraseologismos predicativos, fraseologismos comparativos, fraseologismos léxicos, indivisibilidad léxica, pseudoequivalente, realias, refranes, sentido, unidad fraseológica.

Tarea 3. Busque ejemplos de la traducción de fraseologismos del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **Ocio** – відпочинок. Іспанські синоніми: *diversión, descanso, recreo, desocupación, inactividad, vacación, holganza*. Українські синоніми: *дозвілля, бездіяльність, спочин, передишка*.

2. **OMS** (Organización Mundial de la Salud) – ВОЗ (Всесвітня організація здоров'я). Аббревіатура (лат. *Abbrevío* – скорочую) – складноскорочені слова, утворені з перших літер або з інших

частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Вживаються в усній та писемній мові. При перекладі аббревіатури наводять у вигляді загальноприйнятих еквівалентів МП, якщо такі існують. За відсутності еквіваленту аббревіатура відтворюється МП по перших літерах її повного перекладу, який при першому згадуванні в тексті наводиться в дужках. Якщо аббревіатура не піддається розшифровці, то її залишають МО й у примітці обов'язково вказують, що дане скорочення розшифрувати не вдалося.

Скорочені найменування марок машин, апаратів, приладів тощо зазвичай не розшифровують й у перекладі залишають в оригінальному написанні, наприклад: BORAX – реактор BORAX.

Абревіатури, що складаються з букв і цифр, пишуться так само, як і в оригіналі, наприклад: 315NCR – апарат 315NCR, SQ 71 – прилад SQ 71.

Буквені аббревіатури назв установ й організацій пишуться без лапок і прописом. У випадку неможливості розшифрувати скорочення його зберігають МО або приводять в українському написанні відповідно до сталої традиції, наприклад: ENEL - фірма ENEL або фірма ЕНЕЛ, BBC - компанія „Бі-бі-сі”, FIAT - фірма ФІАТ або фірма „Фіат”.

3. **Esencial** – важливий. Іспанські синоніми: *principal, inherente, fundamental, sustancial, primario, constitutivo, básico, necesario, intrínseco, importante*. Українські синоніми: *вагомий, головний, першорядний, визначальний, значущий, цінний, неоціненний*.

4. **Se ha llegado a demostrar** – було доведено.

1) У реченні використано частку *se* із значення безособовості. Як і в пасивних конструкціях, суб'єкт дії невідомий, однак дієслово зберігає активне значення. Такі конструкції утворюються за допомогою частки *se* та дієслова у 3-ій особі однини або множини і часто вживаються у науковому мовленні: *se sabe – відомо, se afirma – стверджують, se supone – припускається*.

2) Термінативна перифрастична конструкція *llegar a + інфінітив* означає дію, яка завершується, добігає кінця до певного моменту: *Ha llegado a tener una gran fortuna. – Він сильно розбагатів*. Може бути замінена синонімічним виразом *ha logrado, ha conseguido* – досяг. Ця конструкція має підсилююче значення і

також може бути замінена на *incluso, hasta: Se pelearon y llegaron a amenazarse de muerte (=incluso se amenazaron)*. – Вони посварилися і навіть погрожували вбити один одного.

Синонімічною перифрастичною конструкцією є *acabar por + інфінітив, acabar + герундій: Acabarás por comprender / acabarás comprendiendo todas las reglas gramaticales*. – Времиреши ти зрозумієш граматичні правила. Див. UNIDAD 7, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 23.

5. **Igual que** – так само як. Якщо об'єкт порівняння виражено іменником або займенником, то *igual* може вживатися із прийменниками *de* або *a*: *Las condiciones de los gemelos son iguales a las de los otros niños*. – Положення близнюків таке ж саме, як і інших дітей; якщо підридним реченням із інфінітивом – то тільки *que*: *Era igual continuar que regresar*. – Було все рівно, йти далі або повернутися.

Для вираження рівності характеристик, виражених прикметником, вживається конструкція *tan ... como: Es tan alto como yo*. – Він такий же високий, як я, але якщо об'єкт порівняння опущено, використовується конструкція *igual de: Mi hermano es igual de alto*. – Мій брат такий же високий, як я.

Вираз (*al*) *igual que* означає 'de la misma manera que': *Al igual que mi madre, también esta señora se adornaba las orejas con dos aros de oro*. – Як моя мати, ця жінка носила у вухах золоті круглі сережки.

6. **No sólo ... sino ...** – не лише ..., але також ... Див. Unidad 2, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 11.

7. **Darse pequeños placeres para hacer más eficaz nuestro rendimiento** – Дозволяти собі маленькі задоволення для того, щоб збільшити віддачу на роботі. Іспанською мовою одним із методів вираження мети є конструкція *para + інфінітив*. В українській мові також існує сполучення: *щоб (аби) + інфінітив: para garantizar – щоб гарантувати, para desarrollar – щоб розвивати: incorporarse a su rutinario trabajo para poder recuperarse de tanto trajín – приступити до повсякденних справ, щоб відпочити від метушні*. У перекладі відбувається випущення модального дієслова *poder*, що викликано узусом української мови.

Конструкція *para* + *інфінітив* залежно від її зв'язків в реченні може набувати, крім свого основного значення мети, ще й інші. Серед них, зокрема, атрибутивне значення, якого набуває конструкція, підпорядковуючись іменнику; найчастіше вона перекладається сполученням іменника з прийменником, наприклад: *derechos para realizar actividades económicas y comerciales...* – права на виконання економічної та комерційної діяльності...

8. **Un momento más amplio de la ruptura con el trabajo** – довший період відпочинку від роботи. У перекладі використано прийом контекстуальної заміни.

9. **Alteraciones (emocionales)** – розлади. Іспанські синоніми: *alboroto, intranquilidad, perturbación, turbación, conmoción, nerviosismo, cambio, excitación, agitación, trastorno*. Українські синоніми: *проблеми, неспокій, хвилювання, незгода, сум'яття, тривога*.

10. **Descansar hace que rindamos más** – відпочинок дозволяє нам більше віддаватися на роботі. Сполучення дієслова *hacer* із інфінітивом смислового дієслова або із підрядним реченням, де дієслово вживається у Modo Subjuntivo, має каузативне значення. Українською мовою такі конструкції перекладаються за допомогою 1) сполучення дієслова *змушувати* із інфінітивом: *Eso hace que volvamos a elegir...* – *це змушує нас знову обирати...*; 2) значення зворотного дієслова із дієсловом *hacer* передається незворотнім (перехідним) дієсловом: *hacer estallar, hacer explotar* – *підірвати*; 3) сполучення дієслова *просити, наказувати* із інфінітивом: *Hizo reunir a la gente.* – *Він наказав зібрати людей*; 4) підрядного речення: *Su comportamiento imprudente hizo que empezara a llorar.* – *Його необачна поведінка призвела до того, що він почав сердитися*.

11. **Reportar** – давати. Іспанські синоніми: *acarrear, ocasionar, producir, traer, provocar*. Українські синоніми: *призводити, приносити, надавати, спричиняти, зумовлювати, заподіювати*.

12. **Regenerarse de la fatiga mental que supone el trabajo** – відпочити від розумової напруги, спричиненої роботою. У перекладі відбувається граматична трансформація: означення, виражене в іспанській мові підрядним реченням, українською мовою відтворено за допомогою дієприкметника.

13. **Servir de barómetro** – бути показником. За моделлю *servir de* в іспанській мові утворюються такі словосполучення:

servir de	modelo, ejemplo	бути зразком
	pretexto	бути приводом
	nexo	бути зв'язком
	salvaguarda	бути захистом
	aviso	бути попередженням
	base	бути основою
	rehén	бути заручником

14. **Incongruente** – несумісний. Іспанські синоніми: *inconexo*, *incoherente*. Українські синоніми: *невідповідний*, *взаємовиключний*.

15. **Mirilla** – вічко.

16. **Montar las vacaciones** – організувати відпустку. Розмовне мовлення – особливий різновид літературної мови, яким послуговуються мовці в щоденному неофіційному спілкуванні. Розмовному мовленню властиві наддіалектні, загально-національні ознаки, і водночас воно має регіональні особливості. Воно характеризується вживанням розмовної лексики і фразеології, переважно короткими, простими синтаксичними конструкціями, експресивним інтонуванням фрази. До розмовної лексики належать слова, які вживаються в усному невимушеному спілкуванні. Вони не можуть використовуватись у діловому й науковому стилях, включаючи усі її усні жанри (лекція, доповідь, виступ). У художньому й публіцистичному стилях ця лексика створює колорит розмовного мовлення. Порівняно з нейтральною лексикою розмовна має стилістичне забарвлення неофіційності, інколи зниженості. Для адекватного відтворення ТО слід підбирати у перекладі відповідні еквіваленти із розмовної лексики МП: *ligar* – чіплятися, *lignutti* – женихатися, *parienta* – половина, *благовірна*, *trajín* – метушня, *сум'яття*, *біганина*.

17. **Pisito** – квартирка. Оцінні суфікси активно вживаються в розмовному мовленні, адже однією з характерних рис іспанського усного мовлення є наявність значної кількості експресивних лексичних одиниць, що виражають суб'єктивне ставлення адресанта до предмета думки або до учасника комунікації. За семантичним критерієм розрізняють збільшувальні, зменшувальні

й зневажливі оцінні суфікси. Найпродуктивнішими оцінними суфіксами іспанської мови є *-ón (calentón)*, *-azo (decretazo)*, *-ito (bocadito)*, *-eras (flojeras)*, *-ísimo (cetísimo)*.

18. **Best-sellers** – бестселер. Запозичення – елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті мовних контактів, а також сам процес переходу елементів однієї мови до іншої. На відміну від повністю засвоєних запозичень, так звані іноземні слова зберігають сліди свого іншомовного походження у вигляді звукових, орфографічних, граматичних та семантичних особливостей.

19. **Currar como un animal** – працювати як віл, *echar pestes* – клясти, *лаяти*, *кресати словами*, *dar de sí* – розтягуватися, *видавити з себе*. Див. UNIDAD 9, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN.

20. **Ojeroso** – з темними колами під очима.

21. **Delatar** – видавати. Іспанські синоніми: *traicionar, denunciar, revelar, manifestar, evidenciar, acusar, inculpar, soplar, chivarse, descubrir*. Українські синоніми: *виказувати, викривати, зраджувати*.

22. **Sincerarse** – виправдовуватися. Іспанські синоніми: *abrirse, reconocer, confesar, desahogarse, justificarse, revelar*. Українські синоніми: *оправдовуватися, виправлятися, обілятися, оправлятися*.

23. **Lo que le gustaría haber hecho** – що йому хотілося б зробити. Складний інфінітив позначає дію, яка передує дії, вираженій присудком. Українською мовою перекладається за допомогою дієслів у минулому часі.

24. **Familiar** – знайомий. Іспанські синоніми: *acostumbrado, común*. Українські синоніми: *звичний, звичайний, звиклий*.

25. **Cuestión muy familiar para psicólogos llegadas estas fechas** – Дуже знайоме питання для сучасних психологів. У цьому прикладі абсолютна дієприкметникова конструкція передається обставиною часу. Зазвичай така конструкція перекладається за допомогою підрядного речення, тип якого залежить від контексту. Частіше за все це підрядні речення часу, рідше – умови та допустові: *Tomada esta resolución, la sesión terminó.* – *Коли було прийнято таке рішення, засідання скінчилося.* Якщо дія, що виражається дієприкметником

відноситься до підмета головного речення, то така конструкція може перекладатися українською дієприкметниковою конструкцією: *Aplacada la sed, Santacruz se sienta en una silla.* – *Втамувавши спрагу, Сантакрус сіла.* Див. UNIDAD 2, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 21.

26. **Sobreponerse** – перемагати. Іспанські синоніми: *superar, domar, vencer, controlar.* Українські синоніми: *пересилювати, переборювати, подолати.*

27. **Acaba decantando por los estereotipos clásicos** – врешті-решт надає перевагу старим уподобанням. Див. UNIDAD 9, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 4 (2).

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 4:

1. No *llega a estar* del todo clara la autoría de este singular documento. Se supone salido del cálamo de uno de los doce monjes anónimos que, en 1149, partieron de Poblet. 2. Así me engañó, ingenuo de mí, que *llegué a creer* en la luz como la más pura representación de Dios. 3. *Se llegó a pensar* que tenía apoyos entre la gente humilde, e incluso entre el clero. 4. Pero nada de esto pude *llegar a pensar* aquella tarde en la terraza de los Castaños, porque ella estaba allí. 5. El inspector *acaba por encogerse* de hombros y recupera la voz ronca: Haga como le parezca. 6. Aguanté la tortura una hora, o quizá sólo fuera un minuto. No lo sé. Pero *acabé por dar* nombres, apellidos y hasta la talla de camisa de todos mis superiores y hasta de quien no lo era. 7. No aprenderé ninguna de sus letras - *acabó diciendo*- si no me explica antes cuál es su significado.

Ejercicio 2. Complete las oraciones con *que, a, de*. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 5:

1. Fíjate en eso, oye, me gira la palma hacia arriba y la mira atentamente como si leyera las rayas de la vida *igual* ____ hacen las

gitanas. 2. Cuando su madrina, que se comportaba como si el domingo fuera un día *igual* _____ todos los demás, la acostaba en su cama, y le contaba un cuento donde nunca aparecía ninguna madrastra, y apagaba la lámpara de su mesilla para darle un beso de buenas noches, Sara se daba cuenta de que no podía recordar nada más que imágenes sueltas en blanco y negro. 3. En la primera página, al *igual* _____ en todas las novelas de Julián, rezaba la leyenda, escrita a mano: Para P. 4. Simplemente, aunque en apariencia funcionaba el mecanismo, la puerta no se abría con la llave, *igual* _____ no se abría con el alfiler. 5. Espero que todo siga igual _____ bien. 6. Aquel paisaje imperturbable, siempre *igual* _____ sí mismo, empezaba a resultarme tan familiar como antipático. 7. – Hola –repitió Tamara, que iba vestida de la misma manera y parecía *igual* _____ nerviosa.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 7:

1. Tenía que entregar la agenda *para demostrar* precisamente que ignoraba su contenido. 2. Papá ha llamado *para avisar* de que no podía venir a casa a comer. 3. Coincidieron en El Prat poco después de las cuatro y media, pero la saturación del puente aéreo era tal, en esta tarde de viernes, que han tenido que aguardar casi dos horas *para salir*. 4. Estaba en perfectas condiciones *para disfrutar* de la lentitud y la exagerada, algo incongruente, ceremonia con que es servida la comida en los trenes cuando todo está a punto de caerse y rodar por la mesa y por el suelo, porque los vaivenes son monumentales. 5. El secretario tomó la palabra *para leer* la real orden para el estudio de aquella cuestión. 6. Buscan una excusa *para solucionar* sus problemas sin dar la cara. 7. Han jugado una partida de ajedrez *para ocupar* la mente.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 10:

1. La sonrisa de su rostro, *hizo que* Lucha se olvidara por un momento de todas sus preocupaciones. 2. La urgencia con que vivía *hizo que* también se perdiera a sí misma. Hacia fines del verano descubrió que sus modales eran idénticos a los de Camargo: sólo le faltaba pasearse por la redacción a las diez de la mañana perfumada con su agua de colonia. 3. En esta ocasión, el impacto *hizo que* el Galileo se desplomara de espaldas. 4. Esta interrupción *hizo que* la

mirada del Negro Dolores se llenase de amargura. 5. La extrema debilidad del Maestro *hizo que* sus palabras llegaran muy mermadas (у скороченому вигляді) hasta los oídos del procurador. 6. Su extrema debilidad *hizo que* sus rodillas se doblasen, obligando a los soldados a sujetarle por las axilas. 7. Este súbito movimiento *hizo que* algunos de ellos tropezaran con los compañeros situados inmediatamente detrás, provocando una serie de grotescas caídas.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 13:

1. Las risas colectivas *servieron de pretexto* para volverme y mirar a las otras mesas. 2. Buscó algún retrato de juventud que le *serviese de nexo* con la realidad. 3. Don Manuel, por aquellas fechas, estaba intentando iniciar una carrera política que le *serviera de salvaguarda* cuando se produjera el cataclismo. 4. Diez millones de dólares, la libertad para cuarenta presos, y alguien que *serviera de rehén* durante la operación para garantizar que el sector que él representaba no sería tocado y tendrían tiempo de ganar su residencia en Brasil. 5. Tío Felipe Neri, tomó el asunto de la señora Agustina con empeño, envió un teniente a su casa para recabar un informe completo que luego *servió de base* para redactar una carta circular para los secretarios municipales de los pueblos de la provincia. 6. El suceso *servió de aviso* y se creó una guardia especial de cuatrocientos caballeros de Castilla y Aragón, encargados de la vigilancia de los monarcas. 7. Mi madre fue una gran mujer. Una mujer de esas que *sirven de ejemplo* grande y perfecto.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 17:

1. Es muy recomendable comer mariscos recién comprados en su puerto o un buen *chuletón* de excelente carne de vaca local. 2. Organizar a los 7.000 vendedores de Montevideo en cooperativas que utilicen camiones municipales en vez de los actuales *carritos* es una buena idea que merece ser llevada a la práctica. 3. A las doce en punto, el *chiringuito* Tío Pepe abrió sus puertas y comenzó a acoger las partidas incontroladas de hambrientos veraneantes. 4. Kimi, tan *modosito*, tiene un sarcástico sentido del humor. 5. Citamos sólo dos canciones no de Romero: Ballena azul y ¿Para qué sirven las guerras? Y ni hablar de su veta *romanticona* que suele mostrar a sus

allegados. 6. Y al mero final, cuando la reunión estaba animadísima, arribó el único personaje que a Laura le pareció más o menos *simpaticón*. 7. Joan Casals Sánchez, que vivió años en Olot, fue cliente asiduo de la farmacia de Maria Angels y confió públicamente que ella había sido su "gran amor platónico". O sea, el gran amor tal vez sincero y seguramente frustrado de un joven *guaperas* de origen modesto, por una de las más ricas jóvenes de la región, que finalmente prefirió un emigrante.

Ejercicio 7. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 23:

1. Pero Pablo te debe *haber dicho* algo, quizá comentado algo.
2. Lo mejor que podía *haber hecho* era haberse guardado su secreto para ella sola.
3. Él había visto algo, no todo, podía *haber salido*, pero no había vuelto.
4. Ha podido, igualmente, salir de viaje, o llevar a cabo un itinerario sentimental ¿por qué no? O pudo *haber viajado* a Madrid alguna de sus amigas de fuera.
5. Me voy como llegué. Pude *haber sacado* mis maletas para que al regresar no encontraras ni mis señas. Preferí darte la cara.
6. Ni siquiera Alfonso intentó retenerle, quien, a juzgar por los términos en que Pablo me habló más tarde, debería *haber tenido interés* en que la conversación se desarrollara con su participación.
7. Salía yo de la Universidad de San Marcos, luego de averiguar los resultados de un examen de Derecho Procesal, lleno de remordimientos por *haber sacado* nota más alta que mi amigo Velando, quien era el que sabía.

Ejercicio 8. Busque todas las acepciones de las palabras *creatividad*, *director*, *tema* en español y *креативність*, *директор*, *тема* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 9. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

considerar, correcto, humano, prevenir, aumentar, sosiego, estable, placer, fatiga, permitir, entorno, excelente, empleo, presumir, interminable, ocurrir, desear, falta, regreso, estudioso, asegurar, escapar, lazo, elegir, conseguir.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

Turismo rural

El turismo rural es la opción preferida por el 81 % de los españoles a la hora de viajar en los fines de semana. El sol y la playa van dejando paso al turismo rural en la elección de los españoles para el descanso semanal. Cerca de 4 millones de viajeros españoles disfrutaron de las escapadas rurales a lo largo del año 2007. Los viajes enfocados al disfrute del entorno natural y de los establecimientos rurales, cada vez están más implantados en España, convirtiéndose en una alternativa de crecimiento para las zonas rurales.

El número de alojamientos de turismo rural aumentó un 12 % en España en el año 2007. El número de pernoctaciones también se incrementó durante el año 2007 (un 23 por ciento más de turistas españoles y un 15 por ciento más de extranjeros). Por otra parte, la gran mayoría del público amante del turismo rural consulta la búsqueda de establecimientos rurales por Internet.

Las características más tenidas en cuenta a la hora de seleccionar una casa rural son el precio, las características y prestaciones, la ubicación, también las ofertas especiales así como las actividades complementarias a realizar en la zona.

España cuenta con casi 12.000 hoteles o casas rurales con capacidad para más de 106.000 personas. Los clientes de este tipo de alojamientos buscan algo diferente al sol y playa de siempre. Su afán es estar en contacto con la naturaleza, conocer la cultura tradicional de los pueblos de España y compartir la gastronomía de cada región. Por otra parte, para poner en marcha una casa rural se requiere un desembolso entre 180.000 y 200.000 euros, sin tener en cuenta remodelaciones y acondicionamientos.

Desde la Unión Europea ponen a disposición del emprendedor en el negocio del Turismo Rural varios programas de ayudas: "Leader" y "Proder" que facilitan el 60 y el 20 por ciento de la inversión inicial

necesaria, respectivamente. Los períodos de mayor bonanza en cuanto a los ingresos o recaudación de los alojamientos rurales coinciden en los meses de verano, los puentes y los períodos vacacionales más importantes como son la Semana Santa (Pascua) o la Navidad.

El desarrollo del turismo rural consigue cuidar el patrimonio, evitar que algunos pueblos desaparezcan, ingresar una buena dosis económica a la zona en cuestión, así como a los pequeños comercios y restaurantes. Hay pueblos que gracias al turismo rural cuentan con algunas infraestructuras que de otra forma no tendrían y consiguen así que su población no abandone sus casas.

Texto 2

Verano de parques

La llegada del verano está directamente relacionada con los conceptos de ocio y diversión, que son los encargados de llenar la mayoría del tiempo de las vacaciones estivales.

Una de las grandes alternativas al turismo de ocio la conforman los parques temáticos, tanto los que ofrecen las más veloces y modernas atracciones mecánicas como los que proponen actividades de aventura y naturaleza.

En los últimos años, España se ha consolidado como uno de los países europeos con más parques temáticos –cerca de 200– y de mejor nivel, no en vano es donde se han realizado las mayores inversiones millonarias. Las cifras de turistas que eligen esta opción de ocio crece anualmente. Así, por ejemplo, el Parque de la Naturaleza de Cabárceno, en Cantabria, recibe cada temporada más de 700.000 visitantes, frente a los 1.170.000 que registró durante 2006 el Parque Warner de Madrid, o los casi cuatro millones de Port Aventura.

Con la llegada de los meses veraniegos, todos estos parques presentan novedades en sus atracciones, espectáculos y actividades. Entre la enorme gama de recintos que hay en nuestro país, La Luna de Metrópoli ha seleccionado 10 de ellos y repasa sus últimas apuestas para entretener al personal. Además, se incluyen algunas recomendaciones para comer y dormir en los alrededores de estos templos de la diversión.

www.viajes.es

Tarea 2. Encuentre en los textos los equivalentes españoles de las siguientes palabras y locuciones:

атракціони, витрати, відпочинок у сільській місцевості, кількість місць для проживання, національна культура, облаштувати будинок у сільській місцевості, один із шляхів розвитку, отримати задоволення від поїздки, перебудова, послуги, поступатися, перший вклад, прибуток, пригоди, природне середовище, розваги, скуштувати страви регіону, спеціальні пропозиції, улюблений варіант відпустки, шукати можливості в Інтернеті, щотижневий відпочинок.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Хобі як відпочинок

Герої одного з романів Роберта Хайнлайна, потрапивши в нелюдські умови та змушені докладати немислимих зусиль для виживання, в обов'язковому порядку регулярно влаштовували партії в бридж. Лише заради того, аби не забувати, що вони так надриваються для того, щоб жити, а не виживають для того, щоб працювати.

Зараз організації дозвілля на Заході присвячено багато досліджень. Результати їх украй тривожні. Так, за даними американських досліджень, середньостатистичний американець половину свого вільного часу проводить перед екраном телевізора. Причому не за переглядом своїх улюблених програм, а просто для змарнування часу. Як показують дослідження, люди, котрі безцільно клацають пультом перед екраном телевізора, виявляють набагато меншу винахідливість під час розв'язання будь-яких життєвих проблем, виявляються інертнішими й пасивнішими, але при цьому мають вищу дратівливість і конфліктність.

Дослідження також показують: фізичною діяльністю у вільний час регулярно займаються лише три з десяти американців, а четверо з десяти не роблять це навіть час від часу. Яхтинг, катання на лижах, конях, роликах, водний,

гірський і піший туризм – усі ці види відпочинку, звісно ж, вимагають набагато більших затрат, ніж півгодинні прогулянки. Проте переоцінити їхнє значення для здоров'я просто неможливо.

Будь-яке хобі, включаючи колекціонування, конструювання, малювання, спів тощо, вимагає свого першого поштовху. І за кордоном нині докладають дедалі більше зусиль, аби родини такої поштовх одержали. Нехай навіть і ззовні.

Особливої уваги заслуговує питання про відвідування музеїв. За даними одного з досліджень, за останній рік бодай у одному музеї побував лише кожен десятий американець. З'ясувалося, майже всі ті, "котрі побували", з дитинства звикали ходити по музеях, куди їх найчастіше водили батьки. 70 % опитаних американців заявили, що дуже хотіли б, аби їхні діти відвідували музеї. Проте в самих водити їх туди все ніяк не виходить.

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

нелюдські умови	condiciones inhumanas
докладати зусиль для виживання	esforzarse para sobrevivir
партія в бридж	partida de bridge
тривожний	preocupante
марнування часу	pérdida del tiempo
клатцати пультом	zapear
винахідливість	ingeniosidad
перший поштовх	primer impulso

TRADUCCIÓN BILATERAL

Alberto Amarilla, actor

**"Me gusta volver a casa, a Extremadura,
porque me recarga las pilas"**

Alberto Amarilla se convirtió en una cara conocida pero ahora es mucho más gracias al papel protagonista que le dio Antonio Banderas en 'El camino de los ingleses'. Esta película le dio el merecido reconocimiento y una nominación al Goya.

Ahora, este joven nacido en Cáceres está rodando en Asturias y no tiene mucho tiempo libre pero está deseando tener unas vacaciones para volver a su tierra.

P: – *Цього літа Ви будете працювати, Ви знімаєтесь у фільмі. Коли плануєте відпочивати?*

R: –No tengo ni idea pero no me preocupa mucho. Hay que descansar pero cuando el trabajo es vocacional, disfrutas mucho.

P: – *Коли Ви знімаєтесь в Астуріас або а іншому місці, у Вас є час познайомитися з містом?*

R: –Se puede conocer pero, ahora mismo, no tengo mucho tiempo. No es lo mismo que estar de turismo pero, hay veces que descubres lugares nuevos. Por ejemplo, cuando estuve en Turín rodando. Eso sí, conocí la ciudad al terminar de rodar la película porque, a diario, cuando terminaba estaba tan cansado, que no tenía ganas.

P: – *У вільний час Ви любите подорожувати або залишаєтесь вдома?*

R: –Depende. Me gusta mucho volver a casa, a Extremadura, me gusta muchísimo porque me recarga las pilas. Ir al campo me atrae mucho. Por ejemplo, aquí en Asturias estamos en una zona de monte y estoy escarpándome a pasear porque me relaja mucho.

P: – *Отже, надаєте перевагу подорожам?*

R: – Lo que pasa es que, por ejemplo, ahora tengo una racha de mucho trabajo y estás deseando descansar pero luego, tienes unos días libres y hay un deseo de vivir la vida y conocer lugares. Entonces, como le pasa a todo el mundo, en los períodos de vacaciones o de supuestos descansos, no descansas porque quieres conocer cosas.

P: – *Відомій людині, мабуть, важко подорожувати?*

R: – A veces me reconocen pero me da igual, no pienso mucho en eso.

P: – *Можете згадати якусь особливу для Вас подорож?*

R: – Sí, hace poco, después de una peli que hice en Málaga, estuve en el pueblo de mi abuelo, en Casas de Castañar, en el valle del Jerte. Ir allí fue especial porque mi abuelo era huérfano y se marchó de allí. Fue increíble hablar con la gente del pueblo y que me hablasen de la familia de mi abuelo y de los descendientes. Y otro viaje especial fue a Irlanda. Me fui solo. Estaba estudiando Arte Dramático y me puse a trabajar en el campo, en Extremadura, para

sacar dinero. Quería ir a Londres pero al final me fui a Irlanda. No tenía ni idea de inglés pero me recorrí la isla e incluso trabajé allí, sin saber el idioma, fue una aventura pero muy divertida. También recuerdo mucho el viaje de COU a Italia.

P: – *Що б Ви порадили відвідати в Іспанії?*

R: – La ciudad que más conozco es Málaga, estudié allí y ahora vivo. Quizá en verano no es la mejor época porque está saturada de turistas pero es un lugar especial, lleno de olores. La mezcla del mar con el jazmín, cada vez la cuidan más y la zona del centro está muy bonita. Tiene muchos parques, merece la pena verla.

P: – *Куди б Вам хотілося поїти, де Ви ще не були?*

R: – Nueva York porque es como la meca de nuestra generación, parece que hay que ir una vez en la vida a esa ciudad.

P: – *А Лос-Анджелес, Мекка кіно, Вас не приваблює?*

R: – Menos porque, Los Ángeles, por lo que me han contado amigos, es un lugar enorme. Por lo visto, hay que coger el coche para todo. No es un sitio con sitios de conocer, sino mucho más ocioso y ocioso en el sentido banal. Sin embargo, en Nueva York parece que hay como inquietud cultural, mezcla de culturas, me interesa.

www.hoy.es

Léxico de apoyo

rodar una película	знімати (зніматися у) кіно
tomarse un descanso	відпочивати
ser una cara conocida	бути відомим
meca del cine	Мекка кіно

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) la importancia del descanso para una persona;
- 2) qué tipo de descanso prefiere, activo o pasivo y por qué;
- 3) los tópicos de los viajeros de diferentes nacionalidades;
- 4) las aficiones o hobbies;

Repaso del vocabulario de la Unidad 9

Correcto desarrollo del ser humano – психічна рівновага – disfrute del tiempo libre – підвищувати активність – prevenir las enfermedades – чекати відпустку – momentos de actividad y de sosiego – фізичні розлади – supervivencia – орієнтир для розвитку – darse placeres – стосунки з оточуючими – hacer eficaz el rendimiento – домовлятися з тим, хто подорожує з тобою – rendir más en el trabajo – нескінченна тиснява – salidas nocturnas – кола під очима – incorporarse a su rutinario trabajo – мрії здійснюються – escapar del estrés – в оточенні монахів – los estudiosos del tema – безсоння – mantener lazos familiares – засвоєна модель – convertirse en rutina – бути заручником – esencial – несумісні речі – servir de aviso – виправдовуватися перед співробітниками – echar pestes – кількість місць для розміщення – sobreponerse al regreso de las vacaciones – додаткові можливості – buscar alejamiento – проводити час на природі – compartir la gastronomía de la región – прихід літа – desarrollo del turismo – робити інвестиції – seleccionar una casa rural – найшвидші і найсучасніші атракціони – parques temáticos de mejor nivel – влаштовувати партії в бридж – proponer actividades de aventura – вимагати затрат – enorme gama de recintos – колекціонування та малювання – ir al museo – стати відомим – zarpear – приваблювати – merecer reconocimiento – відкрити нові місця – godar la película – місто, заповнене туристами – mezcla de culturas – варто подивитись.

Unidad 10

NOTICIAS DE ACTUALIDAD EN EL MUNDO

Tarea 1. Traduzca el texto al ucraniano:

La UE atacará las raíces del terrorismo con su nuevo plan

*Francia dice que si no se resuelven
las crisis regionales habrá más ataques*

La estrategia combinará medidas políticas con más sistemas de control

El nuevo plan de acción antiterrorista de la Unión Europea (UE) incluirá una estrategia política para abordar a fondo las raíces de esta amenaza mundial, según el proyecto de declaración que consensuaron ayer los ministros de Asuntos Exteriores europeos y que será adoptada formalmente en la cumbre de Bruselas el próximo jueves y viernes.

Francia fue uno de los países que más insistió en este aspecto esencial de la lucha antiterrorista, porque destacó que una "estrategia estricta de seguridad no aporta más seguridad si no se completa con una estrategia política".

DIMENSIÓN POLÍTICA "Hay una dimensión política en el terrorismo. Esto ocurre en Irak, en Oriente Próximo... Hay que atacar las raíces del mal, que son la injusticia, el resentimiento y la frustración", señaló el ministro francés de Asuntos Exteriores, Dominique de Villepin. "La mejor respuesta al terrorismo es resolver las diferentes crisis regionales en el mundo; si no lo hacemos, veremos un número creciente de ataques terroristas", añadió el ministro.

El plan de acción antiterrorista de la UE, por ello, incluye, la elaboración de "una estrategia a largo plazo para abordar todos los factores que contribuyen al reclutamiento de terroristas" y para evitar los conflictos regionales y estabilizarlos.

SIN DEMORAS Los otros dos bloques esenciales del plan de acción antiterrorista son la aplicación efectiva y sin más demoras de la legislación ya existente (que muchos países aún no cumplen) y la

adopció acelerada de un amplio abanico de nuevas medidas de prevención, control y cooperaci3n policial y judicial.

Las novedades m1s vistosas son la creaci3n de un coordinador europeo de la lucha antiterrorista, el desarrollo de un centro europeo para el an1lisis y el intercambio de datos de los servicios de espionaje nacionales y la aplicaci3n anticipada de la cl1usula de solidaridad del proyecto de Constituci3n europea, que establece la obligaci3n de los estados de la UE de apoyar, incluso con "medios militares", al pa1s miembro que sea v1ctima de un atentado terrorista.

El coordinador antiterrorista ser1 un funcionario de alto nivel, que depender1 del responsable de la pol1tica exterior y de seguridad de la UE, Javier Solana. La propuesta de nombramiento se presentar1 en los pr3ximos d1as, precis3 Solana.

CENTRO DE ESPIONAJE Solana anunci3 que en junio presentar1 la propuesta para hacer operativo el centro de intercambio de informaci3n de los servicios secretos nacionales de los estados de la UE. Paralelamente, desarrollar1 la actual c3lula de an1lisis de riesgos exteriores de la UE para incluir la amenaza terrorista interna entre sus funciones.

Las nuevas medidas incluyen reforzar la Europol y la lucha contra la financiaci3n de los grupos terroristas, crear bases de datos compartidas, conservar temporalmente los datos transmitidos por internet, proteger a las v1ctimas y los testigos e incorporar los datos biom3tricos en pasaportes y visados.

www.elperiodicomediterraneo.com

Tarea 2. Haga el resumen del texto en ucraniano.

PROBLEMAS B1SICOS DE LA TRADUCCI3N

Tarea 1. Lea atentamente el texto:

ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

Розвиток теорії комунікації та теорії мовленнєвих актів значно вплинули на теорію перекладу. Переклад почав розглядатися як "акт міжмовної комунікації" та почали використовуватися такі поняття, як ситуація комунікації, адресант, адресат, прагматика

висловлення. Адекватність перекладу передбачає функціональну відповідність ТО та ТП, іншими словами адекватне відтворення у ТП усіх факторів комунікативної ситуації ТО (Див. UNIDAD 1, PROBLEMAS BÁSICOS DE LA TRADUCCIÓN).

Аналіз структури мовленнєвого акту, що проводиться в прагматиці, дозволяє виявити його компоненти та відповідні категорії. У мовленнєвому акті можна виділити такі основні компоненти:

- 1) адресант;
- 2) адресат;
- 3) мета висловлення;
- 4) внутрішня організація мовленнєвого акту;
- 5) контекст та ситуація спілкування.

Під фактором адресанта слід розуміти автора тексту, його соціальний статус, комунікативний намір, планування впливу, вибір предмета спілкування, вибір мовних засобів та їх оформлення для подачі інформації. Вони відображають ролі, стать, вік комунікантів, ситуацію спілкування.

Комунікативна стратегія стосується ефективних шляхів досягнення комунікативних цілей у дискурсі. Вона полягає у виборі комунікативних засобів та розподіленні інформації у структурі мовленнєвого акту. Залежно від вибору комунікативної стратегії одна й та ж інформація подається інакше в різних ситуаціях.

Прагматичним аспектам перекладу присвячено роботи В.Н.Комісарова. Теорія рівнів еквівалентності, запропонована цим вченим, ґрунтується на виділенні в плані змісту оригіналу й перекладу п'яти рівнів:

- 1) рівень мовних знаків;
- 2) рівень висловлення;
- 3) рівень повідомлення;
- 4) рівень опису ситуації;
- 5) рівень мети комунікації.

На кожному із цих рівнів за допомогою мовного коду (слів) і змісту передається особливий вид інформації. При цьому обов'язковою умовою еквівалентності В.Н.Комісаров вважає збереження домінантної функції висловлення. Адекватний

переклад можна визначити як переклад, що забезпечує еквівалентність на максимально можливій кількості рівнів.

Варто зазначити, якщо цільова аудиторія говорить іншою мовою, а також має інші специфічні особливості соціокультурного середовища, то прагматичною адаптацією можна вважати зміни, внесені перекладачем у ТП з метою домогтися необхідної реакції з боку цільової аудиторії, інакше кажучи, варто правильно передати основну комунікативну функцію оригіналу. Наприклад: перекладачі рекламних текстів стикаються з істотними труднощами при передачі прагматичного потенціалу оригіналу. Зокрема, це пов'язано з перекладом у рекламному тексті фактів і подій, що відображають культуру певного народу, різні національні звичаї й назви страв, деталі одягу.

О.Д.Швейцер виділяє важливість передачі прагматичного аспекту ТО шляхом його переадресації іншомовному одержувачеві "з урахуванням тієї реакції, яку викличе ТП у іншомовного читача. При цьому відбувається прагматична адаптація ТО, тобто внесення певних корективів з огляду на соціально-культурні, психологічні та інші розходження між адресатами ТО та ТП".

Варіативність мовного оформлення ТП визначається специфікою мовленнєвих норм іспанської та української мов. З.Д.Львовська, враховуючи комунікативний аспект текстів, виділяє прагматичний та семантичний аспекти змісту. Це положення має важливе значення для теорії та практики перекладу, оскільки воно пояснює можливість, а в деяких випадках і необхідність, різного роду трансформацій семантичної структури тексту у перекладі для досягнення адекватності.

Tarea 2. Dé equivalentes ucranianos de los siguientes términos:

adaptación pragmática, aspecto semántico del texto, código lingüístico, costumbres nacionales, destinatario, discurso, emisor, estrategia comunicativa, función comunicativa del texto original, impacto, intención comunicativa, nivel de expresión, nivel de mensaje, nivel de situación, normas de habla, situación comunicativa, teoría de comunicación, teoría de los actos de habla, teoría de los niveles de equivalencia, traducción como acto de comunicación, transformaciones traductológicas.

Tarea 3. Busque ejemplos de la influencia pragmática en la traducción del español al ucraniano.

COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO

1. **La UE atacará las raíces del terrorismo** – ЄС боротиметься із причинами виникнення тероризму.

Форма майбутнього часу дійсного способу у цьому прикладі отримує модальне значення наказу, зобов'язання та ймовірності. Формою майбутнього часу виражаються прогнозовані дії: *la estrategia combinará* – ця стратегія поєднає. В складниках її змісту поєднуються два моменти: об'єктивний і суб'єктивний. Використання майбутнього часу із спонукальним значенням характерне для офіційно-ділового мовлення.

2. **Francia dice** – Франція стверджує, **la estrategia combinará** – ця стратегія поєднає, **la cláusula que establece** – пункт, у якому визначається. У наведених прикладах спостерігається явище метонімії, яка у перекладі зберігається, опускається, або передається шляхом граматичної трансформації. Див. UNIDAD 6, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 17.

3. **Ataque** – атака. Іспанські синоніми: *ofensiva, invectiva, diatriba, arrebatamiento, rapto, soponcio, irrupción*. Українські синоніми: *напад, приступ, удар, штурм*.

4. **Estrategia política para abordar a fondo las raíces del terrorismo** – політична стратегія серйозної боротьби із причинами тероризму; **propuesta para hacer operativo el centro de intercambio de información** – пропозиції щодо підвищення оперативності центру обміну інформацією.

У цих прикладах *para +infinitiv* має атрибутивне значення. Див. Unidad 9, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 7.

5. **Consensuar** – дійти згоди. В іспанській мові дієслово *consensuar* має значення 'Adoptar una decisión de común acuerdo entre dos o más partes'. В українській мові відсутній еквівалент цього слова, тому у перекладі слід вдаватися до прийому контекстуального розвитку поняття: *дійти згоди*. Українське словосполучення є конверсивом іспанського слова *consensuar*, що спричинює граматичні

трансформації у МП: *la decisión fue consensuada por todos los partidos* – усі партії дійшли згоди щодо цього питання.

6. **Cumbre** – саміт.

7. **Insistir (en)** – наполягати. Іспанські синоніми: *empeñarse, perseverar, porfiar, obstinarse, persistir, empecinarse, repetir, reiterar*. Українські синоніми: *обстоювати, натискати, вимагати, тиснути, напосідати*.

Дієслово *insistir* вживається із такими прислівниками:

insistir	al unísono	разом, одноголосно
	repetidamente, reiteradamente	не раз, неодноразово, кілька разів, кілька раз
	denodadamente	самовіддано, сміливо, відкрито
	por activa y por pasiva	в будь-якому випадку
	inútilmente	марно, безрезультатно

8. **Estricto** – чіткий. Іспанські синоніми: *riguroso, inflexible, severo, preciso, exacto, disciplinado, austero*. Українські синоніми: *вимогливий, критичний, твердий*.

9. **Aportar** – давати. Іспанські синоніми: *dar, añadir, asistir, pagar, participar, presentar, tributar*. Українські синоніми: *приносити, нести, сіяти, приводити, призводити*.

aportar	saber, conocimiento	допомагати своїми знаннями
	propuesta, plan, idea	вносити пропозиції, пропонувати план, подавати ідею
	medio, material, recurso, dinero	надавати кошти, матеріал, ресурси, гроші
	prueba, información	надавати докази, інформацію

10. **Dimensión política** – політичний вимір.

11. **Resentimiento** – образа, невдоволення. Іспанські синоніми: *animadversión, tirria, odio, animosidad, antipatía, resquemor, rencor*. Українські синоніми: *кривда, незадоволення, роздратування, прикрість*.

12. **La mejor respuesta es resolver las crisis** – Найкраща відповідь – це вирішення кризи. Номіналізація у перекладі – це процес збільшення в МП номінативних елементів, ознак, функцій або статичних сем внаслідок зменшення дієслівних

елементів, ознак, функцій або динамічних сем. У вищенаведеному прикладі використано пряму номіналізацію (*resolver* (МО) – *вирішення* (МП)), тобто йдеться про формування в мові процесних лексичних одиниць, що відповідають дієсловам. Наприклад: *Las nuevas medidas incluyen reforzar Europol* – *За новими нормами планується посилення роботи Європолу*. У перекладі замість еквівалента іспанського дієслова *reforzar* вжито віддієслівний іменник *посилення*.

13. **Ello**. Займенник середнього роду *ello* наближається за своїм значенням до вказівного займенника *esto*. Але займенник *ello* завжди співвідноситься не з окремим словом, а з певним висловленням або ситуацією: *Me enfrenté con mi jefe y pagué por ello* – *Я посперечався зі своїм начальником та поплатився за це*.

Ello не може вживатися як прямий додаток: –*¿Crees que dice la verdad?* –*Lo creo*, НЕПРАВИЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ: *Ello creo*. Але може вживатися як непрямий додаток і в цьому випадку *ello* не дублюється займенником: *Los chicos estudiaron mucho y a ello debían sus buenas notas* – *Хлопці багато вчилися і завдяки цьому вони мають гарні оцінки*.

14. **Estrategia a largo plazo** – стратегія на далеке майбутнє.

15. **Contribuir** – сприяти. Іспанські синоніми: *cooperar, asistir, ayudar, auxiliar, aportar, colaborar*. Українські синоніми: *допомагати, підтримувати, зараджувати*.

16. **Aplicación efectiva y sin más demora** – ефективне та невідкладне застосування. У перекладі змінено тип другого означення, узгодженого на узгоджене. Причиною такої трансформації є зевгма, неоднорідність двох означень у МО. UNIDAD 4, COMENTARIO TRADUCTOLÓGICO DEL TEXTO, PUNTO 8.

17. **Amplio abanico de las medidas** – широкий спектр заходів.

18. **Anticipado** – достроковий.

19. **La obligación de apoyar con "medios militares" al país miembro de la UE** – зобов'язання підтримувати "військовими діями" країну-члена ЄС. Словосполучення *con* + іменник може мати атрибутивне та обставинне значення, які у перекладі часто потребуються експлікації: *Era un jardín con luz pero sin sol* – *Цад був освітлений, але в ньому не було сонця*.

20. **Funcionario de alto nivel** – високопосадовець.

21. **Bases de datos compartidas** – спільні бази даних.

EJERCICIOS

Ejercicio 1. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 1:

1. Devolverás lo robado y pedirás perdón a tus padres. 2. No matarás. 3. Lo harás así. 4. Vosotros esperaréis aquí. 5. Para el martes harás estos ejercicios. 6. Un día me dirá en que puedo ayudarle. 7. Las Partes reforzarán sus relaciones.

Ejercicio 2. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 7:

1. Don Vicente *insistió* en que nos fuéramos, ya que la tormenta iba a ser tremenda. 2. Marchena *insistió* repetidamente en que tomara un café, lo que hizo ya las doce pasadas cuando volví a subir al coche y empecé viaje hacia la última estación de mi recorrido. 3. Tenía los ojos azul verdoso, pero ella insistía por activa y por pasiva en decir que eran de color "esmeralda y zafiro". 4. Al salir del café, Fermín y Alicia *insistieron* al unísono en que tomásemos un taxi hasta el colegio de San Gabriel y dejásemos el metro para otro día. 5. Julián *insistió* denodadamente en cederme el dormitorio. 6. Antes de despedirnos *insistió* reiteradamente en darme su dirección y la de su ex esposa, Sophie, con quien había vuelto a reanudar el contacto tras largos años de "malentendidos". 7. El doctor Soldevila *insistió* inútilmente en que saliésemos todos de la habitación.

Ejercicio 3. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 9:

1. El libro no les *aportó* conocimiento alguno, les resultó indescifrable para ellos salvo en sus últimas líneas. 2. He visto vuestros males; voy a *aportarles* remedio. 3. Un testimonio tardó raramente *aporta* datos cruciales para el caso que se lleva entre manos. 4. Señor Rojas *aportó* documentación complementaria en la que se especifica

que el jefe supremo del templo y un tesorero del mismo eran miembros del mencionado Sanedrín. 5. Todos *aportaban* argumentos más o menos válidos pero ninguno parecía dispuesto a reconocer públicamente la verdadera causa por la que se habían quedado solos. 6. Fue el encargado de las llaves quien *aportó* una solución, bien recibida por todos. 7. En cuanto a la información que debía *aportar*, él ya lo sabía.

Ejercicio 4. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 12:

1. Es necesario que los que fabrican camiones aumenten la cantidad. 2. La gente rica necesita dinero para mantener sus palacios. 3. No había superficie bastante en el balcón para satisfacer el crecimiento incontenible de las plantas. 4. Entró sin mirarme de frente, quizá para reforzar o no perder su aire de seguridad. 5. Alguien tendría que hacer algo para solucionar aquello. 6. El emperador adoptó multitud de medidas para prevenir la rebelión. 7. La peor solución es destruir los monumentos.

Ejercicio 5. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 16:

1. El presidente mantuvo su actitud y su promesa. 2. Era de complexión recia, seco de carnes, enjuto de rostro, gran madrugador y amigo de la caza. 3. Su discurso es retorcido y su vocabulario paupérrimo. 4. Yo tengo dos libros y tú solamente uno. 5. No me parece mal esa humildad, porque no hay poeta que no sea arrogante y piense de sí que es el mejor poeta del mundo. 6. De mis hermanos, yo soy la mayor, Juan el pequeño y José el mediano. 7. La chica alzó los ojos y una mano al cielo.

Ejercicio 6. Traduzca las oraciones al ucraniano valiéndose del comentario traductológico del texto, punto 19:

1. Hablaba árabe *con* fluidez. 2. Todo empezó una tarde en que estábamos los dos sentados en la terraza de un café y pasó una chica *con* un abrigo que a mí, analfabeto como soy, me pareció de visón. 3. Le conté, *con* tanto ingenio como pude -deseaba causarle buena impresión, al tiempo que retrasaba la inevitable conversación sobre su libro. 4. Al cabo de un año se editó el libro *con* una preciosa portada azul. 5. Se trata de que tu madre ha extraviado el bolso *con* las llaves y la documentación, ¿comprendes? 6. Al cabo de algunos segundos, una de

las placas del fondo izquierdo se iluminará para permitirnos distinguir la silueta de la pianista, una mujer joven y atractiva, elegantemente vestida *con* un traje de noche negro. 7. Lo digo porque pasamos junto a un coche *con* las ventanillas bajadas y la radio a todo volumen.

Ejercicio 7. Busque todas las acepciones de las palabras *combinar, regional, actual* en español y *комбiнувати, регіональний, актуальний* en ucraniano. Compare las posibles combinaciones de las palabras en las dos lenguas. Encuentre sus equivalentes en las dos lenguas.

Ejercicio 8. Dé sinónimos de las siguientes palabras y tradúzcalas al ucraniano:

atacar, resolver, crisis, adoptar, insistir, esencial, destacar, estricto, resentimiento, elaborar, evitar, demora, establecer, apoyar, depender, incluir, conservar, reforzar.

TRADUCCIÓN A LA VISTA

Tarea 1. Haga traducción a la vista de los siguientes textos:

Texto 1

La nueva estrategia energética europea ¿Hacia una nueva revolución industrial?

Durante las pasadas semanas se ha producido un intenso debate en el seno de la Comisión Europea para definir una estrategia energética común para la Unión Europea (UE). La necesidad de definir esta estrategia se produce ante la aparición de grandes desafíos: la dependencia energética, el inevitable agotamiento en unas décadas de los recursos (carbón, petróleo, gas, uranio) sobre los que se basa nuestro modelo energético y los impactos ambientales de tal modelo, especialmente el cambio climático, que aparece como el gran desafío al que se enfrenta la civilización industrial.

El actual modelo energético de los países industrializados tiene algunos graves inconvenientes que lo ponen en entredicho. El suministro energético se enfrenta a una serie de desafíos que no son nuevos, puesto que se ponen de manifiesto desde hace ya algunos lustros, pero que últimamente se han mostrado con toda su crudeza y han hecho que la Comisión Europea relance el debate energético. Ya

este hecho es un elemento positivo, puesto que ser conscientes de los problemas es el primer paso para solucionarlos. Sólo falta ya ver que las políticas energéticas que se decidan son lo suficientemente eficaces para resolver los problemas que tenemos planteados.

Los cortes de suministro de petróleo y de gas impuestos por Rusia durante el mes de diciembre de 2006, en pleno invierno, son una muestra de un problema endémico europeo: la enorme dependencia energética de la Unión, que limita su capacidad política e impulsa a menudo políticas exteriores que contradicen los valores que se explicitaban en el preámbulo del malogrado proyecto de Constitución para Europa. La dependencia energética se sitúa en el 50% de la energía primaria consumida en Europa (llega al 85% en España) y supone, por tanto, una hipoteca política y económica. Además, a medio y largo plazo, hay que tener en cuenta el agotamiento de los recursos no renovables (carbón, petróleo, gas y uranio) sobre los que se basa el modelo energético actual de los países industrializados.

www.pensamientocritico.org

Texto 2

Los españoles, entre los europeos más favorables a investigar con células madre

Los españoles, junto con los suecos, daneses, holandeses y checos, son los europeos más partidarios de la investigación con embriones para la obtención de células madre y los que menos reservas morales presentan ante este tipo de investigaciones, según el segundo estudio de la Fundación BBVA sobre biotecnología. La responsable del informe, Mariana Szmulewicz, ha señalado que la actitud favorable de los españoles responde a que "están acostumbrados a los cambios sociales muy rápidos, también de valores morales". Por el contrario, dentro de la UE, los alemanes y los austriacos son los más reticentes hacia estos estudios debido al nazismo y a los debates sobre la eugenesia.

El Estudio internacional sobre actitudes hacia la biotecnología se basa en 22.500 entrevistas realizadas en doce países de la UE, Estados Unidos, Japón e Israel.

El estudio refleja también que la actitud frente a la investigación con células madre está muy marcada por si se ve al embrión como un mero conjunto de células o como un ser humano, unos puntos de vista que, en la mayoría de los casos, dependen de las creencias y valores de los ciudadanos. Los que consideran más inmoral el uso de estas células son los austriacos, alemanes, polacos, japoneses, israelíes y

estadounidenses, mientras que no lo ven inmoral los daneses, españoles, ingleses e italianos. La visión estrictamente biológica del embrión predomina en los países no creyentes, y la percepción del embrión como ser humano es mayoritaria en los países más religiosos (con independencia de si son católicos o protestantes). El rechazo es casi unánime en la creación de embriones "híbridos" (origen animal-humano), una técnica regulada en Reino Unido.

La mayor parte de los europeos encuestados quieren que la legislación sobre estos temas sea nacional (sobre todo en Reino Unido, Suecia y Dinamarca), mientras que España, Alemania e Italia prefieren una normativa comunitaria.

www.elpais.com

Tarea 2. Encuentre en el texto los equivalentes españoles de las siguientes locuciones:

визначити спільну стратегію, відбулися дебати, відновити переговори щодо енергетичної безпеки, вірування та цінності громадян, вплив на навколишнє середовище, дієва політика, енергетична залежність, законодавство ЄС, зупинка постачання, національне законодавство, невідворотне виснаження природних ресурсів, невідновлювальні види енергії, обмежувати політичну свободу, одностайний протест, постачання енергоресурсів, прихильники проведення дослідження, суперечити цінностям, ставити під питання, ставлення до проведення дослідів, стикатися із серйозними проблемами, стовбурові клітини, суто європейська проблема, схвалюючи позицію, усвідомлювати проблему.

RESUMEN EN ESPAÑOL

Інформаційне суспільство: Екскурс в історію

ITU (International Telecommunication Union), організація з питань розвитку інформаційного суспільства, яку було створено майже півтори сотні років тому, у 1865 році – через 21 рік після того, як Самюель Морзе надіслав своє перше телеграфне повідомлення, започаткувавши цим еру телекомунікацій. На той момент ця організація називалася International Telegraph Union і об'єднувала всього лише 20 європейських країн, які домовилися про загальні

правила, стандарти й тарифи міжнародного телеграфного сполучення.

Потім настала черга телефонії, радіокомунікації та, нарешті, телекомунікації, що й знайшло своє відображення 1934 року в новій розшифровці старої абрєвіатури. А з 1947-го змінився й формат об'єднання: ІТУ одержало статус спеціалізованого агентства ООН. А звідти вже рукою подати до Кіотської конференції 1994 року, на якій було проголошено необхідність створити всесвітній форум із проблем політики та стратегії глобальних телекомунікацій. Чотири роки по тому порушили питання про потребу провести Всесвітній саміт інформаційного суспільства, який і було організовано в два етапи: Женевський раунд 2003 року і Туніський 2005-го. Усього було подано 79 матеріалів від 45 різних сторін – національних урядів, приватного сектора, громадянського суспільства, науково-технічних інститутів, міжурядових організацій. Процес їх розгляду був винятково прозорим і демократичним, і кожний охочий міг ознайомитися з їх переліком на сайті <http://www.intgovforum.org//contributions.htm>, а також поповнити його. У результаті вдалося розробити програму Форуму з питань управління Інтернетом (ФУІ), яка й відбулася на початку листопада в Афінах.

Близько півтори тисячі чоловік із 139 країн з'їхалися в це місто, щоб обговорити найважливіші питання подальшого розвитку інформаційного суспільства:

- відкритість (свобода поширення інформації, ідей і знань);
- безпека (забезпечення прав людини, гарантія збереження конфіденційності, запобігання комерційним зловживанням, боротьба з поширенням тероризму, порнографії тощо);
- різноманіття (мовні проблеми користування Інтернетом, національний контент, етнічні аспекти);
- доступність (фінансові та комерційні передумови, ліквідація комп'ютерної безграмотності, стимулювання зацікавленості бізнесу в розвитку Інтернету).

("Дзеркало тижня")

Léxico de apoyo

розвиток інформаційного суспільства	desarrollo de la sociedad de información
телеграфне повідомлення	despacho (comunicado) telegráfico
телефонія	telefonía
спеціалізоване агентство ООН	agencia especializada de la ONU
Кіотська конференція	Conferencia de Kioto
форум із проблем політики та стратегії глобальних телекомунікацій	foro sobre política y estrategias de telecomunicación global
Всесвітній саміт інформаційного суспільства	Cumbre Mundial sobre la Sociedad de Información
приватний сектор	sector privado
громадянське суспільство	sociedad civil
міжурядові організації	organizaciones intergubernamentales
Форум з питань управління Інтернетом	Foro sobre Gobernabilidad en Internet
забезпечення прав людини	garantía de los Derechos Humanos
конфіденційність	carácter secreto
запобігання комерційним зловживанням	prevención de los abusos comerciales
національний контент	contenido nacional
ліквідація комп'ютерної безграмотності	liquidación del analfabetismo informático

TRADUCCIÓN BILATERAL

Nazar Fadel Hasson Alsamarai.

Abogado y periodista iraquí refugiado en Siria

Nazar Hasson, abogado, periodista y analista político, es un profundo conocedor de la realidad de Iraq. Recientemente ha visitado España para analizar las claves de la ocupación de su país y explicar la situación de los refugiados iraquíes que, como él, se desplazaron a Siria huyendo de la guerra. Su esfuerzo por dar a conocer lo que ocurre dentro de Iraq tiene un alto precio: vive perseguido y amenazado de muerte.

P: – *Ви знаходитесь у досить складній ситуації: Вас переслідують та Вам погрожують вбити.*

R: –Efectivamente. Buscan por sus nombres a periodistas, generales, científicos, políticos, etc. Yo soy el número dos entre los periodistas buscados. El número uno ya ha sido asesinado. Considero que soy el siguiente y que me va a llegar el turno.

P: – *За підрахунками у Сирії та в інших країнах живе багато біженців з Іраку. Яке становище цих людей?*

R: – En Siria hay actualmente unos dos millones de refugiados, unos setecientos mil en Jordania y un poco menos en Yemen; doscientos cincuenta mil en Egipto, y en el Líbano alrededor de cuarenta mil. Y el resto están en todo el mundo. Sufren muchos problemas, entre ellos la escasez de servicios sanitarios y la enseñanza. Hace unos meses, presenté una propuesta a Naciones Unidas para que utilizaran parte del dinero de Iraq en la construcción de un hospital en Siria que diese cobertura sanitaria a los refugiados. La condición sería que todos los médicos y los sanitarios que trabajaran en este hospital fuesen iraquíes y que prestasen servicios a los refugiados iraquíes. Propuse además que este hospital fuese entregado, en su totalidad, al gobierno sirio después de la desocupación de Iraq.

P: – *Кожного дня у ЗМІ можна почути про драматичні наслідки окупації Іраку.*

R: – Cuando oigo a alguien decir que Bagdad ha caído, yo le digo que Bagdad nunca ha caído. Lo que ha caído es el sistema de Naciones Unidas y el sistema del patriotismo de Estados Unidos. La ocupación es consecuencia de la manipulación y de las mentiras de Estados Unidos. Se dijo que Iraq tenía armas de destrucción masiva y que estaba relacionado con Al Qaeda, pero después de buscar y rebuscar incluso bajo tierra por todo el país, no han encontrado ninguna huella de estas armas. Con todo lo sucedido, nuestro país ha perdido muchas oportunidades de continuar su desarrollo. Los iraquíes se han convertido en el pueblo más pobre del país más rico de la zona.

P: – *Дійсно, це дуже багата країна, яка має нафтові резерви.*

R: – Iraq se considera el país con más reservas petrolíferas, aunque actualmente ocupa el tercer lugar en el mundo. La reserva anunciada es de 115 millones de barriles, pero las empresas de petróleo, antes de que volvieran bajo la custodia del Estado, hablaban de que la reserva real es de 250 millones de barriles, y eso que hay zonas aún no explotadas. Ese es el motivo principal que ha llevado a Bush hasta Iraq.

P: – *Окрім присутності американців, також відбувається чимало внутрішніх конфліктів.*

R: – Estados Unidos está en Iraq sin tener un gran conocimiento del país, pero le puedo decir que el principio histórico de ‘divide y vencerás’, de origen británico, ha empezado a calar en la ideología

estadounidense. En la primera fase Estados Unidos ha intentado sembrar enfrentamientos entre chiíes y suníes, y cuando no ha conseguido ningún resultado en esta táctica, ha empezado a tratar de enfrentar, por un lado, a los suníes entre sí, y por otro, los chiíes entre sí. Al Qaeda es un claro ejemplo del enfrentamiento que quiere sembrar entre los suníes. Hoy en día, la mayoría de los iraquíes están convencidos de que todos los enfrentamientos basados en la distinción religiosa no tienen valor, no tienen sentido para ellos. Las fuerzas religiosas no están preparadas para gobernar Iraq. Debido a la diversidad que existe en mi país, éste no puede ser gobernado por una fuerza religiosa.

P: – *Який Ви бачите вихід?*

R: – La resistencia continúa. Estados Unidos ha trasladado su guerra militar en Iraq a una guerra política en Estados Unidos. Creo que no podrá soportar más sacrificios y más pérdidas. Lo que yo quiero es que haya una relación de respeto, de libertades y de soberanía hacia mi país por parte de todos los países del mundo. Un congresista en Estados Unidos no tiene derecho a pensar por mí. Los iraquíes estamos capacitados para elegir lo que nos conviene. Nuestro país ha pasado a la historia por haber sido el primero en usar el abecedario, ha fabricado la rueda y ha conseguido, desde los años setenta hasta los años ochenta, ser considerado como un país líder en todos los aspectos del desarrollo. Damos la bienvenida a establecer relaciones con todos los países del mundo, sin exclusión, basándonos en el respeto y los intereses mutuos, a condición de que no haya intervención sobre los asuntos internos. La resistencia va camino de la victoria y no creo que estemos lejos de ella. Cuando Estados Unidos advierta el precio que tiene que pagar en Iraq, y vea que no le compensa con lo que quiere conseguir, va a dejar de ocupar el país.

P: – *Якщо, уявімо, окупаційні війська вийдуть із Іраку, чи буде країна готова розвиватися самостійно?*

R: – Estados Unidos ha destruido todas las bases esenciales de Iraq, y lo más importante de eso es que ha asesinado a más de cinco mil quinientos científicos del país. Iraq no necesita recursos económicos, pero eso no quiere decir que olvidemos los crímenes que se han practicado en nuestra tierra. Los países que han venido a Iraq son responsables, tienen que corregir todo el daño que han hecho y tienen que indemnizar al país. Con este proceso Iraq necesitará unos diez años para volver su estado de desarrollo.

www.revistafusion.com

Léxico de apoyo

perseguir	переслідувати
amenazar de muerte	погрожувати смертю
refugiado	біженець
medios de comunicación	засоби масової комунікації
escasez de servicios sanitarios y la enseñanza	нестача ресурсів у медицині та освіті
armas de destrucción masiva	зброя масового знищення
excusas para justificar su presencia	привід виправдати свою присутність
reservas petrolíferas	нафтові ресурси
barril	барель
enfrentamientos internos	внутрішні конфлікти
sembrar enfrentamientos entre chiíes y suníes	провокувати протистояння між шіїтами та сунітами
resistencia	опір
recursos económicos	економічні ресурси
indemnizar	відшкодувати

TEMAS A DISCUTIR

Discuta con sus compañeros:

- 1) los problemas actuales que se han mencionado en los textos y su actitud al respecto;
- 2) los problemas internos de Ucrania;
- 3) la integración de Ucrania a los organismos internacionales.

Repaso del vocabulario de la unidad 10

Resolver la crisis – поєднувати політичні заходи із посиленням контролю – plan de acción – прийняти декларацію – las raíces de la amenaza – суворя стратегія безпеки – lucha antiterrorista – зростання числа терористичних атак – contribuir al reclutamiento de terroristas – обов’язок держав – abanico de medidas – країна-жертва терористичної атаки – análisis de riesgos exteriores – центр обміну інформацією – proteger a la víctimas – співпраця внутрішніх сил безпеки – incorporar los datos biométricos en pasaporte – боротьба із фінансуванням терористичних угруповань – insistir al unísono – марно наполягати – aportar medios – допомагати своїми знаннями –

aportar información – вносити пропозиції – dimensión política – стратегія на далеке майбутнє – estrategia energética – енергетична залежність – enfrentarse al gran desafío – індустріалізоване суспільство – agotamiento de los recursos – не відновлювальні джерела – países industrializados – постачання енергоресурсів – responsable del informe – зміна клімату – problema endémico del país – виснаження ресурсів – malogrado proyecto de Constitución para Europa – ставлення населення до досліджень – actitud favorable – стовбурові клітини – desarrollo de la sociedad de información – біженці – Foro sobre Gobernabilidad en Internet – забезпечення прав людини – contenido (telecomunicaciones) – боротьба з поширенням тероризму – dar a conocer – недосліджені райони – vivir perseguido y amenazado de muerte – журналісти, яких розшукують – volver bajo la custodia – жертви та втрати – armas de destrucción masiva – різниця у віросповіданні – sembrar enfrentamiento – використовувати алфавіт – gobernar un país – спільні інтереси – encontrar huella – країна-лідер у всіх сферах розвитку – enfrentamientos internos – відшкодувати втрати.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Алексеева И.С. Введение в переводоведение: Учеб.пособие для студ. филол. и лингвистических ф-тов вузов. – М.: Академия, 2004.

Верба Г.Г., Гетьман З.О., Лопес Тания Ф. Х. Усний переклад з іспанської мови українською: навч. посіб. з пер. для ст. курсів перекладацьких від. – Вінниця: Нова книга, 2007.

Виноградов В.С. Перевод. Общие и лексические вопросы. – М.: КДУ, 2004.

Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / В. Россельс (ред.). — М.: Высшая школа, 1986.

Гак В.Г. Языковые преобразования. – М.: Языки русской культуры: Кошелев, 1998.

Гетьман З.О. Практикум з порівняльної стилістики іспанської та української мов (функціональні стилі в текстах): Для студ. старших курсів філол. спец. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Зоя Олексіївна Гетьман (упоряд.). – К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2002.

Гетьман З.О., Орлова І.С. Інтерпретація та переклад іспанських спеціальних текстів. – К.: "Слово", 2008.

Гудманян А.Г. Чужомовна пропріальна лексика у фонографічній системі української мови: У 3 кн. / Ужгородський держ. ун-т. – Ужгород, 1999.

Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). – Львів, 1989.

Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів, 1983.

Иовенко В.А. Практический курс перевода. Испанский язык. – М: ЧеРо, 2001.

Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002.

Казакова Т.А. Практические основы перевода. ENGLISH – RUSSIAN=Translation techniques. English - Russian (обл.загл.). – СПб.: СОЮЗ, 2000.

Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія та практика перекладу (німецька мова). – Вінниця: Нова книга, 2006.

Комиссаров В.Н. Современное переводоведение: Курс лекций. – М.: ЭТС, 2000.

Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода: [монография] / М.Я. Цвиллинг (предисл.). – Изд. 2-е, доп. – М.: URSS. ЛКИ, 2007.

Комиссаров В.Н. Общая теория перевода; Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых: Учеб. пособие / Московский гос. лингвистический ун-т. – М.: ЧеРо, 1999.

Райс К. Классификация текстов и методы перевода: Пер. с нем. А.Батрака // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М.: Международные отношения, 1978.

Рецкер Я.И. Что же такое лексические трансформации? – М.: Международные отношения, 1980.

Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006.

Федоров А.В. Основы общей теории перевода. – М.: ООО Издательский дом "ФИЛОЛОГИЯ –ТРИ", 2002.

Чередниченко О.І. Про мову і переклад: мова в соціокульт. просторі, переклад як міжкульт. комунікація – К. : Либідь, 2007.

Швейцер А.Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988.

García Yebra, V. Traducción: historia y teoría. – Madrid: Gredos, 1994.

Hurtado Albir A. Traducción y traductología. Introducción a la traductología. – Madrid: Cátedra, 2001.

Lvónskaya Z. Problemas actuales de la traducción. – Granada: Granada Lingüística y Método Ediciones, 1997.

Newmark P. Aproximación a la traducción. – Madrid: Cátedra, 1996.

СЛОВНИКИ

Большой русско-испанский словарь под ред. Лаврентия М. Кальво.
– Мадрид: Editorial Ramón Sopena, 1996.

Великий тлумачний словник української мови www.slovnuk.net

Испанско-русский словарь под ред. Б.П. Нарумова. – М.: Русский язык, 1988.

Испанско-русский фразеологический словарь под ред. Левинтовой.
– М.: Русский язык, 1985.

Испансько-український словник / Олександр Буценко (укл.),
Маргарита Жердинівська (укл.). – К.: Основи, 1996.

Ногейра Х., Туровер Г.Я. Русско-испанский словарь=Diccionario
ruso-espanol – М.: Руссо, 1995.

Словники української мови: Орфографічний словник української
мови, Російсько-український словник сталих виразів, Словник
синонімів української мови, Словник фразеологічних синонімів,
Словник іншомовних слів, Словник синонімів www.gozum.org.ua

Українсько-іспанський словник: Близько 20 000 слів / Маргарита І.
Жердинівська (уклад.). – К.: Основи, 1993.

Diccionario de la Real Academia Española www.rae.es

Diccionario de sinónimos y antónimos www.elmundo.es/diccionarios

Martínez Amador Diccionario gramatical y de dudas del idioma –
Barcelona, 1985.

Moliner M. Diccionario de uso del español. – Madrid, 1967.

Навчальне видання

ГЕТЬМАН Зоя Олексіївна
ОРЛОВА Ірина Сергіївна

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Друкується за авторською редакцією

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром "Київський університет"

Підписано до друку 27.09.10. Формат 60x84^{1/16}. Вид. № 94. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Наклад 100. Ум. друк. арк. 13,02. Обл.-вид. арк. 14,0. Зам. № 210-5364

Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"
01601, Київ, б-р Т.Шевченка, 14, кімн. 43

☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 72; тел./факс (38044) 239 31 28
Свідоцтво внесено до Державного реєстру ДК № 1103 від 31.10.02